

Стратегическа екологична оценка
на
Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България 2014-2020 г.“

ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Версия 0

ÖAR

Идентификация на проекта

Наименование на проекта: **”Предварителна оценка и стратегическа екологична оценка на Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2014 -2020 г.”**

Номер на договора: 11716/19.09.2013

Договаряща страна:

Регионален офис за трансгранично сътрудничество Румъния-България, Кълъраш
Зона Chiciu, част от главната сграда на Държавно управление „Пътнически и товарни превози“ ГКПП Кълъраш (Румъния) - Силистра (България), окръг Кълъраш
Tel. + 40 242 313 091, Fax: + 40 242 231 3092
www.calarasicbc.ro/www.cbromanibulgaria.eu

Лице за контакт: **Николета МИНКУ (Nicoleta MINCU)** - Изпълнителен директор
Богдан МУШАТ (Bogdan MUŞAT) - Ръководител на съвместния технически секретариат за Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013

Изпълняващ орган: Министерство на регионалното развитие и публичната администрация (МРРПА) - Управляващ орган на Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013 г.“
Apolodor street, Bucuresti
Тел.: 004 0737 244 509; 0372 111 339; Факс: 004 0372 111 456

Лице за контакт: www.cbromanibulgaria.eu

Йоана ГЛАВАН (Ioana GLĂVAN) - Началник отдел

Изпълняващ орган: **Интернешънъл Кънсалтинг Експъртайз ЕсАрЕл (International Consulting Expertise srl) (ICE)** (Трети партньор по технически въпроси **ÖAR Regionalberatung GmbH**)
Vasile Lascăr nr. 42-44, floor 7, apt.17-18, Sector 2, Bucuresti
Тел.: 021 201 65 14 / 021 201 65 15, Факс: 021 211 01 81
Email: office@iceconsult.ro, www.iceconsult.ro

Лице за контакт: **Мария ТИМОФТЕ (Maria TIMOFTE)** - Ръководител отдел „Управление на проекти“
Тел.: 0731 019412, E-mail: maria.timofte@eco3.ro

Настоящият доклад е изготвен от екипа за техническа помощ, състоящ се от Светла ТРАЙЧЕВА и Марилена ПАТРАСКУ (Marilena PĂTRASCU) - експерти по СЕО. Констатациите, изводите и тълкуванията, изразени в настоящия документ са констатации, изводи и тълкувания единствено на авторите и не следва по никакъв начин да се отразят на политиките или мнението на Европейската Комисия или други страни.

Съдържание

1	Въведение	16
1.1	Представяне на лидера на Програмата	16
1.2	Описание на изготвянето на Програмата	17
1.3	Методология, включително правна рамка	18
1.1.1	Политика по околната среда и цели	18
1.1.2	Законодателна рамка за СЕО	18
1.1.3	Методически подход	20
1.1.4	Метод за оценка на околната среда	21
2	Описание на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г.	22
2.1	Съдържание на Програмата	22
2.1.1	Въведение	22
2.1.2	Географски обхват	22
2.1.3	Съответстващ период от време	23
2.2	Основни цели на Програмата	23
2.3	Индикативни дейности/мерки по Приоритетните оси	27
2.3.1	Дейности по Приоритетна ос 1: Регион с добра транспортна инфраструктура	27
2.3.2	Дейности по Приоритетна ос 2: Зелен регион	30
2.3.3	Дейности по Приоритетна ос 3: Безопасен регион	32
2.3.4	Дейности по Приоритетна ос 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	34
2.3.5	Дейности по Приоритетна ос 5: Ефективен регион	35
2.4	Връзка с други съответни планове и програми	37
2.4.1	Основни стратегически документи на ЕС	37
2.4.2	Национални стратегии, програми и планове в Румъния	39
2.4.3	Национални и регионални програми, планове и стратегии за България	62
3	Екологични аспекти	79
3.1	Общо съществуващо положение	79
3.1.1	Географска територия, която е вероятно да бъде засегната	79
3.1.2	Брой на населението, което е вероятно да бъде засегнато	80
3.2	Текущо състояние на околната среда и	80
3.2.1	Геоложки състав и релеф	80
3.2.2	Климат и качество на въздуха	82
3.2.3	Води	88
3.2.3.1	Повърхностни води	88
3.2.3.2	Повърхностни води	95
3.2.4	Почва и земеползване	100
3.2.5	Ландшафт	105

3.2.6	Биологично разнообразие	107
3.2.6.1	Флора и фауна	107
3.2.6.2	Защитени места	116
3.2.7	Културно наследство	118
3.2.8	Материални активи.....	123
3.2.9	Отпадъци.....	131
3.2.10	Население и човешко здраве.....	136
3.3	Евентуалното развитие без прилагането на Програмата;	148
3.3.1	Климат и качество на въздуха	148
3.3.2	Води.....	148
3.3.2.1	Повърхностни води.....	148
3.3.2.2	Подземни води.....	148
3.3.3	Почви.....	149
3.3.4	Ландшафт	149
3.3.5	Биологично разнообразие	149
3.3.6	Културно наследство	150
3.3.7	Отпадъци.....	150
3.3.8	Материални активи.....	150
3.3.9	Население и човешко здраве.....	150
4	Характеристики на околната среда за територии, които ще бъдат значително засегнати	151
4.1	Ландшафти и територии с признат международен защитен статут	151
4.2	Ландшафти и територии от интерес за Общността	153
4.3	Ландшафти и територии с национален защитен статут	154
4.4	Зони, предвидени за добив на вода за консумация от човека	155
4.5	Водни тела, предназначени за активен отдих, включително места, определени за води за къпане.....	159
4.6	Райони, определени за опазване на стопански ценни водни организми.....	160
4.7	Райони с води, чувствителни към хранителни вещества, включително уязвими райони	161
4.7.1	Чувствителни райони	161
4.7.2	Уязвими райони	162
5	Съществуващи екологични проблеми.....	163
5.1	Климат и качество на въздуха.....	163
5.2	Води	164
5.2.1	Повърхностни води.....	164
5.2.2	Подземни води.....	165
5.3	Почви	166
5.4	Ландшафт	168
5.5	Биологично разнообразие.....	169

5.5.1	Флора и фауна.....	169
5.5.2	Защитени места.....	170
5.6	Културно наследство	171
5.7	Отпадъци	171
5.8	Материални активи	173
5.9	Население и човешко здраве	173
6	Цели на опазване на околната среда	174
6.1	Цели на опазване на околната среда на национално равнище.....	174
6.2	Цели на опазване на околната среда на европейско равнище.....	187
6.3	Цели на опазване на околната среда на международно равнище.....	188
7	Въздействия върху околната среда	188
7.1	Вероятни значителни въздействия, произтичащи от програмата	189
7.2	Кумулативни въздействия	219
7.3	Трансгранично въздействие.....	220
8	Смекчаваци мерки.....	222
8.1	Общи мерки.....	222
8.2	Конкретни мерки (по приоритетни оси)	224
9	Алтернативи.....	226
10	Трудности.....	229
11	Наблюдение	229
12	Заклучение	239

Приложения:

1. Използвана литература и източници на информация относно методите за оценка на въздействието върху околната среда
2. Списък с имената и подписите на експертите изготвили СЕО
3. Декларации по Член 16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми
4. Списък с проведените консултации, изготвените становища и начина им на интегриране в Доклада за ЕО

СЪКРАЩЕНИЯ

Съкращение	Дефиниция
ЕАОС	Европейска агенция по околната среда/Изпълнителна агенция по околната среда
ЕК	Европейска Комисия
ЕС	Европейски съюз
РО	Румъния
ТЦ	Тематична цел
АВБ	Администрация на водните басейни
БГ	България
БД	Басейнова дирекция
БДДР	Басейнова дирекция за Дунавския регион
БДЧР	Басейнова дирекция за Черноморския район
БРО	Биоразградими отпадъци
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ДВ	Държавен вестник
ЕСТЕ	Европейска схема за търговия с емисии
ЕСФ	Европейски социален фонд, един от Структурните фондове със стратегическа цел за осъществяване на политиката на ЕС в областта на заетостта.
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие, един от Структурните фондове. Основната цел е да се насърчи икономическото и социалното сближаване в рамките на Европейския съюз чрез намаляване на неравновесието между региони и социални групи.
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗСЗ	Зони под специална защита, определени съгласно Директивата за местообитанията
ИП	Инвестиционен приоритет
ИУКЗ	Интегрирано управление на крайбрежната зона
ИУРБ	Интегрирано управление на речните басейни
КБР	Конвенция за биологичното разнообразие.
КФ	Кохезионен фонд, структурен инструмент, който от 1994 г. подпомага държавите-членки за намаляване на икономическите и социални различия и стабилизиране на техните икономики. Финансира мащабни инфраструктурни проекти в сектори околна среда и транспорт.

Съкращение	Дефиниция
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОСИК	Министерство на околната среда и изменението на климата
МПГИК	Междуправителствена експертна група по изменение на климата
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НКЦ	Национални културни ценности
НПДИК	Национален план за действие по изменение на климата
НПР	Национална програма за развитие
НСООС	Национална стратегия за опазване на околната среда
НСРГС	Национална стратегия за развитие на горския отрасъл
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НСУРВС	Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор
ОП	Оперативна програма
ОПДУ	ОП „Добро управление“
ОПИК	ОП „Иновации и конкурентоспособност“
ОПНОИР	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПОС	ОП „Околна среда“
ОПРР	ОП „Региони в растеж“
ОПРЧР	ОП „Развитие на човешките ресурси“
ОПТТИ	ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“
ПВ	Подземен водоем
ПГ	Парникови газове
ПГЗ	Потенциал за глобално затопляне
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПП	План или програма
ПСОВ	Предавателна станция за отпадъчни води
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)
РДВ	Рамкова директива за водите
РКОНИК	Рамкова конвенция на Обединените нации по изменение на климата
РОУКАВ	Региони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
СВ	Специфичен въпрос
СГС	Средна годишна норма

Съкращение	Дефиниция
СДП	<i>Специфични за държавата препоръки</i>
СДС	<i>Средна дневна норма</i>
СЕО	<i>Стратегическа екологична оценка</i>
СЗЗ	<i>Специални защитени зони, определени съгласно Директивата за птиците</i>
СЗР	<i>Северозападен регион</i>
СИР	<i>Североизточен регион</i>
СПДООСРЧМ	<i>Стратегически план за действие за опазване на околната среда в морските води в Черно море</i>
СПС	<i>Средна часова норма</i>
СРТС	<i>Стратегия за развитие на транспортната система</i>
СЦ	<i>Стратегическа цел</i>
СЦР	<i>Северен централен регион (СЦР)</i>
ТГС	<i>Трансгранично сътрудничество</i>

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Термин	Дефиниция
Адаптация (изменение на климата)	Терминът се използва за описване на реакцията по отношение на изменение на климата. Междуправителствената експертна група по изменение на климата (МЕГИК) определя адаптацията като „настройване на природните или човешки системи в отговор на действителни или очаквани климатични въздействия или техни ефекти, които вредят умерено или използват благоприятни възможности.“ Адаптацията може също да се опише и като научаване как да се живее с последиците от изменението на климата.
Способност на адаптиране	Способността на системата да се адаптира към изменението на климата (включително климатичните колебания и крайности), да смекчава потенциалните вреди, да се възползва от възможностите и да се справя с последиците. (Речник CLIMATE-ADAPT)
Адаптивно управление	Систематичен процес за непрекъснато подобряване на управленските политики и практики чрез поучаване от резултатите от предишни политики и практики.
Член 6(3) подобаваща оценка	Член 6(3) от Директивата за местообитанията изисква да се извърши подобаваща оценка, (наричана също „Директива за оценка на местообитанията“ или „Оценка на Натура 2000“ където плановете или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията могат да окажат значително влияние върху конзервационните цели и в крайна сметка ще се отразят на целостта на територията. Цялост може да се дефинира като способността на територията да изпълнява своята функция да продължи да подкрепя защитените местообитания или видове. Приложение I към Директивата за местообитанията включва пълен списък на защитените местообитания, а Приложение II - на защитените видове.
Съществуващо състояние	Описание на настоящото и бъдещо състояние, ако не се изпълнява план или програма (ПП), като се вземат предвид промените, причинени от природни явления и от други човешки дейности.
Биологично разнообразие	Конвенцията за биологичното разнообразие (КБР) определя биологичното разнообразие като „многообразието между живите организми от всички източници, включително сухоземни, морски и други водни екосистеми, и екологичните комплекси, към които принадлежат; това включва разнообразие в рамките на отделния вид, между видовете и в екосистемите“ (Член 2).
Компенсации за възстановяване на биологичното разнообразие	Мерките, предприети за компенсиране на всякакви остатъчни значителни неблагоприятни въздействия, които не могат да бъдат избегнати, сведени до минимум и/или рехабилитирани или възстановени, за да се постигне „нулева чиста загуба“ или „нетна печалба“ на биологичното разнообразие. Компенсациите могат да бъдат под формата на положително вмешателство в управлението като например, възстановяване на деградирало местообитание, преустановена деградация или предотвратен риск,

Термин	Дефиниция
	<i>опазване на територии, в които съществува непосредствена или прогнозирана загуба на биологично разнообразие.</i>
Директива за птиците	<i>Директива 2009/147/ЕС на Европейския парламент и Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици [кодирана версия], ОВ L, 20, 26.1.2010, стр. 7.</i>
Въглерод секвестране	<i>Премахване на въглерода от атмосферата и неговото съхранение в системи, поглъщащи въглерод (като например океани, гори или почви) чрез физични или биологични процеси като фотосинтеза.</i>
Естествени системи, които абсорбират въглероден диоксид от атмосферата	<i>Естествени системи, които абсорбират въглерод (обикновено под формата на CO₂). Те включват гори и други екосистеми, които поглъщат въглерод, като по този начин го отстраняват от атмосферата и компенсират емисиите на CO₂. (С промени от речника на ЕАОС)</i>
Климат	<i>Обикновено определян като „средни атмосферни условия“, или по-точно, като статистическо описание по отношение на средна стойност и променливост на съответните количества на променливи като температура, валежи и вятър, в продължение на период от време. Стандартният период от време, определен от Световната метеорологична организация (СМО), през който се осредняват тези показатели, за да се изчисли климата е 30 години, . (Променено от МЕГИК)</i>
Изменение на климата	<i>МЕГИК определя изменението на климата като „...всяко изменение на климата с течение на времето, независимо дали се дължи на естествена променливост или в резултат на човешка дейност.“ Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (РКОНИК) го определя по отношение на човешкото влияние като: изменение на климата, което е пряко или косвено свързано с човешката дейност, което променя състава на глобалната атмосфера и е в допълнение към естествената изменчивост на климата, наблюдавана за сравними периоди от време.</i>
Еквивалент на CO₂	<i>Метрична мярка, използвана за сравнение на емисиите от различните парникови газове въз основа на техния потенциал на глобално затопляне (ПГЗ). Еквивалентите на въглеродния диоксид обикновено се изразяват като „милион метрични тона еквивалент на въглероден диоксид (ММТВД)“.</i>
Кумулативни въздействия	<i>Нарастващите въздействия на ПП, когато се добавят към други минали, настоящи и разумно предвидими бъдещи действия. Кумулативните въздействия могат да бъдат резултат от индивидуално минимални, но колективно значими действия, които се случват в продължение на период от време.</i>
Преки въздействия	<i>Въздействия върху околната среда, причинени пряко от прилагането на ПП.</i>
Екосистемни услуги	<i>Проучване на ТЕЕВ (Икономика на екосистемите и биологичното разнообразие) определя екосистемните услуги като: „ползите, които хората получават от екосистемите“.</i>

Термин	Дефиниция
	<p><i>ТЕЕВ съща така описва базата на зависимостта на човека от околната среда. Европейско проучване, основано на Оценката на екосистемите на хилядолетието на ООН, определя четири категории на екосистемни услуги, които допринасят за благосъстоянието на човека:</i></p> <p><i>продоволствени услуги, т.е. храни от диви растения и животни, зърнени култури, питейна вода и лекарства на растителна основа;</i></p> <p><i>регулационни услуги, например филтрация на замърсители от влажни зони, регулиране на климата чрез съхраняване на въглерода и кръговрата на водата в природата, опрашване и защита от бедствия;</i></p> <p><i>културни услуги, например отдих, духовни и естетически ценности, образование;</i></p> <p><i>поддържащи услуги, например почвообразуване, фотосинтеза и кръговрат на хранителните вещества.</i></p> <p><i>(ТЕЕВ, 2010)</i></p>
<p>Съвместни усилия Решение</p>	<p><i>Решение, което определя задължителните емисии на парникови газове за държавите-членки за периода 2013-2020 г. Тези цели се отнасят за емисиите от отрасли, които не са включени Европейска схема за търговия с емисии (ЕСТЕ) – като транспорт, сгради, селско стопанство и отпадъци. То е част от пакет политики и мерки в областта на изменение на климата и енергетиката, които ще спомогнат за превръщането на Европа в икономика с ниски емисии на въглерод и ще увеличат нейната енергийна сигурност.</i></p>
<p>Директива за ОВОС</p>	<p><i>Директива 2011/92/ЕС относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда [кодирание], ОВ L 26, 28.1.2012, стр.1. Директивата за ОВОС изисква от държавите-членки да гарантират, че преди даване на съгласие за разработка, проектите, които могат да имат значително въздействие върху околната среда поради своя характер, мащаби или местоположение, са предмет на оценка за въздействие върху околната среда.</i></p>
<p>Схема за търговия с емисии и Европейска система за търговия с емисии (ЕСТЕ)</p>	<p><i>Пазарен механизъм, който позволява на тези органи (като например държави, дружества/компании или производствени предприятия), които освобождават парникови газове в атмосферата, да купуват и продават тези емисии (като разрешения или квоти) помежду си. Емисии означава освобождаването на парникови газове и/или техни прекурсори в атмосферата за определен район и период от време. Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ) е основана на идеята, че създаването на цена за въглерода предлага икономически най-ефективния начин за постигане на значителни съкращения на глобалните емисии на парникови газове, които са необходими за предотвратяване на изменението на климата от достигане на опасни нива.</i></p>
<p>Екологичен доклад</p>	<p><i>Документ, изискван от Директивата за СЕО като част от оценката на околната среда, който идентифицира, описва и оценява вероятните съществени въздействия върху</i></p>

Термин	Дефиниция
	околната среда от изпълнението на ПП. Директивата за СЕО посочва, че докладът за екологична оценка ще означава частта от документацията на плана или програмата, съдържаща информацията, изисквана от член 5 и Приложение I.
Европейска програма за изменение на климата	Програма, стартирана от Европейската комисия през юни 2000 г. Нейната цел е да се идентифицират и разработят всички необходими елементи на стратегията на ЕС за прилагане на Протокола от Киото.
Фауна	Животните от определен регион или местообитание
Директива за наводненията	Директива 2007/60/ЕС относно оценката и управлението на риска от наводнения, ОВ L288, 6.11.2007, стр.27, изисква от държавите-членки да оценят дали всички водни пътища и брегови линии са изложени на риск от наводнения; да обозначат степента на наводненията, както и имущество и хора, изложени на риск в тези райони; да предприемат адекватни и координирани мерки за намаляване на риска от наводнения. Директивата също така увеличава правата на гражданите за достъп до информация и правото да излагат своето мнение по време на процеса на планиране.
Флора	Растенията от определен регион или местообитание.
Зелена инфраструктура	Зелената инфраструктура обслужва интересите както на хората, така и на природата. Тя може да се определи като стратегически планирана и предоставена мрежа от висококачествени зелени площи и други елементи на околната среда. Зелената инфраструктура включва естествени и полуестествени райони, елементи и зелени насаждения в градски и селски, сухоземни, сладководни, крайбрежни и морски зони. Тя трябва да бъде проектирана и управлявана като мултифункционален ресурс, способен да предоставя широк обхват от ползи и услуги. Територии, защитени като обектите на Натура 2000 са в основата на зелената инфраструктура.
Парникови газове (ПГ)	Всеки атмосферен газ (било то от естествен или антропогенен произход), който поглъща топлинното излъчване от повърхността на земята. Това задържа топлина в атмосферата и запазва по-висока температура на повърхността, отколкото иначе би било възможно.
Директива за местообитанията	Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. относно опазване на естествените местообитания и дивата флора и фауна, както е изменена, ОВ L 206, 22.7.1992, стр.7.
Косвени въздействия	Въздействия, които се получават далеч от непосредственото място или време, засегнати от ПП, например добив на инертни материали някъде, в резултат на прилагането на нови предложения за пътища, включени в плана или програмата (вижте също вторични влияния).
Протокол от Киото	Протоколът от Киото към Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКОНИК) е приет през 1997 г. (Киото, Япония). Той съдържа правно обвързващи ангажименти, в допълнение към тези, включени в РКОНИК. Страните, включени в Приложение Б към Протокола (повечето страни от ОИСР и държава с икономики в преход) се съгласяват да намалят антропогенните си емисии на

Термин	Дефиниция
	<i>парникови газове (CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, и SF₆) с поне 5 % за периода 2008 - 2012 г. спрямо нивата през 1990 г.</i>
Липса на адаптация	<i>Действие или процес, които увеличават уязвимостта към опасностите, свързани с изменението на климата. Неадаптивните действия или процеси често включват планирани политики за развитие и мерки, които предоставят краткосрочни печалби или икономически ползи, но увеличават уязвимостта в средносрочен до дългосрочен план.</i>
Максимален устойчив добив (МУД)	<i>Максимален устойчив добив (МУД) е най-големият дългосрочен среден улов или добив, които могат да бъдат получени от животно или животновъден комплекс съгласно преобладаващите екологични и природно-климатични условия.</i>
Смекчаващи мерки (изменение на климата)	<i>Термин, използван за описание на процеса на намаляване на емисиите на парникови газове, които допринасят за изменението на климата. Той включва стратегии за намаляване на емисиите на парникови газове и увеличаване на естествените системи, които абсорбират тези газове.</i>
Смекчаващи мерки (СЕО)	<i>Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на всички съществени неблагоприятни въздействия върху околната среда от прилагането на ПП. (Директива за СЕО)</i>
Натура 2000	<i>Общоевропейска мрежа от защитени райони, определени съгласно Директивата за местообитанията. Целта на мрежата е да гарантира дългосрочно оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания в Европа. Състои се от зони под специална защита (ЗСЗ), определени от държавите-членки съгласно Директивата за местообитанията и специални защитени зони (СЗЗ), определени съгласно Директивата за птиците.</i>
Нулева нетна загуба на Биологично разнообразие	<i>Точката, в която биологичното разнообразие се подобрява от целенасочени конзервационни дейности съответства на загубите на биологично разнообразие поради въздействието на даден проект за развитие, така че няма нетно намаляване като цяло на вида, количеството и състоянието (или качеството) на биологичното разнообразие в пространството и времето. Нетна печалба означава, че подобряването на биологичното разнообразие надвишава определен набор от загуби. Концепцията за нулева нетна загуба на биологично разнообразие е в основата на компенсациите за неговото възстановяване. (Програма за бизнес и компенсации за възстановяване на биологичното разнообразие)</i>
Мерки „Без съжаление“	<i>Мерките „без съжаление“ са дейности, които дават предимства дори в отсъствието на изменение на климата. В много места, изпълнението на тези действия, представлява много ефективна първа стъпка в стратегията за дългосрочна адаптация. Например, контролирането на течове във водоснабдителни тръби или поддържането на отводнителни канали, почти винаги се счита за много добра инвестиция от гледна точка на оценката на икономическата ефективност, дори и в</i>

Термин	Дефиниция
	<i>отсъствието на изменение на климата. (съответната уебстраница CLIMATE-ADAPT)</i>
Принцип на предпазливостта	<i>Принцип, приет от Конференцията на Обединените нации за околната среда и развитие (1992 г.), според който, за да се защити околната среда, трябва широко да се прилага по-предпазлив подход, което означава, че там, където съществува заплаха от сериозни и необратими щети на околната среда, липсата на пълна научна сигурност не трябва да се използва като причина за отлагане на икономически ефективни мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда. (Речник на ЕАОС)</i>
Косвен показател	<i>Косвена мярка, която почти се доближава до или представлява явление в отсъствието на пряка мярка.</i>
Остатъчни въздействия	<i>Способността на една социална или екологична система за усвояване на нарушения, като запазва същата основна структура и начини на функциониране, както и способността ѝ да се самоорганизира и адаптира към стрес и промяна. Има различни начини, при които устойчивостта може да се приспособява; холандска изследователска програма за промени в климата и устройство на територията предоставя списък за това. (Адаптирано от Речник CLIMATE-ADAPT) Могат също да бъдат описани като количеството промяна, което една система може да претърпи без промяна в състоянието.</i>
Директива за СЕО	<i>Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда, ОВ L 197, 21.7.2001, стр.30. Тя изисква оценка на въздействието върху околната среда на широк спектър планове и програми, така че те да могат да се разгледат и анализират, докато плановете се разработват и своевременно приемат. Проектноплановите и оценката на околната среда трябва да се консултират с обществеността и нейното мнение трябва да бъде взето под внимание.</i>
Вторични въздействия	<i>Въздействия, които се появяват като следствие от първично въздействие или като резултат от комплексни въздействия (вижте също косвени въздействия).</i>
Чувствителност	<i>Степента, до която дадена система е засегната, неблагоприятно или благоприятно, от влияния, свързани с изменение на климата. Въздействието може да бъде пряко (напр. промяна в добива в отговор на промяна в средния температурен интервал или променливостта на температурата) или косвено (например щетите, причинени от увеличаване на честотата на крайбрежни наводнения, дължащи се на повишаване на морското равнище).</i>
Значителни въздействия	<i>Въздействия, които са от значение в контекста на ПП, т.е. функция не само на величината или размера на въздействието, но на природата, чувствителността и мащаба на рецептора.</i>
Синергически въздействия	<i>Въздействия, които си взаимодействат, за да се получи по-голямо общо въздействие (или по-малко), отколкото сумата на отделните въздействия. Кумулативни</i>

Термин	Дефиниция
	<i>въздействия, които се появяват, когато взаимодействието на различни въздействия е по-голямо от сбора на индивидуалните въздействия.</i>
Уязвимост	<i>Степента, до която една система е податлива или не може да се справи с неблагоприятни въздействия, причинени от изменение на климата, включително климатични колебания и крайности. Уязвимостта е функция на характера, мащаба и скоростта на изменение на климата и вариация, на която е изложена системата, нейната чувствителност и адаптивни възможности. (Речник CLIMATE-ADAPT)</i>

1 Въведение

1.1 Представяне на лидера на Програмата

Министерство на регионалното развитие и публичната администрация (МРРПА) - Управляващ орган на Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2014-2020 г.“ Националният орган е Министерството на регионалното развитие на България. Данните за връзка са посочени в Таблица 1-1.

Таблица 1-1: Основни органи на Програмата

Функция	Данни за връзка
Управляващ орган	<p>Министерство на регионалното развитие и публичната администрация</p> <p>Адрес: 17 Apolodor Street, Sector 5, 050741 Букурещ, Румъния; www.mdrap.ro; www.cbrcromaniabulgaria.eu</p> <p>Ръководител на Управляващия орган: Г-жа. Юлия ХЕРТОГ (Iulia HERTOГ) Г-жа Юлия Хертог</p> <p>Контакти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Йоана Главан (Ioana Glavan), началник отдел 2. Ана Варнайоте (Ana Varnaiote), мениджър 3. Симона Ватафу (Simona Vatafu), мениджър 4. Михаела Пирой (Mihaela Piroi), съветник 5. Марчела Глодеану (Marcela Glodeanu), мениджър 6. Валентина Висан (Valentina Visan), съветник 7. Анка Симион (Anca Simion), съветник <p>Тел.: +40 372 111 339; Факс: 004 0372 111 456</p> <p>E-mails: robg@mdrap.ro; ioana.glavan@mdrap.ro; ana.varnaiote@mdrap.ro; simona.vatafu@mdrap.ro; mihaela.piroi@mdrap.ro; marcela.glodeanu@mdrap.ro; valentina.visan@mdrap.ro; anca.simion@mdrap.ro</p>
Национални органи	<p>Министерство на регионалното развитие</p> <p>Адрес: София 1202, ул. Кирил и Методи, 17-19, Bulgaria www.mrrb.government.bg</p> <p>Контакти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Димана Садонкова, заместник-директор, Генерална дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ Тел.: +359 9405 673; e-mail: DSadonkova@mrrb.government.bg 2. Милен Обретенов, началник отдел, Генерална дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ Тел.: +359 9405 592; e-mail: MObretenov@mrrb.government.bg
Приемащ орган	<p>Европейска комисия</p> <p>ГД „РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА“; ГД „ОКОЛНА СРЕДА“</p>

1.2 Описание на изготвянето на Програмата

Общата стратегия на Програмата е формулирана като пряк отговор на стратегията на ЕС интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В рамките на стратегията 2020 ЕС е поставил амбициозни цели, които трябва да се постигнат до 2020 г. в пет основни области:

- Заетост: 75% от хората между 20 и 64 години да имат работа
- Научно развойна дейност: 3% от БВП на ЕС да бъдат вложени в научно-развойна дейност
- Изменение на климата е енергийна устойчивост: емисиите на парникови газове с 20% (или дори 30%, ако позволяват условията) по ниски от 1990 г.; 20% от енергията от възобновяеми източници, 20% повишаване на енергийната ефективност
- Образование: Намалване на процента на рано напускащите училище под 10% и най-малко 40% от хората между 30 и 34 годишна възраст да завършват трета степен на образование
- Борба с бедността и социалното изключване: намаляване с най-малко 20 млн. хората, изложени на риск от бедност и социално изключване

В тази рамка Програмата „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2014-2020 г.“ цели да разшири хоризонтите на регионите, като се опира на конкретни резултати и дава възможност на района да бъде регион, където да се живее, учи, работи, той да се посещава и в него да се инвестира. Програмата трябва да подпомогне процеса на създаване на конкурентни и устойчиви общности чрез въвеждане на иновации и възползване по ресурсно ефективен начин от уникалните инициативи за растеж и възможностите, основани на напречните и хоризонтални потоци по гръбнака на региона - коридора Дунав - Черно море.

Поради това според „Общата стратегическа рамка“ на ЕС са избрани пет Тематични цели между единадесетте Тематични цели (ТЦ), съответстващи на приоритетите на Стратегията Европа 2020, за да се решат установените основни трудности и нужди.

За всяка тематична цел са избрани конкретни инвестиционни приоритети (ИП) измежду предварително определените. Опорните точки за избора на Тематичните цели и Инвестиционните приоритети са:

- Резултатите от Териториалните анализи на трансграничния регион
- Поуките, извлечени от периода 2007-2013 г.
- Взаимната допълняемост с други европейски, национални, регионални и транснационални програми
- Спецификите на програмите за трансгранично сътрудничество съгласно Регламент (ЕС) № 1299/2013

Стратегията на Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България се основава на пет Тематични цели (ТЦ), съответстващи на проблемите, които са определени като най-подходящи за решаване чрез трансгранично сътрудничество:

- Тематична цел 5: Подпомагане на адаптирането към измененията на климата, предотвратяване и управление на рискове.
- Тематична цел 6: Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност
- Тематична цел 7: Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на тесните места в ключови мрежови инфраструктури
- Тематична цел 8: Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността за работната сила

- Тематична цел 11: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез действия за укрепване на институционния капацитет и ефективността на публичните администрации и публични услуги, свързани с прилагането на ЕФРР, и в подкрепа на действията на ЕСФ за укрепване на институционния капацитет и ефективността на публичната администрация.

Избраните Тематични цели (ТЦ) са преведени в пет приоритетни оси, където са определени Инвестиционни приоритети, които отразяват нуждите и трудностите, така както са определени в анализа на положението в програмния регион. За всеки ИП са определени една или две специфични цели. ИП и специфичните цели са разгледани по-подробно в точка 2.2 по-долу.

1.3 Методология, включително правна рамка

1.1.1 Политика по околната среда и цели

Целите на опазване на околната среда на международно/общностно ниво са отразени в международните конвенции и политиките на ЕС за околна среда и устойчиво развитие. Докладът за СЕО прави преглед на целите за опазване на околната среда на международно ниво, свързани с Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г., както и на начина, по който тези цели и всички екологични съображения са били взети предвид по време на изготвянето на Програмата.

Основните цели за опазване на околната среда на международно/общностно равнище включват тези, посочени в ключови стратегии, програми и планове като: Стратегия „Европа 2020“, Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г., Бялата книга на ЕС за адаптиране към изменението на климата и др.

Целите за опазване на околната среда на национално равнище, както за Румъния, така и за България се подбират, в зависимост от случая, и се взимат предвид при завършването на СЕО и Програмата за ТГС.

За Румъния, Националната стратегия за устойчиво развитие 2013-2020-2030, заедно с други стратегически програмни документи, свързани с опазването на околната среда като: За подбора и целите за опазване на околната среда, установени на национално равнище, които имат отношение към Програмата, са взети предвид, когато е уместно, Националната стратегия за биологичното разнообразие 2013 - 2020 г., Национална стратегия за изменение на климата 2013 - 2020 г. и др.

За България, водещите стратегически и програмни документи, които определят целите на политиките на развитие на страната през предстоящия период са Националната стратегия за регионално развитие 2014-2022 г., Програмата за развитие на селските райони 2014-2020, Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г., които определят целите на политиките на развитие на страната през следващия период. При анализа на стратегическата екологична оценка (СЕО) на съответствието на Програмата с националните задължения са взети предвид Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие, Енергийната стратегия на България до 2020 г. и други стратегически документи, посочени подробно по-долу. Докладът за СЕО анализира съответствието на разпоредбите на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. на целите на тези документи, както и на много други планове и програми, определени на етапа на определяне на обхвата. Съобразено е също така действащото национално законодателство, свързано с оценката на Програмата.

1.1.2 Законодателна рамка за СЕО

СЕО е разработена в съответствие с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката за

последниците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за СЕО), както е транспонирана в националните законодателства на Румъния и България.

В допълнение, СЕО съответства на следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕС относно последниците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и дивата флора и фауна, както впоследствие е изменена;
- Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 - 2002, Методологично ръководство по разпоредбите на чл. 6 точки 3 и 4 на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО;
- Ръководство по СЕО за Кохезионната политика 2007-2013 г. (Наръчник по СЕО) - м. януари 2006 г., „Зелени/екологосъобразни програми за регионално развитие“;
- Ръководство за интегриране на изменението на климата и биологичното разнообразие в стратегическа екологична оценка - ЕО, 2013 г.;
- Конвенция за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенция за ОВОС), приета в Еспо, Финландия на 25 февруари 1991 г., ратифицирана от Румъния със Закон № 22 от 22 февруари 2001 г. и ратифицирана от България със закон (обн. ДВ бр. 86/ 1999); 86/ 1999);
- Протокол за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, приет в Киев, Украйна, на 21 май 2003 г., ратифициран от Румъния със Закон № 349 от 18 ноември 2009 г. и ратифициран от България със закон (обн. ДВ бр.97/ 2006).
- Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия) Тази Директива е транспонирана в националните законодателства на Румъния и България и в изпълнение на нейните изисквания ще бъдат разработени и изпълнявани национални Стратегии за опазване на морската околна среда.

Взети са под внимание също специфичното национално законодателство, ръководства и указания, разработени от Румъния и България. Списъкът с ключови документи, свързани с процеса по СЕО са представени в карета 1 и 2.

Карета 1: Ключова правна рамка-Румъния

Законова рамка на Румъния и съответните документи, свързани с процеса по СЕО

- *Закон за защита на околната среда - обнародван с Извънредна наредба на правителството (ИНП) № 195/2005, одобрен и изменен със Закон № 265/2006 и допълнително изменен с ИНП № 57/2007; 114/2007 и 164/2008;*
- *Законодателство по отношение на нормативната уредба на защитени природни територии, опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна (транспониране на Директива 92/43/ЕИО, с нейните изменения и допълнения) - обнародвано с Извънредна наредба на правителството (ИНП) № 57/2007, одобрено и изменено със Закон № 49/2011;*
- *Методологично ръководство за правилна оценка на потенциални въздействия от планове/програми и проекти върху защитените природни територии от значение за Общността - одобрено с министерска заповед № 19/2010;*
- *Решение на правителството № 1076/2004 относно процедурата за предприемане на екологична оценка (СЕО) за планове и програми (транспониране на Директива*

2001/42/ЕС);

- „Наръчник за завършване на оценката по въздействието върху околната среда за планове и програми“ - 2006, одобрен със министерска заповед № 117/2006.
- „Общо ръководство за Стратегическа екологична оценка“ - 2007, завършено от екипа на Ramboll Consortium в рамките на проект “Укрепване на институционния капацитет за изпълнение и прилагане на СЕО и представяне на директиви“ - EuropeAid/121491/D/SER/RO (PHARE 2004/016 - 772.03.03);
- Насоки за стратегическа екологична оценка за секторите: планиране на земеползване; транспорт и енергетика - 2007 г., завършено от екипа на Ramboll Consortium в рамките на проекта „Укрепване на институционния капацитет за изпълнение и прилагане на СЕО и представяне на директиви“ - EuropeAid/121491/D/SER/RO (PHARE 2004/016 - 772.03.03).

Карте 2: Блок 2: Ключова правна рамка - България

Законова рамка на България и съответните документи, свързани с процеса по СЕО

- „Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България“, 2002 г., разработено от консорциум с участието на ПОВВИК ООС и със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България;
- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - обнародван в ДВ, бр. 91/2002 г., последно изменен в ДВ, бр.66/ 2013 г.;
- Наредба за условията и реда за подготовка на екологични оценки на планове и програми (Наредба ЕО) - обнародвана в ДВ, бр. 57/ 2004 г., последно изменена в ДВ, бр 94/2012 г.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) - обнародван в ДВ, бр. 77 /2002 г. последно изменен в ДВ, бр.66/ 2013 г.;
- Закон за водите - обнародван в ДВ, бр. 67/1999 г, последно изменение в ДВ бр. 26 / 2014 г;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС) - обнародвана в ДВ, бр. 73 /2007 г., последно изменена в ДВ, бр. 94/ 2012 г.

1.1.3 Методически подход

В съответствие с член 5(4) от Директива 2001/42 ЕО за СЕО е извършен процес на определяне на обхвата, за да се вземе решение относно обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в Доклада за екологична оценка. Съответно е разработен и съгласуван със съответните органи проект на доклад за обхвата. Получените бележки и предложения са включени в актуализирания (окончателен) доклад за обхвата и са взети предвид при изготвянето на екологичния доклад.

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за завършване на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени в предходния раздел, и по-специално в следните документи:

- Ръководство по СЕО за Кохезионната политика 2007-2013 г. (Наръчник по СЕО) - м. януари 2006 г., „Зелени/екологосъобразни програми за регионално развитие“;
- Ръководство за интегриране на изменението на климата и биологичното разнообразие в стратегическа екологична оценка - ЕО, 2013 г.;

За да се позволи идентификация на взаимодействията между Програмата и околната среда, СЕО включва преглед на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и ги оценява спрямо целите на Програмата.

Докладът за СЕО анализира и оценява вероятните значителни въздействия върху околната среда, включително вторични, кумулативни, синергистични/едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия на дейностите съгласно приоритетните оси на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г., които са разгледани по отделни компоненти (биоразнообразие, почва, вода, въздух и др.)

За подобряване на екологичното качество на Програмния документ на програмния екип са дадени препоръки, как да се подобри екологичното въздействие на Програмата, на основата на СЕО анализ, включително мерки за предотвратяване, намаляване и компенсирание на неблагоприятните въздействия. Разглеждат се също така алтернативи, включително нулева опция, която се определя като „изходна точка“ за целия процес на оценка.

1.1.4 Метод за оценка на околната среда

СЕО оценява възможните въздействия върху околната среда, свързани с приоритетите на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. и дава препоръки как да се подобри качеството на Програмата по отношение на екологичните аспекти.

Разработката на екологичните проблеми и насочващите въпроси/показатели, в случай че Програмата няма да бъде изпълнена, ще създаде „нулева“ опция, която ще бъде дефинирана като „изходна точка“ за цялостния процес на оценка.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на различните приоритети и цели на Програмата се обобщават в **рейтинг матрица**, като се използват следните обозначения:

Таблица 1-2: Рейтинг матрица

+	Очаквано положително въздействие върху обекта на опазване
0/+	Клони към резултат от позитивно въздействие върху обекта на опазване
/	Очаква се никакво или незначително въздействие
0	Като цяло се очаква никакво или незначително въздействие, тъй като положителните и отрицателните въздействия взаимно се унищожават
0/-	Клони към резултат от негативно въздействие върху обекта на опазване
-	Очаквано отрицателно въздействие върху обекта на опазване
=	Очаква се въздействие върху обекта на опазване, но поради степента на абстракция на Програмата оценка на въздействието е невъзможна

Рейтинг матрицата ще разгледа приоритетите на Програмата и полетата на дейност, както е показано като пример по-долу:

Таблица 1-3: Използване на таблица-матрица (пример)

Обект на опазване	Индикатор	P1		P2		P3			P4	
		1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
xxx	xxxx	0/+	+	0/+	/	/	/	/	/	/

Освен тази матрица се извършва качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия, които са предизвикани от приоритетите и подприоритетите на Програмата, както и предложените необходими смекчаващи мерки. Оценяват се преките и косвени, както и кумулативните въздействия. База за оценката са експертните познания на екипа по проекта.

Нивото на подробност на оценката ще се базира на нивото на подробност, което предоставя Програмата.

След преглед на мерките, описани в Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г., Докладът за СЕО ще оцени очакваните въздействия, съпоставени с целите за опазване на околната среда. Разработени са допълнителни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на всички неблагоприятни въздействия върху околната среда, произтичащи от прилагането на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г., както и за предотвратяване или намаляване на възможните отрицателни последици за здравето. Освен това се очертават мерки, необходими за мониторинга на изпълнението на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г.

2 Описание на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г.

2.1 Съдържание на Програмата

2.1.1 Въведение

Първият проект на Програмата е представен на екипа за СЕО на 1 април 2014 г., а окончателният вариант - съответно на 8 юли 2014 г.

Таблица 2-1: Основни данни

Номер	Описание
Сектор	Регионално развитие/ Европейско териториално сътрудничество
Площи, които вероятно ще бъдат засегнати	Около 69 285 кв. км, от които 56,75% принадлежат на Румъния (39 320 кв. км) и 42,25% на България (29 965 кв.км).
Население	5 милиона жители.

2.1.2 Географски обхват

Географският обхват на Програмата „Трансгранично сътрудничество Румъния-България“ включва 15 административни единици (NUTS III ниво), принадлежащи към 6 региона (NUTS II ниво), както следва:

- в Румъния (окръзи): Мехединци (Mehedinti), Долж (Dolj), Олт (Olt), Телеорман (Teleorman), Джурджу/Гюргево (Giurgiu), Кълъраш (Călăraș), Констанца (Constanta) и¹
- в България (области): Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич²

2.1.3 Съответстващ период от време

Разглежданият период от време, за който ще бъдат оценявани положителни и отрицателни въздействия, е програмният период 2014-2020 г, плюс три години, докато съответните проекти бъдат завършени: следователно съответстващият период от време е 2014-2023 г.

2.2 Основни цели на Програмата

Тематична цел (ТЦ) 5: Подпомагане на адаптирането към измененията на климата, предотвратяване и управление на рискове.

Тематична цел (ТЦ) 6: Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Тематична цел (ТЦ) 7: Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на тесните места в ключови мрежови инфраструктури

Тематична цел (ТЦ) 8: Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила

Тематична цел (ТЦ) 11: Повишаване на институционния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и ефективна публична администрация

Целта на Програмата „Трансгранично сътрудничество Румъния-България 2014-2020 г.“ е да допринесе за интегрираното развитие на района и по този начин да съдейства за териториалното сближаване в рамките на Съюза. Приоритетните оси, определени с тази цел, заедно с Инвестиционните приоритети (ИП) и Специфичните цели (СЦ), посочени в окончателния вариант на Програмата от 08.07.2014 г, са следните:

Приоритетна ос 1: Регион с добра транспортна инфраструктура

Приоритетна ос 1 съответства на ТЦ 7: Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на тесните места в ключови мрежови инфраструктури от Тематичните цели, определени с Регламент на ЕС 1301/2014 чл. 5. В рамките на тази приоритетна ос са избрани два инвестиционни приоритета: Съответно са определени ИП 7b и ИП 7c и Специфичните цели СЦ 1.1 и СЦ 1.2.

- ИП 7b: Увеличаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенни и третостепенни възли към TEN-T инфраструктурата, включително мултимодалните възли

СЦ 1.1 Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и TEN-T транспортни мрежи

¹ Окръзи Мехединци, Долж и Олт принадлежат към регион Югозападна Олтения (Oltenia); окръзи Телеорман, Гюргево и Кълъраш към регион Южна Мунтения (Muntenia); окръг Констанца принадлежи към югоизточния регион;

² Области Видин, Враца, Монтана и Плевен принадлежат към северозападния район; области Велико Търново, Русе и Силистра принадлежат към централен северен район; област Добрич принадлежи към североизточен район

- **ИП 7с: Развитие и подобряване на транспортни системи, щадящи околната среда с ниски въглеродни емисии (включително с ниски нива на шума), включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищната инфраструктура, с цел насърчаване на устойчивата регионална и местна мобилност**

СЦ 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища

Приоритетна ос 2: Зелен регион

Приоритетна ос 2 съответства на ТЦ 6: „Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност“ от Тематичните цели определени с Регламент на ЕС 1301/2014, чл. 5. В рамките на тази приоритетна ос са избрани два инвестиционни приоритета: Съответно са определени ИП 6с и ИП 6d и Специфичните цели СЦ 2.1 и СЦ 2.2.

- **ИП 6с: Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство**

СЦ 2.1 Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство

- **ИП 6d: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, почвите и насърчаване на екосистемните услуги, в това число НАТУРА 2000, и зелените инфраструктури**

СЦ 2.2 Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион

Приоритетна ос 3: Безопасен регион

Приоритетна ос 3 съответства на ТЦ 5 „Насърчаване на адаптацията към измененията на климата, предотвратяване и управление на риска“ от Тематичните цели, определени с Регламент на ЕС 1301/2014, чл. 5. В рамките на тази приоритетна ос е избран един инвестиционен приоритет: Определени са ИП 5b и ИП 6d и Специфична цел СЦ 3.1.

- **ИП 5b: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия.**

СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област

Приоритетна ос 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила

Приоритетна ос 4 съответства на ТЦ 8: „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността за работната сила“ от Тематичните цели определени с Регламент на ЕС 1301/2014, чл. 5. В рамките на тази приоритетна ос е избран един инвестиционен приоритет: Определени са PI-8 (СТЕ³-i) и Специфична цел СЦ 4.1.

³ Съгласно Регламент (ЕС) 1299/2014, чл. 7 (1)-(a/i).

- **ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/**

SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила

Приоритетна ос 5: Ефективен регион

Приоритетна област 5 съответства на ТЦ 11 „Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез действия за укрепване на институционния капацитет и ефективността на публичните администрации и публични услуги, свързани с прилагането на ЕФРР“ от Тематичните цели, определени в Регламент на ЕС 1301/2014, чл. 5. В рамките на тази приоритетна ос е избран един инвестиционен приоритет: Определени са PI-11 (СТЕ⁴-iv) и Специфична цел 5.1.

- **ИП 11iv: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез насърчаване на административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите.**

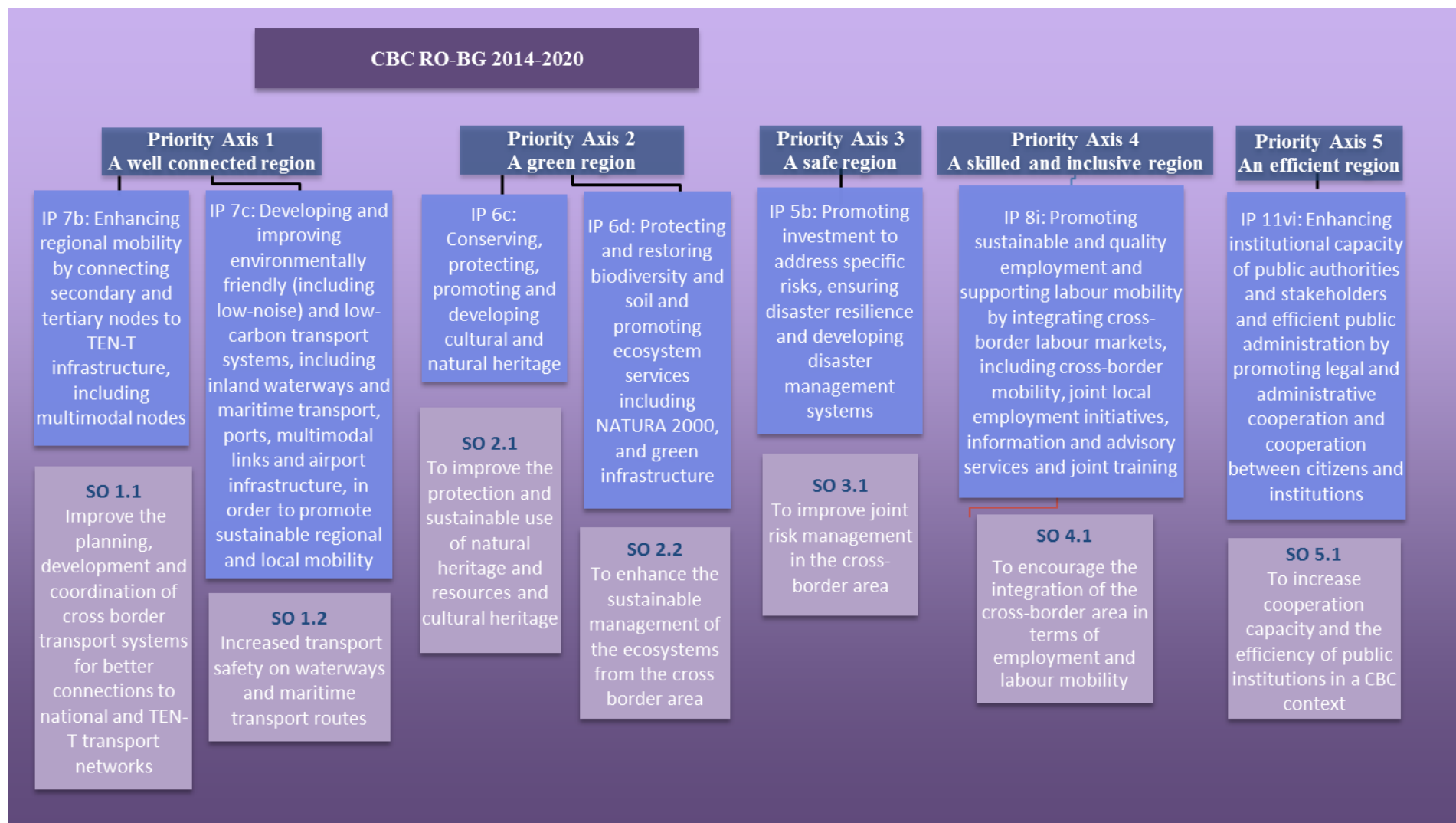
СЦ 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС

Графична илюстрация на тези Приоритетни цели, Инвестиционни приоритети и Специфични цели е дадена на Фиг. 1-1 по-долу.

Приоритетна ос, посветена на техническата помощ, също е включена в Програмата. Техническата помощ ще осигури доброто управление и изпълнение на Програмата. Техническата помощ ще финансира от една страна дейности, които повишават капацитета на кандидатите и бенефициентите да кандидатстват и използват средства по Програмата, а от друга страна дейности, които усъвършенстват административните процедури, като осигуряват надлежна проверка на резултатите от проектите и на резултатите от количествена и качествена гледна точка. Дейностите, извършени по тази приоритетна ос няма да се отразят на околната среда, поради което тази приоритетна ос не се анализира в следващите раздели.

⁴ Съгласно Регламент (ЕС) 1299/2014, чл. 7 (1)-(a/iv).

Фигура 1-1: Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и Специфични цели на Програмата

2.3 Индикативни дейности/мерки по Приоритетните оси

2.3.1 Дейности по Приоритетна ос 1: Регион с добра транспортна инфраструктура

Специфична цел 1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и TEN-T транспортни мрежи

Помощта, предоставяна чрез тази специфична цел допринася за развитието на трансграничната транспортна система и за прилагането на съвместни решения и институционална, политическа и правна рамка, задължителна за създаването и развитието на интегрирана транспортна и/или подпомагаща мобилността трансгранична област.

„Меките“ мерки и „твърдите“ мерки са допустими в рамките на бюджета на Програмата за ТГС, определен за тази специфична цел, тъй като и двете отговарят на нуждата да се повиши достъпът до TEN-T транспортната мрежа. Всички „меки“ дейности, финансирани по тази Специфична цел (развитие и прилагане на стратегии, обмен на знания, инструменти и пилотни програми за подобряване на трансграничната мобилност и достъп и т.н.), се очаква да бъдат ясни стъпки към преки инвестиции в достъпността на трансграничната област в съответствие както с националните генерални планове/стратегии, така и с трансграничните трудности и нужди за достъп.

Като се има предвид социално-икономическото положение в трансграничната област, както и необходимостта да се осигури по-голяма мобилност на работната сила (определена като отделна цел в приоритетна област 4), трансграничният достъп се разбира като „публична услуга“. По този начин подобряването на трансграничния обществен транспорт ще се възползва от специалното внимание към всяка дейност, финансирана по тази специфична цел.

Индикативни дейности, които ще бъдат подпомогнати по тази специфична цел:

Меки мерки:

1. Разработване на трансгранични/съвместни дейности, базирани на решения, планове за управление, стратегии, проучвания, оценки на въздействието върху околната среда и т.н., свързани с работни проекти на публичната инфраструктура (водни пътища, пътища и т.н.), за да се свържат второстепенни и третостепенни възли с TEN-T инфраструктура, да се намали времето за транспорт и да се оптимизира логистиката;
2. Разработване на координирани концепции, стандарти и инструменти на трансгранично равнище за подобряване на услугите за мобилност в полза на обществен интерес (например за групи в неравностойно положение, за свиващите се региони);
3. Улесняване на активното сътрудничество между доставчиците на пътна / транспортна информация и услуги с добавена стойност, за да се подобри местния обществен транспорт в трансграничната област и връзката между побратимените градове (напр. хармонизиране на разписанията, предоставяне на двуезична информация за трансгранични разписания, работещ трансграничен превоз, действащи трансгранични обществени услуги, особено между побратимени градове);
4. Обмен на опит и знания, включително за повишаване на осведомеността (обучение и семинари) в областта на мерките за безопасност на движението в трансграничната област (напр. подобрени конфигурации на пътните мрежи, използване на кръгово движение, камери за превишена скорост, обезопасителни

бариери и „легнали полицаи“, подобряване на лошите пътни настилки за избягване напр. на катастрофи в мокро време, ретроотразителни маркировъчни материали).

Твърди мерки:

5. Подобряване на трансграничните второстепенни и третостепенни възли към TEN-T инфраструктурата (напр. подобряване / изграждане на велоалеи, велосипедни навеси, изграждане и модернизация на пътната инфраструктура);

Интегрирани мерки

6. Създаване на съвместно управление на трафика за интелигентна мобилност в трансграничния регион (напр., пътно ръководство, откриване и управление на произшествия / аварии, проучвания за пътничкопотоци, мерки за безопасност на движението, карти на „черни точки“);

Основни целеви групи:

Целевите групи са разнообразни и съответстват на всички заинтересовани страни в областта на транспорта и мобилността в трансграничната област, които биха имали полза от подобряване на връзките с националните и TEN-T транспортни мрежи; от различните групи на населението (местни пътуващи, туристи с цел бизнес или почивка, бизнесмени и др.) до националните администрации на страната/региона, оператори на обществен транспорт и частни фирми, чиято дейност зависи силно от достъпността на трансграничната територия. Също така от тези инвестиции ще се възползва цялото население на съответния район, тъй като по-добрата достъпност създава необходимите предпоставки за развитие.

Общи показатели за резултатите и показатели за резултатите за конкретната програма

- Обща дължина на ремонтите или подобрени пътища
- Брой на съвместните механизми (напр. пътно ръководство, откриване и управление на произшествия / аварии, проучвания за пътничкопотоци, предпроектни проучвания, свързани с трансгранични транспортни проблеми, мерки за безопасност на движението, карти на „черни точки“, дейности за повишаване на осведомеността); улесняване на връзката на второстепенни/третостепенни възли с TEN-T инфраструктурата

Специфична цел 1.2 Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища

Дейностите, които ще се финансират по СЦ 1.2 ще имат за цел да подпомогнат трансграничната координация, за да се подобри сигурността на навигацията по Дунава за товарния и пътническия трафик в трансграничната област, за да се превърне програмният регион в стратегическа „врата между Дунав и Черно море“, който ще привлича инвестиции в различни икономически области. Това ще бъде направено чрез подпомагане на обновяване на пристанищната инфраструктура и мерки за подобряване на корабоплаването по Дунава, което се затруднява от наноси, промени в речното корито и дебата, ерозия на бреговете, сезонни изменения на нивото на реката. Целите ще бъдат постигнати чрез разработването и прилагането на координирани стратегии, концепции и инфраструктура и оборудване за подобряване на корабоплаването и за обновяване на пристанищната инфраструктура (за да се направи възможен достъпът на вътрешността до Дунава и достъпът от Дунава до ресурсите и привлекателните страни на трансграничната вътрешност), засилване на мултимодалността в пристанищата и хармонизиране на стандартите и процедурите (за пресичане на Дунава, корабоплаване и в двата национални сектора, управление на товарния

трафик, улесняване на туризма по бреговете на реката и др.). Дейностите допринасят освен това за подобряване и проверка на товарните транспортни услуги и логистично планиране, включително пилотни програми, които се очаква да отпушат инвестициите на място.

За да се увеличи товарният и пътническият трафик по Дунава, няма да бъде достатъчно подобряването само на корабоплаването. Поради това подпомаганите дейности ще включват мерки за черноморските пристанища и корабоплаването по черноморското крайбрежие като основния транспортен коридор, който създава и придава икономическо значение на Дунава.

Индикативни дейности, които ще бъдат подпомогнати по тази специфична цел:

Меки мерки:

1. Повишаване на осведомеността по отношение на значението на развитието и подобряването на транспортните системи, щадящи околната среда в трансграничния регион;
2. Обмяна на опит като съвместни семинари, учебни посещения, проучвания и обучения, водещи до прилагането на нови методи с цел поддържане на плаваемостта по р. Дунав/Черно море и през зимата.

Твърди мерки:

3. Инвестиции (в инфраструктура и оборудване) за подобряване на товарния и пътническият речен и морски транспорт на трансгранично равнище;

Интегрирани мерки

4. Разработване на интегрирани планове и мерки с цел подобряване на условията за плаване по общия сектор на река Дунав в трансграничния регион (например, съвместни предпроектни проучвания, инженерни планове, морфологични и хидродинамични изследвания в установяването на условията за седиментни натрупвания и т.н. от регулиране на речните работи, обединяване на референтната система, използвана в Румъния и България по река Дунав и да се въведе Речна информационна система);
5. Разработване и изпълнение на съвместни координирани стратегии, инструменти и пилотни приложения за подобряване на развитието на мултимодални възли и пристанищни услуги;

Основни целеви групи:

Голямото разнообразие на целеви групи за мерките, подпомагани по тази цел, включват както публичния, така и частния сектор: доставчиците и операторите на товарен и пътнически транспорт, логистични услуги (напр. железопътни предприятия, корабоплавателни фирми, пристанища, оператори на терминали, доставчици на логистични услуги/логистични центрове и платформи, институции, отговарящи за планиране и управление на товарен и пътнически транспорт, доставчици на публична инфраструктура, речни транспортни сдружения и, най-общо, всички публични и частни заинтересовани страни, които може да имат полза от разширяване на транспортната дейност по Дунава и в Черно море.

Общият показател и показателят за резултатите на конкретната програма за тези дейности е:

- Броят на подпомогнатите проучвания, стратегии и планове за действие за подобряване на безопасността на корабоплаването по Дунава и в Черно море

2.3.2 Дейности по Приоритетна ос 2: Зелен регион

Специфична цел 2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство

Дейностите, които се предвижда да се подпомогнат по тази специфична цел, ще повишат капацитета на съответните участници за възстановяване, опазване и устойчиво използване на културното и националното наследство на трансграничната област между Румъния и България. Главното ударение ще бъде поставено върху подходите на съвместно управление и координация, които ще осигурят намаляване на сегашното напрежение и избягване на бъдещи конфликти. Важен инструмент за това ще бъде силната подкрепа за Програмата за разработване на общи инструменти и технологии за управление на районите с природно и културно наследство и областите, засегнати или от местни трудности, или от измененията на климата.

Устойчивото управление на природното и културното наследство ще бъде засилено както чрез съвместните подходи, които ще изискват всеки национален партньор да усъвършенства процедурите си и подхода, основан на туризма, който ще направи задължителна местната икономическа необходимост от опазване и защита и ще повиши осведомеността на местната общност за важността от опазване на наследството заради собственото си препитание.

Някои индикативни дейности:

Меки мерки:

1. Изготвяне на съвместни проучвания, стратегии, планове за управление и др. в областта на съвместното опазване, развитие и използване на културното/природното наследство
2. Повишаване на осведомеността относно опазването, насърчаването и развитието на националното природно и културно наследство
3. Опазване, популяризиране и развитие на нематериалното културно наследство, главно чрез културни събития с трансгранично измерение

Твърди мерки:

4. Подпомагане на популяризирането и използването на потенциала на културното/природното наследство чрез инвестиции в съвместна и устойчива туристическа инфраструктура
5. Модернизация/строителство на пътища до обекти на природното и културното наследство, които ще бъдат част от трансграничния туристически продукт
6. Реконструкция на културната инфраструктура: обновяване, възстановяване и популяризиране на културни паметници на основата на съответните трансгранични стратегии/концепции

Интегрирани мерки

7. Разработване на общи туристически продукти и услуги на основата на природното и културното наследство и съвместно популяризиране
8. Развитие на координирано управление на природни паркове, природни резервати и други защитени територии

Основни целеви групи:

Макар и целевата група да е много голяма, включително жителите на трансграничната област и посетителите (туристите), главният фокус на дейностите посочени по-горе ще бъде насочен към някои специфични групи. Това са главните групи, които са активни при разработката и прилагането на политики в областта на културното и природното наследство: публични администратори, имащи отношение към секторите на околната среда и опазването на културното наследство, сдружения, участващи в опазването и

оценката на наследството, и местни общности, които живеят в контакт с обекти на културното наследство.

Общият показател и показателят за резултатите на конкретната програма за тези дейности са:

- Увеличение на очаквания брой посещения на подпомаганите обекти на културното и природното наследство и атракции
- Брой на създадените интегрирани туристически продукти/услуги
- Брой на общите стратегии, политики или планове на управление за осребряване (включително повишаване на осведомеността) на културното и природното наследство чрез неговото възстановяване и популяризиране за устойчиво икономическо използване

Специфична цел 2.2 Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион

Трансграничното сътрудничество в областта на опазване на обектите от Натура 2000 може да донесе добавена стойност, тъй като много от тези обекти са тясно свързани през границата. Сътрудничеството на разнообразни заинтересовани страни през границата в областта на опазването на околната среда и насърчаването на биоразнообразието може по-добре да реши ключовия въпрос за свързаността на екосистемите в регион, където границата обхваща такива основни природни дадености като река Дунав и черноморския бряг.

Дейностите, които ще бъдат подпомогнати по тази специфична цел, ще използват трансграничното сътрудничество, за да се осигури, щото административните и националните граници да не са препятствие пред опазването на екосистемите и управлението на защитените територии (особено Натура 2000) да бъде по-ефективно чрез гъвкаво и адаптивно трансгранично сътрудничество. Съвместното разработване, изпитване (пилотни дейности) и прилагане на иновативни инструменти и механизми за опазване на обектите на Натура 2000 и новото свързване на екосистемите в трансграничната област ще бъдат подпомогнати от Програмата. Целта ще бъде да се осигури по-добра трансгранична защита на екосистемите в област, където местната осведоменост за опазването на природата е ограничена, и в резултат на това управлението на причинения от човешката дейност натиск е много трудно.

Всички подпомагани дейности имат за цел да се повиши капацитета за управление на околната среда в трансграничната област между Румъния и България:

Меки мерки:

1. Координация на дейности и обмен на информация за по-добро прилагане на съответните политики (Рамкова директива за водите, и за опазване на биоразнообразието (Директива за местообитанията, флората и фауната и Директивата за птиците), организиране обмен на знания и примерни практики, работа в мрежа и развитието на иновации за защита / опазване на екосистемите
2. Опазване на екосистемите с използване на класификация, картографиране и пространствено планиране и други структурни мерки за сътрудничество в областта на опазване на природата и ландшафта.
3. Подготовка и изпълнение на съвместни проучвания, изследвания, стратегии, планове, свързани с обекти по Натура 2000
4. Повишаване на осведомеността на широката общественост чрез признаване и насърчаване на потенциала, свързан с обекти по Натура 2000
5. Съвместно определяне и управление на защитени местности и видове от мрежата Натура 2000

Твърди мерки:

6. Подкрепа и насърчаване на трансграничните инвестиции по отношение на зелената инфраструктура (напр. засаждането на дръвчета в градовете, коридори, свързващи местообитанията)
7. Защита (опазване), мониторинг на екосистемите, особено на обектите на Натура 2000 чрез закупуване на необходимото оборудване
8. Създаване / подобряване на трансгранично съгласувана инфраструктура, която да опазва / възстановява биологичното разнообразие / почва и насърчава екосистемните услуги, включително и по Натура 2000

Основни целеви групи:

Целевите групи представляват практически всички заинтересовани страни, имащи отношение към опазването на трансграничната околна среда и насърчаването на екосистемни услуги - от публичните администрации до частните фирми, регистрирани или работещи в тези области, и от НПО до отделни посетители.

Общи показатели за резултатите и показатели за резултатите за конкретната програма

- Площ на подпомаганите местообитания за постигане на по-добър статут на защитеност (ха) (COI)

2.3.3 Дейности по Приоритетна ос 3: Безопасен регион

Специфична цел 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област

Подпомаганите дейности ще използват рамката на трансграничното сътрудничество, за да съдействат за по-висока устойчивост на бедствия и по-висок капацитет за смекчаващи мерки по отношение на въздействието на измененията на климата. Подпомаганите дейности се фокусират както върху съвместното планиране, така и върху съвместното прилагане на мерки за наблюдение, предотвратяване и смекчаване на заплахите от бедствия. Сътрудничеството в тази област е от основно значение, тъй като географията на трансграничната област и свързаните с това опасности от бедствия (големи речни наводнения и свлачища, топлинни вълни и пожари, земетресения и риск от промишлени аварии) показва ясна добавена стойност на съвместното извършване както на планиране, така и на прилагане на мерки за смекчаване и устойчивост на бедствия.

Някои примери за дейности, които ще бъдат подпомогнати по тази специфична цел:

Меки мерки:

1. Подобряване на координацията и ефективни реакции на властите в извънредни ситуации, предизвикани от природни бедствия (наводнения, пожари, топлинни вълни, земетресения, бури), както и определяне на общи правила/законодателство по обезлесяването и строителството в райони, засегнати от опасности, причинени от природата и човека.
2. Създаване и интегриране на хармонизирани стандарти и системи за по-добро прогнозиране и управление на опасностите, причинени от природата и човека, в трансграничната област (наводнения, земетресения, пожари, бури), включително изготвяне/осъвременяване на карти на опасностите и решения, основани на екосистемите (за заливни равнини, опазване на блатистите местности, управление на горите)
3. Създаване на хармонизирани интегрирани инструменти за предотвратяване на рискове (включително системи за откриване, ранно предупреждение и сигнализиране, картографиране и оценка на рисковете) - създаване на

съвместни структури за спешни, неочаквани ситуации (включително високо специализирани звена за реакция / модули за гражданска защита), и разработване на малка трансгранична инфраструктура на местно ниво в областта на готовността за извънредни ситуации (напр. транспортни произшествия, бедствия и др.), включително при случаи на рискове, свързани с времето (като бури, екстремни температурни колебания, горски пожари, суша, наводнения) и геофизически рискове (като свлачища, земетресения).

4. Съставяне на съвместни подробни карти и бази данни, очертаващи природните и технологичните рискове, и използването на земята за органите за регионално планиране, ведомствата по опазване на околната среда и службите за извънредни ситуации;
5. Обмен на опит и знания, включително повишаване на осведомеността в областта на ефективното предотвратяване на рискове и управление в трансграничната област (включително програми за обучение на общинско равнище, двуезични карти, информационни листовки, брошури за опасностите, причинявани от природата и човека), насочени към конкретни целеви групи (деца/младежи, служители по благоустройство, ръководители в извънредни ситуации, служители в местното самоуправление и др.)

Твърди мерки

6. Подобрения на земята за региони с високо и средно равнище на риск (включително почистване и залесяване на бреговете на реки, изграждане на брегова защита от наводнения (диги, язовири), залесяване / повторно залесяване на непостоянна земя, уязвима от порои, намаляване на тенденциите към опустиняване и високи рискове от засушаване, повторно засаждане на гори в заливните равнини)
7. Подпомагане и насърчаване на трансграничните инвестиции в зелена инфраструктура, която помага за намаляване на рисковете и смекчава последствията от бедствия (като системи за събиране на дъждовна вода, залесяване).

Интегрирани мерки

8. Измерване / мониторинг на екологични параметри, които са важни за ранното предупреждение и мерките за смекчаване (напр. равнища на емисии, чистота на водата, анализ на проби от почвите и водите и др.) чрез закупуване на общо оборудване и съвместна оценка на резултатите;

Основни целеви групи:

Основните целеви групи на тази мярка са хората, които вземат решения на национално, регионално и местно равнище в областта на риска от бедствия и извънредни ситуации, общо населението на трансграничната област и институциите, които по закон отговарят за мониторинга, оценката и справянето с опасностите, риска от бедствия и извънредните ситуации.

Общи показатели за резултатите и показатели за резултатите за конкретната програма

- Население, облагодетелствано от дейностите по управление на рисковете
- Население, облагодетелствано от мерките за защита от наводнения
- Население, облагодетелствано от мерките за превенция на горски пожари
- Брой на съвместните партньорства в областта на ранното предупреждение и реакцията на извънредни ситуации

2.3.4 Дейности по Приоритетна ос 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила

Специфична цел 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила

Дейностите, които ще бъдат подпомогнати по тази специфична цел, имат за задача да подпомогнат развитието на по-интегриран пазар на труда в трансграничната област. Това ще бъде направено основно чрез механизми за обучение и подпомагане, които играят роля за участието и подпомагането на работната сила в трансграничната област.

Като се стреми да накара работната сила да използва възможностите за трансгранични работни места и предприемачество, помощта ще се съсредоточи около два основни аспекта: предоставянето на умения, пригодени към трансграничните икономически ресурси и потенциал (за освобождаване на истински ендегенен и устойчив икономически потенциал, особено в областите, където може да се развият нови МСП и предприемачество), и подпомагане на мерки за трансгранична мобилност (езиково обучение, инфраструктура и транспорт за пресичане на границата и др.)

Всички дейности, които ще бъдат подпомогнати, ще съдействат за подобряване на интеграцията на трансграничните пазари на труда и засилване на връзките между предприемачите от двата страни на границата.

Примери за дейности, които ще се подпомогнат:

Меки мерки:

1. предвиждане на дългосрочните възможности за заетост, създадени от структурните промени на пазара на труда и развитието на услугите в областта на професионалното ориентиране и обучение през целия живот, за да се насърчи професионалната ориентация
2. разработване на съвместни стратегии, планове и проучвания, свързани с трансграничната мобилност и идентифициране на ключовите отрасли, които могат да активират мобилността на работната сила
3. сътрудничество в предлагането на услуги на работодателите и създаване на партньорства с образователни институти и други служби по заетостта за да се организира гъвкаво, превантивно и ефективно предоставяне на услуги
4. предоставяне на изчерпателна и официална информация за социалното осигуряване, трудовото законодателство и данъчните въпроси, както в румънските, така и в българските гранични райони чрез редовни срещи и курсове по съответните законови разпоредби, които да намалят съмненията на съответните административни единици и работодателите относно начина на тълкуване и прилагане на конкретни разпоредби
5. разработване и осигуряване на съвместни специални програми в областта на професионалното обучение в сектори, които не разполагат с конкретни умения
6. съвместно обучение и подкрепа, обмен на добри практики за по-добра интеграция на пазара на труда
7. повишаване на осведомеността за възможности за заетост на цялата територия на ТГС
8. предлагане на специални езикови курсове за мобилни служители и хора, търсещи работа, което потенциално ще увеличи шансовете на тези хора да си намерят работа в съответната зона

Твърди мерки:

9. създаване / развитие на инфраструктура, пряко свързана с увеличаване на мобилността на работната сила

Интегрирани мерки

10. разработване на съвместни стратегии и мерки за по-добро включване на категориите от населението в неравностойно положение в пазара на труда
11. разработване на информация и съвети на пътуващите работници и потенциални работодатели, чрез създаване и развитие на съвместни бази данни в услуга на мобилността на работната сила
12. предоставяне на интегрирана помощ, специално предназначена за търсещите работа от двете страни на границата, като се разширява предоставянето на услуги за хората, които сменят работата си, и подпомагане на безработните да се върнат на работа
13. създаване и развитие на трансгранични бизнес инкубатори и виртуални инкубатори за насърчаване на заетостта на персонала и от двете страни на границата (компаниии, базирани на местните активи и местните нужди на услугите, като новаторски туризъм, морски и воден туризъм и еко-туристически продукти, разположени в региона)

Основни целеви групи:

Основните целеви групи на тази ос ще бъдат неактивните лица в трудоспособна възраст и потенциалните и активни предприемачи в трансграничната област. Независимо от горното, лицата в трудоспособна възраст и младежите също ще бъдат обект на мерките, тъй като те са много важни за осигуряване на сплотени местни общности (активно стареене, по-малка степен на социална зависимост и по-високи доходи) и бъдеща квалифицирана и добре адаптирана работна сила.

Важно ударение също така ще бъде поставено върху жените и върху лицата, принадлежащи към групи в неравностойно положение (етнически малцинства, хора с увреждания и др.), за да се увеличи способността им да намират работа и да им се даде възможност да се възползват от трансграничните възможности за работа.

Общи показатели за резултатите и показатели за резултатите за конкретната програма

- Брой на инициативите (обучение, схеми за образование, уеб-страници, договори, мрежи, панаири за работни места и др.), които задействат мобилността на работната сила в трансграничния регион.

2.3.5 Дейности по Приоритетна ос 5: Ефективен регион

Специфична цел 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС

Програмата си поставя за цел да съдейства на институциите да предлагат по-ефективна, адаптивна и конкретно насочена политика и услуги със сравнимо качество в целия трансграничен регион. Тя също така се фокусира върху разработване на новаторски решения в светлината на многостепенното управление и трансграничното сътрудничество.

Освен това Програмата очаква местните заинтересовани страни да сътрудничат с държавните власти, за да се намерят иновативни решения за публичните услуги.

Наборът от дейности, които ще бъдат подпомогнати в трансграничния регион, всяка от които съответства на конкретната цел „повишаване на капацитета за сътрудничеството и ефективността на публичните институции в контекста на ТГС“, предвижда следното:

Меки мерки:

1. Анализ и хармонизиране на регулаторната рамка
2. Укрепване на местни / регионални трансгранични мрежи
3. Проектиране на стратегии за изпълнение, разработване и трансфер на най-добри практики, модели и решения (включително и най-добрите практики за предоставяне на публични услуги чрез инструментите и методите на електронно правителство), организационни модели, инструменти за вземане на решения и насърчаване на пилотни действия за по-добро участие на всички групи от гражданското общество в процеса на правене на политики и трансгранично вземане на решения
4. Координация на политики и инвестиции в региона на Програмата - разработване на общи подходи към общи проблеми - в области като социалната политика, образованието, здравеопазването, заетостта, транспорта и митниците
5. Разработване на модели за институционно сътрудничество и пространствена организация за и между различните териториални видове
6. Обучение на служителите на обществените власти за повишаване на капацитета от гледна точка на изпълнение на проекти на ЕС, законодателството и управление на публични инвестиции в ТГ контекст
7. Развиване на трансгранични модели за проектиране, тестване, усъвършенстване, съпоставка и оценка на иновациите (инструменти, процеси, актьори, организации и интерфейси), в областта на услугите от общ интерес, социални услуги и публичната администрация
8. Повишаване на квалификацията в областта на разработване и прилагане на политика за ТГС
9. Повишаване на осведомеността по отношение на трансграничните възможности (заетост, здравеопазване, образование)

Интегрирани мерки

10. Подкрепа за модернизацията на публичните услуги в области като митниците, социалната политика, образованието, здравеопазването и трудовата заетост (включително закупуване на оборудване и развитие на инфраструктурата)
11. Разработване на общи структури, системи и инструменти, които гарантират непрекъснатостта и позволяват постепенно да накарат ТГС да узрее в областта на Програмата
12. Действия за насърчаване на намаляването на административната тежест за гражданите

Основни целеви групи:

Бенефициенти на тази приоритетна ос са всички видове публични институции или организации за публични услуги (всички организации с нестопанска цел - физически или юридически лица, които предоставят/осигуряват публични услуги в съответствие със закона). Като се има предвид фактът, че това представлява много голяма група бенефициенти, която въпреки това е много добре определена, целевата група на дейностите, финансирани по тази ос, съвпада с групата на бенефициентите.

Целевата група и потенциалните бенефициенти включва всички подкатегории по-долу:

- Местни публични администрации (напр. общини, общински съвети, областни администрации и др.)
- Публични институции с много важни отраслови компетенции в трансграничния регион и техните местни органи (напр. речни басейнови администрации, органи

и инспекторати по околната среда, публични администрации по горите, поземлени администрации/институции, публични метеорологични органи).

- НПО с дейности, свързани с трансграничния район (напр. НПО, предоставящи услуги в полза на обществения интерес в трансграничния регион (здравеопазване, грижи за възрастните и децата, транспортни услуги за хората с увреждания, други услуги за хора със социалноикономически затруднения и др.)
- Регионални органи на публични институции като митниците, гранична полиция, бюро по труда, инспекторати по образование, дирекции по здравеопазване и др.
- Публични институции, които предоставят публични услуги като: болници, университети, висши училища, училища, местни звена по здравеопазване, институции за социални услуги и др.

Общият показател и показателят за резултатите на конкретната програма за тези дейности са:

- Брой на подпомогнатите трансгранични механизми (споразумения, мрежи, наредби, проучвания, политики, стратегии, инструменти за обмен на информация) за повишаване на капацитета за сътрудничество.

2.4 Връзка с други съответни планове и програми

Определянето на взаимовръзките между съответните различни стратегически документи и оценката на Програмата има следните цели:

- Установяване на наличието на потенциални взаимодопълващи се елементи или потенциални различия и ограничения;
- установяване на проблеми, които вече са покрити от други политики, планове, програми или проекти;
- проверка на екологична информация, събрана за СЕО от други политики, планове, програми или проекти, която може да се използва за СЕО на оценяваната Програма;
- преценка на кумулативните ефекти върху основни рецептори за изпълнение на многобройни свързани планове/програми, за да се потвърди оценката на алтернативни решения и конкретни последици на оценявания план.

Планове, програми и стратегии, които биха могли да взаимодействат с Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. се разглеждат в следващите раздели:

2.4.1 Основни стратегически документи на ЕС

Европа 2020 Европа 2020: Европейска стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Стратегията Европа 2020 (ЕС 2020) е стратегия на Европейския съюз, която цели главно да се преодолее кризата, която продължава да се отразява на европейската икономика. Стратегията си поставя за цел да премахне недостатъците на сегашния модел на развитие и да създаде условия, даващи възможности за по-интелигентен, по-устойчив и по-благоприятен за включване икономически растеж. За да се въведе тя в действие Европейският съюз постави 5 основни цели, които той иска да постигне през настоящото десетилетие. Те включват такива области като заетостта, образованието,

изследванията и иновациите, социалното включване и намаляването на бедността и енергетиката/климата.

Стратегията Европа 2020 предлага три взаимно подкрепящи се приоритета:

1. интелигентен растеж - развитие на икономика, основана на знанията и иновациите;
2. устойчив растеж – насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
3. растеж, предразполагащ към социално включване - насърчаване на икономика с високи равнища на заетост, осигуряване на социално и териториално сближаване.

Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата

Общата цел на стратегията за адаптация на ЕС е да допринесе за повишаване на устойчивостта на Европа спрямо изменението на климата. Това означава повишаване на степента на готовност и способност да се реагира на последиците от изменението на климата на местно, регионално, национално и европейско равнище, разработване на съгласуван подход и подобряване на координацията.

Стратегията предлага рамки и механизми за издигане на ново равнище на готовността на ЕС да реагира на сегашните и бъдещите въздействия на изменението на климата. Предвижда се това да бъде направено чрез насърчаване и подпомагане на държавите-членки на ЕС за адаптация чрез създаване на основа за по-информирано вземане на решения за адаптация през следващите години и превръщането на ключови отрасли на икономиката и политиката в по-устойчиви на последици от изменението на климата.

Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. ще допринесе за изпълнението на съответните стратегически цели чрез нейната Приоритетна ос 2, по-конкретно чрез ИП 2 (Разработване на нисковъглеродни транспортни системи, щадящи околната среда, включително речен и морски транспорт, пристанища и мултимодални връзки), както и Приоритетна ос 3 (в частност ИП 2 - Опазване и възстановяване на биоразнообразието, опазване и възстановяване на почвата и насърчаване на екосистемни услуги, включително Натура 2000 и зелени инфраструктури) и Приоритетна ос 4 (ИП 1 - Насърчаване на инвестиции за справяне с конкретни рискове, осигурявана на устойчивост на бедствия и разработване на системи за управление при бедствия).

7-ма Програма на ЕС за действие за околната среда

Програмите за действие за околната среда определят политиките на ЕС в областта на околната среда още от началото на 1970-те години. 7-та Програма на ЕС за действие за околната среда приключи през 2012 г. По искане на заинтересованите страни, включително от страна на Европейския съвет и Парламента в края на 2012 г. Европейската комисия даде началото на 7-ма Програма на ЕС за действие за околната среда, която определя общата рамка на екологичната политика на ЕС до края на десетилетието.

Нейното заглавие - *„Да живеем добре в рамките на нашата планета“* - подчертава значението, което в следващите години ще има засилването на екологичната устойчивост в Европа, и превръщането на ЕС в устойчива екологично и даваща възможност за включване икономика.

Програмата за действие поставя три тематични цели, от които да се ръководи екологичната политика до 2020 г.

- първата е да се опазва, съхранява и увеличава природният капитал, който лежи в основата на икономическия просперитет и нашето благосъстояние;
- втората, както предвижда емблематичната инициатива за ефективно използване на ресурсите в Европа, насърчава ориентацията към икономика, която използва ефективно всички ресурси. Това означава пълно прилагане на

пакета от мерки за климата и енергетиката, постигане на споразумение за следващите стъпки в политиката по климата след 2020 г., подобряване на екологичните показатели на продуктите по време на техния жизнен цикъл и намаляване на отражението на потреблението върху околната среда;

- третата цел се основава на вече постигнатия от ЕС напредък в предоставянето на важни придобивки за своите граждани в здравеопазването, интензифициране на усилията за борба със замърсяването на въздуха, водата и замърсяването с шум, подобряване на работата с химикали и подготовка за въздействието на измененията на климата.

За разлика от предишните програми постигането на тези цели няма да зависи от нови важни законодателни инициативи, а ще изисква вместо това правилно изпълнение на вече съгласуваните проблеми.

Новата Програма за действие за околната среда - *„Да живеем добре в рамките на нашата планета“*, предложена от Комисията, изтъква на преден план средносрочна стратегия в областта на околната среда, която е достатъчно гъвкава, за да се справи с бъдещи предизвикателства.

2.4.2 Национални стратегии, програми и планове в Румъния

Национална стратегия за устойчиво развитие на Румъния 2013-2020-2030 г.;

Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния (2013-2020-2030 г.) (НСУР) е разработена от Министерството на околната среда и устойчивото развитие заедно с Програмата за развитие на ООН (ПРООН Румъния).

Както се посочва в окончателния документ, приет с решение на правителството № 1.216/2007 за одобрение на меморандум за разбирателство между Централния държавен орган по околната среда и Програмата за развитие на ООН в Румъния за актуализиране на Националната стратегия за устойчиво развитие, в НСУР се посочва:

- рационално съотношение между целите на развитието, включително инвестиционните програми, и капацитета за подпомагане на природния капитал;
- използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционните решения, изискващи публични средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги;
- предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка както на дългосрочни решения за адаптация, така и междуотраслови планове за непредвидени ситуации, които да включват алтернативни портфейли с решения за кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека.

Стратегически цели на НСУР:

- *Хоризонт 2013: Органично включване на принципите и практиките за устойчиво развитие във всички публични политики и програми на Румъния като държава-членка на ЕС.*
- *Хоризонт 2020: Достигане на сегашните основни средни показатели на ЕС за устойчиво развитие.*
- *Хоризонт 2030: Значително приближаване на Румъния до средните годишни показатели на ЕС за устойчиво развитие.*

Основните направления на действията, разбити по отрасли и по времеви хоризонт, включват:

- *рационално съотношение между целите на развитието, инвестиционни програми, включително на междуотраслово и регионално равнище с потенциала и капацитета за подпомагане на природния капитал;*

- Засилена модернизация на образователното и професионалното обучение, системите за здравеопазване и социално подпомагане, като се отчита демографското развитие и неговото отражение върху пазара на труда;
- Общо използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционни решения, изискващи публични средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги;
- Предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка на планове за непредвидени кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека;
- Осигуряване на безопасност и сигурност на храните чрез използване на конкурентните предимства на Румъния, без да се изоставят изискванията за плодородие на почвата, опазване на биоразнообразието и опазване на околната среда;
- Намиране на допълнителни ресурси за финансиране за осъществяване на големи проекти и програми, особено в инфраструктурата, енергетиката, опазването на околната среда, безопасността на храните, образованието, здравеопазването и социалните услуги;
- Опазване и разширяване на националното културно и природно наследство; хармонизиране с европейските норми и стандарти на качество на живот.

От значение за Програмата за ТГС Румъния - България 2014-2020 г. е националната цел, поставена за Хоризонт 2020, която практически обобщава поредица от общи цели, свързани с енергийната ефективност и възобновяемите източници, от една страна, и измененията на климата и мерките за адаптация, от друга.

Хоризонт 2020: Национална цел:

Осигуряване на ефективна и безопасна работа на националната енергийна система, като се постигне сегашната средна енергийна интензивност и ефективност на ЕС; изпълнение на задълженията на Румъния по законодателния пакет „Изменения на климата и енергия от възобновяеми източници“ и международно на основата на ново глобално споразумение; насърчаване и прилагане на мерки за адаптиране към измененията на климата и спазване на принципите за устойчиво развитие.

Дейности:

- Интегриране на адаптацията към измененията на климата по време на прилагане и изменение на сегашното и бъдещото законодателство и политики;
- Коригиране на бюджета, на всички национални стратегии и програми, за да се гарантира, че те включват адаптацията в отрасловите политики;
- Създаване на пътища за комуникация от гледна точка на прилагане на мерките за адаптация на местно равнище. Много от решенията, които оказват пряко или непряко въздействие върху адаптацията към измененията на климата, се вземат на местно равнище;
- Повишаване на осведомеността за адаптацията към измененията на климата. Промените в поведението на обществото и общностите в голяма степен зависят от осъзнаването на проблема.

Национална стратегия за изменение на климата (Румъния)2013 - 2020 г.

Националната политика за намаляване на емисиите на парникови газове следва подхода на ЕС, т.е. от една страна, осигуряване на участието на някои от бизнес операторите в прилагането на схемата за търговия с парникови газове, а от друга - възприемане на отраслови политики и мерки, така че на национално равнище

емисиите на парникови газове, свързани с тези отрасли, да може да следват линията на ограничения на емисиите, определени по Решение № No. 406/2009/ЕО.

Целите за емисиите на парникови газове са представени за следните отрасли:

1. Енергетика
2. Промислени процеси
3. Използване на други продукти и разтворители
4. Земеделие
5. Земеползване, изменения в земеползването, горско дело
6. Управление на отпадъци

На национално равнище спирането и намаляването на емисиите ще се осигури чрез прилагане на схемата за търговия с парникови газове (ЕСТЕ) и чрез прилагане на разпоредбите на Решение № No. 406/2009/ЕО.

ЕСТЕ регулира емисиите от съоръжения с висок производствен капацитет и емисии в отраслите енергетика и промишленост.

За да се оптимизират планираните намаления на емисиите на парникови газове от други източници, които не са в обхвата на ЕСТЕ, е необходимо да се съпоставят годишните отраслови планове за емисии от регулирани източници чрез прилагане на Решение 406/2009/ЕО (не ЕСТЕ) и преценка на емисиите и потенциала за намаление на всеки отделен отрасъл, и националните приоритети за икономическо развитие.

1. Производство на електро- и топлинна енергия

Стратегически цели, предложени за производството на електро- и топлинна енергия

(А) Разработване на отраслова стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове

В. Използване на възобновяеми енергийни източници

Законодателният пакет Изменения на климата - Енергетика налага Директива 28/2009/ЕО да създаде правна рамка за насърчаване на енергията от възобновяеми източници и задължителни цели за дяла на енергетиката от възобновяеми източници в крайното потребление на електроенергия, включително в транспортния отрасъл.

Приносът на нашата страна за изпълнение на европейската цел до 2020 г. е за минимален процент от 24% от крайното потребление на енергия да бъде произведен от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ).

Главните цели за използване на ВЕИ включват:

- Включване на възобновяемите енергийни източници в структурата на националната енергийна мрежа;
- Премахване на технико-функционалните и психо-социални пречки в процеса на използване на възобновяеми енергийни източници и спазване на ограниченията за ефективност на разходите;
- Насърчаване на частните инвестиции и създаване на условия за улесняване на достъпа на чуждестранен капитал до пазара на възобновяеми източници;
- Насърчаване на отраслови политики, които осигуряват енергийна сигурност чрез повишаване на дяла на възобновяемата енергия в крайното потребление

на енергия, като се намали зависимостта на националната икономика от вноса на първична енергия;

- Осигуряване на предлагане на енергия на отдалечените общности чрез овладяване на потенциала на местни енергийни източници;
- Осигуряване на условия Румъния да участва на пазара на европейски „зелени сертификати“ за енергия от възобновяеми източници (когато такъв пазар бъде създаден).

C) Насърчаване на интелигентни системи за производство, пренос, разпределение и потребление на електроенергия

Интелигентните системи позволяват развитието на дейности за производство на електроенергия в точката на потребление с доставка до мрежата, когато собственото потребление е по-малко от произведеното количество електроенергия и приемане от мрежата когато потреблението надхвърля производството. Тези системи се управляват от съвременни инструменти на информационните технологии и водят до важно намаление на емисиите на парникови газове.

D. Повишаване на енергийната ефективност

Продължаването на срока за изпълнение на Националната програма за енергийна ефективност ще осигури съфинансиране на инвестиционните проекти в енергийна ефективност в секторите градско отопление, обновяване на обществени сгради и обществено осветление.

Програмата също така ще помогне за покриване на разходите за обновяване на преноса на топлинна енергия и системите за разпределение. Смята се, че наличието на съфинансиране от страна на държавата ще подобри привлекателността на проектите и по този начин ще се създадат възможности за привличане на допълнителни източници на финансиране от частния сектор.

Също така разумните инвестиции в обновяването на системите за осветление ще помогнат да се очертае важния потенциал на икономията на електроенергия. След това икономисаната електроенергия може да се използва за обществено осветление в различни градове и общини.

E. Извършване на инвестиции в съоръжения и оборудване за промишлени предприятия, водещи до икономия на енергия

На равнището на бизнес операторите инвестициите в съоръжения с ниско потребление на енергия за постигане на икономии на енергия ще доведат до намаляване на крайното потребление на енергия и косвено до намаляване на емисиите на парникови газове.

Финансирането на такива дейности ще бъде подпомагано от Министерството на икономиката, търговията и бизнес средата, което ще предостави линии за финансиране от европейските финансови инструменти.

F. Повишаване на енергийната ефективност в селското стопанство

Ще се предоставят биогорива за механизирани земеделски и рекултивационни работи.

Ще бъде осигурена неговата транспортна логистика, за да се минимизират транспортните разстояния и да се усъвършенства потреблението на класически и биогорива.

G. Екологично проектиране

Прилагане на изискванията за екологично проектиране за енергийна ефективност на продуктите, които имат последствия за енергетиката, ще доведе до повишена енергийна ефективност, която след това ще има положително макроикономическо

отражение, като се има предвид, че икономията на енергия е най-рентабилния начин за подобряване на сигурността на предлагането на енергия и намаляване на зависимостта от внос. Тези усилия значително ще подпомогнат изпълнението на целта, поставена от Общността, за 20-процентно нарастване на енергийната ефективност до 2020 г.

H. Насърчаване на високоефективна когенерация

От първи април 2011 г. влезе в действие схема за държавна помощ за високоефективна когенерация, която ще действа до 2023 г. Схемата предвижда предоставяне на финансова помощ на производителите на електрическа и топлинна енергия, които имат или управляват високоефективни централи и постигат икономии до 10% в сравнение с отделното производство.

I. Улавяне и съхранение на въглероди (УСВ) в Румъния

Като се има предвид, че националните енергийни системи в голяма степен разчитат на изкопаеми горива и че промяна на това положение не може да настъпи бързо, улавянето на въглеродния диоксид и неговото геоложко съхранение ще улесни прехода от енергиен микс, при който преобладават изкопаемите горива, към енергиен микс, в който те имат малък дял. Целта за улавянето и съхранението на въглероден диоксид е да се намалят емисиите във въздуха на въглероден диоксид от важни производствени източници на емисии.

J. Постоянни информационни кампании за бизнеса и обществеността за важността на повишаването на енергийната ефективност

2. Транспорт

Общата цел в областта на транспорта е да се създаде *устойчива система за подобряване на социалното сближаване, достъп до периферни райони, намаляване на въздействието на околната среда (включително намаляване на емисиите на парникови газове), насърчаване на икономическата конкурентоспособност чрез подобряване на инфраструктурата, осигуряване на оптимален горивен микс и използване на информационните и комуникационни технологии за подобрения в отрасъла.*

Обща цел на ЕС

Очаква се емисиите на парникови газове да се намалят с 20% през 2030 г. в сравнение с равнищата от 2008 г. и с 60% през 2050 в сравнение с равнището на емисии през 1990 г. (според Бялата книга за транспорта 2050).

Стратегически цели

(A) Разработване на отраслова стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове

Насърчаването на мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и отрасловото планиране на емисиите от гледна точка на постигане на целите за намаляване, приети на международно и европейско равнище ще изисква висока степен на професионализъм от страна на държавните органи; по-висока съответна професионална квалификация ще се постигне чрез насърчаване и финансиране на подходящи програми/проекти за обучение и обмяна на опит със страни които разполагат с високо равнище на опит в тази област.

B. Намаляване на шосейния транспорт

Важна роля за намаляване на емисиите на парникови газове в транспортния отрасъл играе шосейния транспорт. В този транспортен сегмент ще се оптимизират условията

за обществения транспорт (влакове, автобуси, тролейбуси, трамваи), както и необходимата инфраструктура за усъвършенстване на тяхната експлоатация и ще бъде насърчаван алтернативния транспорт (колоездене, съвместно използване на автомобили и др.) за създаване на моторизиран транспорт, привлекателен за отделния човек.

За да се намали шосейния транспорт на стоки, се предвижда да се подобри и усъвършенства железопътната инфраструктура и да се осигурят стимули за използването на тази форма на транспорт. Важна роля ще играе също развитието на интермодална транспортна инфраструктура.

C) Използване на превозни средства, щадящи околната среда

Шосейният транспорт цели да използва превозни средства, които предизвикват по-слаби последици за околната среда от тези, използващи обикновени бензинови или дизелови двигатели.

Много важна роля за постигане на намаление на емисиите на парникови газове в шосейния транспорт има изпълнението на Директива 2009/33/ЕО за насърчаване на „чисти“ и енергийно ефективни шосейни превозни средства, Регламент 443/2009/ЕО, който определя тавани на емисиите на CO₂ от леките коли, като предвижда през 2020 г. да се постигне праг на емисиите в размер на 95 г CO₂/км и Регламент 510/2011/СО, който определя тавани на емисиите на CO₂ от леки превозни средства (ванове), като определя през 2020 г. праг на емисиите в размер на 147 г CO₂/км.

D. Интелигентни транспортни системи (ИТС)

В областта на шосейния транспорт областите за прилагане на ИТС са определени, както следва:

I: Оптимално използване на шосейния трафик и пътните данни;

II. Разработване на управление на трафика и стоките;

III. Осигуряване на пътна безопасност и сигурност;

IV: Осигуряване на връзка между превозното средство и транспортната инфраструктура

Насърчаването на интелигентни транспортни системи ще допринесе съществено за оптимизирането на пътническия и товарния транспорт, намаляването на енергийната интензивност и, косвено, намаляване на емисиите на парникови газове.

E. Усъвършенстване на железопътния транспорт

Необходимите мерки за усъвършенстване на железопътния транспорт ще имат за цел както подобряване на инфраструктурата, така и използването на нови нисковъглеродни технологии. В това отношение се обсъжда следното:

Железопътна инфраструктура

Стратегически мерки за пряко намаляване на емисиите на парникови газове

- *Включване на разпоредбите за опазване на околната среда в процеса на проектиране и осъществяване на обновяването на железопътната инфраструктура чрез изготвяне на проучвания за отражението върху околната среда, необходимата документация за екологични лицензи и разрешителни (включително Натура 2000), технически спецификации за изпълнение (в строителството);*
- *Използване на информация, осигурена от изчисленията на отпечатъка на CO₂, при избора на проектни алтернативи за работите по обновяване и модернизация;*
- *Осъществяване на публични екологични обществени поръчки за насърчаване на устойчивото и, съответно, нисковъглеродното развитие,*

- Въвеждане на интелигентни транспортни системи, които имат отражение върху безопасността на движение и върху намаляването на потреблението на гориво;
- Използване на възобновяеми енергийни технологии, включително: устройства за вътрешно отопление на основата на топлинни помпи или соларни технологии, доставка на необходимата електроенергия в железопътните станции от фотоволтаични панели или други форми на възобновяема енергия;
- Модернизация на съществуващите топлинни централи и/или замяна с централи с по-висока ефективност;
- Модернизация на тежкия машинен парк, използван за поддръжка на железниците, с оборудване с по-добри показатели от гледна точка на околната среда и технологиите, след извеждане от експлоатация на оборудването по-старо от 20 години;
- Продължаване на електрифицирането на около 900 км железни пътища. Електрификация на пътните участъци ще помогне за замяна на дизеловите двигатели с електрически.

Стратегически мерки за повишаване на енергийната ефективност на железопътния транспорт с непряко отражение върху намалението на емисиите на парникови газове:

- Използването на нови технологии във вътрешното и външното осветление на железопътните гари (намаляване на потреблението на електроенергия с 30-40% с използването на светодиоди като източници на светлина);
- Осветителни инсталации на железопътните гари, използващи фотоволтаични панели или други форми на възобновяема енергия.
- подновяване на двигателния парк
- използване на висококачествено дизелово гориво с високи екологични показатели;
- обучение на локомотивните машинисти да използват екологично ефективно управление;
- проучване на възможностите за намаляване на времето в технологични процеси;

Пътнически транспорт

Екологичната стратегия за пътническия железопътен транспорт се фокусира върху насърчаване на устойчива система за пътническия железопътен транспорт.

Основното направление на дейността за усъвършенстване използването на ресурсите и намаляване на емисиите на парникови газове е модернизацията на пътническия железопътен транспорт, която ще се постигне чрез:

- обновяване на подвижния състав
- доставка на подвижен състав с високи енергийни показатели.

F. Намаляване на емисиите на парникови газове във въздушния транспорт

За да се намалят емисиите в този отрасъл към 2013 г. секторът на въздушния транспорт е включен в ЕСТЕ при изменението на Решение 2003/87/ЕО, транспонирано в националното законодателство от НГ 399/2010.

G. Развитие на интермодалния транспорт

Ще се обсъди насърчаването на Стратегията за интермодалния транспорт в Румъния 2020, приета през 2011 г., която включва следните мерки:

- Въвеждане отново на транспорт от вида RO-LA Държавните железници на Румъния предвиждат да въведат отново транспорт от вида RO-LA по железопътните линии, след като се приемат мерки за подпомагане на този вид транспорт с използването

на държавни субсидии. През 2011 г. министерството на околната среда и горите (наименованието на министерството на околната среда и измененията на климата през 2011 г.) предприе първите мерки за изготвянето на Схема за държавно подпомагане на комбиниран транспорт от типа RO-LA.

- Модернизация на терминали, изграждане на нови терминали
- Осигуряване на товарен парк за комбиниран транспорт чрез ремонт на специализирани вагони за този вид транспорт, за да може железниците да удовлетворят всички транспортни изисквания на клиентите.

Н. Използване на биогорива

Равнището на националната цел за дяла на енергията от възобновяеми източници, използвана в транспорта, към 2020 г. е най-малко 10% от крайното потребление в страната.

За да се постигне тази цел, доставчиците на горива имат задължението постепенно да въведат на пазара бензин и дизел с дадено биогоривно съдържание.

Биогоривата и биотечностите трябва да се осигуряват от суровини, които отговарят на критериите за устойчивост, определени на равнище на Общността, независимо от мястото на произход на суровината.

Целите за намаляването на емисиите на парникови газове при използването на биогорива и биотечности са следните:

- минимум 35% към 1 януари 2012 г.;
- минимум 50% към 1 януари 2017 г.;
- минимум 60% към 1 януари 2018 г. за биогорива, произведени в съоръжения, където производството е започнало на 1 януари 2017 г. или след тази дата.

По отношение на въздушния транспорт целта е към 2050 г. най-малко 40% от горивото да бъде с ниско въглеродно съдържание.

И. Такси

Относно разпоредбите на Директива 1999/62/ЕО на Европейския парламент и Съвета за налагането на такси на тежките товарни превозни средства за използването на определени инфраструктури, наричана по-долу Директива за евровинетките, нейното прилагане в Румъния насърчава използването на по-малко замърсяващи превозни средства, които не вредят на пътната инфраструктура.

Правителството на Румъния предвижда данъчни облекчения за използването на хибридни автомобили, за да насърчи придобиването на такива превозни средства и създаването на парк от такива превозни средства трябва да бъде насърчавано и занапред.

Ж. Насърчаване и популяризиране на немоторизирания транспорт

Преминаването към национална политика на насърчаване на немоторизирания транспорт и създаването на подходяща велосипедна инфраструктура (VELOALEI, навеси за велосипеди, специални вагони/купета за велосипеди в метрото и влаковете и т.н.) ще доведе до намаляване на моторизирания пътен транспорт и непряко до намаляване на емисиите на парникови газове.

Като се има предвид, че подпомагане на любителското колоездене е вариант за развитието на устойчив туризъм, важна цел е създаването на велосипедна алея между дунавските страни.

К. Стимули за научно-развойна дейност за намаляване на емисиите на парникови газове в транспортния отрасъл

Правителството ще осигури финансиране на научно-развойни дейности с цел:

- Да се насърчат и осигурят съответни приложни изследователски дейности, с цел намиране на решения за използването на биогорива, да се разработят нови транспортни технологии, градоустройство и др.
- Да се насърчат учените да кандидатстват за проекти, финансирани от различни източници, за извършване на такива изследвания за замърсяването на големите градски агломерации, да информират обществеността и централните власти за необходимите мерки за намаляване на замърсяването.

Пример в това отношение е Националната платформа за електромобили (PNME) - орган, подчинен на правителството на Румъния, подпомаган от представители на промишлеността и научните среди, работещи в тази област.

L. Подобряване на работата на градския транспорт

Преминаването към устойчив, щадящ околната среда транспорт в градските райони е задължение по Плана за действие за градска мобилност, приет от Европейската комисия през 2009 г. В това отношение се обсъжда преминаването към интегрирано градско развитие и прилагането на интегриран транспортен план, насочен към намаляване на транспортните нужди, диверсификация и подобряване на по-малко замърсяващите транспортни средства, създаване и въвеждане на интелигентни транспортни системи и подобряване на потреблението на горива.

M. Информация и осведоменост

Важна съставна част на намаляването на емисиите на парникови газове в транспортния отрасъл е публичната информация и осведомеността. Програмите за подобряване на информацията и осведомеността ще се насочени към крайния потребител, за да се улесни въвеждането на по-малко замърсяващи транспортни средства и ограничаване на шосейния транспорт.

3. Жилища и градоустройство

Планирането на земеползването е важен инструмент за социално развитие, практическо представяне на неговия устройствени израз на икономическите, социалните и екологичните политики.

Жилищният сектор заема 40% от потреблението на енергия в ЕС, което представлява значителен потенциал за енергийна ефективност, и поради това - за намаляване на емисиите на парникови газове.

Обща цел

Разработване на национален план за действие за енергийна ефективност, предвиждащ намаляване на емисиите на парникови газове в жилищния сектор с 41.5% (към 2020 г. в сравнение със средните през 2001-2005 г.) (НПДЕЕ)

Специфичните цели, които ще помогнат да се постигне общата цел, включват:

- *Подобряване на топлоизолацията на сградите*
- *Насърчаване на разработването на проекти за екологични къщи, пасивни и/или активни къщи*
- *Модернизация на инфраструктурата за пренос и разпределение на топлинна енергия на централизираните системи*
- *Програма за подпомагане повишаването на енергийната ефективност на сгради, заети от лица с ниски доходи*
- *Програми за насърчаване на потребителите да купуват електрически и електронни уреди с висока ефективност*
- *Намаляване на потреблението на вода*

- Програми за информиране и повишаване на осведомеността на обществеността
- Увеличаване покритието на зелените площи в градските и крайградските райони

4. Промислени процеси

Стратегически цели:

- Разработване на отраслова стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове
- Включване на анализ на емисиите на парникови газове в стандартните изисквания за икономическа оценка на публичната политика в периода на нейното прилагане и след това
- Насърчаване на ефективни технологии и чисти производства, съобразно силните страни на румънската икономика
- Подпомагане на доброволни споразумения за ускоряване на процеса на усъвършенстване на потреблението на ресурси в промишлеността

5. Земеделие

Стратегически цели

- Разработване на отраслова стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове
- Съкращаване на емисиите от конкретни селскостопански дейности (метан и азотен протоксид)
- Намаляване на загубата на въглерод в почвата и подобряване на абсорбционния капацитет
- Повишаване на енергийната ефективност и подпомагане развитието на възобновяема енергетика
- Повишаване на равнището на знания в отрасъла и взаимозависимостта с измененията на климата

1. Земеползване, изменения в ползването на земята, горско дело (ЗПИПЗГД)

Стратегически цели:

- Разработване на отраслова стратегия за повишаване на капацитета за абсорбиране на емисиите на парникови газове от естествените системи
- Увеличаване на горското покритие
- Опазване на девствените и полудевствени гори
- Опазване и възстановяване на водните екосистеми в горите
- Подобряване здравето на горите
- Осигуряване на устойчиви практики при засаждането за енергия (краткосрочен оборот на дървесните насаждения на обработваема земя)
- Ефективно използване на дървесните продукти
- Използване на информационни и комуникационни технологии в управлението на горския отрасъл

- *Разработване на национални схеми за премиране за залесяване, повторно залесяване, опазване на девствените гори*
- *Образование, изследвания и осведоменост*

2. Управление на отпадъци

Стратегически цели

- *Разработване на отраслова стратегия за намаляване на емисиите на парникови газове*
- *Предотвратяване образуването на отпадъци*
- *Намаляване на количеството на депонираните органични отпадъци*

Хоризонтални стратегически цели

Целите, определени в законодателния пакет по измененията на климата и енергията, ще се постигнат чрез изпълнение на Стратегията Европа 2020 на европейско равнище:

- *намаляване с 20% на емисиите на парникови газове;*
- *намаляване с 20% на крайното потребление на енергия чрез повишаване на енергийната ефективност;*
- *покриване на 20% от потреблението на енергия от възобновяеми източници.*

Дългосрочно намаляване на емисиите на парникови газове, като глобалното затопляне се ограничи до 2°C в сравнение със средната температура в пред-индустриалния период ще бъде постигнато чрез разработване и прилагане на нисковъглеродна икономическа стратегия

Адаптация към изменението на климата (АИК)

Целта на компонента АИК е да се повиши капацитета на страната да се адаптира към действителните или потенциалните последствия от измененията на климата чрез определяне на стратегически насоки на национално равнище за насочване на разработването на отраслови политики, предприемането на действия и развиването на необходимия капацитет за редовното им осъвременяване.

Дейностите, подпомагани по този компонент включват:

- *активен мониторинг на последствията от измененията на климата и свързаната с това социална и икономическа уязвимост;*
- *включване на мерките за адаптация към измененията на климата в стратегиите за развитие и отрасловите политики и хармонизиране на тези мерки една с друга;*
- *определяне на спешни мерки за адаптиране към измененията на климата в критични икономически отрасли.*

Цели на АИК

- *включване на мерките за адаптация към измененията на климата в законодателството, свързано със сегашни и бъдещи политики по време на внасянето или приемането на изменението, в зависимост от случая;*
- *коригиране на всички национални/отраслови стратегии и програми така, че те да включват изискванията за адаптация към измененията на климата, свързани с отрасловите политики;*

- разработване на комуникации при прилагането на мерките за адаптация на местно равнище; много от решенията с пряко или непряко отражение върху адаптацията към измененията на климата се вземат на местно равнище;
- повишаване на осведомеността на обществеността за необходимостта от адаптация към измененията на климата;
- изменение на социалното и общностното поведение чрез повишаване осведомеността по сегашни и бъдещи проблеми;

Национална стратегия за управление на отпадъците 2014-2020 (приета с решение на правителството на Румъния № 870/2013)

Националната политика за управление на отпадъците е подчинена на целите на политиката на ЕС за предотвратяване образуването на отпадъци и цели да се намали използването на ресурси и да се приложи на практика йерархията на отпадъците.

Принципът на превантивното действие е един от принципите, които лежат в основата на Извънредната наредба № 195/2005 за опазване на околната среда, с измененията, Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, отменяща определени директиви, транспонирана в националното законодателство със закон № 211/2011 за режима на отпадъците и въвеждаща йерархията на отпадъците, която „ще се прилага по реда на приоритетите според законодателството и политиката за предотвратяване образуването и управлението на отпадъците както следва: предотвратяване, подготовка за повторно използване, рециклиране, други операции за извличане, напр. за енергия и като последна стъпка - обезвреждане.“

Подходът на ЕС към управлението на отпадъците се опира на 4 основни принципа:

- предотвратяване образуването на отпадъци - фактор, който се смята от ключово значение за всяка стратегия за управление на отпадъци, пряко свързан както с подобряване на методите на производство, така и с принуждаването на потребителите да променят търсенето на продукти (фокусиране върху зелени продукти) и да възприемат начин на живот, който води до по-малки количества отпадъци;
- рециклиране и използване - насърчаване на извличането на значителна част от съставните материали, за предпочитане чрез рециклиране. В този смисъл са определени редица потоци отпадъци за приоритетно рециклиране: отпадъци от опаковки, излезли от употреба превозни средства, изразходвани акумулатори, отпадъчно електрическо и електронно оборудване;
- извличане чрез други операции на нерестицирани отпадъци;
- окончателно обезвреждане на отпадъците - ако отпадъците не може да се извлекат, те трябва да се обезвредят по начин, който е безопасен за хората и околната среда според строга програма за наблюдение.

Сегашната европейска стратегия за предотвратяване на отпадъци и рециклиране дава насоки за намаляване на отрицателното въздействие на отпадъците върху околната среда - от създаването до окончателното обезвреждане. Така че основните цели на стратегията включват:

- предотвратяване създаването на отпадъци;
- присъединяване към европейско дружество за рециклиране;
- използване на „анализ на жизнения цикъл“ като средство за прилагане на политика за управление на отпадъците;
- повишаване на знанията на всички, които имат отговорности;
- подобряване на цялостната рамка чрез опростяване и модернизиране на съществуващото законодателство.

Разработването на интегрирана система за управление на отпадъците е включено като цел на НСУР. Стратегията определя следните цели за управление на отпадъците:

- до 2013 г. - намаляване с до 2.4 млн. тона на годишното количество депонирани биоразградими отпадъци, представляващи 50% от общо създадените отпадъци през 1995 г.;
- до 2013 г. - извличане на полезните опаковъчни отпадъчни материали за рециклиране или изгаряне за възстановяване на енергия 60% хартия/картон, 22.5% пластмаси, 60% стъкло, 50% метали и 15% дърво;
- до 2015 г. - намаляване на броя на исторически замърсените райони най-малко в 30 области;
- до 2015 г. - създаване на 30 интегрирани системи за управление на отпадъците на регионално/областно равнище; закриване на 1 500 малки сметища, разположени в селски райони и 150 сметища в градски райони; осъществяване на 5 пилотни проекта за рекултивация на исторически замърсени райони; осигуряване на по-добри услуги по почистването и управлението на отпадъците за 8 млн. души.

Национална стратегия за замърсените райони (Румъния)

Стратегията за управление на замърсените райони е тясно свързана със Стратегията за управление на отпадъците, но е също така от изключително важно значение за осъществяването на други проекти за възстановяване на засегнати райони.

Общи цели

Стратегическа цел 1М Опазване на здравето на хората и околната среда от въздействието на замърсяването, предизвикано от човешката дейност.

Стратегическа цел 2: Опазване на почвата и подпочвата в съответствие с принципите на устойчивото развитие

Специфични цели

Конкретни екологични цели

A. Разработване, хармонизиране и прилагане на рамка за оздравяване на замърсени райони и насърчаване на рекултивирането в градските райони

B. Намаляване на покритието на исторически замърсени места

C. Подобряване на качеството на екологичните средства и тяхното национално управление

Конкретни социалноикономически цели

A. Осигуряване на опазване на ресурсите на питейната вода, безопасност на храните и общественото здраве

B. Рекултивиране на земята, за да се изпълнят изискванията за планираното ползване

Конкретни технически цели

A. Изграждане на институционен капацитет за управление на замърсени райони

B. Развитие на пазар на услуги за откриване и рекултивиране на замърсени райони

C. Разработване и прилагане на най-добрите налични технологии, които не предполагат извънредни разходи при откриването и рекултивирането на замърсени райони

Национална стратегия и План за действие за опазване на биологичното разнообразие (НСПДОБР) 2013 - 2020 г.

Според НСПДОБР Румъния предвижда следните общи насоки за действие в средносрочен план 2013 - 2020 г.

Насока за действие 1: Спиране на влошаването на биологичното разнообразие включително генетични ресурси, видове, екосистеми и ландшафти и възстановяване на уредените екосистеми към 2020 г.

Насока за действие 2: Включване на политиките за опазване на биоразнообразието във всички отраслови политики към 2020 г.

Насока за действие 3: Насърчаване на традиционните знания, практики и иновативни методи и чисти технологии и подпомагане на мерки за устойчиво опазване на биоразнообразието до 2020 г.

Насока за действие 4: Подобряване на комуникациите и образованието по въпросите на биоразнообразието към 2020 г.

За да се постигне опазване на биоразнообразието и устойчиво използване на неговите компоненти на основата на анализ на общия национален контекст и на заплахите за биоразнообразието, да се осигури опазване „на място“ и извън естественото местообитание и да се осигури справедливо разпределение на използването на генетичните ресурси, са определени следните **10 стратегически цели:**

- A. Развитие на цялостната правна и институционална рамка и се осигурят финансови средства
- B. Осигуряване на съгласуваност и ефективно управление на националната мрежа от защитени територии
- C. Осигуряване на добър статут на защита за защитените видове диви животни
- D. Устойчиво използване на компонентите на биоразнообразието
- E. Защита извън местата на обичайно обитание
- F. Контрол върху инвазивните видове
- G. Достъп до генетични ресурси и справедливо разпределение на ползите от тяхното използване
- H. Подпомагане и насърчаване на традиционните знания, иновации и практики
- I. Разработване на научни изследвания и насърчаване на трансфера на технологии
- J. Публични комуникации, образование и осведомяване

Определени са набор от обективни цели и план за действие по всяка стратегическа цел на основата на преглед на текущото състояние

Национална стратегия за сектора рибарство 2014-2020 (НССР)

Националната стратегия за сектора рибарство 2014-2020 (НССР) е изготвена в хода на прозрачен диалог със заинтересованите страни в рамките, определени от Министерството на европейските фондове (МЕФ) като координатор на процеса на програмиране на европейските фондове за 2014-2020 г.

Обща цел

Изпълнението на НССР ще даде съществен принос за безопасността на храните и общественото здраве в Румъния чрез повишаване на вътрешния улов на риба и производство на рибни продукти с по-добро качество на продуктите и спазване на вътрешноотрасловите правила за устойчивост.

Освен това, изпълнението на стратегията ще помогне за повишаването на дяла в БВП на рибния сектор.

За да се получи очакваният резултат и да се превърне визията за рибарския сектор в реалност НССР предвижда като обща цел подпомагане на конкурентоспособен, устойчив и привлекателен сектор.

Резултатите от НССР ще се почувстват във всички области на устойчивото развитие:

- **икономическа**, чрез развитието на конкурентоспособността на рибарския сектор;
- **екологична**, чрез увеличаване на екологичните услуги, които се предоставят специално от повечето аквакултури, и ограничаване на отрицателното отражение на рибарската дейност, предимно чрез устойчиво управление на ресурсите;
- **социална**, чрез създаването на работни места и повишаване на социалното и териториалното сближаване.

Насоки на действие

С цел взаимовръзка с приоритетите на ЕС предвидени в Регламента FERAM, който регулира основните финансови ресурси за изпълнението на НССР, специфичните цели на стратегията ще бъдат структурирани около следните насоки за действие:

1. Насърчаване на иновативно, конкурентоспособно и основано на знания рибарство и аквакултури, включително свързаната с тях преработка
2. Насърчаване на устойчиво и ресурсно-ефективно рибарство и аквакултури, включително свързаната с тях преработка
3. Засилване на контрола, проверките и системата за изпълнение и подобряване на дейностите по събиране на информация
4. Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване.

Национална стратегия за регионално развитие 2014-2020 г. (Румъния)

Обща цел

Постоянно подобряване на качеството на живота чрез осигуряване на благосъстоянието, опазването на околната среда и икономическото и социално сближаване за устойчиви общности, способни да управляват ресурси и да се възползват от потенциала за иновации и балансирано икономическо и социално развитие на регионите.

Специфични цели

- *Увеличаване на ролята и функциите на градовете и общините в регионалното развитие чрез инвестиции в подкрепа на икономическия растеж, опазването на околната среда, подобряването на градската инфраструктура и социалното сближаване.*
- *Повишаване на енергийната ефективност в публичния и/или жилищния сектор, за да се подпомогне намаляването на емисиите на въглероден диоксид с 20% в съответствие със стратегията Европа 2020*
- *Повишаване на достъпността на регионите чрез подобряване на регионалната мобилност и осигуряване на основни услуги за устойчиво и приобщаващо икономическо развитие*
- *Регенериране на изостаналите райони и стимулиране на социалното включване на маргинализираните общности чрез създаване на необходимите предпоставки за предоставяне на основни услуги и приличен стандарт на живот*
- *Растеж на регионалните икономики чрез развитие на специфична инфраструктура за научно-развойна дейност и стимулиране на конкурентоспособността на МСП*
- *Стимулиране на конкурентно и устойчиво развитие на регионалния и местния туризъм чрез устойчиво използване на културното наследство с туристически*

потенциал и създаване/модернизиране на специфичната туристическа инфраструктура

- *Опазване и подобряване на околната среда чрез подобряване на качеството на водните услуги, възстановяване на замърсените и изоставени промишлени площадки и мерки за предотвратяване на рисковете и подобряване на капацитета за реагиране на извънредни ситуации.*

Оперативна програма за големите инфраструктури 2014-2020 г. (проект 28 април 2014)

Оперативната програма за големите инфраструктури (ОПГИ) 2014-2020 г. е разработена на основата на нуждите на Румъния от развитие, така както са определени в Споразумението за партньорство 2014-2020 г. и в съответствие с Общата стратегическа рамка и становището на службите на Европейската комисия.

Финансовите приоритети, определени според ОПГИ, подпомагат изпълнението на общата цел на Споразумението за партньорство, за намаляване на изоставането на Румъния от държавите-членки на ЕС чрез приближаване на две от петте предизвикателства, определени на национално равнище. *Инфраструктура и ресурси.*

Като се има предвид високата степен на взаимовръзка и взаимна допълняемост на видовете инвестиции в инфраструктурата и във връзка с опита от програмния период 2007-2013 г. се предлага насърчаване на инвестициите, свързани с инфраструктурните и ресурсни нужди по една оперативна програма

Глобална цел:

Развитие на транспортната, екологичната, енергийната инфраструктура и предотвратяването на рискове по европейски стандарти с опазване и ефективно използване на природните ресурси.

За да се отговори на предизвикателствата на Споразумението за партньорство и да се постигне целта, ОПГИ съдейства на стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и благоприятен за включване икономически растеж чрез удовлетворяване на нуждите от развитие в четири области:

- транспортна инфраструктура,
- опазване на околната среда,
- управление на рисковете и адаптация към измененията на климата,
- енергетика и енергийна ефективност.

Специфичните цели (СЦ) съответстват на деветте приоритетни оси, както следва:

- ✓ Транспортна инфраструктура
 - ПО 1 - Изграждане на мрежата TEN-T на румънска територия
 - СЦ 1.1.1 Изграждане на пътната инфраструктура на мрежата TEN-T
 - СЦ 1.1.2 Модернизация и развитие на железопътната инфраструктура на мрежата TEN-T, включително чрез създаване на високоскоростен железопътен коридор и дейности за подобряване качеството на услугите
 - СЦ 1.1.3 Модернизация и развитие на морската корабоплавателна инфраструктура на мрежата TEN-T
 - ПО 2 - Разширяване на регионалната мобилност чрез свързване с централната TEN-T
 - СЦ 2.1.1 ПО 2 - Разширяване на регионалната мобилност чрез свързване към централната пътна инфраструктура TEN-T
 - СЦ 2.1.2 Осигуряване на регионална мобилност чрез свързване към централната железопътна инфраструктура TEN-T

- *СЦ 2.1.3 Осигуряване на регионална мобилност чрез модернизиране на пристанищата*
- *СЦ 2.1.4 Осигуряване на мобилност чрез модернизиране на летищата*
- **ПО 3 - Изграждане на безопасна и щадяща околната среда транспортна система**
 - *СЦ 3.1.1 Развитие на интермодалния транспорт за стимулиране използването на устойчиви видове транспорт, включително чрез намаляване на задръстванията на митниците*
 - *СЦ 3.1.2 Повишаване на сигурността и безопасността на всички видове транспорт и намаляване на екологичните последици от транспорта*
- ✓ **Околна среда и инфраструктура за опазване на околната среда, управление на рисковете:**
 - **ПО 4 - Опазване на околната среда и насърчаване на ефективно използване на ресурсите**
 - *СЦ 4.1.1 Намаляване на количеството на непречистени градски отпадни води и увеличаване на обхвата на публичните водоснабдителни системи*
 - *СЦ 4.2.1 Увеличаване на капацитета на системите за интегрираното управление на отпадъците чрез повторно използване, рециклиране, включително като вторични суровини/ странични продукти*
 - **ПО 5 - Опазване на биоразнообразието и възстановяване, почистване на замърсени почви и наблюдение на качеството на въздуха**
 - *СЦ 5.1.1 Поддържане на защитения статут на видове и местообитания от общностно значение или на национално равнище, или на място*
 - *СЦ 5.2.1 Развитие и оптимизиране на качеството на въздуха, включително за наблюдение на качеството на въздуха*
 - *СЦ 5.2.2 Почистване на промишлени земи*
 - **ПО 6 - Насърчаване на адаптацията към измененията на климата и предотвратяване и управление на рискове**
 - *СЦ 6.1.1 Намаляване на последициите и щетите за населението, предизвикани от основните рискове, свързани с измененията на климата (наводненията и засушаването)*
 - *СЦ 6.2.1 Намаляване на случаите на конкретни рискове в Румъния, особено рисковете от ерозия на бреговете*
 - *СЦ 6.2.2 Намаляване на времето за реакция в извънредни ситуации чрез изграждане на капацитет за реагиране на бедствия в доброволните и професионални служби*
- ✓ **Енергийна инфраструктура**
 - **ПО 7 - Чиста енергия и енергийна ефективност**
 - *СЦ 7.1.1 Използване на възобновяеми ресурси за производство на чиста електро- и топлинна енергия (биомаса, геотермална, микро-хидро)*
 - *СЦ 7.2.1 Повишаване на енергийната ефективност чрез високоефективни системи за когенерация*
 - *СЦ 7.3.1 Въвеждане на интелигентно нисковолново разпределение на електроенергията*
 - *СЦ 7.3.2 Повишаване на енергийната ефективност чрез наблюдаване на разпределението на електроенергията на промишлени платформи*

- ПО 8 - Интелигентни и устойчиви електропреносни системи
 - СЦ 8.1.1 Разработване на интелигентни електропреносни системи
 - СЦ 8.1.2 Съвързване на румънската национална газопреносна система със съседните страни
- ✓ Инфраструктура в региона Букурещ - Илфов:
 - ПО 9 - Развитие на градската инфраструктура в региона Букурещ - Илфов
 - СЦ 9.1.1. Модернизирание на топлопреносната система в град Букурещ
 - СЦ 9.2.1 Намаляване на количеството на непречистени отпадни води и увеличаване на обхвата на публичните водоснабдителни системи в региона Букурещ - Илфов
 - СЦ 9.3.1 Увеличаване на капацитета на системите за интегрираното управление на отпадъците и намаляване на създаването им чрез повторно използване, рециклиране, в региона Букурещ - Илфов
 - СЦ 9.4.1 Повишаване на градската мобилност и подобряване на качеството на пътническите услуги чрез изграждане на подземен градски транспорт в региона Букурещ - Илфов

Регионална оперативна програма (Румъния) 2014-2020 (проект март 2014)

Регионалната оперативна програма подхожда към регионалното развитие включително като взема под внимание необходимостта да се осигури макроикономическа стабилност. Тя се допълва от хоризонтални отраслови политики, които целят да създават хранителна среда за бизнес средата, създаването на работни места, включително за хора в неравностойно положение и подобряване на общото обществено благосъстояние.

В този смисъл РОП 2014-2020 предвижда като своя **обща цел**:

повишаване на икономическата конкурентоспособност и подобряване стандарта на живот в местните и регионалните общности, подпомагане развитието на бизнес средата, условията на инфраструктурата и услугите, осигуряване на устойчиво развитие на регионите, способни да използват ефективно ресурсите, използване на техния потенциал за иновации и възприемане на техническия прогрес.

Тази цел е взаимно свързана с европейската цел за повишаване на конкурентоспособността в регионите и насърчаване на социалното равенство.

По общите цели насърчаването на балансираното участие на всички региони в процеса на социалноикономическо развитие с използване на местния/регионалния потенциал продължава като ключова съставна част на регионалното развитие в Румъния.

Общата цел на РОП ще бъде постигната чрез определените **специфични цели**:

- *Създаване и развитие на звена за иновации и трансфер на технологии с цел изграждане на капацитета им да предоставят конкретни технологически услуги за подпомагане на иновативни инициативи и създаване на иновативни предприятия*
- *Подпомагане на фирмите за създаване на конкурентоспособност и работни места в регионалните икономики*
- *Подобряване на енергийната ефективност на обществените сгради*
- *Повишаване на икономическата и социална роля на градовете*

- *Устойчиво икономическо използване на потенциала на културния и природния туризъм в регионите*
- *Повишаване на достъпността на селските и градските райони близо до мрежата ТЕТ-Т*
- *Развитие на достъпността и качеството на предоставянето на социални и медицински услуги и стимулиране на прехода от институционни услуги към услуги на общинско равнище*
- *Намаляване на пространствената концентрация на бедността чрез осигуряване на подходящи жилищни условия в изостаналите общини, както и чрез предоставяне на основните - медицински, образователни и социални услуги, за да се повиши заетостта и там да се осигури социално включване*
- *Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура за създаване на необходимите материални предпоставки за образователен процес на европейско равнище*
- *Развитие на географското покритие и включване на регистрацията на собствеността в интегрирана система на кадастъра на земята*

Чрез тези специфични цели РОП цели да насочи развитието и интеграцията на регионалните икономики чрез стимулиране и насърчаване на всички инициативи за развитие

Тези специфични цели ще се постигнат чрез мерки, планирани и осъществени от местните и централните държавни органи съвместно с различни (държавни и частни) заинтересовани страни, за да се осигури устойчиво и динамично икономическо и социално развитие с ефективно използване на местните и регионалните ресурси, за да се постигне общата цел на Програмата.

Програма на правителството 2013-2016

Програмата на правителството 2013-2016 предполага устойчиво и ефективно управление на природните ресурси, за да се увеличат икономическите ползи за населението без това да застрашава правото на чиста околна среда.

Национална стратегия и План за действие за управление на водите

В Румъния изготвянето на стратегия и политика за управление на водите, осигуряване на координация и контрол за изпълнението на вътрешните и международните разпоредби в тази област се осъществява от Министерството на околната среда и изменението на климата.

Количественото и качествено управление на водните ресурси, администрирането на работите по управление на водите и прилагането на националната стратегия и политика съгласно съответните национални разпоредби се осигурява от Националната администрация „Румънски води“ чрез подчинените ѝ речни басейнови администрации.

Правната рамка за устойчиво управление на водните ресурси се осигурява от Закона за водата № 107/1996 г. с неговите изменения.

Националната стратегия и политика за управление на водите цели да се провежда устойчива политика на управление на водите чрез осигуряване на количествено и качествено опазване на водите, защита срещу разрушителното въздействие на водата и използване на водния потенциал като отговор на нуждите от устойчиво социално развитие и в съответствие с европейските директиви, свързани с водите.

В момента тя цели да се осигури устойчиво управление на водите на основата на прилагането на законодателството на ЕС и по специално Рамковата директива за водите и наводненията, транспонирана чрез Закона за водите 107/1996 г. с неговите изменения. В този контекст инструментите за прилагане на политиката и стратегията,

свързани с водите, включват схема от насоки за развитие и управление на речните басейни, интегрирано управление на водите по басейни и адаптиране на институционалния капацитет към изискванията за интегрирано управление.

Национален план за управление на националната част на дунавския речен басейн (НПУНЧДРБ) и планове за управление на речните басейни (Олт, Жиу, Аргеш-Ведя, Добруджа - крайбрежието)

Националният план за управление на националната част на дунавския речен басейн представлява приносът на Румъния към Международния план за управление на дунавския речен басейн, разработен по член 13 на Рамковата директива за водите.

Плановите за управление на речните басейни и Националният план за управление са приети с HG 80/26.01.2011 за одобряване на Националният план за управление на частта на международния дунавски речен басейн в румънска територия - Monitorul Oficial No. 265/14.04.2011. Прилагането и наблюдението на приетите програми за действие за значителни източници на замърсяване ще помогне да се изпълнят екологичните цели за водните басейни, доброто състояние и добрия екологичен потенциал.

Националният план за управление на националната част на дунавския речен басейн е обобщение на плановите за управление, изготвени за речните басейни и крайбрежната зона на Черно море на румънска територия. Плановите за управление на речните басейни са тясно свързани със социалноикономическото развитие и са отправна точка за действията, свързани с човешката дейност, включително дейности по управление на водите в басейна и на местно равнище и очертават основните фактори които въздействат на управлението на водите в речния басейн.

Обявената цел на Националния план за управление на националната част на дунавския речен басейн е да се осигури *„дългосрочна защита, балансирано и устойчиво използване на водните ресурси и да се опазват водните екосистеми с обща цел да се постигне (в екологично и химично отношение) „добро състояние/добър потенциал“ на повърхностните и подземните води“*.

Общите екологични цели на Генералния план за национално развитие са разработени на основата на целите, определени в Рамковата директива за водите (член 4, алинея (1), и са насочени към опазване на повърхностните и подземните води и защитените територии.

За повърхностните води действията, които трябва да се предприемат до 2015 г., екологичните цели на Рамковата директива за водите, свързани с националната част на дунавския речен басейн, са определени като цели на управлението, съвпадащи с установените четири важни проблема, т.е.:

- замърсяване с органични вещества;
- замърсяване с хранителни вещества;
- замърсяване с опасни вещества; и
- хидроморфологични изменения (прекъсната напречна и надлъжна връзка и изменения на хидроложкия режим).

Национална стратегия за управление на рисковете от наводнения в средносрочен и дългосрочен план

Според Директива 2007/60/ЕО Румъния е разработила Национална стратегия за управление на рисковете от наводнения в средносрочен и дългосрочен план⁵

Средносрочната и дългосрочната национална стратегия има за обявена цел да „се определи рамка за координирани, междуетраслови указания за всички дейности за предотвратяване и смекчаване на последствията от наводнения за социалноикономическите дейности, живота и здравето на хората и околната среда“ и си поставя за задача интегрирано управление на водните и другите свързани с това ресурси: планиране на земеползването и градоустройството, опазване на природата, развитие на земеделието и горското дело, защита на транспортната инфраструктура, на сгради и туристически райони, защита на хората и т.н.

Стратегията има както общи, така и специфични цели. Общите и специфични цели на тази стратегия са икономически, социални и екологични

- Икономическите цели са насочени към защита на съществуващата бизнес инфраструктура от наводнения и запазване на икономическите възможности за бъдещите поколения.
- Социалните цели са насочени към защита на населението и общностите от хора чрез осигуряване на приемливо равнище на обществена защита и повишаване на капацитета на обществото да се развива при предполагаем риск от внезапни наводнения (изграждане на устойчивост).
- Екологичните цели са предназначени да се осигури, щото чрез прилагането на тази стратегия да се постигнат социалноикономическите цели и да се постигне баланс между социалноикономическото развитие и екологичните цели.

Дейностите по управление на наводненията представляват въпрос на политика, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни планове и програми, целящи да защитят живота, стоките и околната среда от наводнения. Те включват:

- Националният план за управление на риска от наводнения, който се изготвя на равнище речен басейн и територия;
- Националната програма за предотвратяване на наводнения, защита и смекчаване на щетите. Тази програма се изготвя на равнището на националната територия на основата на плановете за управление на риска от наводнения, разработени на равнище речен басейн и територия;
- плановете на речните басейни, окръзите, общините и градовете, разработени според действащото законодателство за управление при извънредни ситуации, които се включват под името плановете за оперативно реагиране.

Стратегията е разработена за период 2010-2035 г. и цели интегрирано управление на водите и свързаните с тях ресурси: планиране на земеползването и градоустройството, опазване на природата, развитие на земеделието и горското дело, защита на транспортната инфраструктура, на сгради и туристически райони, защита на хората.

Националният план за предотвратяване на наводнения, защита и смекчаване на щетите като неразделна част от Националния план за управление на националната част

⁵ Приет с решение на правителството № 846/2010, публикуван в Monitorul Oficial of Romania, Част I, № 626 от 6 септември 2010 г.

на дунавския речен басейн на румънска територия е много важна част от изпълнението на Директива 60/2007/ЕО за оценката и управлението на рисковете от наводнения, нещо повече, той е основа за насърчаването и финансирането на бъдещи работи за предотвратяване и контрол във всички хидрогеографски басейни.

Интегрираната стратегия за управление на крайбрежната зона и Стратегически план за действие за възстановяване и опазване на Черно море.

Необходимите дейности за развитие и прилагане на защита и възстановяване на румънския бряг на Черно море от ерозията и подпомагане на интегрираното управление на крайбрежната зона, съгласно съответните европейски препоръки, включват развитие и осъвременяване на необходимата правна рамка за използване на плажовете от туристи и изготвянето на Интегриран план за управление за защита на черноморския бряг от ерозия и създаване на приоритетни зони за рехабилитация и защита.

Мерките, включени в румънския генерален план за рехабилитация на бреговете, се фокусират върху: възстановяване и подобряване на околната среда, изготвяне на план и свързаните с това рехабилитационни работи срещу ерозията на бреговете. Отделено е внимание на рехабилитацията и опазването на бреговата ивица, прилежащите земни и сухоземни и морски екосистеми и на защитата на икономическата инфраструктура и социалните обекти, застрашени от ерозията на бреговете. Ще бъде приложена също и интегрирана програма за мониторинг на крайбрежната зона, за да се подпомогнат работите по поддръжка в средносрочен и дългосрочен план (30 години).

Краткосрочния, средносрочния и дългосрочния генерален план на Румъния за транспорта (предварителен проект 2013 г.)

Предвижда се да се осигури ясна стратегия за развитието на румънския транспортен отрасъл през следващите 20 години. За да се използва, той трябва да предложи целесъобразни решения за предизвикателствата и изискванията на транспортния отрасъл в Румъния.

Генералният план ще определи най-добрите проекти и политики в отговор на нуждите на транспорта в Румъния през следващите 5 -15 години за всички видове транспорт, представяйки солидна аналитична основа за избора на тази политики и проекти.

Непосредствените резултати на Генералния план включват:

Резултат 1: *Дългосрочен план 2020-2030 г., съдействащ за устойчивото развитие на Румъния.*

Резултат 2: *Ефективно използване на финансовите ресурси в транспортния отрасъл*

Резултат 3: *По-добри връзки и по този начин по-добра търговия със съседните страни.*

Резултат 4: *Повишаване на производителността на румънската промишленост и услугите и, косвено, по-висок икономически растеж и по-висок стандарт на живот*

Резултат 5: *Устойчива транспортна система*

Цели на Генералния план

Предвидени са следните цели за проектите по генералния план:

- **Икономическа ефективност:** транспортната система трябва да бъде икономически ефективна по отношение на транспортните операции и за самите ползватели. По същество, ползите от транспортната система трябва да надхвърлят транспортните разходи. Освен това, транспортната система трябва

да бъде конфигурирана по такъв начин, че да позволява развитие както на национално, така и на регионално равнище. Инвестициите трябва да бъдат благоприятни и справедливи за румънските граждани.

- **Екологични последици:** транспортната система не трябва да има отрицателно въздействие върху околната среда. Инвестициите в транспорта трябва да намаляват до минимум отрицателното въздействие върху физическата околна среда.
- **Устойчивост:** трябва да се развият приоритетно т.нар. устойчиви начини на транспорт, които са по-енергийно ефективни и отделят по-малко емисии;
- **Сигурност:** инвестициите в транспортния отрасъл трябва да доведат до по-безопасна транспортна система; и
- **Финансиране:** съществува сериозен недостиг на финансиране в транспортния отрасъл в Румъния. Трябва да се обсъдят по-ефективни тарифни политики в транспорта, като например, такса за ползване на пътищата, особено за тежките превозни средства. На проектно равнище наличието на финансиране от структурните фондове на ЕС (ФС и ЕФРР, фонда „Свързване на Европа („Connecting Europe“) и публично-частни партньорства (ПЧП) ще има отражение върху възможността за осъществяване на проектите и тяхното приоритизиране.

Функция на Генералния план

Генералният план ще определи най-добрите проекти и политики в отговор на нуждите на транспорта в Румъния през следващите 5 -15 години за всички видове транспорт, представяйки солидна аналитична основа за избора на тази политики и проекти.

Генералният план ще включва:

- Проекти по Оперативната програма 2014-2020 - непосредствен приоритет
- Големи проекти от национално значение
- Основни програми за поддръжка и основни ремонти, съпътстващи проекти към горните
- Модернизация (т.е. системи за контрол и информиране на пътниците)
- Дългосрочни проекти
- Проекти, предполагащи допълнително проучване

Национален план за развитие на земеползването (НПРЗП)

Според закон № 350/2001 за земеползването и градоустройството със съответните изменения, член 41, алинея (1) Националният план за развитие на земеползването (НПРЗП) е с насочващ характер и обобщава средносрочните и дългосрочните отраслини стратегически планова за цялата територия на страната.

Като документ, подпомагащ комплексното и устойчиво развитие и регионалното развитие на територията НПРЗП служи като основа за средносрочните и дългосрочните отраслини стратегически програми и определя размера и приоритетите за развитието на територията на Румъния в съответствие с европейските изисквания.

Последното развитие в някои части на НПРЗП разглежда приоритетите, определени в „Териториалния дневен ред на Европейския съюз“, приет на неформалната среща на европейските министри, отговарящи за устройството на територията и териториалното развитие, проведена в Лайпциг на 24-25 май 2007 г.

Националният план за развитие на земеползването (НПРЗП) е разработен в следните специализирани раздели, одобрени от парламента на Румъния със закон:

- ✓ Раздел I - Транспортни мрежи (одобрен със закон № 363/2006);
- ✓ Раздел II - Води (одобрен със закон № 171/1997, изменен със закон № 20 от 11/01/2006);
- ✓ Раздел III - Защитени територии (одобрен със закон № 5/2000);

- ✓ Раздел IV - Селищна мрежа (одобрен със закон No. 351/2001);
- ✓ Раздел V - Територии с природен риск (одобрен със закон No. 575/2001);
- ✓ Раздел VIII - Райони с туристически ресурси (одобрен с извънредна наредба No. 142/2008 одобрена със закон No. 190/ 2009).

2.4.3 Национални и регионални програми, планове и стратегии за България

Национална стратегия за регионално развитие 2012 - 2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) за периода 2012 - 2022 г. е основополагащ документ, определящ стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на регионите в страната и за преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия в контекста на общеевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Главната стратегическа цел на НСРР е да се постигне устойчиво интегрирано регионално развитие на основата на използване на местния потенциал и сближаване между регионите в икономическо, социално и териториално отношение. Програмата за ТГС Румъния - България допринася за тази цел със самата същност на трансграничното сътрудничество, като допълнително засилва икономическото, социалното и териториалното сближаване.

Основната стратегическа цел на НСРР се рационализира в четири стратегически цели, както следва:

Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване в европейски, национален и междурегионален контекст чрез развитие на собствения потенциал на регионите и опазване на околната среда.

Стратегическа цел 2: Социално сближаване и намаляване на регионалните различия в социалната област чрез възможностите за развитие и реализиране на човешкия капитал.

Стратегическа цел 3: Териториално сближаване и развитие на трансграничното, вътрешнорегионалното и междурегионалното сътрудничество.

Стратегическа цел 4: Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градски центрове, подобряване на връзките в регионите и качеството на градската околна среда в населените места.

Всички приоритетните оси на Програмата за ТГС Румъния - България допринасят за тези стратегически цели и особено за инвестиционните приоритети за повишаване на регионалната мобилност, интегриране на трансграничната мобилност, съвместни инициативи по заетостта, опазване, популяризиране и развитие на природното наследство и зелените инфраструктури.

Областна стратегия за регионално развитие за всяка съответна област 2014-2020 г.

- Регионалната стратегия за развитие на Видин 2014 -2020 г. определя средносрочни цели и приоритети за регионалното развитие на областта и нейната взаимовръзка с други структурни политики. Тя има три стратегически цели: 1) Ускоряване на икономическото развитие на регион Видин; 2) Повишаване на равнището на живот в регион Видин; и 3) Свързаност и развитие на териториалното сътрудничество за постигане на балансирано и устойчиво развитие.
- Регионалната стратегия за развитие на Враца 2014 -2020 г. има визията да направи Враца привлекателен промишлен, търговски, културен и туристически

център в северозападна България, като се използва ефективно неговия потенциал за устойчив растеж, развитие на селските райони и дунавските общини с развита местна икономика, стабилна заетост и по-добра инфраструктура. Нейните стратегически цели включват: 1) Насърчаване и развитие на конкурентна местна икономика; 2) Поддържане и развитие на човешкия капитал в общините на региона с ударение върху младите хора, възрастните и уязвимите социални групи; и 3) Повишаване и развитие на териториалната стабилност и съгласуваност между общините в региона.

- Според стратегията за регионално развитие на Монтана за периода 2014-2020 (приета на заседанието на съвета за регионално развитие на 25.6.2013 г.) визията е: „Монтана - способна да поддържа, подобрява и използва потенциала си за развитие чрез подпомагане на инвестициите и растежа на националната политика с мобилизирани вътрешни ресурси и мотивирана да подобри качеството на живота“. Стратегическите цели в подкрепа на това виждане са: 1) Подобряване на конкурентоспособността на регионалната икономика и засилване на икономическата активност; 2) Поддържане и подобряване на качеството на човешкия капитал чрез социално развитие; и 3) Подобряване на териториалната устойчивост и съгласуване.
- Визията за регионалната стратегия (според проекта от Стратегическите цели са: 1) Икономически растеж чрез съживяване на традиционните производства и повишаване на отрасловата конкурентоспособност и заетостта; 2) Постигане на социално сближаване чрез укрепване и развитие на човешкия капитал; 3) Развитие на съвременна инфраструктура, добри удобства и условия на живот в градската среда; и 4) Запазване на природното и културното наследство за бъдещите поколения.
- Визията на регионалната стратегия (окончателен проект) за развитието на Велико Търново е „емблематичен за България и динамичен дунавски регион, в който се извършват различни и взаимно допълващи се промишлени, транспортни и логистични, селскостопански, туристически, културни и образователни дейности, привлекателни за инвеститорите и туристите и осигуряване на високо качество на живота за живеещите в областта“. Стратегическите цели са: 1) Икономически растеж с по-високи темпове от средните за страната; 2) Социална сигурност, справедливост и жизнеспособност; 3) Съвременна инфраструктура, добри удобства и уникално културно наследство и запазена околна среда; и 4) Добро планиране и управление, сътрудничество и междуобщинско сътрудничество.
- Виждането за развитието на Русенска област до 2020 г. е „Район от национално значение, неразделна част от дунавския район с добре развита икономика и инфраструктура, сравнима с европейските стандарти по качество на живота, опазващ природното и културното наследство, което се очертава като съществено фактор в националното, наднационалното, междурегионалното, трансграничното и европейското сътрудничество, съчетаващ най-ефективното използване на потенциала на местните ресурси за устойчив, приобщаващ и интелигентен растеж“. Главната цел за развитието на Русе се конкретизира в четири стратегически цели, които определят основните насоки на развитието на областта през следващия планов период: 1) Икономическо сближаване във вътрешнорегионално, национално и европейско равнище чрез развиване на собствения потенциал на Русе и използване на европейските инструменти; 2) Социално сближаване чрез справяне с междурегионалните и вътрешнорегионалните трудности в социалната област, намаляване на риска от социално изключване и създаване на условия за развитие и използване на човешкия капитал; 3) Териториално сближаване чрез балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на транспортната и комуникационната инфраструктура в

областта, подобряване на градската среда и засилване на междурегионалното, трансграничното и транснационалното сътрудничество; и 4) Опазване на околната среда и енергийна ефективност.

- Проектното виждане, което определя рамката за осъществяването на Регионалната стратегия за развитие на Силистра за 2014-2020 г. (проект от 22/5/2013 г.) е следното: „Област Силистра - подобряване и използване на своя потенциал за растеж, устойчиво развиващ се регион на България и дунавския район с нови перспективи и качество на живот на населението“. Регионалната стратегия на Силистра определя следните стратегически цели: 1) развитие на конкурентна икономика чрез насърчаване на иновациите във всички области и използване на собствения потенциал; 2) повишаване на жизнения стандарт чрез създаване на нови работни места, инвестиране в хората и включване на групите в неравностойно положение; и 3) подобряване на териториалната устойчивост и постигане на баланс и съгласуваност на областно, регионално национално и международно равнище.
- Главната стратегическа цел, която лежи в основата на проекта на стратегия за развитие на Добрич до 2020 г. е Добрич да продължи да надгражда върху своите сравнителни предимства, динамична местна икономика, усвояваща ефективно средства от държавния бюджет и фондовете на ЕС. На тази основа тя си поставя следните цели: 1) Да се подобри качеството на човешките ресурси, като се увеличи равнището на заетост и доходите и се постигне социална интеграция на групите в неравностойно положение; 2) Създаване на условия за повишаване на конкурентоспособността за постигане на динамично развитие на региона при намаляване на неравенството както вътре в него, така и в съседните области; и 3) Насърчаване на балансираното регионално развитие чрез създаване на съответни модели на териториално подобрене на екологичните условия, ефикасни механизми за трансгранично и междурегионално сътрудничество.

Преценявайки горепосочените стратегически цели, заложи в областните стратегии за развитие на областите в трансграничната зона е очевидно, че Програмата за ТГС Румъния - България 2014-2020 е в пълно съответствие с тези цели и ще допринесе за постигането им по всички приоритетни оси.

Регионален план за развитие за всеки от съответните региони (NUTSII) 2014 - 2020 г.

- План за регионално развитие на Северозападния регион (СЗР) - възприетото виждане, което определя рамката за изпълнението на плана е: „СЗР да преодолее значителното икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми в развитието си чрез съответни инвестиции за възстановяване и укрепване на конкретния потенциал за растеж и създаване на условия и предпоставки за догонване на развитието на национално и европейско равнище.“ ПРЗ на СЗР има следните стратегически цели: 1) Развитие на конкурентна икономика чрез развиване на потенциала на СЗР; 2) Запазване и развитие на човешкия капитал; 3) Подобряване на териториалната стабилност и координация. Те ще бъдат постигнати чрез прилагането на набор от приоритети, които след това ще бъдат обективизирани чрез мерки и дейности.
- План за регионално развитие на Северния централен район (СЦР) - кратко формулираното виждане за развитието на СЦР е: „Северният централен район - бързо и устойчиво растящ европейски регион, неразделна част от дунавския регион, където младежите виждат бъдещето си и личното си развитие.“ Стратегическите цели, определени в плана за развитие, за постигане на визията са следните: 1) Икономическо сближаване - достигане на средни

равнища на заетост, производителност на труда и използване на иновации в икономиката, типични за дунавския регион; 2) Социално сближаване - преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия в социалната област и намаляване на риска от социално изключване и бедност; 3) Териториално сближаване - свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места; 4) Опазване на околната среда съобразно предизвикателствата на измененията на климата и прилагането на европейските и национални стандарти за намаляване на замърсяването и потреблението на енергия и насърчаване на използването на възобновяема енергия.

- План за регионално развитие на Североизточния район (СИР) - визията за развитието на СИР е: „СИР на България - отворен към Черно море и към света, българска територия запазила богатата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, инфраструктура, туризъм и използващ специфичния си потенциал за достигане на общ икономически напредък и по-добро качество на живот. Стратегическите цели, определени в плана за развитие, за постигане на визията са следните: 1) повишаване на конкурентоспособността на региона чрез активиране на специфичния потенциал, съчетано с опазване на околната среда; 2) увеличаване на социалния капитал на региона чрез подобряване на качеството на живота и качеството на жизнената среда; 3) балансирано регионално развитие и сътрудничество чрез по-добра комуникация и функционална интеграция на системите на градските центрове.

Програмата за ТГС Румъния - България 2014-2020 ще допринесе до голяма степен за постигане на тези цели чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата; развитие на щадящи околната среда и нисковъглеродни транспортни системи, включително речен и морски транспорт, пристанища и мултимодални връзки; опазване, популяризиране и развитие на културното и природното наследство.

Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г.

Крайната цел на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г. е формулирана както следва: „Пространствена координация на процесите в националната територия чрез създаване на пространствена база за планиране на земеползването и регулатор за прилагането както на регионално планиране, така и отделно социалноикономическо отраслово планиране на национално равнище в контекста на общото европейско пространствено развитие с цел да се постигне комплексно интегрирано планиране“. Стратегическите цели са:

Стратегическа цел 1: Интегриране в европейското пространство - развитие на национален и трансграничен транспорт, енергетика, урбанизация, културни и екологични коридори с цел да се постигне териториално сближаване, сътрудничество и интеграция в региона и европейското пространство.

Стратегическа цел 2: Полицентрично териториално развитие - укрепване на умерено полицентричната мрежа от основни градове с подобро качество на градската среда, допринасящо за постигане на балансирано териториално развитие и намаляване на различията между централните градски и периферните селски райони.

Стратегическа цел 3: Пространствено сближаване и достъп до услуги - развитие на националната инженерна и социална инфраструктура за подобряване на пространственото сближаване на регионите и градските центрове и достъпа до образование, здравеопазване и социални и културни услуги.

Стратегическа цел 4: Добре запазено природно и културно наследство. Опазване и развитие на националната система от защитени природни и културни обекти с цел

поддържане на биологичното равновесие, пространствената природна и културна идентичност на територията и интегриране на техните ценности в съвременния живот.

Стратегическа цел 5: Насърчаване на развитието на конкретни области - Интегрирано планиране и насърчаване на развитието на територии със специфични характеристики (черноморското крайбрежие, басейна на река Дунав, планинските, граничните и периферните райони) с цел запазване и ефективно използване на техния природен, икономически, социален и културен потенциал за развитие.

Стратегическа цел 6: Конкурентоспособност чрез растеж и области на иновации - повишаване на конкурентоспособността на българската територия чрез държавно подпомагане на областите на растеж и иновации в градските центрове на високо равнище на полицентричния модел.

Програмата за ТГС Румъния - България 2014-2020 ще допринесе до голяма степен за постигане на тези цели чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата; развитие на щадящи околната среда и нисковъглеродни транспортни системи, включително речен и морски транспорт, пристанища и мултимодални връзки; опазване, популяризиране и развитие на културното и природното наследство.

Европа 2020 Европа 2013: Национална програма за реформи - актуализация 2013 г.

Този документ отчита постигнатия напредък по изпълнението на националните цели, определени през 2011 г. в съответствие с общите цели на Стратегията на ЕС Европа 2020. Има редица препоръки, специфични за страната (ПСС), както и национални цели (НЦ) и водещи инициативи.

ПСС включват: публично финансиране; пенсионна система; заетост и социално включване; образование и научни изследвания и развитие; административен капацитет; обществени поръчки; енергийна ефективност;

НЦ се съсредоточават върху заетостта, научно-развойната дейност, климат-енергетика, образование, бедност.

В стратегията Европа 2020 има четири допълнителни мерки в изпълнение на водещите инициативи: 1) Съюз на иновациите; 2) Цифров дневен ред за Европа; 3) Ресурсно ефективна Европа; и 4) Насърчаване на връщането към растеж и конкурентоспособност днес и утре.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе главно за усилията за повишаване на заетостта, административния капацитет и климат-енергетика и, макар и да не се занимава конкретно с редица ПСС, като публичното финансиране, пенсионната система, обществените поръчки, тя не им противоречи.

Национална програма за развитие: България: 2020 г.

Националната програма за развитие: България: 2020 г. (НПР BG2020) е водещият стратегически и програмен документ, излагащ подробно целите на политиките на развитието в страната до 2020 г.

Главната цел на НПР BG2020 е да се постигне качествен и балансиран дългосрочен икономически растеж. За тази цел са определени три цели:

1. Повишаване на стандарта на живот чрез конкурентно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и осигуряване на достъпно и качествено здравеопазване.
2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряване на оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.

3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна среда за бизнеса, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и подобряване на ефективността на ресурсите.

Програмата за ТГС Румъния - България съответства на тези цели, като цели допълнително да насърчава устойчивата и качествена заетост, повишаването на регионалната мобилност, опазване и възстановяване на биоразнообразието, насърчаване на инвестициите за справяне с конкретни рискове, осигуряване устойчивост на бедствия и разработване на системи за управление на бедствия.

ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ) 2014 -2020 г. (окончателен проект)

Общата цел на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 -2020 г. е: „Разработване на устойчива транспортна система“. От ключово значение е в програмния период 2014-2020 да се осигури непрекъснатост и логическа последователност на инвестициите от програмния период 2007-2013, като се гарантира завършването на основни направления, в които вече са направени инвестиции, за да е възможно изграждането на „ядрото“ на мрежата и трансграничните участъци на трансевропейската транспортна мрежа. Определени са следните приоритетни оси:

1. Развитие на железопътната инфраструктура около „основната“ и „всеобхватна“ Трансевропейска транспортна мрежа;
2. Развитие на шосейната инфраструктура около „основната“ и „всеобхватна“ Трансевропейска транспортна мрежа;
3. Подобряване на интермодалните транспортни услуги за пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт.
4. Иновации в управлението и услугите, създаване на съвременна инфраструктура за управление на движението и подобряване на безопасността на транспорта.
5. Техническа помощ

Относно подобряване на корабоплаването в общия българо-румънски сектор на Река Дунав са необходими съвместни действия на България и Румъния. Програмата за ТГС Румъния-България съответства на приоритетните оси на ОПТТИ чрез насърчаване на регионалната мобилност. В следващия програмен период ще продължи също изпълнението на проекти за развитие на транспортната система, които допринасят за ефективната свързаност на транспортната мрежа и за премахване на тесните места в нея, намаляване на задръстванията, шума и замърсяването, подобряване на безопасността, насърчаване използването на щадящи околната среда видове транспорт,

ОП „Региони в растеж“ 2014 - 2020 г. (проект 3 към 16.09.2013 г.)

В ролята си на интегрирана програма за развитие ОПРР 2014-2020 г. ще подпомогне постигането на следните тематични цели чрез прилагането на специални инвестиционни приоритети по Европейския фон за регионално развитие, както следва: Тематична цел (ТЦ) 4: Подпомагане на преминаването към нисковъглеродна икономика във всички отрасли със следните инвестиционни приоритети: ТЦ 5: Насърчаване на енергийната ефективност и използване на възобновяема енергия, включително в обществени сгради и жилищния сектор; ТЦ 6: Насърчаване на адаптацията към измененията на климата и предотвратяване и управление на рискове Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност със следните инвестиционни приоритети: ТЦ 7: Запазване, популяризиране и развитие на културното и природното наследство; дейности за подобряване на градската среда, включително обновяване на терени за вторично застрояване и намаляване на замърсяването на въздуха; Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на тесните места в ключови мрежови инфраструктури със следните инвестиционни

приоритети: ТЦ 9: Развитие на щадящи околната среда нисковъглеродни транспортни системи и насърчаване на устойчивата градска мобилност; Насърчаване на социалното включване и борба с бедността, със следните инвестиционни приоритети: ТЦ 10: Инвестиции в здравеопазването и социалната инфраструктура, които допринасят за националното, регионалното и местното развитие; Инвестиране в образование, учения и обучение през целия живот с развитие на образователната инфраструктура и инфраструктурата за обучение със следните инвестиционни приоритети: ТЦ 11: Инвестиране в образование с развитие на образователна инфраструктура и инфраструктурата за обучение; Повишаване на институционния капацитет и осигуряване на ефективна публична администрация с укрепване на институционния капацитет и ефективната публична администрация и публичните услуги, които са свързани с използването на Европейския фонд за регионално развитие. Има намерение ОПРР да включи един основен приоритет, който е насочен към градоустройството. Националната концепция за пространствено развитие определя градовете, които имат нужда от подкрепа за интегрирано градско развитие по приоритетна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г., която включва 67 града. Приоритетните оси на АПРР са следните: 1) Устойчиво и интегрирано градско развитие; 2) Държавна образователна инфраструктура; 3) Държавно здравеопазване и регионална социална инфраструктура; 4) Регионален туризъм; 5) Регионална пътна инфраструктура; 6) Предотвратяване на рискове; 7) Техническа помощ.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата.

ОП „Околна среда“ 2014-2020 г. (проект 2 10.09.2013 г.)

Приоритетните оси на ОПОС са следните:

ПО 1 Вода - целяща: Изграждане на водна инфраструктура в агломерациите с над 10 000 eq.c. и повече от 2 000 eq.c.; Засилване на наблюдението върху водата - количество и качество на водата; Създаване на Национален център за управление на водите в реално време;

ПО 2 Отпадъци - целяща мерки по йерархия за подобряване на управлението на опасните домакински отпадъци и прилагане на законовите изисквания;

ПО 3 Натура 2000 и биоразнообразие - целяща: Мерки за защитените територии от Натура 2000; прилагане на мерки за подобряване на познанията за екосистемите и техните услуги по Стратегията на ЕС за биоразнообразието 2020

ПО 4 Подпомагане на POS и ARC, прилагащи ESIS (Европейската информационна система за химични вещества) - както и подобряване на административния капацитет на отговорните структури;

ПО 5 Техническа помощ - включително дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за управлението и прилагането на ОП; дейности насочени към „затваряне“ на програмния период 2007-2013 г.; и дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за публичност и популяризиране на ОПОС, активно подкрепящи прилагането на макроикономическата стратегия на ЕС за Дунавския регион.

Прилагането на Програмата ще допълни пълната синергия, ясно разграничаване на приоритетите на Дунавската стратегия и Механизма за свързаността на Европа, ТГС България-Румъния, ТГС България-Сърбия и транснационалната програма „Реки“. В

това отношение ОПОС ще включи проекти, които отговарят на целите на стратегията, тя ще вземе под внимание и отчетените резултати и допълнителните нужди от гледна точка на изпълнението на проекта Дунавски паркова 1.0 и 2.0.

Програмата за ТГС България-Румъния ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за опазване и възстановяване на биоразнообразието и почвите и насърчаването на екосистемните услуги, включително Натура 2000 и зелените инфраструктури в трансграничния район.

ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020 г.(проект към март 2014 г.)

Стратегическата цел на ОПРЧР е да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи равнища на заетост, повишаване на производителността, достъп до висококачествено образование и обучение през целия живот и укрепване на социалното сближаване. ОПРЧР ще допринесе съществено за постигането на двете цели на Стратегията на ЕС Европа 2020. Това са целите в областта на заетостта и борбата с бедността и социалното изключване. ОПРЧР се основава на три стълба. Те са: (1) повече и по-добри работни места; (2) намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; (3) усъвършенстване на публичната политика.

Оперативната програма ще се концентрира върху постиженията на следните приоритетни оси: 1) Увеличаване на предлагането на работна сила и нейното качество; 2) Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; 3) Модернизиране на институциите на пазара на труда, социалното включване и здравеопазването; 4) Транснационално сътрудничество; 5) Техническа помощ.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях чрез своите приоритети чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност.

ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 - 2020 г. (проект към април 2014 г.)

Стратегията ОПИК 2014 - 2020 г. като част от прилагането в България на структурните фондове на ЕС и инвестициите (ESIS) е тясно свързана с целите за растеж и заетост (Растеж и работни места) и е принос на България за постигане на три взаимодопълващи се видове растеж в съответствие със стратегията 2020: интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

ОПИК има три приоритетни оси: 1) Иновации, предприемачество и потенциал за растеж; 2) Енергия и ефективност на ресурсите; и 3) Техническа помощ. По ОПИК 2014-2020 ще се търсят възможности за допълнителни дейности при прилагането на макро-стратегията на ЕС за Дунавския регион. Съответните приоритетни области за сътрудничество между ОПИК и Стратегията 2014-2020 г. за Дунавския регион са свързани с: Насърчаване на възобновяемата енергия (Приоритет 2); Насърчаване на културата и туризма (Приоритет 3); Създаване на „общество на знанието“ (Приоритет 7); и Развитие на конкурентоспособността на предприятията (Приоритет 8).

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата.

ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 -2020 г.(проект към 1.1.2014 г.)

ОПНОИР има следните приоритетни оси: 1) Изследвания и технологично развитие; 2) Образование и обучение през целия живот; 3) Образователна среда за активно социално включване; 4) Техническа помощ. ОП включва редица дейности, които напълно съответстват на духа на Стратегията на ЕС за Дунавския регион от гледна точка образованието, обучението, мобилността на учените и студентите и чрез приоритетите на ТГС ще има възможност за обмен на най-добри практики и опит между дунавските страни в тези области.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност.

ОП „Добро управление“ 2014 -2020 г. (проект 19.3.2014)

Визията на Оперативна програма „Добро управление“ се основава на разбирането, че силно, ефективно и прозрачно управление и съдебни институции са насочени хоризонтално към постигането всичките цели, залегнали в стратегията Европа 2020, още повече, че тези цели са взаимно свързани- Определените приоритетни области са следните: 1) Административни услуги и електронно правителство. 2) Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса; 3) Прозрачна и ефективна съдебна система; 4) Техническа помощ за административните структури, участващи в управлението и използването на ESIS; и 5) Техническа помощ.

В рамките на Приоритет 2 на ОПДУ ще се подпомогнат дейностите, свързани с изпълнението на четвъртия стълб на Стратегията на ЕС за Дунавския регион „Укрепването на Дунавския регион ще бъде подпомогнато, както и управлението на екологичните рискове, инвестициите в персонал и умения, повишаване на институционния капацитет и сътрудничество за справяне с проблеми на сигурността и организираната престъпност. Ще бъде осигурено също така обучение, свързано с управлението на рискове от природни бедствия, инциденти и природни бедствия.

Програмата за ТГС Румъния- България може да допринесе за разработката и изпълнението на тези планове чрез Приоритетната си ос 3 чрез насърчаване на инвестициите за справяне с конкретни рискове, осигуряване на устойчивост на бедствия и разработването на системи за управление на бедствия.

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г. (проект)

В съответствие с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. има три цели: 1) Подобряване на конкурентоспособността на земеделието и жизнеспособност на стопанствата, повишаване на доходите и осигуряване доставката на качествени хранителни продукти. 2) Опазване на екосистемите и устойчиво управление и използване на природните ресурси в селското стопанство, горското дело и хранителната промишленост; 3) Социалноикономическо развитие на селските райони, осигуряване на нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

Програмата има три хоризонтални приоритета: Насърчаване на иновациите в производството организацията и управлението на пазара; Предотвратяване и адаптиране към измененията на климата; Запазване и възстановяване на околната среда.

Програмата за ТГС Румъния-България ще допринесе за тях чрез своите приоритети за устойчива заетост и подпомагане на трудовата мобилност, съвместни местни

инициативи за заетост, съвместно обучение, както и подобряване на опазването и устойчивото развитие на природното наследство в трансграничната област.

Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г.

Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г. цели да се подобри качеството на живот на уязвимите групи в обществото и да се създадат условия тяхната пълноценна реализация.

Стратегията 2020 г. посочва приоритети като: създаване на възможности за заетост и повишаване на доходите от труд чрез активно участие на пазара на труда, предоставяне на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование; равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване; премахване на институционния модел на за социални грижи и разработване на междусекторни услуги за социално включване; осигуряване на устойчиви и адекватни социални помощи; подобряване на капацитета и сътрудничеството в областта на образованието, здравеопазването, заетостта и социалните услуги чрез прилагане на общи цели за социално включване; осигуряване на достъпна околна среда - физическа, институционна и информационна и достъпен транспорт; подобряване на условията на живот на уязвимите групи и подпомагане на бездомните; съвместна работа за справяне с бедността и социалното изключване и техните последици.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата.

Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие и Национален план за защита на биологичното разнообразие

Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие има следните приоритети: укрепване на научната основа на екологичните дейности; поддръжка на законодателни инициативи; разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии; екологично образование и сътрудничество на консултантските услуги; разработване и провеждане на политика за развитие на екотуризма, подпомагане опазването на Черно море; насърчаване на опазването на биоразнообразието на Балканите.

Националният план за защита на биологичното разнообразие не е актуализиран от 2010 г. Дългосрочната стратегическа цел на плана за периода 2005-2010 е опазване, възстановяване и устойчиво управление на биоразнообразието в страната за създаване на оптимална околна среда и условия на живот на човека. Стратегическа цел на плана е спиране на загубата на биоразнообразие до 2010 г.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез приоритетите си за подобряване и устойчиво използване на природното наследство и ресурси и културното наследство в трансграничната област.

Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000

В новия програмен период на ЕС 2014-2020 България си поставя конкретни стратегически приоритети за опазване, които трябва да се приложат на територията защитена по Натура 2000. Всеки приоритет е определен с индикативен обхват, като изпълнението му ще осигури постигане на приоритетите. Тези стратегически приоритети са следните: 1) Планиране на управлението на териториите, защитени по Натура 2000; 2) Устойчиво управление на териториите, защитени по Натура 2000; 3)

Устойчиво използване на екосистемни услуги за оптимална обществена полза и други фактори за социалноикономическо развитие на регионите; 4) Разработване, развиване и поддържане на обща визия за екологичната мрежа Natura 2000 в България; 5) Техническа помощ.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез приоритетите си за подобряване и устойчиво използване на природното наследство и ресурси и културното наследство в трансграничната област.

Енергийна стратегия на България до 2020 г. (публикувана в Държавен вестник, бр. 43/07.06.2011)

Основните приоритети на Енергийната стратегия може да бъдат сумирани в следните пет направления: да се гарантира сигурността на енергийното предлагане; да се постигнат целите за възобновяема енергия; да се повиши енергийната ефективност; да се развие конкурентен енергиен пазар и политика с цел да се задоволят нуждите от енергия и да се защитават интересите на потребителите. Тези приоритети определят също така виждането на правителството за развитие на енергетиката през следващите години, а именно:

- Поддържане на сигурна, стабилна и надеждна енергийна система;
- Енергетиката остава водещ отрасъл на българската икономика с определена ориентация към външната търговия;
- Поставяне на ударението върху чиста енергия с ниски емисии - ядрена и от възобновяеми източници;
- Баланс между количество, качество и цени на електроенергията, произвеждана от възобновяеми източници, ядрена енергия, въглища и природен газ;
- Прозрачно, ефективно и високопрофесионално управление на енергийните дружества.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата.

Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор (до 2037 г.)

Дългосрочната стратегическа цел на страната във водния сектор е „устойчиво използване на водните ресурси, осигуряване на оптимални равнища за настоящите и бъдещите нужди на населението и икономиката и водни екосистеми“. Главните цели на НСУРВС са: 1) Осигуряване на доставката на вода за домакинствата и бизнеса от гледна точка на измененията на климата, водещи до суша; 2) Поддържане и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води; 3) Подобряване на резултатите в интегрираното управление на водите като икономически ресурс; 4) Намаляване на риска от щети от наводнения.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез Конкретната си цел 3.1 за подобряване на съвместното управление на рисковете в трансграничната област.

Планове за управление на речните басейни за периода 2016-2021 г.

Планът за управление на речните басейни за периода 2016-2021 г. - Дунавски басейн в момента е в процес на подготовка. Предвижда се през периода януари 2013 г. - декември 2015 г. да бъдат предприети дейности за актуализиране на ПУРБ от БД Плевен.

През юни 2014 г. (съгласно изготвената работна програма) ще има актуализация на целите за опазване на екологичните повърхностни и подземни води и области на опазване на водата, включително степента на изпълнение на целите на първия ПУРБ и анализ на причините за неизпълнението.

План за управление на речните басейни в Дунавски район (2010-2015)

Основната цел на ПУРБ и да се оптимизира управлението водите чрез интегриран подход на басейново равнище, устойчиво използване на водните ресурси и постигане на добро състояние на всички води. Всички води и водни басейни трябва да бъдат защитени от изчерпване, замърсяване и увреждане, за да се поддържа необходимото качество и количество на водата и здравословна околна среда, запазване на екосистемите, съхраняване на ландшафта и предотвратяване на икономически щети, включително:

- постигане на добро екологично състояние на повърхностните води;
- добро количествено и качествено състояние на подземните води;
- намаляване на нуждата от пречистване на водата преди използване;
- осигуряване развитието на водните екосистеми и свързаните с тях земни екосистеми.

Целите за опазване на околната среда са насочени към основните категории повърхностни води за постигане на добро състояние от гледна точка на количество и качество и са следните:

- За естествените водни басейни - поддържане и подобряване на доброто екологично и химично състояние до 2015 г.;
- За естествените водни басейни - предотвратяване на влошаването на екологичното състояние и постигане на добро, опазване и подобряване на доброто химично състояние до 2015 г.;
- За естествените водни басейни - предотвратяване на влошаването на екологичното и химичното състояние и постигане на добро до 2015 г.;
- За естествените водни басейни - поддържане и подобряване на доброто екологично и химично състояние до 2015 г.;
- За изкуствени и силно изменени басейни - предотвратяване на влошаването на екологичния потенциал и постигане на добро опазване и подобряване на доброто химично състояние до 2015 г.
- За изкуствени и силно изменени басейни - предотвратяване на влошаването на екологичния потенциал и постигане на добро опазване и подобряване на доброто химично състояние до 2015 г.

Целите, поставени за повърхностните води трябва да бъдат постигнати до 2015 г. За тяхното изпълнение в ПУРБ са предвидени основни и допълнителни мерки и специални изключения.

Целите за екологично опазване от гледна точка на водните ресурси са свързани с количеството и качеството на подземните води. Целите за опазване на водите са насочени към всеки подземен водоем за постигане на добро химично и количествено състояние на подземните води. Целта е подземните води да постигнат „добро състояние“. „Добро“ се определя като „добро химично състояние“ и „добро количество“ на водните басейни.

Целите, поставени за районите със защитени води трябва да бъдат постигнати до 2015 г. За тяхното изпълнение в ПУРБ са предвидени основни и допълнителни мерки и специални изключения.

Целите за районите със защитени води са следните: За защитените територии и териториите, определени за опазване на местообитанията и видовете, в които поддържането и подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване:

- Осигуряване на устойчиво развитие на водните екосистеми и свързаните с тях земни екосистеми в териториите до 2015 г.

За области, където водите са чувствителни към хранителни вещества, включително: уязвими зони и чувствителни области:

- Осигуряване на устойчиво развитие на водните екосистеми и свързаните с тях земни екосистеми в териториите до 2015 г.
- За области, където водите са чувствителни към хранителни вещества, включително: уязвими зони и чувствителни области:

За опазване на зони за питейна вода:

- Намаляване на нуждата от пречистване на водата преди използването ѝ и осигуряване на проектираните водоземни съоръжения до 2015 г.

Програмата за ТГС Румъния-България ще допринесе за тях главно чрез своите приоритети за осигуряване на устойчивост на бедствия и разработване на системи за управление на бедствия чрез нейната Специфична цел 3.1 за подобряване на съвместното управление на рискове в трансграничната област.

План за управление на Черноморски район (2010-2015)

Главната цел на ПУРБ за Черноморската басейнова дирекция е всички води, включително крайбрежните морски води и свързаните екосистеми, да достигнат „добро състояние“ до 2015 г. Специфични цели на плана са свързани с предотвратяването на влошаването и подобряване на качеството на водите и водните екосистеми; осигуряване на устойчиво използване на водите, намаляване на замърсяването и смекчаване на последствията от наводнения и засушавания; изменения на климата. През юни 2014 г. (съгласно изготвената работна програма) ще има актуализация на целите за опазване на екологичните повърхностни и подземни води и области на опазване на водата, включително степента на изпълнение на целите на първия ПУРБ и анализ на причините за неизпълнението.

Засега целите и индикативните действия на Програмата съответстват на мерките в Плана за управление на черноморския регион (ПУРБ 2010-2015) по Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО (РДВ) за предотвратяване на влошаването на екологичното състояние на повърхностните води.

Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)

Тези планове са изготвени от басейновите дирекции (БД) в съответствие с Директива 2007/60/ЕО, транспонирана в българското законодателство с изменението на Закона за водите от 06.08.2010 (Глава IX “Опазване на водите от вредни въздействия”). Основните етапи на този процес са: Предварителна оценка на рисковете от наводнения (ПОРН) и определяне на зоните с вероятен риск от наводнение (ЗВРН); картографиране на заплахите и риска от наводнение; определяне на цели и приоритети за намаляване на риска от наводнение; изготвяне на програма с марки за управление на риска от наводнение; публично информиране и публично обсъждане при разработката на ПУРН. Крайният срок за разработването на ПУРН е декември 2015 г. Понастоящем БД са завършили ПОРН и са определени ЗВРН за всяка БД със заповед на министъра на околната среда и водите. Целта на ПОРН е на основата на наличната информация за минали наводнения да оцени потенциалните бъдещи рискове от наводнение за здравето на човека, бизнеса, околната среда и историческото наследство. ПОРН прави анализ на зоните, където са вероятни бъдещи наводнения, както и опростено моделиране на границите на наводнението с вероятност от настъпване 1% в някои области и оценка на потенциалния риск в съответствие с приети национални критерии. Предстои ПОРН да претърпят подробно картографиране и оценка на риска от наводнения.

Програмата за ТГС Румъния- България може да допринесе за разработката и изпълнението на тези планове чрез Приоритетната си ос 3 чрез насърчаване на

инвестициите за справяне с конкретни рискове, осигуряване на устойчивост на бедствия и разработването на системи за управление на бедствия.

Периодът на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. съвпада с прилагането на плановете за управление на речните басейни за периода 2010-2025 г., актуализирането/разработването и прилагането на ПУРБ и ПУРН за периода 2016-2021 г., както и актуализирането на ПУРБ и ПУРН за периода 2021-2027 г.

Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Република България

Главната цел на тази стратегия е да се подобри управлението на сектора на водите и отпадните води и да се повиши качеството на водоснабдителните и канализационните услуги чрез предлагане на всеобхватни мерки за постигането им. На основата на това са определени четири цели за създаване предпоставки за нейното прилагане. 1) Създаване на условия за ефективно управление на сектора и интегриран подход към решаването на проблемите; 2) Създаване на условия за участие на частния сектор в интерес на обществото; 3) Прилагане на структуриран подход на управление, като се вземе под внимание регионалното планиране и осигуряване на икономии на мащаб; 4) Подобряване на качеството на водоснабдителните и канализационните услуги и достигане на равнищата на тези услуги в Европейския съюз.

Програмата за ТГС Румъния- България може да допринесе за разработката и изпълнението на тези планове чрез Приоритетната си ос 3 чрез насърчаване на инвестициите за справяне с конкретни рискове, осигуряване на устойчивост на бедствия и разработването на системи за управление на бедствия.

Стратегически план за действие за опазване на околната среда и рехабилитация в Черно море (приет с Решение № 282 на министерския съвет от 21.4.2009)

Стратегическият план за действие за опазване на околната среда и рехабилитация в Черно море 2007 г. (СПДООСРЧМ) се придържа към три ключови принципа на управление на околната среда. Те са: Интегрирано управление на крайбрежната зона (ИУКЗ); Екосистемен подход; и Интегрирано управление на речните басейни (ИУРБ). СПДООСРЧМ потвърждава четири приоритетни трансгранични проблема, намерили място в предишния план от 1999 г. с измененията през 2002 г., които изискват съвместни усилия от всички крайморски страни на Черно море. Те са: еутрофикация/обогатяване на хранителните вещества; изменения на живите морски ресурси; химично замърсяване (включително нефт); и изменения на биоразнообразието/местообитанията, включително появата на чужди видове. Беше решено, че тези области и техните причини може да се решат ефективно от четирите цели на качествените цели на екосистемата (ЕкоКЦ). Четирите ЕкоКЦ е свързаните цели са:

- 1: Съхраняване на търговските морски живи ресурси.
 - 1а: Устойчиво използване на съществуващите рибни и други живи морски ресурси за търговски цели.
 - 1b: Възстановяване/рехабилитация на наличието на търговските морски живи ресурси.
- 2: Опазване на разнообразието и местообитанията в Черно море.
 - 2а: Намаляване на риска от изчезване на застрашените видове.
 - 2b: Защита на крайбрежните и морските местообитания и ландшафти.
 - 2c: Намаляване и управление на намесата на човека.
- 3: Намаляване на еутрофикацията.
- 4: Осигуряване на добро качество на водата за здравето на човека, използването ѝ за развлечения и водната флора и фауна
 - 4а: Намаляване на замърсителите от ресурси на сушата, включително атмосферни емисии.

4б: Намаляване на замърсителите от плавателни съдове и обекти на сушата.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез приоритетите си за подобряване и устойчиво използване на природното наследство и ресурси и културното наследство в трансграничната област.

Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г. (втори проект)

Общата цел на намесата на ПМДР е динамично и устойчиво развитие на рибарството и аквакултурите през периода 2014-2020 г. Програмата следва и съдейства за постигането на набор от приоритети за рибарството и аквакултурите на Съюза: 1) Насърчаване на устойчиво рибарство и аквакултури, характеризирани като ресурсно ефективно, включително свързаната с това преработка; 2) Насърчаване на иновативни, конкурентни и основани на знанието рибарство и аквакултури, включително свързаната с това преработка; 3) Насърчаване на прилагането ОПР чрез преследване на специфични цели; 4) Повишаване на заетостта и териториалното сближаване.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях чрез своите приоритети чрез насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение.

Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници 2020 г.

Националната политика на насърчаване на производството на енергия от възобновяеми източници има следните цели: 1) насърчаване на развитието и използването на технологии за производство на енергия от възобновяеми източници; 2) насърчаване на развитието и използването на технологии за производство и потребление на биогорива и други възобновяеми горива; 3) диверсификация на доставките на енергия; 4) увеличаване на капацитета на малките и средните производители на енергия от възобновяеми и алтернативни източници на енергия и производители на биогорива и други възобновяеми горива; 5) опазване на околната среда; 6) създаване на условия за постигане на устойчиво развитие на местно и регионално равнище.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез своите приоритети за опазване и възстановяване на биоразнообразието и развитието на щадяща околната среда нисковъглеродна транспортна система.

Трети национален план за действие по изменение на климата 2013-2020 г.

Главната стратегическа цел на Третия национален план за действие по изменение на климата (НПДИК) е да очертае рамката за действие в борбата срещу измененията на климата за периода 2013-2020 и да превърне усилията на страната в действия, намаляващи отрицателното въздействие на измененията на климата и изпълнението на задълженията. Главната цел на плана е да се намалят парниковите газове в България и прилагането на съществуващото законодателство на ЕС в областта на измененията на климата. Определени са отделни приоритетни оси за развитието на сектора и мерки за всяка приоритетна ос. Мерките са групирани в пет приоритетни области: Приоритет 1: по-чисто производство на електроенергия от съществуващите топлинни централи; Приоритет 2: Преминаване към нисковъглероден енергиен микс; Приоритет 3: Системата за централно отопление - средство за нисковъглеродна енергетика; Приоритет 4: Ускорено проникване на децентрализирана енергия; Приоритет 5: Развитие на нисковъглеродни транспортни мрежи и разпределение на електроенергията и природния газ.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез своите приоритети за развитие на квалифицирани, приобщаващи и добре свързани региони чрез подобряване на опазването и устойчивото използване на природното наследство и ресурси и развитие на щадяща околната среда нисковъглеродна транспортна система.

Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013 - 2020 г.

Визията на НСРГС е: До 2020 г. България ще има жизнени, продуктивни и мултифункционални гори, устойчив, конкурентен и иновативен горски сектор и биоразнообразие, запазени, количествено и качествено водни ресурси в горските местности. Секторът ще допринесе за икономическото развитие на страната, ще осигурява условия за пълна реализация на заетите в него, ще съдейства напълно за намаляване на въздействието на измененията на климата и ще осигури поддържане на здравословна околна среда. Реализацията на визията е да се постигнат три стратегически цели в средносрочен план: 1) Осигуряване на устойчиво развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между функциите на околната среда и тяхната способност да осигуряват дългосрочни осезаеми ползи и услуги; 2) Засилване на ролята на горите за икономическия растеж и равномерно (балансирано) регионално социалноикономическо развитие; 3) Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика.

Програмата за ТГС Румъния-България ще допринесе за тях чрез своите приоритети за развитие на квалифициран, приобщаващ и добре свързан регион чрез насърчаване устойчива и качествена трудова заетост и подпомагане на трудовата мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, съвместно обучение, както и подобряване на опазването и устойчивото използване на природното наследство в трансграничната област.

Стратегия за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г.

Визията на СРТС е „до 2020 г. България да има модерна, безопасна и сигурна транспортна система, която отговаря на нуждите за висококачествен транспорт и осигурява значително повече избори за отделните хора и за бизнеса“. Стратегическите цели на СРТС са: 1) Постигане на икономическа ефективност чрез: Засилване на конкурентоспособността на българската транспортна система, създаване на подходящи условия за устойчив растеж на вътрешния и международния трафик с повишена енергийна ефективност, осигуряване на условия за честна конкуренция между и вътре в различните видове транспорт; 2) Развитие на устойчив транспортен сектор чрез: Намаляване на отрицателното въздействие на транспорта върху околната среда и промените; интегриране на българската транспортна система в Европа; осигуряване на висока степен на сигурност и безопасност на транспортните системи; 3) Подобряване на регионалното и социалното развитие и ангажменти чрез: Координирано развитие на транспортния сектор в съответствие с икономическото и социалното развитие на национално и регионално равнище; подобряване на регионалния достъп до транспортните коридори и насърчаване на развитието на граничните райони; осигуряване на задължителни обществени транспортни услуги на цени, достъпни за населението.

Програмата за ТГС Румъния - България ще допринесе за тях чрез своите приоритети за устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриране на трансграничните пазари на труда, включително трансграничната мобилност, съвместни местни инициативи по заетостта, информация и консултантски услуги и съвместно обучение, както и чрез повишаване на регионалната мобилност чрез свързване на второстепенните и третостепенните възли към TEN-T инфраструктурата в трансграничния регион.

Национален план за управление на отпадъците за програмен период 2014-2020 г.

Главната цел на плана е да се прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, да се подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване на първата подпрограма и мерки за предотвратяване на създаването на отпадъци, да се поставят специфични цели за подготовка за повторно използване, рециклиране и друг вид извличане на конкретни потоци отпадъци. Планът определя

десет стратегически цели, включително предотвратяване и намаляване на отпадъците, увеличаване на количествата на рециклирани и възстановени отпадъци, обезвреждане на отпадъците по щадящ околната среда начин и др.

Програмата на ТГС Румъния-България може да допринесе за това чрез своите приоритети за зелен и безопасен регион.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.

Визия: Намаляване на въздействието върху околната среда на отпадъците, създадени в резултат на строителни дейности, осигуряване на високо качество на изграждането на материалната околна среда. Дългосрочна стратегическа цел: „До 2020 г. Република България да е развила система за управление на ОСР за осигуряване на не по-малко от 70% икономически изгодно рециклиране, като по този начин се спре замърсяването на околната среда и се намали до минимум въздействието върху околната среда на отпадъците, създадени в резултат на строителството в контекста на устойчивото развитие.“ Главните цели са: Предотвратяване и намаляване на количеството на създадените ОСР; Въвеждане на селективно разрушаване и отделно събиране и съхраняване на ОСР на строителната площадка по начин, който осигурява до максимална степен тяхното последващо икономическо и технически подходящо рециклиране и използване; Създаване на условия за рециклиране и извличане на отпадъци от разрушаване на сгради и достигане на рециклиране от 70% от създадените ОСР до 2020 г. според новата Рамкова директива 2008/98/ЕО за отпадъците; създаване на условия за разширяване на пазара на рециклирани строителни материали. Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ при интегрираното управление на отпадъците; Укрепване на административния капацитет на ведомствата, отговарящи за управлението на ОСР и подобряване на взаимодействието между институциите; Промяна на поведението на всички участници в строителството, експлоатацията и управлението на сгради и обекти.

Програмата на ТГС Румъния-България ще допринесе за това главно чрез своите приоритети за развитието на щадяща околната среда нисковъглеродна транспортна система.

Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за обезвреждане (2010-2020)

Главна цел: намаляване на количеството биоразградими органични отпадъци, предназначени за обезвреждане по Директива 1999/31/ЕС. Предвидените мерки за постигане на целите за намаляване на количеството БРО, предназначени за обезвреждане, са следните: събиране и компостиране на „зелените“ отпадъци, намаляване на БРОО с около 130 000 тона годишно; събиране и рециклиране на РСW - намаляване на БРОО с около 130 000 тона годишно; домашно компостиране - стабилизиране на сегашното ниско равнище на БРО в селските райони; събиране и обработка на биоразградимите отпадъци от домакинствата, ресторантите и пазарите и изграждане на завод за аеробна или анаеробна обработка на БРО с използване на образувания компост или биогаз - намаляване на БРОО с около 132 000 тона годишно; създаване на оборудване за МВТ или изгаряне - намаляване на БРО с около 470 000 тона годишно; създаване на финансови и икономически стимули за намаляване на случаите на отпадъци за депониране и увеличаване на използваните БРО; повишаване на екологичното съзнание на общините за управлението на БРО

Програмата за ТГС Румъния-България не е пряко свързана с тези приоритети, но може непряко да намали замърсителите чрез развитие на щадяща околната среда нисковъглеродна транспортна система, както и чрез своя приоритет да се превърне трансграничната област в зелен регион

Стратегически план за развитие на културния туризъм

Целта на Стратегическия план е да създаде план за устойчиво развитие на регионите, за да задоволят нуждите на българските и чуждестранните туристи, които търсят нови места и изживявания, създаване на социални контакти с местните хора, научаване за нови продукти и др.

Програмата за ТГС го допълва чрез инвестиционния си приоритет за опазване, защита, насърчаване и развиване на културното и природното наследство.

3 Екологични аспекти

3.1 Общо съществуващо положение

3.1.1 Географска територия, която е вероятно да бъде засегната

Като се има предвид, че към настоящия етап от развитието на Програмата местоположенията на интервенциите/дейностите не са определени, за целите на тази презентация ще разгледаме цялата приложима област за подобни интервенции, която представлява румънско-българският трансграничния регион.

Областта по Програмата има обща площ от 69 285 км², от които 56,75% принадлежат на Румъния (39 320 км²) и 43,25% на България (29 965 км²).

Фигура 3-1: Трансграничната област между Румъния и България

(Източник: *Détente Consultants*)

Според предоставената в раздел „Териториален анализ“ информация, Програмата за трансгранично сътрудничество между Румъния и България за 2014-2020 г. обхваща седем румънски окръга и осем български области, разположени в северна България и южна Румъния по продължение на границата между двете държави, която се намира между Сърбия и Черно море. Границата е с дължина 610 км, 470 км от които са очертани от река Дунав. Включените в областта по Програмата 15 административни единици (НТЕСЦ III) са част от шест административни региона (НТЕСЦ II), както следва:

- Окръзите Мехединци, Долж и Олт са част от Югозападния регион за развитие на Олтения в Румъния;
- Окръзи Телеорман, Джурджу и Кълъраш и Олт, части от румънския южен регион на развитие Мунтения;
- Окръг Констанца е част от Югоизточния регион за развитие в Румъния;

Територията на седемте румънски окръга, включени в обхвата на Програмата, представлява 14,49% от общата площ на Румъния.

- Областите Видин, Враца, Монтана и Плевен - част от българския северозападен регион на планиране;
- Областите Велико Търново, Русе и Силистра са част от Северния централен регион на планиране в България;
- Област Добрич е част от Североизточния регион на планиране в България.

Площта на осемте български области, включени в обхвата на Програмата, представлява 29,38% от общата площ на България.

3.1.2 Брой на населението, което е вероятно да бъде засегнато.

Програмата обхваща област, която се равнява на почти 20% от общата площ на двете страни, в която живеят около 5 милиона души.

Таблица 3-1: Таблица: Население на трансграничния регион по области и окръзи през 2011 г.

Румънски трансграничен регион		Български трансграничен регион	
Население на трансграничния регион	3 162 595	Население на трансграничния регион	1 617 159
Констанца	724 671	Добрич	188 088
Кълъраш	311 474	Силистра	118 433
Джурджу	279 847	Русе	233 767
Телеорман	395 701	Велико Търново	256 279
Долж	700 431	Плевен	266 865
Мехединци	290 137	Враца	184 662
Олт	460 334	Монтана	145 984
		Видин	99 481

(Източници: Националните статистически институти на Румъния и България)

3.2 Текущо състояние на околната среда и

3.2.1 Геоложки състав и релеф

Геология

От геоложка гледна точка, според геотектоничната еволюция румънската територия, която принадлежи към областта по Програмата, се разделя на:

- платформи, състоящи се от *Влашката платформа* и *Мизийската платформа* (образувани по време на предалпийски орогенни цикли,

които подлежат до известна степен на пенепленация, който образува крайбрежието при Карпатите)

- **алпийски образувания:** *Севернодобруджанският ороген* (планина Добруджа, ерозирала).

Скитската платформа (състояща се от Бърлад и делтата на река Дунав) морфологически изглежда като системите от тераси и речни ливади, образувани от алувиални депозити, камъни и пясък, като ветровете отнасят льосовите депозити към по-високо разположените равнини.

Мизийската платформа (състояща се от Влахия, южна Добруджа и централна Добруджа) е разположена между Карпатския ороген (на запад), границата с Карпатския ороген и Севернодобруджанския ороген (на север) и Старопланинския ороген (на юг). На изток платформата продължава в континенталния шелф на Черно море, като е изградена от кристална основа и седиментни многослойни наноси, натрупани през няколко цикъла на натрупване на седименти, които отразяват еволюционните условия през различни фази и включват: аргилит, пясъчници, варовици, гипс, мергели, глини, варовити пясъчници, речен чакъл, речни пясъци, донесени от вятъра пясъци, льос с джобове от въгледорододи, газове и полезни изкопаеми. На повърхността има единствено кватернерни депозити, които образуват равнините и платата (езерни и речни пясъци и чакъл, донесени от вятъра пясъци, льос).

Алпийски образувания

Севернодобруджанският ороген е с латерално и конусовидно разположение на ниска височина и с малка площ; геотектоничната му еволюция приключва през Долната креда, много преди Карпатския ороген (който продължава да се развива през Неоген-Плейстоцена). Обхваща северната третина на Добруджа, като южната му граница е разломът Печеняга - Камена, на север достига до южния край на делтата на Дунав по разлома Свънтул Георге, на изток се спуска под по-новите седименти на Черно море, а на запад продължава отвъд река Дунав.

Мизийската платформа с нисък релеф в северна България и южна Румъния дължи произхода си на херцинска деформация. Покрита е с плоски шелфови седиментни скали от мезозоя и терциера (предимно карбонатни). По южната ѝ граница се намира басейн от типа „foredeer“, създаден през Юра - Креда, в който са се натрупали дебели флишови седименти. Другите основни структурни елементи в платформата са Ломският басейн, Севернобългарският свод и Варненската падина.

Българската територия в Програмата за ТГС Румъния - България е разположена в две основни структурни единици от геоложка гледна точка: Мизийската платформа и Стара планина.

Мизийската платформа се състои от сравнително недеформирани мезозойски последователности с дебелина до 4-5 км. Те покриват несъгласно слабо нагъната палеозойска основа и се намират под депозити от Палеогена, Неогена и Кватернера (предимно льос). Големите несъгласия в основната на периодите Триас, Юра, Горна креда и Еоцен бележат главните компресионни събития в Алпийския навлачен пояс.

Могат да се определят няколко големи позитивни и негативни структури с различна геоложка история. При всички тях триаските седименти са повлияни от ранно кимерийско нагъване и навлачване, докато намиращите се над тях по-нови последователности практически не са деформирани. Основните структури са Ломската депресия, Севернобългарският свод и границата на Южномизийската платформа.

Ломската депресия представлява почти непрекъсната последователност с дебелина над 5 км от мезозойски и неозойски плитски седименти до по-дълбоки

морски седименти, които са доказателство за непрекъснатото потъване на западната част на Мизийската платформа. Най-старите изкопани скали са кластически от Долен триас.

Севернобългарският свод се формира в резултат от постоянен възсед на източната част на Мизийската платформа през Мезозоя и Неозоя. В най-високите централни части на структурата дебелината на мезозойската последователност намалява до 1 км и започва директно над палеозойската основа с кластически скали от Средната юра, върху които могат да се намерят карбонати от Късната юра до Хотрив - Барем. Липсват депозити от Терциера. Типичните структури в арката включват разломни блокове, хорст и грабени от различен ранг.

Границата на Южната мизийска платформа включва южната слегната част на Мизийската платформа през Алпийския ороген. Мезозойската част включва дебели слоеве седименти от Триас до Късната креда и предимно карбонатни седименти, преплитачи се локално с дълбоки морски последователности (Късната юра - Ранната креда). Върху тях има депозити от Палеогена и Неогена. Структурният шаблон е доминиран от южни моноклинални падения на пластове, леко деформирани в няколко синклинала.

Балканската зона включва четири тектонични единици: Западна Стара планина, Централна Стара планина, Източна Стара планина и Камчия. Те образуват сложна система от северни навлаци над Южните Карпати и границата на Мизийската платформа. Основните характеристики на тази супер единица са: широко разпространен мезозойски до ранно терциерски флишови, флишоподобни и моласови последователности, типични за външните части на орогенни пояси; повсеместна липса на продукти в резултат от алпийска магмена дейност с изключението на редки и малки появи на субвулканични и вулканично-седиментни скали от Горната креда; интензивни компресионни деформации от Средния еоцен в централните и източните сегменти; сравнително голямата дебелина на земната кора (38-34 км), която постепенно изтънява в посока на Мизийската платформа.

Релеф

Почти всички форми на релефа присъстват в трансграничния регион: хълмове, плата, долини, равнини и заливни равнини, езера. Повечето от приложимата област в Румъния е разположена в така наречената Румънска равнина. От запад на изток тя се състои от равнините на Олтения, Олт-Арджеш, Бъръган, Източната равнина и Дунавската равнина.

Цялата северна граница на България с едно малко изключение е маркирана от река Дунав. Резките и често стръмни брегове от българската страна контрастират с блатата и лагуните от румънската. На юг от Дунав до подножието на Стара планина се простира плодородната и хълмиста Дунавска равнина. Средната надморска височина на региона е 178 м.

3.2.2 Климат и качество на въздуха

Климат - общи модели

Климатът е умерено-континентален с много горещи лета, малки количества валежи и студени зими, които се характеризират с неравномерни интервали на силни снеговалежи и често повишаване на температурите. Територията се характеризира с няколко специфични влияния, а именно: Средиземноморско въздействие в окръзите Мехединци и Долж, морски въздействия в Констанца и Добрич с големи контрасти между зимните и летните температури. В югоизточната част могат да се усетят някои

северни влияния, като от североизток към югозапад духа навлиза студен въздух и духат силни ветрове, които носят изключително студени зими.

В трансграничната област е изградена съвместна система за наблюдение на качеството на въздуха, която работи в рамките на проектите за трансгранично сътрудничество с фондове от ЕС за населените места в Румъния и България, разположени по река Дунав. Разработена е също съвместна програма за управление на качеството на въздуха по протежението на румънско-българската граница в района на долен Дунав.

Подробности, характерни за румънската и българската територии, са представени по-долу в отделни раздели.

Румъния⁶

Климат

През 2012 г. равнището на средната годишна температура за страната - 10°C е с 1,1°C по-висока от нормалната климатологична стандартна стойност (1961-1990). Годишното количество валежи средно за страната (618,9 мм) е само с 3% под нормалната климатологична стандартна стойност (1961-1990).

За въпросната област се отнасят регистрирани екстремни явления и техни последици. 2012 г. е особено забележителна с много ниските температури и силен снеговалеж и виелици през втората половина на януари началото на февруари. Южната част на страната е засегната от снежни бури, когато силни ветрове натрупват снежни преспи. През някои дни се натрупва черен лед, както и мъгла, резултат от заскрежаване. През януари средномесечните валежи, 59,1 мм, са с 59% по-високи от нормалния климатичен стандарт. Режимът на валежите е предимно над нормата в южната част на страната и на ограничени места в останалата част на страната. **Най-важните валежи над нормата, над 100%, са регистрирани в южна Олтения, Мунтения и Добруджа, докато най-голямото отклонение от месечните валежи е отбелязано в Кълъраш - 294%.**

Също така през февруари силни снеговалежи и виелици предизвикват затварянето на много пътища в Румъния, някои общини са изолирани и без електричество, хиляди хора са затворени с къщите си под снега, училища и национални и местни пътища са затворени, а железопътните услуги прекратени.

Също така през 2012 г. през юли и август извънредно високи температури и липса на валежи оказват въздействие на над 200 ха гори, ливади и суха растителност.

Май се характеризира със силни дъждове, които, особено през втората част на месеца, предизвикват наводнения в повече от 100 общини в 20 окръга.

Прогнози за климата

Прогнозите, представяни от различни модели, сочат, че климатичният режим се променя в Румъния в съответствие с глобалните тенденции, разглеждани в регионален контекст, с увеличение на температурите през лятото. Така че Румъния очаква нарастване на средната годишна температура в сравнение с 1980-1990 г. подобно на европейския регион като цяло, с леки различия между резултатите от моделите за първите десетилетия на 21 век, и по-високи към края на века.

- с 0,5°C до 1,5°C, за 2020-2029;

⁶ Източник на информацията: „Състояние на околната среда - окончателен доклад 2012“, изготвен от Националната агенция за екологична защита на Румъния.

- с 2,0°С до 5,0°С, за 2090-2099,

в зависимост от сценария (напр. с 2,0°С - 2,5°С при сценария, предвиждащ най-ниското глобално средно увеличение на температурата и с 4,0°С - 5,0°С при сценария с най-голямото увеличение на температурата).

От количествена гледна точка над 90% от климатичните модели предвиждат за 2090-2099 силни суши през лятото в Румъния, особено в южната и югоизточната част (с отрицателни отклонения в сравнение с 1980-1990 г. с повече от 20%). Що се отнася до зимните валежи отклоненията са по-малки и несигурността по-висока.

Емисии на парникови газове

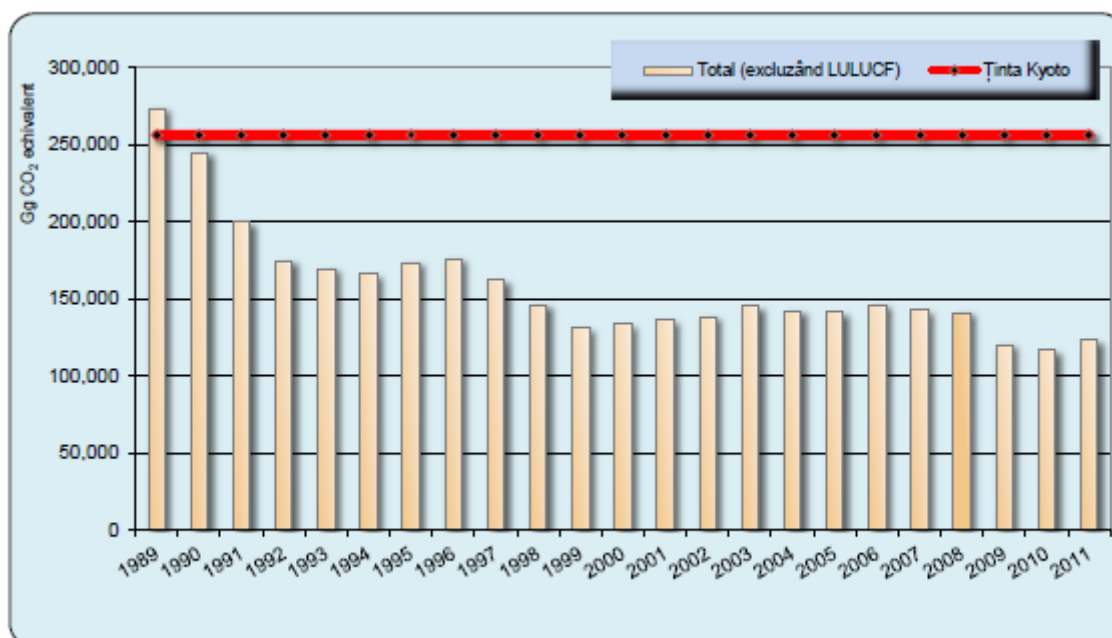
Последното „Национално инвентаризиране на парниковите газове в Румъния“ е изпратено в началото на 2013 г. и съдържа оценките за емисиите /задържането на парникови газове чрез секвестриране за периода 1989-2011 г.

В съответствие с Протокола от Киото Румъния се задължава да намали емисиите на парникови газове с 8% между 2008-2012 г. при равнището на емисии през 1989 г. като отправна точка.

Общите емисии на ПГ (с изключение на приноса на земеползването, смяната на земи и използването на горите - ЗПСЗИГ) са намалели през 2011 г. с 54,86% в равнение с равнището на емисии през 1989 г.

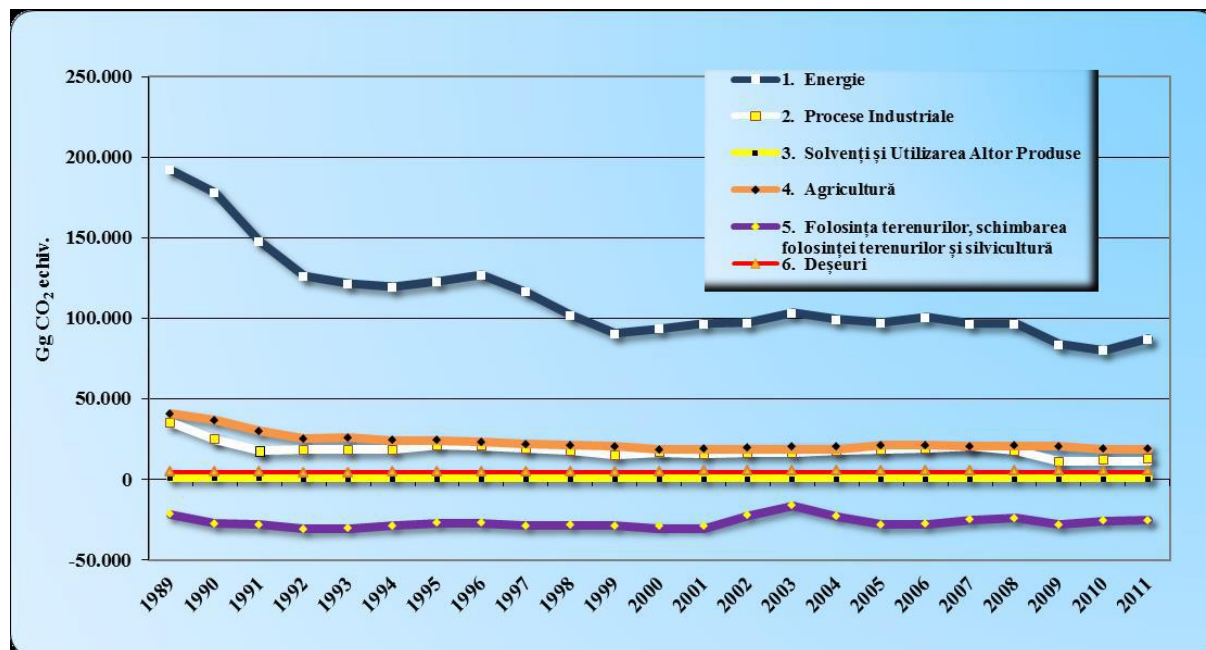
Както е показано на фигурата по-долу намаляването на икономическата дейност и на потреблението на електроенергия между 1989 и 1992 г. е предизвикало намаляването на емисиите. Някои енергоемки производства са намалили значително дейността си и това се е отразило на намалението на емисиите на ПГ.

Фигура 3-2: Равнище на общите емисии на ПГ (без ЗПСЗИГ)

Областите, за които са направени оценки на емисиите/задържането на ПГ са: енергетика, промишлено производство, използване на разтворители и други продукти, селско стопанство, земеползване, промяна на предназначението на земята и горско стопанство.

Фигура 3-3: Тенденции за емисиите на ПГ по отрасли 1989-2011 (в хил. еквивалент на CO₂)

Качество на въздуха

Оценката на качеството на околния въздух в Румъния се извършва според „Закон 104/2011 за качеството на околния въздух“ който транспонира Директива 2008/50/ЕО, приета от Европейския парламент и Съвета за качеството на околния въздух и по-чист въздух за Европа и Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и Съвета относно количествата арсеник, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.

При оценката на качеството на въздуха са взети предвид следните замърсители: серен диоксид (SO₂); азотни диоксиди (NO₂); азотни оксиди (NO_x); твърди частици (PM₁₀ и PM_{2.5}); олово (Pb); бензен (C₆H₆); въглероден моноксид (CO); озон (O₃); арсен (As); кадмий (Cd); никел (Ni); полициклични ароматни въглеводороди - (НАР) / бензопирен (BaP); живак (Hg).

Според „Състояние на околната среда - Окончателен доклад за 2012 г.“, представен от Националната агенция за защита на околната среда, в областта по Програмата има превишени през 2012 г. стандарти за качество на околната среда за озон (O₃), които са регистрирани от:

- Станция за контрол на движението DJ-3 (Крайова - окръг Долж)
- Индустриална станция DJ-4 (Исалница - окръг Долж)
- Станция за наблюдение на селскостопанската среда DJ-5 (Бреаста - окръг Долж)

Никой друг замърсител на въздуха не е надвишил стандартите за качество на околната среда в областта по Програмата.

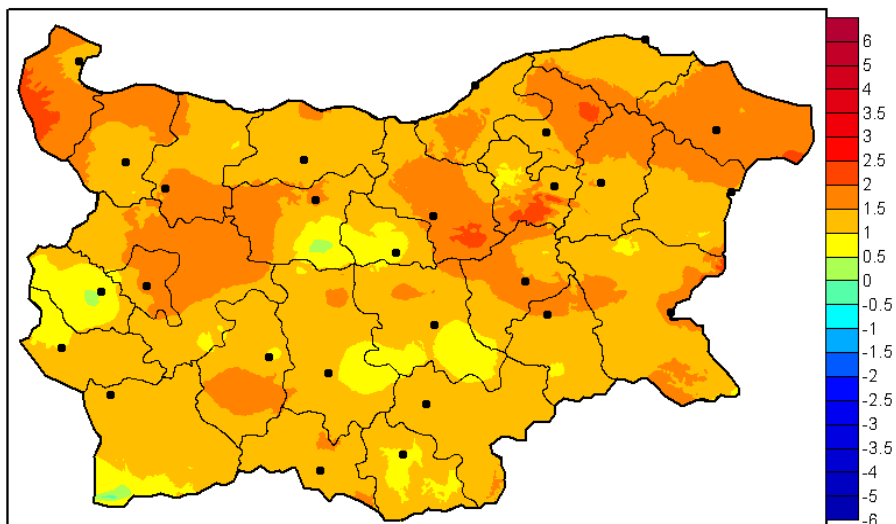
Според доклада „през 2012 г. информационният праг за концентрацията на озон е достигнат при спокойни атмосферни условия, неблагоприятни за разпространението на замърсители във въздуха, което е довело до образуването и натрупването на озон на тези места.“

България

През последните години се наблюдава зачестяване на екстремните явления на времето и климата. През 2012 г. средногодишната температура в България и с 1,3 ±

0,3 ° C над нормалната климатична норма (средногодишната температура за периода 1961-1990 г.), което поддържа тенденция от над 1° C през последните 5-6 години. Според симулациите на измененията на климата, направени на основата на главните сценарии за емисиите, се очаква температурите в България да нараснат с между 2 до 5 градуса до края на 21 век.

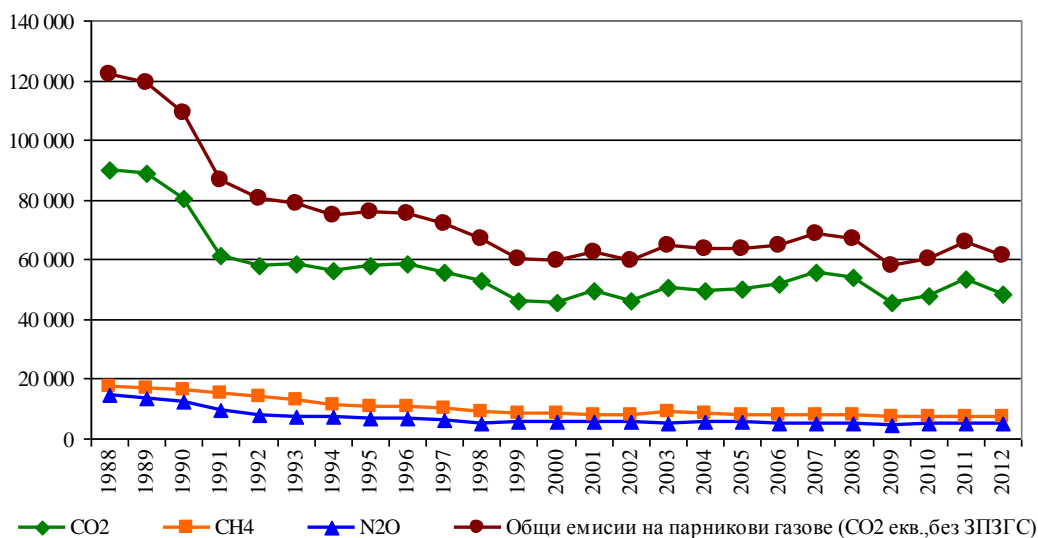
Фигура 3-4. Отклонение от годишната климатична норма (10,5 ° C) на температурата на въздуха в България през 2012 г.

Източник: НДСОС - (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.)

Анализът показва, че за периода 1988-2012 г. емисиите на ПГ намаляват. През 2012 г. общите емисии на ПГ са 61,045.63 Gg CO₂-екв. или 50,1% от емисиите на базовата година.

Фигура 3-5. Тенденция на емисиите на ПГ -CO₂, CH₄ и N₂O и общите емисии (включително хидрофлуорокарбони, перфлуорокарбони и SF₆) за периода 1988-2012 г. Gg CO₂ - екв.

Източник: ЕАОС, Национален инвентаризационен доклад за емисиите на ПГ за 2012 г.

Основните източници на емисиите на парникови газове идват от енергетиката и селското стопанство. Те се допълват от промишлените производства, отпадъците, използването на разтворители и други подобни.

Качество на въздуха

В съответствие с националното и европейското законодателство страната е разделена на следните региони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) - София, Пловдив, Варна, Северен/Дунав, Южен и Югозападен региони. Трансграничната зона в обхвата на настоящата оценка се намира в Северния/Дунавски регион. Освен това, по проекти за трансгранично сътрудничество е изградена обединена система за наблюдение на качеството на въздуха в румънските и българските населени места по протежението на долен Дунав. Разработена е също съвместна програма за управление на качеството на въздуха по границата между България и Румъния в долен Дунав.

През 2012 г. не са регистрирани нарушения на качеството на въздуха в дунавския регион по отношение на позволения брой превишения на серен диоксид в атмосферния въздух, т.е. регистрираният брой на превишенията е в рамките на позволения лимит или няма такива.

Таблица 3-2. Характеристики на РОУКАВ относно замърсяването на въздуха с SO₂

РОУКАВ	СПС (1 час)		СДС (24 часа)		AYR за екосистемите (1 година)		Праг за екосистемите (1 година и зима)	
	>AHR	□AHR	>ADR	□ADR	>AYR	□AYR	>Праг	>Праг
Северен регион		+		+				

Източник: ЕАОС (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.)

През 2012 г. в българската част на трансграничния регион не са регистрирани превишения на съдържанието на азотен диоксид.

Таблица 3-3. Характеристики на РОУКАВ относно замърсяването на въздуха с NO₂

РОУКАВ	AHR(1 час)		AHR(1 година)	
	>AHR	□AHR	>AYR	□AYR
Северен регион		+		+

Източник: ЕАОС (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.)

През годината превишения на HR и AYR за PM₁₀ са регистрирани във всички РОУКАВ. Видин е една от областите, където е регистриран най-голям брой превишения на ADR (157 дни). Източници на регистрираното превишение на замърсяването са домакинствата, транспорта и производствените дейности на територията на общините, както и замърсените и зле поддържани пътни настилки. Допълнителен принос за замърсяването на въздуха с прахови частици има въздействието на лошото време в страната като ниско разреждане на замърсители емитирани на местно равнище, включително като резултат ниски скорости на вятъра (под 1,5 м/сек) и продължителните засушавания.

Таблица 3-4. Характеристики на РОУКАВ относно замърсяването на въздуха с PM₁₀

РОУКАВ	ADR (24 часа)		AHR(1 година)	
	>ADR	□ADR	>AYR	□AYR
Северен регион	+		+	

Източник: ЕАОС (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.)

Средногодишната норма на PM2.5 е надхвърлена в Северен РОУКАВ (Велико Търново и Русе). Главният източник на замърсяване са емисиите от транспорта, домакинствата, промишлеността и лошо поддържаните пътища.

През 2012 г. не са регистрирани концентрации над средната норма на оловни аерозоли в атмосферата, нито превишения на въглероден моноксид.

През 2012 г. в Русе са регистрирани превишения на прага за информиране на населението от гледна точка на стойностите на ($180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ където също са изчислени и най-високите критични равнища на OVP40⁷ (май-юли) над $22\,000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$.

Средната целева норма за кадмий, никел и арсеник не е надхвърлена в съответната област. През 2012 г. Северният РОУКАВ отбеляза превишения на целевия AYR на ПЦАВ в атмосферния въздух. Главните източници на замърсяване са изгарянето на различни горива, включително в домакинствата.

Таблица 3-5. Характеристики на РОУКАВ относно замърсяването на въздуха с арсеник кадмий, никел и ПЦАВ

РОУКАВ	АНР(1 година)							
	Арсеник		Кадмий		Никел		ПЦАВ	
	>AYR	□AYR	>AYR	□AYR	>AYR	□AYR	>AYR	□AYR
Северен регион						+	+	

Източник: ЕАОС (Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.)

Според анализ на социалноикономическото развитие, представен на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. регионът с най-ниски емисии на парникови газове е Северозападният регион, където са разположени области Видин, Враца, Монтана и Плевен.

3.2.3 Води

3.2.3.1 Повърхностни води

Река Дунав изпълнява ролята на граница между Румъния и България и същевременно е основната характеристика на околната среда в региона.

В румънско-българския трансграничен регион могат да се открият две отделни части на река Дунав.

- първата е между Гура Ваи (северно от Дробета Турну Северин) и Кълъраш,
- втората е между Кълъраш и Пътлъджанка

Секция Гура Ваи - Кълъраш

Секторът Гура Ваи - Кълъраш има дължина от 566 км, като събира води от няколко притока от България (Тимок, Огоста, Искър, Вит, Янтра) и от Румъния (Жиу, Олт, Аргеш). Тези реки допринасят за увеличаване на водния поток в Дунав с приблизително $600 \text{ m}^3/\text{сек}$. между Дунавската клисура (Defileul Dunării) и Олтеница. В този сектор има няколко важни острови - Белене ($41,1 \text{ km}^2$), Козлодуй ($6,1 \text{ km}^2$) и Вардим ($5,0 \text{ km}^2$), които са част от България.

⁷ Критичен озонов праг за опазване на растителността

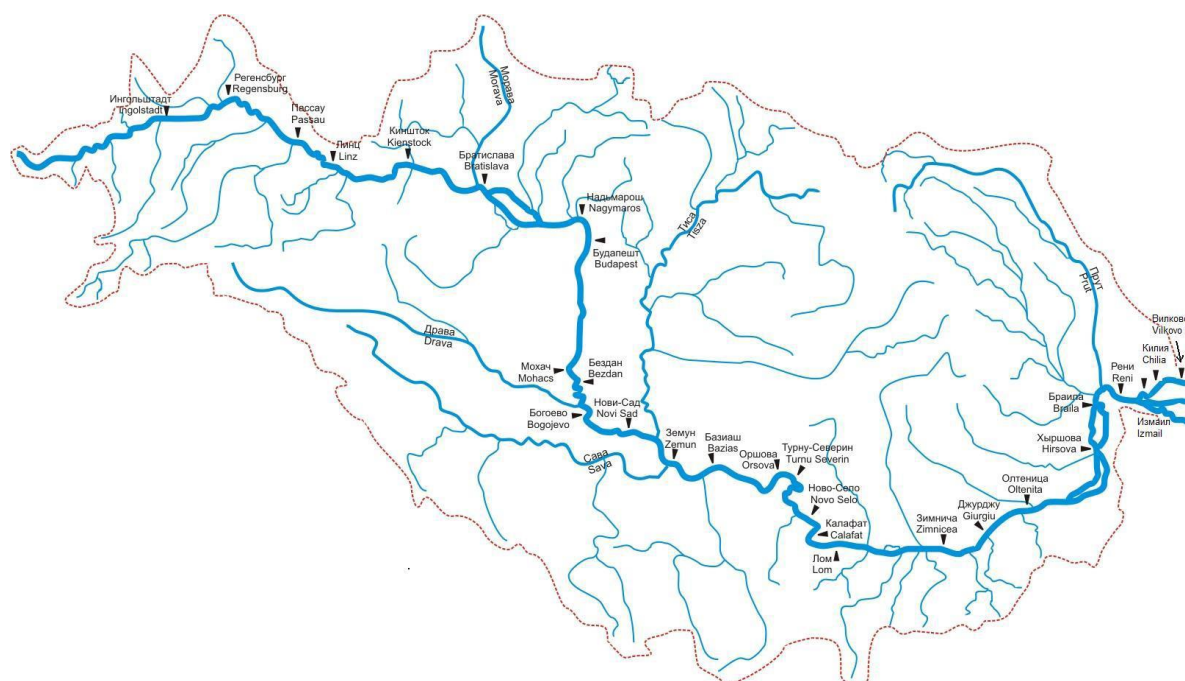
Сектор Кълъраш - Пътлъджанка

Секторът на река Дунав между Кълъраш и Пътлъджанка е с дължина от 374 км, като двата бряга принадлежат на Румъния. В тази част Добруджанското плато е разположено между долината на река Дунав на запад и Черно море на север и изток. Областта може да се характеризира с наличието на няколко езера.

От румънската страна на трансграничния регион има няколко по-големи езера.

Българската страна на трансграничния регион със своята собствена речна мрежа (20 големи притока на Дунав), принадлежи към водосборния басейн на Черно море. Голямата плътност на речната мрежа е основната хидрографска характеристика на областта. Някои от най-важните реки са Искър, Вит, Огоста, Осъм и Янтра.

Фигура 3-6: Басейнът на река Дунав

Румъния

В Румъния повърхностните водни басейни и подземните водоеми са под управлението на Националната администрация „Румънска вода“ (НАРВ), която включва в структурата си 11 водни басейнови администрации.

Следните речни басейнови администрации контролират водните басейни в региона на Програмата за ТГС Румъния- България 2014-2020 г.

- ВБА Жиу;
- ВБА Олт;
- ВБА Аргеш-Ведя;
- ВБА Яломица-Бузау; и
- ВБА Добруджа-крайбрежие;

А. Река Дунав

По основното течение на река Дунав, което се управлява от Администрацията на водните басейни (АВБ) Жиу, АВБ Олт, АВБ Аргеш Ведя, АВБ Бузау- Яломета и АВБ Добруджа - Литорал са установени и оценени общо 7 водни басейни (4 водни басейни

по основното течение и 3 водни басейни по 3 притока, всичките със следена обща дължина от 1260 км). Седемте водни басейна са обозначени както следва:

- 2 естествени водни басейна и
- 5 силно модифицирани водни басейна.

Резултатите от оценката на събраните данни показват, че цялата следена дължина е в добро екологично състояние и съответно има добър екологичен потенциал.

Най-важните пълноводни притоци на Дунав в областта на Програмата в Румъния са: реките Жиу, Олт и Аргеш.

В. Б. Хидрографският басейн на река Жиу

а) Екологично състояние на естествените басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Жиу е извършена оценка на 41 естествени водни басейни въз основа на мониторинг на биологичните и помощни елементи - реки, с обща дължина от 1293,7 км. От тези 1293,7 км, мониториран за екологично състояние, разпределението им по дължина по отношение на екологичното им състояние е както следва:

- 915,1 км (70,74%) в добро екологично състояние и
- 378,6 км (29,26%) в средно екологично състояние.

б) Екологичният потенциал на силно модифицираните басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Жиу е извършена оценка на 1 силно модифициран воден басейн в речната категория с дължина 9 км. Оценката сочи, че всичките 9 км отговарят на средния екологичен потенциал.

С. Хидрографският басейн на река Олт

Екологично състояние на естествените басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Олт е извършена оценка на 73 силно модифицирани водни басейни въз основа на мониторинг на биологичните и помощни елементи - реки, с обща дължина от 2,205 км. По протежение на 2 205 км разпределението по дължина на екологичното им състояние е както следва:

- 1553 км (70,43%) в добро екологично състояние и
- 652 км (29,57%) в средно екологично състояние.

б) Екологичният потенциал на силно модифицираните басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Олт е извършена оценка на 12 силно модифицирани водни басейни въз основа на мониторинг на биологичните и помощни елементи - реки, с обща дължина от 533,5 км. Екологичното им състояние е както следва:

- 6 км (1,12%) с максимален екологичен потенциал,
- 175,5 км (32,89%) с добър екологичен потенциал и
- 352 км (65,98%) със среден екологичен потенциал.

с) Екологичният потенциал на изкуствените басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Олт са разграничени 2 изкуствени басейни с дължина от 42 км, като и оценката от 2012 г. сочи, че и двата отговарят на средния екологичен потенциал.

D. Хидрографският басейн на река Аргеш

а) Екологично състояние на естествените басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Аргеш е извършена оценка на 51 естествени водни басейни въз основа на мониторинг на биологичните и помощни елементи - реки, с обща дължина от 1576,59 км. По протежение на 1 576,59 км разпределението по дължина на екологичното им състояние е както следва:

- 941,65 км (59,73%) в добро екологично състояние и
- 634,98 км (40,27%) в средно екологично състояние.

б) Екологичният потенциал на силно модифицираните басейни с повърхностни води

В хидрографския басейн на река Аргеш е извършена оценка на 9 силно модифицирани водни басейни въз основа на мониторинг на биологичните и помощни елементи - реки, с обща дължина от 311,26 км. От 311,26 км наблюдавани реки

- 52.50 км (16,87%) са с добър екологичен потенциал и
- 258.76 км (83,13%) със среден екологичен потенциал.

с) Екологичният потенциал на изкуствените басейни с повърхностни води

в хидрографския басейн Аргеш през 2012 г. са наблюдавани изкуствени два водни басейна с дължина обща от 24,66 км като и двата басейна имат добър екологичен потенциал.

E. Хидрографският басейн на крайбрежието

В хидрографския басейн на крайбрежието са установени и оценени чрез наблюдение общо 23 повърхностни водни басейна, а именно реки (освен преходните и крайбрежните).

а) екологичното състояние на повърхностните водни басейни

в Крайбрежния хидрографски басейн са наблюдавани оценени 12 естествени водни басейна - реки - от гледна точка на екологичното състояние. Общата дължина на реките и 295,6 км. Разпределението на 295,6 - те километра по отношение на тяхното екологично състояние е както следва:

- 15,6 км (5,28%) в добро екологично състояние и
- 280 км (94,72%) в средно екологично състояние.

б) Екологичният потенциал на повърхностните водни басейни

В този басейн са оценени 2 изкуствени водни басейна - реки с обща дължина 64.41 км. Разпределението на тази дължина е както следва:

- 9.60 (14,9%) с добър екологичен потенциал и
- 54.81 км (85,1%) със среден екологичен потенциал.

България

Управлението на водите в Република България се извършва на национално ниво и ниво басейни. В следните райони се извършва управление на водите на ниво басейни:

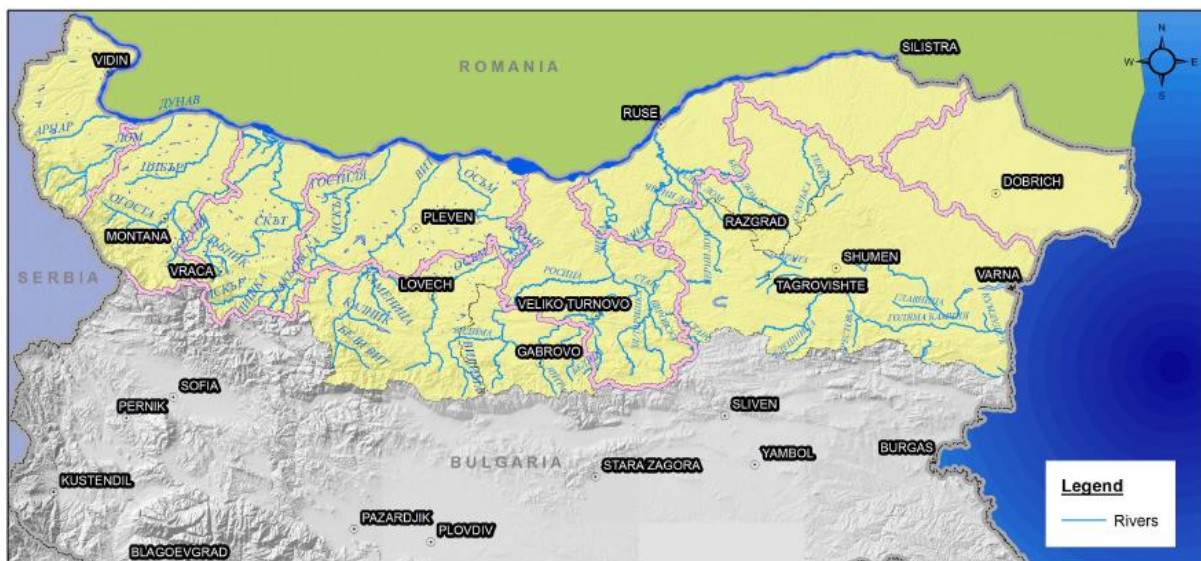
- Дунавски район с център Плевен;
- Черноморски район с център Варна;
- Източен Егейски район с център Пловдив; и
- Западен Егейски район с център Благоевград.

Индикативните дейности по Програмата имат потенциал да засегнат повърхностните водни басейни на две от басейновите дирекции.

- Басейновата дирекция за управление на водите на Дунавския район (вкл. около 87 повърхностни водни басейна в обхвата на Програмата); и
- Басейновата дирекция а управление на водите за Черно море (вкл. 7 повърхностни водни басейна в обхвата на Програмата).

Хидрологичната карта на трансграничната област в България се илюстрира на следващата фигура.

Фигура 3-7: Хидрологична карта на трансграничната област - България

Основните водни потоци в обхвата на Програмата са:

В Дунавската басейнова дирекция с център Плевен

- Дунав
- Искър
- Вит
- Осъм
- Огоста
- Реки на запад от Огоста
- Янтра
- Русенски Лом
- Дунавските добруджански потоци

В Черноморската басейнова дирекция с център Варна

- Черноморските добруджански потоци

Водата от реките на Басейновата дирекция на Дунавския район се използват за напояване и пиене. Най-важни са водите на Дунав, които се използват за транспорт, риболов и напояване. Има голям брой клисури, които са пълни с вода само през пролетта, когато се топи снегът и дъждовете са по-проливни.

През последните години се наблюдава тенденция на подобрене на общото екологично състояние на водите. Горните течения на реките се характеризират с незамърсена до леко замърсена вода. В някои области има намаление на броя на територии с

ненормално състояние и не са установени нови територии с нарушено биологическо състояние. Независимо от горната положителна тенденция през последните години, редица пунктове и сектори на реките са регистрирани като със силно влошено екологично качество.

Единствените потоци в БДЧР, които имат отношение към Програмата са черноморските реки в Добруджа. Анализиранията област е най-бедна на ресурси на сладка вода в страната.

Черноморските потоци в Добруджа заемат крайната североизточна част на България. За разлика от другите реки в България, започвайки от стръмните склонове на високите планини и спускайки се постепенно в равнините, потоците в Добруджа започват от огромните равнини на платата и се спускат в речните долини и се изливат само в техните горни течения; поради високата пропускливост на почвата и малкия наклон водата по течението постепенно се просмуква и изчезва преди да стигне устието на реките.

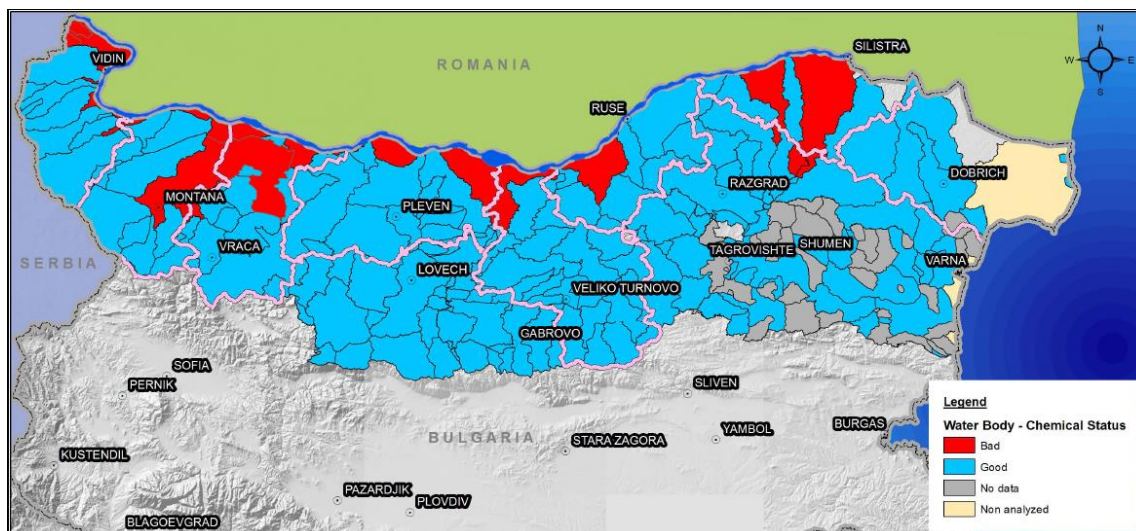
Типично за потоците в Добруджа е, че те текат на определено разстояние след извора си и след това се просмукват в лъсовите формирания на Добруджа и сухите долини по течението не формират повърхностни притоци към Черно море.

Черноморски крайбрежни води

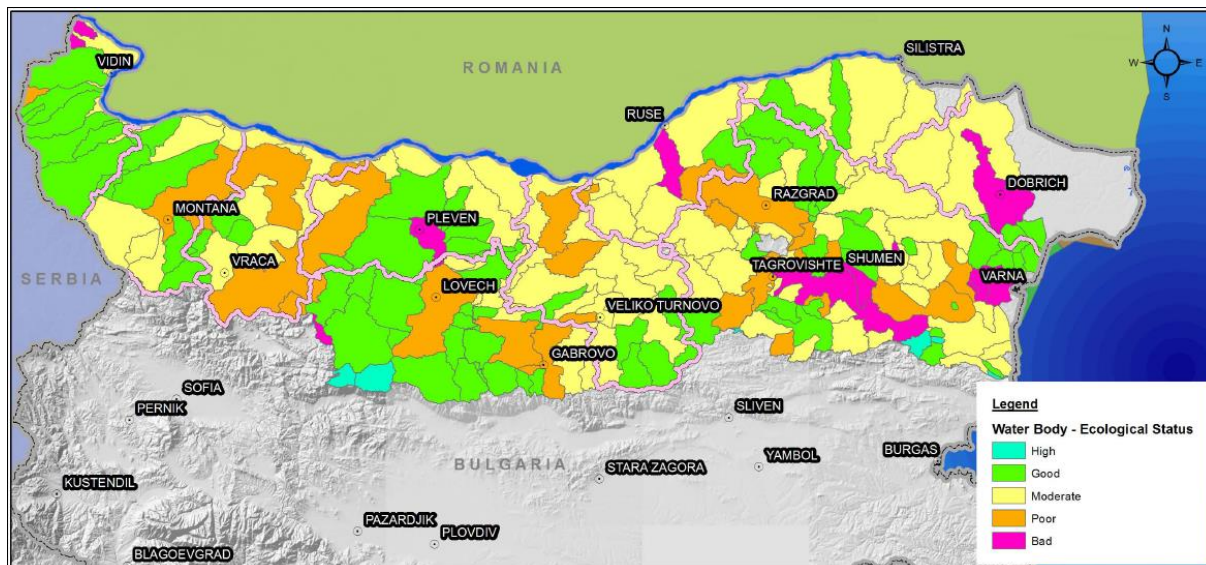
Регионът на Черно море е басейн с национално значение за икономиката и целия живот на страната. Крайбрежните води се характеризират на някои места с високи физикохимически параметри и повишена степен на еутрофикация. Черно море е също така международна защитена територия съгласно международните споразумения и конвенции. В този смисъл то е обект на сътрудничество между страните от Черноморския регион. Рамковата директива за морската стратегия изисква както България, така и Румъния като държави-членки да я прилагат и да си сътрудничат и съгласуват съвместните си действия при прилагане на своите морски стратегии. Трябва също да се има предвид, че регионалните морски конвенции, в частност Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване, целят да се подпомогне прилагането на Рамковата директива за морската стратегия.

Състоянието на повърхностните водни басейни в обхвата на Програмата под управлението на БДДР с център Плевен и БДЧР с център Варна в съответствие с ПУРБ 2010-2015 е представено на следващите две фигури. Целта на ПУРБ е да се постигне добро химично и екологическо състояние на повърхностните води.

Фигура 3-8: Химично състояние на повърхностните водни басейни - България

Фигура 3-9: Екологично състояние на повърхностните водни басейни - България

На основание и в съответствие с член 156h, точки 1-3 на Закона за водите (ЗВ) и член 5 на Рамковата директива за водите (РДВ) до края на 2014 г. басейновите дирекции ще актуализират информацията относно характеристиките на речните басейни и ще проучат въздействието на човешката дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води, включително икономически анализ на водоползването. В първата актуализация на плановете до края на 2014 г. ще бъдат включени оценка на риска на водните басейни за постигане на целите на опазването на околната среда, както и междинен преглед на съществените проблеми установени при управлението на водите.

Индикаторите за замърсяване включват: увеличена биохимична потребност от кислород за 5 дни (BOD5), нитрит и амонячен азот, фосфати, неразтворими и екстрахируеми вещества.

В момента сред дейностите по Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. няма установени проекти за инфраструктура, водоснабдяване и изпускане на отпадъчни води от обектите на оборудването, използвано при строителството и експлоатацията, нито количество, състав или начин на изливане. На този етап това създава невъзможност да се определи точно къде и как изпълнението на тези дейности ще засегне териториите на защитени води според член 119а, точки 1-4 на Закона за водите.

Във връзка с извършването на всички дейности по Програмата специално внимание се отделя на областите и обектите, които (по член 119а от Закона за водите) се определени като територии със защитени води и които са обект на задължителни забрани и ограничения, предназначени за тяхното опазване, а именно:

- райони, определени за добиване на вода за консумация от човека;
- водни басейни, предназначени за развлечение, включително райони, определени като води за къпане;
- райони, определени за опазване на икономически важни водни видове.

Всички тези райони, заедно с водните райони, определени като чувствителни към хранителни вещества по Директива 91/271/ЕИО, както и районите, определени като уязвими по Директива 91/676/ЕИО, свързани с опазване на биоразнообразието, се разглеждат подробно в раздел 4 на настоящия доклад.

3.2.3.2 Повърхностни води Румъния

През 2012 г. за ежегодна предварителна оценка на химичното състояние са наблюдавани 1307 точки за наблюдение (кладенци, извори, оттоци) в 140 от общо 142 подземни водоема. Двамата ненаблюдавани подземни водоема са разположени в труднодостъпни планински места или имат малък брой кладенци, открити за приток на вода.

През 2012 г. е извършен мониторинг на качеството на подпочвените води в областта по Програмата, който определя класификацията на състоянието на басейните с подпочвени води като „добро“ и „лошо“, както се вижда в таблицата по-долу.

Таблица 3-6: Резултати от проведения през 2012 г. мониторинг на качеството на подпочвените води в областта по Програмата.

Басейн / Хидрографска област	Брой на следните басейни с подпочвени води	Текущо състояние		Воден басейн в лошо химично състояние	Индикатори, които класифицират състоянието като лошо
		Добро	Лошо		
ЖИУ	8	6	2	ROJI05	NO3
				ROJI06	NO3
В.Н. ОЛТ	14	12	2	ROOT01	NO3; NH4
				ROOT08	NO3
S.H. АРГЕШ- ВЕДЯ	11	10	1	ROAG08	NO ₃
S.H. ДОБРУДЖА - КРАЙБРЕЖИЕ	10	5	5	RODL01	NO3; Cl
				RODL04	NO3
				RODL07	NH4; NO3; PO4; Cl
				RODL09	NO3
				RODL10	NO3; NO2

Що се отнася до замърсяването на водите, най-често срещаните хранителните вещества са разнообразните форми на азота и фосфора (нитрати, нитрити, органичен азот от останки от растения или други органични съединения и фосфати).

През 2012 г. най-високите концентрации на нитрати са регистрирани в:

- Добруджа - хидрографския басейн на крайбрежието в кладенци за контрол на замърсяването, разположени на водните басейни **RODL01, 02, 04, 05, 09, 10;**
- Хидрографския басейн на река Жиу в кладенци, които принадлежат на водните басейни **ROJI05 и 06**
- Хидрографския басейн на река Олт във водните басейни **ROOT02, 07 и 08**
- Хидрографския басейн Аргеш-Ведя в водните басейни **ROAG03, 05, 08, 09;**

Прекомерните хранителни вещества от всякакъв източник могат да попаднат чрез промиване или инфилтрация в подземните води, реките, езерата и моретата. При процеса на варене се увеличава концентрацията на нитрати във водата, а пречиствателните филтри не абсорбират нитрати.

Източниците на нитрати (NO₃) и фосфати (PO₄) във водата са изпражнения на морски животни (предимно риби), езерни басейни или разлагане на специфична органична материя. Прекомерните фосфати и нитрати идват от човешките дейности, предимно от

отпадъци и разнообразни индустриални и земеделски източници (торове и животински изпражнения).

Земеделието и животновъдството включват значително замърсяване на подпочвените води, което често се натрупва и запазва във водните пластове.

България

В географския обхват на Програмата са формирани 47 подземни водоема в геоложката среда на тектонични единици и наложени структури от Триаса до Квартернера включително, от които 41 басейна в Дунавския район и 6 на територията на Черноморския район за управление на водите.

Според резултатите от наблюдението, извършено през 2012 г. (включително) по Заповед № RD-715/02.08.2010 на министъра на околната среда, 34 подземни водоема в дунавския регион и 6 басейна в черноморския регион са с „добро“ количествено състояние, докато 7 подземни водоема в дунавския регион с „лошо“ количествено състояние.

Оценка на химичното състояние на подземните води, разпределени по басейнови дирекции и слоеве, е показана на таблица 3-7.

Таблица 3-7. Химично състояние на подземните води в географския обхват на Програмата на българска територия

Разпределение на подземните водоеми (ПВБ) по слоеве	Общ брой ПВБ	Химично състояние, брой ПВБ			
		според ПУРБ 2010		През 2012	
		Добро	Лошо	Добро	Лошо
Басейнова дирекция за Дунавския регион					
Слой 1 - Неоген-Квартернер	27	18	9	17	10
Слой 2 - Неоген	3	2	1	1	2
Слой 3 - Неоген-Сарма	2	1	1	-	2
Слой 4 - Горна креда	2	2	-	1	1
Слой 5 - Триас- Юра- Креда	6	1	5	2	4
Слой 6 - Горна Креда Долна Креда - Малм Валанж	1	1	-	-	1
Общо	41	25	16	21	20
Басейнова дирекция за Черноморския регион					
Слой 1 - Квартернер	1	-	1	-	1
Слой 2 - Неоген	2	-	2	-	2
Слой 3 - Палеоген	1	1	-	1	-
Слой 6 - Креда- Малм Валанж	2	2	-	2	-
Общо	6	3	3	3	3
Общо	47	28	19	24	23

По-подробна информация за химичния състав на подземните води по данни от плановете за управление на речните басейни и Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България през 2012 г. (ЕАОС, издание 2014 г.) е дадена в Таблица 3-8.

Подземните води в „лошо“ химично състояние са най-вече без налягане и с плитко водно равнище, като се захранват от валежите и временни повърхностни водни течения. Те не са или са лошо защитени от навлизане на замърсители главно от дифузни източници: селскостопански дейности (земеделие и животновъдство), свързани с използването на торове и пестициди и обезвреждане на отпадъци (твърд и течен оборски тор) от животновъдните стопанства, населени места без канализация и съответно пречиствателни станции за отпадъчни води, неефективни експлоатационни

пречиствателни съоръжения на животновъдните стопанства. Най-важни сред тях са селскостопанските дейности и населените места без канализация, които изпускат главно нитрати и амоняк. Източник на замърсяване на подземните води с натрий и хлор в крайбрежната ивица, регистрирани близо до Крапец, е навлизането на солена морска вода.

Според данни от Регистъра на ресурсите на минерални води - изключителна държавна собственост, в географския обхват на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. на българска територия има 12 извора на минерални води: Бързия, Вършец, Замфирово и Слатина в област Монтана; Вонеща вода, Овча могила, Поликраище, Полски Тръмбеш, Ресен и Свищов в област Велико Търново, Североизточна България - подземни води от водоносния слой Малм Валанж с температура над 20 градуса по Целзий - Варна, Добрич, Шумен и Варненския басейнов район - подземни води от водоносния слой Еоцен с температура над 20 градуса по Целзий - областите Варна и Добрич.

Таблица 3-8. Химично състояние на подземните води в географския обхват на Програмата на българска територия

№	Подземен водоем ПВ	Код на ПВ	Химично състояние			
			ПУРБ 2010		ЕАОС 2012 г.:	
			Оценка на състоянието	Показатели класифициращи лошо състояние	Оценка на състоянието	Показатели класифициращи лошо състояние
1	Води от пори на Квартернера - Брегово-Новоселска низина	BG1G0000Qal001	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , PO ₄
2	Води от пори на Квартернера - Видинска низина	BG1G0000Qal002	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , Fe
3	Води от пори на Квартернера - Видинска низина	BG1G0000Qal003	добро	-	добро	-
4	Води от пори на Квартернера - Цибърска низина	BG1G0000Qal004	добро	-	добро	-
5	Води от пори на Квартернера - Козлодуйска низина	BG1G0000Qal005	добро	-	добро	-
6	Води от пори на Квартернера - низина Остров	BG1G0000Qal006	добро	-	добро	-
7	Води от пори на Квартернера - низина Карабоаз	BG1G0000Qal007	лошо	Cr ⁶⁺	добро	-
8	Води от пори на Квартернера - Белене-Свищовска низина	BG1G0000Qal008	добро	-	лошо	PO ₄ , Mn
9	Води от пори на Квартернера - низина Вардим-Новград	BG1G0000Qal009	лошо	Fe, Mn	лошо	Mn
10	Води от пори на Квартернера - Бръшлянска низина	BG1G0000Qal010	добро	-	добро	-
11	Води от пори на Квартернера - Попинско-Гарванска низина	BG1G0000Qal011	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃
12	Води от пори на Квартернера - Айдемирска низина	BG1G0000Qal012	добро	-	добро	-
13	Води от пори на Квартернера - река Лом	BG1G0000Qal013	лошо	NO ₃	добро	-
14	Води от пори на Квартернера - река Цибрица	BG1G0000Qal014	добро	-	добро	-
15	Води от пори на Квартернера - река Огоста	BG1G0000Qal015	добро	-	добро	-
16	Води от пори на Квартернера - река Скът	BG1G0000Qal016	добро	*	добро	-
17	Води от пори на Квартернера - река Искър	BG1G0000Qal017	добро	-	добро	-
18	Води от пори на Квартернера - река Вит	BG1G0000Qal018	добро	-	лошо	NH ₄ , NO ₂ , Mn
19	Води от пори на Квартернера - река Осъм	BG1G0000Qal019	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , Mg, Mn
20	Води от пори на Квартернера - река Янтра	BG1G0000Qal020	лошо	NO ₃	лошо	NH ₄ , Mn
21	Води от пори на Квартернера - река Русенски Лом и нейните притоци	BG1G0000Qal021	добро	-	добро	-
22	Води от пори на Квартернера - река Суха	BG1G0000Qal052	добро	-	добро	-
23	Води от пори на Квартернера - между реките Лом и Искър	BG1G0000Qpl023	добро	-	добро	-
24	Води от пори на Квартернера - между реките Искър и Вит	BG1G0000Qpl024	добро	-	добро	-
25	Води от пори на Квартернера - между реките Вит и	BG1G0000Qpl025	добро	-	лошо	NO ₃ Mg

	Осъм					
26	Води от пори на Квартернера - между реките Осъм и Янтра	BG1G0000Qpl026	лошо	NO ₃ , Cr ⁺⁶	лошо	PO ₄
27	Води от пори на Квартернера - Врачански проливен конус	BG1G0000Qpl027	добро	-	добро	-
28	Води от пори на Неогена - Ломско-Плевенска депресия	BG1G00000N2034	лошо	NO ₃	добро	-
29	Води от пори на Неогена - район на Русе-Силистра	BG1G00000N1035	добро	-	добро	-
30	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	BG1G00N1bp2036	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃
31	Води от карстови пори от Неогена - Сармат-Добруджа	BG1G00000N1049	добро	-	лошо	NO ₃ , Fe
32	Карстови води в Предбалкана	BG1G0000K2s037	добро	-	добро	-
33	Карстови води в Ломско-Плевенския басейн	BG1G0000K2m047	добро	-	лошо	NO ₃
34	Карстови води в Ловечко-Търновския масив	BG1G00000K1040	лошо	NO ₃ , Mn	лошо	Ca, NO ₃ , PO ₄
35	Карстови води в русенската формация	BG1G0000K1b041	лошо	NO ₃ , PO ₄	лошо	NO ₃ , PO ₄
36	Карстови води в Мраморенския масив	BG1G0000K1b043	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , Ca, Ni
37	Карстови води в Западния Балкан	BG1G0000TJK044	добро	-	добро	-
38	Карстови води в разградската формация	BG1G0000K1b050	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , NH ₄
39	Карстови води в Централния Балкан	BG1G0000TJK045	лошо	NO ₃	добро	-
40	Карстови води в разградската формация	BG1G0000K1b050	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ , NH ₄
41	Карстови води в басейна Малм-Валанж	BG1G0000J3K051	добро	-	лошо	NO ₃ , PO ₄
42	Води от пори на Квартернера - река Батова	BG2G000000Q002	лошо	SO ₄ , Fe, Mn	лошо	Ел.пр., Ca, Cl
43	Води от пори на Неогена-Меоцена - Сармат-Варна-Ботево-Батово	BG2G000000N018	лошо	NO ₃	лошо	NO ₃ ,
44	Води от пори на Неогена-Меоцена - Сармат-СИ и Средна Добруджа	BG2G000000N044	лошо	NO ₃ , Fe, Na	лошо	NO ₃ , Cl, Na
45	Води от пори на Палеоцена-Еоцена Варна-Шабла	BG2G00000Pg026	добро	-	добро	-
46	Карстови води в Малм-Валанж	BG2G000T3K1040	добро	-	добро	-
47	Карстови води в Малм-Валанж	BG2G000T3K1041	добро	-	добро	-

Трансграничните подземни водоеми, договорени с Румъния са „Карстови води в басейна Малм-Валанж“ с код BG1G0000J3K051 и Карстови води от пори на Неогена-Сарма-Добруджа“ с код BG1G0000N1049. Местоположението им е показано на Фигура 3-10.

Фигура 3-10. Трансгранични басейни на подземни води

LEGEND

- Transboundary Groundwater Bodies of Basin-Wide Importance
- Overlap of Groundwater Bodies
- 2 Карстови води в басейна Малм-Валанж
- 4 Карстови води в Неоген-Сарма

Подземният воден басейн „Карстови води в Малм-Валанж“ с код BG1G0000J3K051 се захранва главно от източници в свода на Северна България и се оттича на територията на Румъния, от Девненските и Златинските извори, в Черно море и от дълбоките кладенци, изградени в добруджанския каменовъглен басейн и по протежението на черноморския бряг. Химичното и количественото състояние на подземен водоем е „добро“.

Подземният воден басейн „Карстови води от пори на Неогена-Сарма-Добруджа“ с код BG1G0000N1049 се захранва от валежи, повърхностни води и вода за напояване. Оттичането е чрез извори по стръмния крайбрежен склон на добруджанското плато или дълбоко врязани оврази и многобройни обекти за водоземане. Количественото състояние на подземния водоем е „добро“, докато химичното му състояние през 2012 г. е „лошо“.

Архивите за разрешения за вземане на вода от подземен водоем BG1G0000J3K051 посочват 90 съоръжения за водоземане, а от подземен водоем BG1G0000N1049 - 22 съоръжения за водоземане.

3.2.4 Почва и земеползване

Земеползване в трансграничната област между Румъния и България

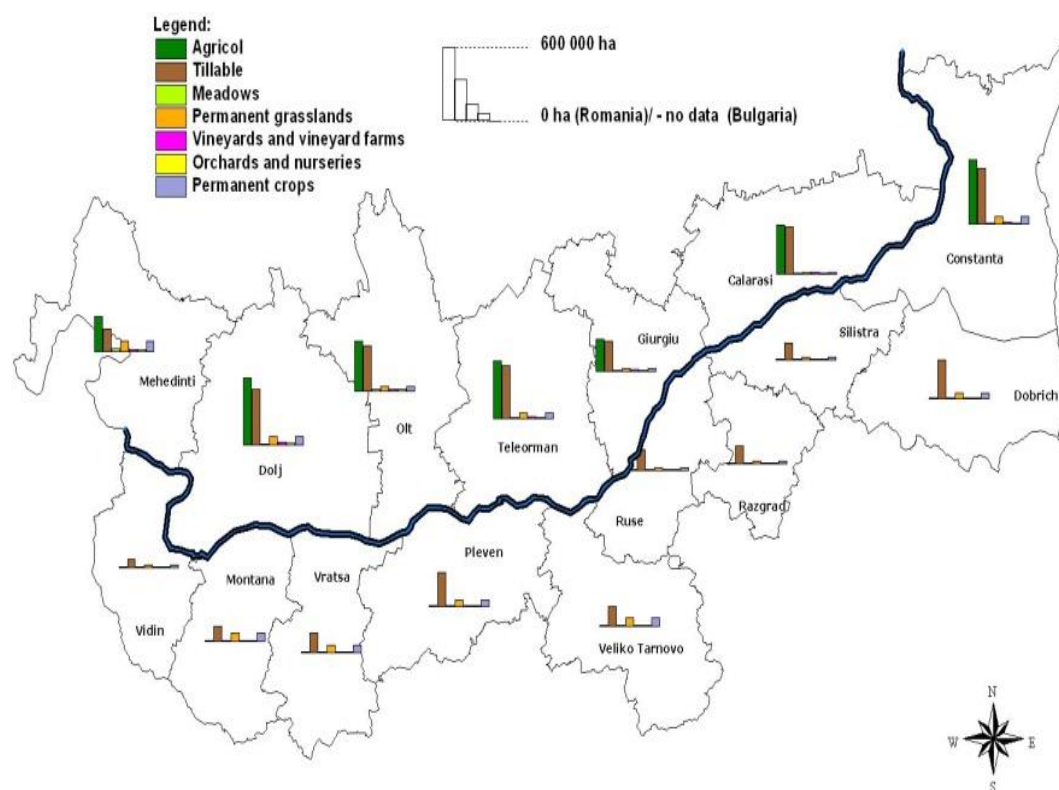
Румънската част от трансграничния регион представлява 28% от цялата обработваема земя в Румъния. Земеделският потенциал е значителен, що се отнася както до земеделската земя, средната продукция на хектар, особено за пшеница, ечемик и двуреден ечемик, царевица и слънчоглед, така и до средното производство на плодове.

От 3932-те хиляди хектара в румънската част:

- 78,21% са земеделски земи,
- 10,77% са гори и други гористи местности, и
- 4,02% са води и езера, които представляват 19,22% от водите и езерата в Румъния (822,7 хиляди хектара).

Българската част от трансграничния регион представлява 52% от цялата обработваема земя в България. Районът се характеризира с лозята си, които са над 20% от всички лозя в България. Област Добрич е на първо място в страната по земеделска земя с 375350 ха, от които се използват над 88%. Тази висока стойност на използване на земеделската земя нарежда областта на първо място в страната. От друга страна област Видин заема второ място в страната, що се отнася до неизползвана земеделска земя. Неизползваната земеделска земя в областта представлява 7,7% от цялата неизползвана земеделска земя в България, а най-високата стойност на неизползвана земя в областта е 21,7%⁸.

Фигура 3-11: Земеползване в трансграничната област между Румъния и България

Румъния

⁸ Източник: Доклад за използването на територията на Република България за 2011 г., Министерство на земеделието, отдел Агростатистика

Почвените видове в оценяваната територия са много различни, според конкретните географски условия, в съответствие с приложената карта.

Състоянието на почвите е предмет на периодични изследвания и инвентаризиране, което показва обща тенденция към по-ниско плодородие и намаляване на обработваемите земи.

От извършената в Румъния инвентаризация на земеделската земя, повечето от която е обработваема, от Изследователския институт за почвознание и агрохимия в сътрудничество с местните агенции за почвознание и агрохимия и други изследователски органи, става ясно, че качеството на почвите се влияе в по-малка или по-голяма степен от едно или няколко ограничения.

Вредните им влияния водят до влошаването на характеристиките и функциите на почвите, особено на биопродуктивния им капацитет, но още по-сериозният проблем е влошаването на качеството на земеделските продукти безопасността на храните със сериозни последици за качеството на човешкия живот.

Тези ограничения се определят от природни фактори (климат, релеф, почвени характеристики и др.) или от антропогенни земеделски и индустриални дейности, като в много случаи споменатите фактори могат да оказват комбинирано вредно влияние, което да води до понижаване на качеството на почвите и дори до загуба на функциите им.

Установени ограничаващи фактори

Според споменатото по-горе проучване ограничаващите фактори са:

- *Суша*, включително на места, които преди са имали напоителни системи.
- *Периодично прекомерно овлажняване на почвите*. Някои места, които попадат в периметъра на стари и неефективни язовири без нужната поддръжка, се наводняват периодично, което води до сериозни щети - унищожени ферми, реколти, добитък, комуникационни линии и човешки жертви.
- *Водна ерозия*, дори на места, на които има изградени съоръжения срещу ерозия, повечето от които са в лошо състояние към настоящия момент. Този феномен заедно със свлачищата причинява загуба на важни почви от до 41,5 т/ха на година.
- *Вятърна ерозия* се наблюдава в голям мащаб, като има опасност засегнатите земи да се увеличат, тъй като през последните години някои гори и защитни завеси са изсечени на места с песъчлива почва, която е податлива на процеса на деградация. Тези почви имат по-слаби характеристики, задържат по-малко вода и страдат от последиците от сушата, като се характеризират с по-ниска плодородност.
- *Прекомерно рамкиране* в най-горния почвен слой.
- *Осоляване на почвите* с някои влошаващи се тенденции в напояването, дрениране и неразумна експлоатация на полетата или в райони с потенциал за вторично осоляване.
- *Увреждане на структурата на почвите и вторична консолидация* („компактен твърд долен пласт“), а при първичната консолидация се образува кора на повърхността.
- *При анализ на агрохимичното състояние на 66% от земеделските земи се наблюдават следните неблагоприятни характеристики:*
 - висока и средна киселинност или средна до висока алкалност на земеделските земи;
 - слаба до много слаба обработка на почвите с фосфор;
 - слаба обработка на почвите с калий;
 - слаба обработка на почвите с азот;
 - изключително слаба до слаба обработка на почвите с хумус;
 - недостиг на микроелементи в големи райони, най-вече недостиг на цинк, който се усеща силно при отглеждане на царевица.
- *Физикохимично и химично замърсяване* на почвите, което засяга големи райони. Въпреки че през последните години затварят няколко индустриални съоръжения, а

други намалят дейностите си, замърсяването на почвите се запазва високо в силно засегнатите райони. Наблюдава се и замърсяване с нефт и солена вода в следствие от добив, рафиниране и транспорт на нефт.

- Увреждане на почвите в следствие от изкопни дейности, които засягат големи райони. Това е най-сериозната форма на увреждане на почвите, която се среща често при минната индустрия, например в минния басейн на Олтения. Качеството на засегнатите от този вид замърсяване почви намалява от 1 до 3 класа, поради което някои райони са станали практически неплодородни.
- *Покриването на почви с отпадъци и твърди утайки* води до отстраняването на големи площи от инвентара на земеделските земи.

Определени ограничаващи фактори са последици от климатичните промени, които засягат най-вече селското стопанство.

Земеделски земи и уязвимостта им към климатичните промени

Що се отнася до плувиометричните данни, над 90% от климатичните прогнози за периода 2090-2099 г. посочват възможността от тежки суши през лятото, особено в южна и югоизточна Румъния (с негативни отклонения в сравнение с периода 1980-1990 г. - над 20%) Що се отнася до валежите през зимата, отклоненията са по-малки, а несигурността - по-голяма.

Земеделието е най-уязвимата област според проучванията, които показват следното:⁹

- При пшеницата анализът на симулираните резултати при два сценария на промяна на регионалния климат (2020-2050 г. и 2080-2099 г.) показва увеличение на производството на зърно (средно с 10,3% до 34,8% в сравнение с текущите нива съгласно промяната на генетичния коефициент на яровизацията и фотопериода) и по-бързото развитие на културата - от 8 до 21 дни по-рано в сравнение с текущия период и земеделските земи, увеличението се наблюдава в южните и югоизточните райони, където тенденцията на увеличаване на температурите е по-ясна и в резултат на това вегетативният процес е по-интензивен.
- Симулираните резултати за земеделските земи в южна Румъния показват, че различните видове пшеница със средни изисквания за яровизация и ниски до намалени изисквания към фотопериода са най-добрата комбинация за гарантиране на най-добрата възможна употреба на бъдещите климатични ресурси и за постигането на постоянни реколти и по-малко непостоянство на годишна база. Увеличеното производство на пшеница при климатичните промени се дължи на благоприятния ефект на по-големите нива на CO₂ в атмосферата за фотосинтезата, който противодейства на неблагоприятния ефект на скъсяване на вегетативния период поради по-високите температури на въздуха.
- В случая с царевичните посеви в югоизточната част на Румъния според климатичните прогнози за периода 2020-2050 г. може да се очаква скъсяване на вегетативния период с 20 до 37 дни поради по-високите температури на въздуха, което да доведе до намаляване на продукцията с 14% до 2020 г. и 21% до 2050 г. в резултат от нарастващия недостиг на вода в почвите, особено по време на наливане на зърното (юли-август). Царевицата е растение от типа C4 и има по-малка полза от увеличената концентрация на CO₂ при фотосинтезата.

България

Разпределението на почвите в региона е свързано с неговите физически и географски характеристики В Дунавската равнина почвата е предимно карбонати и типичен чернозем, излужени и подзолисти почви са разположени в най-високите южни и източни части, в най-

⁹ Според проучване на румънския Национален институт по хидрология управление на водите „Отражението на измененията на климата и на рамковата директива за разходите и водните ресурси в югоизточна Румъния“, което започна през 2011 г. и трябва да бъде завършено до 2014 г.

западната част на Дунавската равнина (западно от Белоградчик). На юг от черноземната зона в северните части на Предбалкана са разположени тъмно сиви, а в южните части - сиви и кестеняви горски почви. Хумусно-карбонатни почви са се развили в карстовите райони. В долините на реките са разположени алувиални ливадни почви.

Дунавската равнина се характеризира с плодородни черноземни почви, в Предбалкана са разпространени сивите горски почви, а в района на Балкана - кафяви горски и планинско-ливадни почви. Характеристиките на повечето почви са много благоприятни за развитието на основните видове земеделие и животновъдство. Минералите в района са от местно значение, главно строителни материали - варовик, промишлени минерали, гранит, диабаз.

Според Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г.) почвите в страната са били в добро екологично състояние през периода 2005-2012 г., що се отнася до наличието на хранителни вещества (органична материя, както и замърсяване с тежки метали, металоиди и постоянни органични замърсители (ПЦАВ, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди). Полихлорирани бифенили са били под границата на откриването, 98,9% от ПЦАВ са били под МДГОВ. В района, който се разглежда, стойностите на максимално допустимите концентрации на тежки метали са превишени в Монтана.

През периода 2007-2012 г. се наблюдава тенденция на ограничаване на водната ерозия както от гледна точка на размера на разпространение, така и от гледна точка на средногодишна загуба на почви. Загубите на почви от вятърна ерозия се запазват, но зоните с нисък риск се намаляват за сметка на тези с умерен или висок риск. Има леко увеличение на обработваемата земя и на ползваната земеделска площ, докато необработваемата земя намалява.

През 2012 г. водната ерозия на земеделската земя в Русе има умерена интензивност (между 5,03 т/ха/г и 8,7 т/ха/г) и действителният риск от водна ерозия е много намален до ограничени площи в другите въпросни области

В зоната на оценка с най-висок риск от вятърна ерозия са полетата в Добрич (187131 ха) и Силистра (5480 ха), а загубите на почви са най-големи в Добрич, Русе и Силистра.

През 2012 г. в България са регистрирани 31 нововъзникнали свлачища с обща площ от 39,3 ха. Повечето от новите свлачища са в Добрич, Варна и Велико Търново - 13 свлачища с обща площ от 38,12 ха. Следващата фигура показва пространственото разпределение на зоните, засегнати от свлачища.

Фигура 3-12: Разпределение на зоните, засегнати от свлачища, ха

Източник: МРР; „Геозащита“ ЕООД. - Варна, Плевен, Перник

Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2014 г. тенденцията през 2012 г. е на увеличение на свлачищата и засегнатите области.

3.2.5 Ландшафт

Румъния

На румънската страна на ТГС Румъния-България 2014-2020 г. има разнообразие от ландшафти: планини с клисури и каньони, хълмове и плата, равнини и речни долини, реки и езера. Най-известните се представят по-долу за административните единици в обхвата на Програмата.

От гледна точка на ландшафта **окръг Мехединци** се характеризира с големия ландшафт на река Дунав и неговия каньон, планинското разнообразие, наличието на забележителни елементи на флората и фауната, много от които са включени в научните резервати.

Списъкът на забележителностите на ландшафта в района включва:

- района на Железни врата I с каньона на Дунава, клисура с Голям и Малък Казан, водохранилища, водноелектрическата и плавателната система, многото виадукти, построени над диви долини, град Оршова, разположен амфитеатрално на брега на залива Церна.

- Остров Шимян - остров по течението на Дробета Турну Северин, място на преместената крепост на потъналия остров Калех.

Северната част на окръга се характеризира с красиви пейзажи. Тя включва град Бая де Арамъ и около 4 км северозападно от Бая де Арамъ карстовия комплекс Поноаре с няколко природни забележителности (естествения мост при Поноаре, карстовите езера Затонул маре и Затонул мик, пещерата Поноаре и клинцовото плато над пещерата). Пещерата Тополница е също в района с изследвана дължина от 10 330 м - втората по дължина в страната.

Окръг Долж се характеризира с многообразие от ландшафти:

- Хълмове (Dealul Amaradiiei);
- Равнини (Campia Romana, Lunca Dunarii);
- Реки (Жиу, Дунав);
- Езера (Bistret, Fantana Banului, Maglavit, Golenti, Ciuperceni),

които са туристически забележителности заедно с пейзажите на природните резервати, включващи:

- Гората Ciurumela в Пойяна маре;
- Птичия резерват в Ciupercenii Noi;
- Резервата за диви божури в Plenita и др.

Обектите със забележителна ландшафтна стойност, природни забележителности в окръг Олт включват:

- Долината на Дунав с нейните острови и плажове, които предлагат ценни пейзажи за развлечение.
- Долината на Олт, която изглежда като гирлянда от езера след въвеждането в експлоатация на водноелектрическия обект, привлекателна с красотата на

образите, създадени от огромните водни повърхности, горите с разнообразни дървесни видове, които създават забележителни пейзажи по време на растежа.

За окръг Кълъраш се казва, че Дунав е създал феерични пейзажи:

- Националните резервати остров Ciocanesti, остров Haralambie и остров Soimul са само някои от областите, които заслужават голямо внимание.
- Сарулещи, община на левия бряг на река Мосистя.
- Езерото Valea Rosie в община Митрени е забележително като естествено възникнало солено езеро.

Окръг Джурджу е известен с пейзажите в и около община Комана. Резервата Команска гора е природна забележителност, рай за флората и фауната, специфични за дунавската равнина.

Окръг Телеорман се характеризира с разнообразие от ландшафти:

- *равнини* (Campia Gavanu-Burdea, Burnaz, Boian, Lunca Dunarii);
- *реки* (Олт, Калмациу, Ведя, Дунав);
- *езера* (Bercelu, Sarat, Balta Rosie, Balta lui Bran, Calina, Balta Luciei, Vartoape, Suhaia, Fatana).

Окръг Констанца е известен със забележителните си природни ландшафти в 26 природни резервата, включително:

- *Кейле Добруджей*
- *Природен резерват Масивул Кея;*
- *Варовиковите стени при Петрошани;*
- *Природния резерват Обанул море и пещерата Мовиле;*
- *Езерото с вкаменелости Алиман;*
- *Природния резерват Acvatoriul litoral marin Vama Veche-2Mai;*
- *каналите Харшова и др.*

България се отличава със забележително разнообразие на ландшафти, включващи от плата до низини, включително типично континенталната Дунавска равнина (древна Мизия) на север.

Разглежданата област попада в мизийската хълмиста равнина и част от веригата на Балкана. Типични за ландшафта в района са пейзажите на низини, междупланински равнини-низини, пейзажи на долини и планински пейзажи. Северната граница на района съвпада със северната граница на България. Преобладаващите групи пейзажи в граничната област са черноземни степни равнини с лъсови скали с високо земеделско ползване, пейзажи на черноземни степни равнини с карбонатни скали със средно земеделско ползване и пейзажи на плоски открити карстови и карбонатни утаечни скали на карстови повърхности, които на юг преминават в открити карстови пейзажи на склоновете на каньонови долини, пресичащи равнини от утаечни карбонатни скали.

Източната граница на разглежданата област съвпада с част от източната граница на България- По протежението на брега от север на юг предимно се повтарят ландшафтни групи от крайбрежни ивици, пейзажи на скалисти урви, пейзажи на плоски открити карстове в карбонатни утаечни скали с карстова повърхност, пейзажи на езера с лагуни (мочурища), пейзажи на гъсти гори върху наноси на ниски сипеи и пейзажи на гъсти гори върху ниски рехави морски утайки от Холоцена.

Има също групи пейзажи на ливадно-степни хълмисти пластове от долини във вътрешно-планински рехави наноси от Кватернера с висока степен на земеделско земеползване, пейзажи на горско-ливадни степни хълмисти пластове на долини върху вътрешно-планински рехави утайки от Кредата с умерено земеделско земеползване, пейзажи на гъсти гори в низини върху алувиални наноси, пейзажи на низинни несвойствени храстовидни гори върху пясъчно-глинени наноси от Мезеоя и Палеогена с относително ниско равнище на земеделско ползване и пейзажи на среднопланински широколистни гори върху некарбонатни утаечни скали.

Сред чувствителните ландшафти се смятат уникалните пейзажи на природни забележителности, които са защитени от закона. Повече информация за чувствителните ландшафти е даден в раздел 4.

3.2.6 Биологично разнообразие

Флората и фауната имат специфични и разнообразни характеристики според климата и формите на релефа. Южните елементи имат голямо въздействие върху Мехединци от румънската страна. Няколко средиземноморски вида растения и животни присъстват в областта по Програмата - смокиня, бадем и пепелянка. В румънската страна на трансграничния регион се срещат и няколко вида скорпиони, гущери и тритони. Някои видове от средиземноморската флора са се разпространили в дунавския пролом, например келяв габър (*Carpinus orientalis*), турска леска (*Corylus colurna*).

Фауната в региона се характеризира с континентални и степни видове (полевки, земеровки и други малки гризачи, прилепи, крастави жаби, змии и др.). Среща се голямо разнообразие от птици и риби: над 200 вида птици в езерата, островите и горите в близост до река Дунав. Наличието на едър дивеч е важно от гледна точка на ловния туризъм.

Горите покриват голяма част от територията, поради което устойчивото им управление е изключително важно. Горите имат много важна роля за защитата на земеделските земи от ерозия, както и за запазването на биологичното разнообразие. Две общини (Генерал Тошево и Крушари) от българската страна на трансграничния регион могат да предоставят добър пример със своите многофункционални планове за управление на горите.

Румънските части от трансграничния регион, като например Долж и Олт, имат богати полета със специфичната степна и лесостепна растителност, но дървесната растителност е относително малко. Горите се състоят от само няколко вида. Най-често срещаните са: Топола (*Populus*), обикновен дъб (*Quercus robur*), бяла върба (*Salix alba*), полски ясен (*Fraxinus angustifolia*), бряст (*Ulmus*), липа (*Tilia*), мекиш (*Acer tataricum*). Растителността е особено богата в близост до река Дунав.

3.2.6.1 Флора и фауна

Румъния

Проучването установи, че в окръг Мехединци към днешна дата има богато растително разнообразие от над 4000 таксона, принадлежащи към следните основно таксономични групи: *Phycophyta*, *Lichenophyt*, *Fungi*, *Bryophyta*, *Cormophyta*. *Phycophyta*, *Lichenophyt*, *Fungi*, *Bryophyta*, *Cormophyta*. В природния парк „Железни врата“ има около 28 ендемични вида, а в националния парк „Домоглед - Черна долина“ - 23. Голям брой от растителните видове са редки, застрашени и ендемични и се срещат единствено в природния парк „Железни врата“, поради което изискват специални мерки за защита. Те включват: *Stipa danubialis*, сенникоцветни от Железни врата (*Prangos carinata*), родопско лале (*Tulipa hungarica*), див зюмбюл (*Campanula crassipes*) и др. Местообитанията, които се срещат в Мехединци се ливади и храсталаци, гори,

скали, пещери и мочурища. Състоянието на дивата флора и фауна е пряко свързано със състоянието на природните местообитания чрез въздействията в резултат от други природни фактори.

Проучването установи, че фауната в Мехединци се характеризира с голямо разнообразие от гръбначни и безгръбначни видове. Сред гръбначните животни положението засега е следното: Клас риби, клас земноводни, клас птици, клас млекопитаещи. Срещат се голям брой птици, които са концентрирани предимно в природния парк „Железни врата” и две мочурища в страната. Големият брой животински видове се дължи на разнообразните биотопи в областта - като на малка площ могат да се наблюдават множество видове, което е рядкост.

В окръг Долж са установени 4 местообитания от национален интерес: богати на минерални соли мочурища, залесени пасища, широколистни блатни гори (естествени дистрофични езера), както и 19 местообитания от интерес за Общността, които са: пасища и понто-панонски и сарматски солени мочурища; олиготорфни до мезоторфни постоянни води с растителност от типа *Littorelletea uniflorae* и/или *Isoëto Nanojuncetea*; панонски и западно понтийски пасища върху пясъци; евро-сибирска степна растителност с *Quercus* spp; дюни с *Hippophae rhamnoides*, влажни понижения в дюни, естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hidrocharition*. Установени са 170 вида от национален интерес и 86 вида от интерес за Общността: Представителите на флората и фауната от национален интерес включват 56 растителни вида и 114 животински вида (17 вида бозайници от национален интерес, 43 вида птици от национален интерес, 14 вида влечуги от национален интерес, 13 вида земноводни от национален интерес, 9 вида риби от национален интерес, 18 вида безгръбначни от национален интерес). Установени са и видове от интерес за Общността, включително: два вида бозайници от интерес за Общността, 50 вида диви птици от интерес за Общността, 12 вида влечуги от интерес за Общността, 12 вида риби от интерес за Общността, пет вида безгръбначни от интерес за Общността, три вида растения от интерес за Общността.

Окръг Олт се характеризира с умерено ниво на биологично разнообразие - що се отнася до броя на видовете, местообитанията и екосистемите, които образуват, както и що се отнася до територията им, но текущите промени в средата подчертават сериозни проблеми: увеличение на земеделските дейности в предимно плодородни райони и изоставяне на селскостопански площи предимно в по-малко плодородни райони. Що се отнася до флората, в окръг Олт има установени 2700 растителни вида, от които са три са обявени за природни забележителности, девет са застрашени, 17 - уязвими и 35 - редки. Естествените и полуестествените екосистеми обхващат 17% от окръга. Установени и характеризирани са 13 типа специфични за мочурищата местообитания, едно специфично за пасищата и ливадите местообитание и шест горски местообитания. Местообитанията в окръга се характеризират с определен състав на флората и фауната, биоценозни компоненти и се влияят от разнообразни климатични и почвени фактори. Климатичните въздействия от югозападните сухи райони до умерено континенталните условия в северната част на окръга, както и разликите в климата между южните и северните части в следствие от надморската височина, водят до образуването на голям брой местообитания. Установени са следните местообитания: понтийско-сарматски широколистни храсти, евро-сибирска лесостепна растителност с *Quercus* spp, алувиални пасища в *Cnidion dubii*, алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion alba*), смесени крайречни гори с *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia*, покрай големите реки (*Ulmion minoris*), *Salix alba* и *Populus alba*, понтийско-сарматска горска растителност с бял дъб, дъб и Дакски габър, балкански-панонски дъбови, евро-сибирска степна растителност с *Quercus* spp.

Срещаните в окръг Олт птици включват: *Ardea purpurea*, *Ardeola ralloides*, *Aythya nyroca*, *Botaurus stellaris*, *Charadrius alexandrinus*, *Chlidonias hybridus*, *Chlidonias niger*, *Ciconia ciconia*, *Circus aeruginosus*, *Cygnus cygnus*, *Egretta alba*, *Egretta garzetta*,

Himantopus himantopus, Ixobrychus minutus, Mergus albellus, Milvus migrans, Nycticorax nycticorax, Pelecanus crispus, Phalacrocorax pygmeus, Philomachus pugnax, Platalea leucorodia, Sterna albifrons, Plegadis falcinellus, Porzana porzana, Recurvirostra avosetta, Sterna hirundo, Tringa glareola.

В окръг Телеорман горите са предимно в добро състояние, като само малка част от тях са застрашени поради съхнене и прекомерна сеч в частни собствениности. Горите заемат 24 708 ха (4,3% от площта на окръга).

За да се предотврати загубата на биологичното разнообразие, в окръг Джурджу са създадени няколко категории защитени категории, както следва: шест защитени територии от национален интерес и девет защитени територии от интерес за Общността. Защитените природни територии от интерес за Общността заемат 16,34% от окръга. Основните площи в окръг Джурджу включват гори, земеделски земи и водни басейни. Горите имат важна роля за еволюцията на биологичното разнообразие и разпространението на екосистемните услуги. Те представляват естествено местообитание за растителния и животинския свят, защита от ерозията на почвата и наводнения, регулиране на климата с висока развлекателна стойност. В окръг Джурджу 10% от площта е покрита с гори и състоянието му на защитеност е благоприятно

Окръг Кълъраш е съставен от 98% антропогенни местообитания, като основното местообитание е равнинното. Най-често срещаните местообитания са пасища, гори и сладководни басейни, като преобладаващите са: олиготорфни до мезоторфни постоянни води с растителност от типа *Littorelletea iniflorae* и/или *Isoeto-Nanojuncetea*, твърди мезоторфни води с бентосни формации от вида *Chara*, реки с кални брегове с растителност от типа *Chenopodion rubri* и *Bidention*; алувиални ливади с *Cnidion dubii*. В Дунавската долина и местообитанията на островите най-често се срещат местообитания с код 92A0, наричани на европейско ниво местообитания със *Salix alba* (бяла върба) и *Populus alba* (бяла топола) с *Rubis caesius* (къпина), а по бреговете и най-високите острови се среща друг вид местообитание с код 91F0 на име смесени крайречни гори с *Quercus robur* (обикновен дъб), *Ulmus laevis* (бял бряст), *Ulmus minor* (полски бряст), *Fraxinus angustifolia* (ясен). Третият тип местообитание с код 91E0* представлява алувиални гори с *Alnus glutinosa* (черна елша) и *Fraxinus excelsior* (планински ясен) или *Fraxinus angustifolia* (полски ясен). В Дунавската равнина това местообитание съответства на местообитанията с черна топола с *Rubus caesius*, тъй като горите с черна топола по поречието на река Дунав имат същата роля като тези край реките в планинските и хълмисти райони. Флората и фауната на окръг Кълъраш са характерни за степните и лесостепни зони, като състоянието на околната среда в окръга и не само оказва пряко въздействие.

Фауната на Кълъраш включва видове от интерес за лов, сред които глигани, елени, фазани, зайци и лисици. В езерата се срещат диви патици и гъски. От рибите, живеят във водите на езерата, можем да споменем златиста каракуда, платика, костур, бяла риба и щука, а в Дунав и Борча се срещат сом, есетра и дунавска скумрия.

Окръг Констанца се характеризира с множество природни и полуестествени местообитания с голямо биологично разнообразие: водни местообитания (сладководни, слабосолени, морски и крайбрежни местообитания), сухоземни местообитания (гори, пасища, храсталаци, степи, блата и тресавища). Установените досега местообитания се класифицират в седем категории (крайбрежни и халофитни съобщества, континентални водни пътища, гъсталаци и пасища, гори, мочурища и влажни зони, детрит, скали и континентални пясъци, земеделска земя и изкуствени пейзажи), които включват 58 типа местообитания - естествени и рудерални съобщества (земеделска земя и изкуствени пейзажи) според класификацията, предоставена в документа „Местообитания на Румъния” 2005 N. Doniță et. al. и приложение 2 от GEO по. 57/2007 за режима на защитените природни местообитания, опазването на защитените местообитания, дивата флора и фауна и приложение I към

Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО). Сред 54-те типа природни местообитания, които се срещат или вероятно се срещат, шест са природни местообитания от европейски приоритет, а 25 изискват специални мерки за опазване на национално ниво и се характеризират с високо и много високо консервационно значение. Що се отнася до екологията на растителните видове, основните видове са ксерофити и ксеромезофити, както и мезофили, хигрофили и хидрофили. Добруджа се характеризира с феномена флористична миграция, който се дължи предимно на климата, типовете почви и разположението на областта в пресечната точка на миграционните пътища на разнообразни фитогеографски елементи (централноевропейски, балкански, понтийско-балкански, понтийско-панонски, понтийски, черноморски, кавказки, средиземноморски, субсредиземноморски и др.) Срещат се евразийски видове, към които са добавени разнообразни балкански, понтийско-средиземноморски, субсредиземноморски и континентални видове. Особен интерес представлява растителността на *морските дюни при Аджиджа*, където върху малка площ се среща голямо разнообразие от пясъчни растения, някои от които са ендемични. Тук растат редки флористични видове като обикновената ефедра *Ephedra distachya* (терциерен реликт), *Alyssum borzeanum* (турия) и *Convolvulus persicus* (персийска поветница).

Животинският свят в окръг Констанца е особено богат поради разнообразните местообитания и включва над 345 типа гръбначни животни (45 вида бозайници, 243 вида птици, 19 вида влечуги, 10 вида земноводни и 28 вида птици), както и голям брой безгръбначни животни. Срещат се голям брой прилепи от семейство *Rhinolophidae* и *Vespertilionidae*, повечето от които са уязвими или застрашени видове.

България

Според Геоботаническото райониране на България (Бондев, 1997 г.) трансграничният регион е разположен в област с европейска широколистна гора, която обхваща части от евразийската степ и лесостеп. Физиографското разположение на СЗР включва значително биологично разнообразие. По-голямата част от популациите и местообитанията на защитените растителни и животински видове са включени в защитените територии. Характерните за СЗР защитени местообитания включват термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*), дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*, смесени гори от типа *Tilio-Acerion* по сипеи и дефилета, ацидофилни гори от *Picea* на планинско до алпийско ниво (*Vaccinio-Piceetea*), панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*, гори от *Castanea sativa*, ливади с *Molinia* на карбонатна, торфна или глинена почва (*Molinion caeruleae*) и други.

Долнодунавската област се характеризира с остатъчни ксеротермни гори от *Quercus pubescens*, *Quercus cerris* и *Quercus frainetto*. В региона на Русе се срещат българският ендемичен вид *Chamaecytisus kovacevii* и степни видове като *Stipa lessingiana*, *Camphorosma monspeliaca*, *Chamaecytisus danubialis*, *Salvia scabiosifolia* и други.

Голям брой влажни зони по поречието на река Дунав са важни за птиците. Най-значимата от тях е езерото Сребърна. В защитената територия се срещат 179 вида, 50 от които са включени в Червената книга на България. Тук се намира единствената колония на къдроглави пеликани в страната. Заедно със съседните влажни зони езерото осигурява добри условия за видове като малкия корморан, нощната чапла, лопатарката, белооката патица, видрата и пъстрия пор.

По бреговете на долните течения на реките и техните устия са разпространени гъсти гори от предимно *Fraxinus oxycarpa*, като на места се срещат или доминират *Ulmus minor*, *Populus alba*, *Quercus robur* и *Q. pedunculiflora*, рядко *Alnus glutinosa* и други видове, включително лиани като *Smilax excelsa*, *Periploca graeca* и други. Тревистите видове в горите често включват черноморския вид *Scilla bithynica*.

В солените езера и лимани гнездят и зимуват множество редки птици. Голяма част от популацията на червеногушата гъска и хиляди големи белочели гъски зимуват в района.

Биоразнообразието във **Видинска област** е сравнително богато¹⁰. Разнообразието на цвета в региона е резултат от разнообразието в условията и местообитанията. Почти всички типични за България местообитания са разположени на относително малка територия. Същевременно има места, където са създадени уникални условия за възникването и диференциацията на т.нар. ендемити - местни видове, които са разпространени само в определен район. Видове от този тип е например българският аконит (*Eranthis bulgaricus*). Сред най-интересните балкански ендемити са сибирската мелissoва трева (*Melisa altissima*), венеровата симфиандра и сръбската рамонда (*Ramonda serbica*), която и третичен реликт. На много места в резултат на човешката дейност, главно дърводобива, първоначалната растителност е заменена от промишлени видове, например габъра с бял ясен, бадемов храст, бодлив храст и др.

Фауната е много богата - има 179 вида птици, 53 вида бозайници, от които 14 вида прилепи, 11 вида земноводни и 15 вида змии. Птиците са най-многобройната група от гръбначните. В района се срещат глобално застрашени видове като белошипата ветрушка (*Falco naumanni*) и дърдавец (*Crex crex*). Много от птиците са със защитен статут от европейско значение - черния щъркел (*Ciconia nigra*), червената каня (*Milvus milvus*), полския блатар (*Circus cyaneus*), ловния сокол (*Falco cherrug*), скалната яребица (*Alectoris graeca*), гургулицата (*Streptopelia turtur*), бухала (*Bubo bubo*), забулената сова (*Tyto alba*) и др.

Много е високо разнообразието на растителни и животински видове в южната част на Врачанска област и Дунавската равнина. Големите скални комплекси на Природния парк „Врачански Балкан“ са местообитание за над 250 вида гръбначни, сред които най-голямата група представляват над 180 вида птици. Това е място за гнездене на жълтоклюната гарга (*Pyrhocorax graculus*), алпийския бързолет (*Tachymarptes melba*), скалолазката (*Tichodroma muraria*), планинската бърбица (*Anthus spinoletta*), различни кълвачи, египетския лешояд (*Neophron percnopterus*). Макар и рядко в района се появяват скалния орел (*Aquila chrysaetos*), обикновения мишелов (*Buteo buteo*), ястреба врабчар (*Accipiter nisus*) и други грабливи птици, които използват района за лов. Появяват се също пъстрия пор (*Vormella peregusna*), ливадния гуцер (*Darevskia praticola*) и балканския стенен гуцер (*Podarcis tauricus*), пепелянката (*Vipera ammodytes*) и др. Пещерната фауна е едно от най-големите съкровища на района. Някои от пещерните видове се срещат само тук. Много от животинските видове са включени в Червената книга на България като застрашени и редки¹¹.

Флората също е богата с много редки и застрашени видове, тъй като само във „Врачански Балкан“ има повече от 700 вида растения, представляващи 1/5 от българската флора. 51 от тях са определени като редки или застрашени от изчезване, 25 вида са защитени от Закона за опазване на природата. Критично застрашени растения в района са: *Campanula jordanovii*, *Centranthus kellererii*, *Chamaecytisus kovacevii*, *Juniperus sabina*, *Lilium jankae*, *Slene velcevii* and *Traunsteineira globosa*¹².

Горското богатство на област Монтана включва бреза, дъб, бял бол, черен бор и смърч. Разпространени са много билки, някои от които са жълт кантарион, риган, маточина, бял равнец, липа, черен бърз, бял и червен глог, червен божур и др. Някои от ендемичните видове са българско лютиче (*Eranthis bulgaricus*) (единственото място

¹⁰ Източник: http://en.vidin.government.bg/094/60-16-16/sidebar/oblast_vidin/okolna_sreda2.html

¹¹ Източник: http://riosv.vracakarst.com/pic/RIOSV_Vratsa_2013.pdf

¹² Източник: <http://vr-balkan.net/en/home>

в света е разположено в защитената зона „Връшка чука“), *Crocus tommasinianus*, *Potentilla nicicii*, *Paeonia mascula*, *Centaurea calocephala*, *Galanthus elwesii*, *Anemone sylvestris*, и др.¹³

Разпространените животински видове са елен, червен елен, лопатар, дива свиня, зайци, фазани. Има над 100 вида птици, повечето от които са постоянни, докато други са прелетни¹⁴. Сред богатата птича фауна се срещат редица водни птици, като лебеди, пеликани, ибиси, гъски, патици, поганки и др. и некрофаги - лешояди, гарвани-гробокопачи, както и бухали, орли и др.

В Плевен се срещат разнообразни местообитания - от блата до пясък, трева, храсталаци, гори, скалисти райони и др. В тях има редица защитени растения, включително водоплаващи *Salvinia natans*, Giant snowdrop (*Galanthus elwesii*), *Seseli degenii*, *Centaurea arenaria*, *Jurinea ledebourii*, *Dianthus carthusianorum*, *Silene velcevii* и много други¹⁵.

Сред животните има редица земноводни, безгръбначни, риби, бозайници и много птици, много от които са защитени. В района се срещат черен щъркел (*Ciconia nigra*), червена чапла (*Ardea purpurea*), голям воден бик (*Botaurus stellaris*), орел рибар (*Pandion haliaetus*), ястреб кокошкар (*Accipiter gentilis*), ястреб вабчар (*Accipiter nisus*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), малък орел (*Aquila pennata*), степен орел (*Aquila nipalensis*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), кръстат орел (*Aquila heliaca*), скален орел (*Aquila chrysaetos*), орел змияр (*Circaetus gallicus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), малък червенокрак водобегач (*Tringa tetanus*), голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), горски бекас (*Scolopax rusticola*), гълъб хралупар (*Columba oenas*), бухал (*Bubo bubo*) и др.

Регионът на **Велико Търново** обхваща голяма част от реликтните и ендемични видове от *Haberlea*, *Ostrya*, *Libanotis*, *Chamaecytisus*, които са характерни за Предбалкана. Срещат се много растения с приложение в медицината. Горите обхващат значителна част от общата площ на защитените територии в региона. Някои от видовете със защитен статут са *Galanthis elwesii*, *Sabanejewia balcanica*, дъждовник (*Salamandra salamandra*), малък гребенест тритон (*Triturus vulgaris*), южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), дървесница (*Hyla arborea*), европейска блатна костенурка (*Emys orbicularis*), ведро (*Lutra lutra*) и др.

Сред защитените редки и уязвими видове птици са сива чапла (*Ardea cinerea*), малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), ястреб врабчар (*Accipiter nisus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), дърдавец (*Crex crex*), зеленоножка (*Gallinula chloropus*), голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), чухал (*Otus scops*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), обикновен пчелояд (*Merops apiaster*), сив кълвач (*Picus canus*), тръстиково шаварче (*Acrocephalus arundinaceus*), ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*)¹⁶.

Биоразнообразието на област **Русе** е богато, тъй като само природният парк „Лусенски Лом“ е населен с 930 растителни вида, от които 1 е български и 30 са балкански ендемити. Ковачевият зановец и диекиановият лопен се срещат единствено тук. Емили-поповото прозорче, горската съсънка, снежното кокиче, седефчето са също сред редките видове, заедно с много други, включени в Червената книга на България.

Невероятното многообразие допълват 10 вида земноводни (5 от тях защитени) и 19 вида влечуги. Особена зоогеографска стойност имат обитаващото Ломовете нощно гущерче - единствен представител на геконите в България, и жълтокоремника, или

¹³ Източник: http://www.riosv-montana.com/kd/2010-10-28-13-17-00/cat_view/61--/64-----

¹⁴ Източник: <http://oblastmontana.org/en/index.php?do=cat&category=oblast>

¹⁵ Източник: <http://riew-pleven.eu/bio.html>

¹⁶ Източник: <http://www.veliko-tarnovo.bg/bg/opazvane-na-okolnata-sreda/bioraznoobrazie/>

безкрак гущер, чието разпространение у нас е ограничено. Между безгръбначните заслужават внимание карпатският скорпион и сколопендрата. Сред насекомите се срещат малка богомолка, черно житно пиле, няколко хищни бръмбара бегачи, пеперудата малък аполон. Горското царство е обитавано от 66 вида бозайници от общо 92 в България, от които 20 вида гризачи. Тук съжителстват сърни, благородни елени, диви свине, вълци, лисици, чакали, диви котки, таралежи, сънливци.

Птичият свят на Поломието впечатлява с богатството и многообразието си. Край нишите и терасите на каньона се срещат египетски лешояд, скален орел, черен щъркел, орел змияр, ловен сокол, степна ветрушка и червен ангъч, включени в Червената книга на България.

Регионът на Силистра се характеризира с ксеротермни остатъчни гори предимно от дъб и вторични гори от габър. Най-важната защитена зона в Силистра е поддържаният резерват „Сребърна“. Досега с резервата и околностите му са установени 230 вида птици, представляващи 57.5% от установените видове в българската птича фауна (около 400 вида). 132 са размножаващи се видове, 98 са хиберниращи. 58 вида са включени в Червената книга на България (1985), а 10 са глобално застрашени видове. Те включват малкия кormоран (*Phalacrocorax pygmeus*), къдроглавия пеликан (*Pelecanus crispus*) и белооката потапница (*Aythya nyroca*). Къдроглавия пеликан и голямата бяла чапла гнездят в страната само в Сребърна. В резервата има около 65 гнездящи двойки къдроглав пеликан от общо европейска популация от 1200 до 1500 бройки.

Благоприятните физикогеографски фактори в окръг Добрич - равнинен пейзаж и много добра структура на почвата - са предпоставка за най-големия дял на земеделска земя там - 80.3% от средните за страната 58%. Анализът на разпространението на земеделската земя по начин на ползване показва преобладаващ дял на нивите с насаждения и пасища във всички общини. Процентът на горски площи е много малък - само 12.3% от средните за страната 34%. Освен това този процент се дължи главно на горските пояси, докато делът на истинските гори е нисък.

Въпреки интензивното развитие на земеделието на територията на Добрич, има места, които са недокоснати от дейността на човека. Над областта преминава един от двата основни пътя за миграция на птиците - Via Pontica. Тук са крайбрежните блата с международно значение, реликтни степни области с изобилна растителност почти 400 вида, включително 40 редки, застрашени и ендемични видове¹⁷.

В. Морска и крайбрежна околна среда

Румънската крайбрежна зона е дълга 244 км, което представлява 7,65% от държавната граница, и е разделена по икономически и социални характеристики на две основни части:

- Северен дял (с дължина около 164 км) от залива Мусура до нос Мидия и
- Южен дял (80 км) от нос Мидия до Вама Веке.

Северният дял включва защитена територия от делтата на река Дунав, в която е създаден Биосферен резерват - делта на река Дунав. Националното и международно законодателство изисква икономическите дейности в района да бъдат в съответствие със статута на природния резерват, за да се поддържа екологичен баланс.

Южният раздел е застроен, като икономическите дейности са концентрирани и тясно свързани с разположението му край морето.

¹⁷ Източник: <http://www.varna-bg.com/library/geografia/dobrich/ekologia.html>

Преструктурирането на икономическите дейности, по-доброто изпълнение на политиките за защита на околната среда, създаването на защитени морски територии (по продължение над 71% от дължина на брега), както и новите наредби относно използването на морските ресурси, водят до възстановяване на морската екосистема през последните години.

Българският бряг на Черно море обхваща цялата източна граница на България от румънските черноморски курорти на север до европейска Турция на юг, като дължината му е 378 км. Регионът е важен туристически център.

Устойчивото развитие на крайбрежната зона изисква сътрудничество между всички страни, които граничат с Черно море. За тази цел е изработен **Стратегически план за действие за възстановяване и опазване на Черно море**. Общите му цели включват гарантиране на здравословна среда за населението край Черно море в градските и селските райони, постигане на разнообразна морска екосистема от биологична гледна точка, която да съдържа разнообразни и жизнеспособни популации от здрави организми, включително морски бозайници и есетри, които да могат да осигуряват прехраната на заетите в устойчиви дейности като риболов, земеделие и туризъм във всички черноморски страни.

Морските местообитания от интерес за Общността (както са описани в Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО) покрай румънския черноморски бряг са разделени на 8 общи типа:

- 1110 - Покрити от морска вода пясъчни плитчини;
- 1130 - Естуари;
- 1140 - Тинести и пясъчни морски плитчини, които не се покриват от морска вода при отлив;
- 1150 - Крайбрежни лагуни;
- 1160 - Проливи и големи заливи с плитка вода;
- 1170 - Рифове;
- 1180 - Подводни структури, образували се под въздействието на просмукващи се газове;
- 8330 - Потопени или частично потопени морски пещери с 28 подкатегории.

Морските местообитания от интерес за Общността (както са описани в Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО) покрай българския бряг включват:

- 1110 - Постоянно покрити от морска вода пясъчни плитчини;
- 1140 - Тинести и пясъчни морски плитчини, които не се покриват от морска вода при отлив;
- 1150 - Крайбрежни лагуни;
- 1160 - Обширни плитки устия и малки заливчета;
- 1170 - Рифове;
- 1210 - Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси;
- 1240 - Обрасли морски стръмни скали по Средиземноморското крайбрежие с ендемични *Limonium* spp.;
- 1310 - *Salicornia* и други едногодишни растения, образуващи колонии върху тинести и пясъчни терени;
- 2110 - Зародишни подвижни дюни;
- 8330 - Потопени или частично потопени морски пещери.

В съответствие с постановленията на ЕГО по. 57/2007 относно *статута на защитените природни територии, опазването на природните местообитания, дивата флора и фауна, одобрени с Регламент 49/2011, както и с Директивата за птиците (79/409/ЕИО) и Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО)*, в румънската крайбрежна зона са създадени следните защитени природни територии:

- *ROSPA0076* Черно море: територия от значение за Общността в съответствие с изискванията на Директивата за птиците 79/409/ЕИО, определена като специална защитена територия чрез решение на министерския съвет по. 1284/2007 относно създаването на защитени територии за птици като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000 в Румъния - 147 242,9 ха (Conservator - SC EURO LEVEL);
- *ROSCI0269* - Вама Веке - 2 май: територия от значение за общността в съответствие с изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО, което се наслажда върху Морски резерват 2 май - Вама Веке, защитена природна територия от национално значение - 5 272 ха (Conservator - INCDM);
- *ROSCI0094* - Подводни серни извори в Мангалия: територия от значение за Общността според изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО - 362 ха (Conservator INCD GEOECOMAR);
- *ROSCI0197* - Покрит плаж Ефорие Норд - Ефорие Суд: територия от значение за Общността според изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО - 141 ха (Conservator SC EURO LEVEL);
- *ROSCI0273* - морска територия нос Тузла: територия от значение за Общността според изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО - 1738 ха (Conservator INCD GEOECOMAR);
- *ROSCI0237* - подводни метаногенни структури Свънтул Георге: територия от значение за Общността според изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО - 6122 ха (Conservator INCD GEOECOMAR);
- *ROSCI0066* - Биосферен резерват - делта на река Дунав - морска част: територия от значение за общността в съответствие с изискванията на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО, приета с Решение 2009/92/ЕО, което се наслажда върху морската територия на Биосферен резерват - делта на река Дунав - защитена природна територия от национално и международно значение - 121 697 ха (Conservator - ARBDD);

През 2012 г. се проведе проучвания с цел установяване и класификация на морските местообитания в двете нови морски територии, обозначени на румънското крайбрежие, а именно:

- *ROSCI0281* Нос Аврора и
- *ROSCI0293* Костинец - 23 август.

В съответствие с разпоредбите на Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО) на българската крайбрежна/морска зона са обозначени следните защитени територии:

- BG0000573 комплекс Калиакра
- BG0000621 Шабла - Езерец
- BG0000154 Дуранкулак
- BG0000118 Златни пясъци
- BG0000102 Долината на река Батова

3.2.6.2 Защитени места

Румъния

Следните защитени обекти (обекти по „Натура 2000“) са изцяло или частично разположени в румънска територия:

- ROSPA0001 Aliman - Adamclisi, ROSPA0002 Alah Bair-Capidava, ROSPA0007 Balta Vederoasa, ROSPA0008 Băneasa - Canaraua Fetei, ROSPA0010 Bistret, ROSPA0011 Blahnița, ROSCI0011 Braniștea Catârilor, ROSPA0012 Brațul Borcea, ROSCI0012 Brațul Măcin, ROSPA0013 Calafat - Ciuperceni - Dunăre, ROSCI0022 Canaralele Dunării, ROSPA0017 Canaralele de la Hârșova, ROSPA0019 Cheile Dobrogei, ROSCI0039 Ciuperceni-Desa, ROSCI0045 Coridorul Jiului, ROSPA0022 Comana (SPA), ROSCI0043 Comana (SCI), ROSPA0023 Confluența Jiu-Dunăre (sit SPA), ROSPA0024 Confluența Olt-Dunăre (SPA), ROSPA0035 Domogled-Valea Cernei (SPA), ROSCI0044 Corabia - Turnu Măgurele, ROSCI0053 Dealul Alah Bair, ROSPA0039 Dunăre-Ostroave, ROSPA0040 Dunărea Veche - Brațul Măcin, ROSCI0069 Domogled-Valea Cernei (SCI), ROSCI0073 Dunele marine de la Agigea, ROSPA0036 Dumbrăveni, ROSCI0071 Dumbrăveni - Valea Urluia - Lacul Vederoasa, ROSCI0083 Fântânița Murfatlar, ROSPA0046 Gruia - Gârla Mare, ROSCI0088 Gura Vedei - Șaica - Slobozia, ROSPA0051 Iezerul Călărași, ROSCI0094 Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia, ROSPA0053 Lacul Bugeac, ROSPA0054 Lacul Dunăreni, ROSPA0055 Lacul Gălățui, ROSPA0056 Lacul Oltina, ROSPA0057 Lacul Siutghiol, ROSPA0061 Lacul Techirghiol, ROSPA0060 Lacurile Tașaul - Corbu, ROSPA0066 Limanu - Herghelia, ROSCI0106 Lunca Mijlocie a Argeșului, ROSPA0074 Maglavit, ROSPA0076 Marea Neagră, ROSCI0114 Mlaștina Hergheliei - Obantul Mare și Peștera Movilei, ROSPA0080 Munții Almăjului - Locvei, ROSPA0090 Ostrovu Lung - Gostinu, ROSPA0090 Ostrovu Lung - Gostinu, ROSCI0140 Pădurea Călugărească, ROSCI0149 Pădurea Esehioi - Lacul Bugeac, ROSPA0094 Pădurea Hagieni, ROSCI0157 Pădurea Hagieni - Cotul Văii, ROSCI0166 Pădurea Reșca Hotărani, ROSCI0168 Pădurea Sarului, ROSCI0173 Pădurea Stârmina, ROSCI0174 Pădurea Studinița, ROSCI0172 Pădurea și Valea Canaraua Fetii - Iortmac, ROSCI0177 Pădurea Topana, ROSCI0183 Pădurea Vlădila, ROSCI0191 Peștera Limanu, ROSCI0197 Plaja submersă Eforie Nord - Eforie Sud, ROSCI0198 Platoul Mehedinți, ROSCI0206 Porțile de Fier, ROSCI0215 Recifii Jurasici Cheia, ROSCI0225 Seaca - Optășani, ROSCI0202 Silovestepa Olteniei, ROSPA100 Stepa Casimcea, ROSPA0101 Stepa Saraiu - Horea, ROSCI0237 Structuri marine metanogene - Sf. Gheorghe, ROSPA0102 Suhaia (sit SPA), ROSPA0105 Valea Mostiștea (sit SPA), ROSCI0266 Valea Oltețului, ROSPA0106 Valea Oltului Inferior (SPA), ROSCI0269 Vama Veche - 2 Mai, ROSPA0108 Vedeia - Dunăre, ROSPA0148 Vitănești - Răsmirești, ROSCI0273 Zona marină de la Capul Tuzla

България

Следните защитени зони (обекти по „Натура 2000“) са изцяло или частично разположени в българска територия:

- BG0000102 "Долината на река Батова", BG0000106 "Хърсовска река", BG0000107 "Суха река", BG0000118 "Златни пясъци", BG0000130 "Крайморска Добруджа", BG0000154 "Езеро Дуранкулак", BG0000166 "Врачански Балкан", BG0000168 "Лудогорие", BG0000169 " Лудогорие- Сребърна ", BG0000171 " Лудогорие-Боблата", BG0000180 " Боблата ", BG0000181 "Река Вит", BG0000182 "Орсоя", BG0000199 "Цибър", BG0000211 "Твърдишка планина", BG0000213 "Търновски височини", BG0000216 "Емен", BG0000231 "Беленска гора", BG0000232 "Батин", BG0000233 "Студена река", BG0000239 "Обнова - Караман дол", BG0000240

"Студенец", BG0000241 "Сребърна", BG0000247 "Никополско плато", BG0000275 "Язовир Стамболийски", BG0000279 "Стара река", BG0000280 "Златишка река", BG0000281 "Река Белица", BG0000282 "Дряновска река", BG0000334 "Остров", BG0000335 "Карабоаз", BG0000336 "Златия", BG0000339 "Раброво", BG0000340 "Цар Петрово", BG0000374 "Бебреш", BG0000377 "Калимок - Бръшлен", BG0000396 "Персина", BG0000399 "Българка", BG0000432 "Голяма река", BG0000487 "Божите мостове", BG0000497 "Арчар", BG0000498 "Видбол", BG0000500 "Войница", BG0000503 "Река Лом", BG0000507 "Делейна", BG0000508 "Рака Скът", BG0000509 "Цибрица", BG0000516 "Черната могила", BG0000517 "Портитовци - Владимирово", BG0000518 "Въртопски дол", BG0000519 "Момибродско блато", BG0000521 "Макреш", BG0000522 "Видински парк", BG0000523 "Шишенци", BG0000524 "Оризището", BG0000525 "Тимок", BG0000526 "Долно Линево", BG0000527 "Козлодуй", BG0000528 "Островска степ - Вадин", BG0000529 "Мартен - Ряхово", BG0000530 "Пожарево - Гарван", BG0000532 "Остров Близнаци", BG0000533 "Остров Козлодуй", BG0000534 "Остров Чайка", BG0000552 "Остров Кутово", BG0000569 "Кардам", BG0000570 "Изворово - Краище", BG0000572 "Росица - Лозница", BG0000573 "Комплекс Калиакра", BG0000576 "Свищовска гора", BG0000587 "Варкан", BG0000591 "Седларката", BG0000593 "Билерниците", BG0000594 "Божия мост - Понора", BG0000601 "Каленска пещера", BG0000605 "Божкова дупка", BG0000608 "Ломовете", BG0000609 "Река Росица", BG0000610 "Река Янтра", BG0000611 "Язовир Горни Дъбник", BG0000613 "Река Искър", BG0000614 "Река Огоста", BG0000621 "Езеро Шабла - Езерец", BG0000627 "Конунски дол", BG0000631 "Ново село", BG0001014 "Карлуково", BG0001037 "Пастрина", BG0001040 "Западна Стара планина I Предбалкан", BG0001042 "Искърски пролом - Ржана", BG0001493 "Централен Балкан - буфер", BG0002018 "Остров Вардим" за опазване на природните местообитания и на дивата фауна и флора, включени в списъците на защитените зони, приети с решения на Министерски съвет; и

- BG0000156 "Шабленски езерен комплекс", BG0000237 "Остров Пожалево", BG0000240 "Студенец", BG0000241 "Сребърна", BG0000332 "Карлуковски карст", BG0000399 "Българка", BG0002002 "Западен Балкан", BG0002005 "Понор", BG0002006 "Рибарници Орсоя", BG0002007 "Остров Ибиша", BG0002008 "Острпов до Горни Цибър", BG0002009 "Златията", BG0002017 "Комплекс Беленски острови", BG0002018 "Остров Вардим", BG0002024 "Рибарници Мечка", BG0002025 "Ломовете", BG0002029 "Котленска планина", BG0002030 "Комплекс Калимок", BG0002031 "Стенета", BG0002039 "Хърсовска река", BG0002048 "Суха река", BG0002050 "Дуранкулашко езеро", BG0002051 "Калиакра", BG0002053 "Врачански Балкан", BG0002061 "Балчик", BG0002062 "Лудогорие", BG0002064 "Гарванско блато", BG0002065 "Блато Малък Преславец", BG0002067 "Остров Голия", BG0002070 "Рибарници Хаджи Димитрово", BG0002074 "Никополско плато", BG0002082 "Батова", BG0002083 "Свещовско-Беленска низина", BG0002085 "Чария", BG0002090 "Берковица", BG0002091 "Остров Лакът", BG0002095 "Гарни Дъбник - Телиш", BG0002096 "Обнова", BG0002097 "Белите скали", BG0002104 "Цибърско блато" и BG0002115 "Било" за опазване на дивите птици, обявени със заповеди на Министъра на околната среда и водите.

В обхвата на Програмата на българска територия попадат и редица защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ):

- *Природни паркове* Персина, Врачански Балкан, Русенски Лом;
- *Резервати*: Бяла крава, Чупрене, Врачански Горната, Калиакра, Горната кория, Китка, Милка, Бели Лом;
- *Поддържани резервати*: Савчов чаир, Хайдушки чукар, Балтата, Ибиша, Персински блатата, Сребърна;

- **Природни забележителности:** Момин скок, Къпиновски водопад, Водопада на река Миковска, Кая бунар, Каньонът на река Негованска - Емански каньон, Понорите, Дрянков хълм, Мусина - пещера, Леви и десни сухи печ, Пещера Венеца, Водопада на река Стакевска, Магурата, Боров камък, Белоградчишки скали, Петров церак, Гардата, Вратцата, Гълъбарника, Божите мостове, Новата пещера, Ритлите, Говедарника, Чуките, Гълъбарника, Самуилица I и II, Червеница, Арборетума, Александрийска гора, Мишин камък, Мраморна пещера, Хайдушки водопади, Дуршин водопад, Водния скок, Фосино находище на баденската фауна, Пещерата Разбитица, Карстово ждрело „Чернелка“, Находище на терциерни (тортонски) вкаменелости, Опански баир, Находище на окременени стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от сем. Таксодиеви в м. „Ташковото“, Находище на окременени стъбла и пънове от вековна иглолистна гора от сем. Таксодиеви в м. „Калето“, Гинината пещера, Студенец, Камарата, Хайдушката пещера, Скален мост „Седларката“, Калето - тектонски грабен, Куклите, Водопад „Скока“ на река Беликата, Купените, Скалните кукли в м. „Пладнището“, Скалната църква, Пещера „Нанин камък“, Пещерата „Орлова чука“, Декилиташ, Мамула, Острата скала, Острата канара, Скално образование „Пещерата“, Скално образование „Вратата“;
- **Защитени местности:** Марков бук, Главите, Белокравищница, Находище на българска гърлица, Река Веселина, Кайкуша, Старият дъб, Студен кладенец, Мешовата гора, Слова, Преображенски манастир, Божурлука, Божур поляна, Богданов дол, Джолюнгол, Николински кладенец, Манастирското, Дервента, Косово, Комитските дупки, Железарци, Русалка, Лесопарка, Находище на български сърпец, Остров Кутово, Чупренски буки, Находище на ружевидна поветица, Острови „Близнаците“, Миджур, Раковишки манастир, Липака, Бръшка чука, Падините, Речка, Тепето, Борованска могила, Китката, Коритата, Данева могила, Козлодуй, Кочумина, Голя бара, Калугерски глед - Тополите, Вола, Веждата, Степите, Блатно кокиче, Ароматна матиола, Росица, Лозница, Бежаново, Орлова могила, Яйлата, Дуранкулашко езеро, Шабленско езеро, Суха река, Остров Цибър, Самарите, Шабовица, Глухарчевидна жълтица, Ускето, „Копрен, Равно Буче, Калиманица, Даяница“, Сто овци, Калето, Шумака, Рибарници Орсоя, Уручник, Равненско градище, Персин, Коридорите, Остров „Малък Борил“, Кайлъка, Булин дол, Дългата бара - паметника, Орниците, Гарваница, Пещерите, Гуцерът, Палаза, Турията, Брестишко бранище, Чешмата, Лъгът „Драмката“, Вятърница, Чолашки орман, Пожара, Вълчитрънска гора, Ормана, Мариновец, Щарка, Голият връх, Дрновица, Пипра - Калето, Персин изток, Киселец, Червеният бряг, Кътината, Генджов орма, Елията, Тараклъка, Плавала, Рибарниците, Ломия, Находще на обикновен сладник, Вековна церова гора, Комплекс „Алеко Телика“, Калимок - Бръшлен, Находище на кримска какула, Находище на българска гърлица - село Караманово, Дойчов остров, Находище на уехтрицова урока, Пеликаните, Каракуз, Гарвански блата, Малък Канагьол, Голямата чешма, Блато край с. Малък Преславец, Паметника, Меджит табия.

3.2.7 Културно наследство

Румъния

Румънският списък на историческите паметници, който включва археологически обекти, се поддържа и актуализира от Министерството на културата и има официален и правен характер. Според най-новата актуализация, одобрена със заповед на министерския съвет по. 2.361/2010 в румънската територия, която е част от Програмата, се намират 3929 исторически паметници, разпредели по окръзи, както е показано в таблицата по-долу.

Таблица 3-9: Брой на исторически паметници, разположени от румънска страна

Брой исторически паметници разположени от румънската страна на трансграничния регион	
Окръг	Брой
Констанца	684
Кълъраш	284
Джурджу	542
Телеорман	393
Долж	699
Мехединци	569
Олт	758
ОБЩО	3929

Във всеки от седемте румънски окръга, които обхваща Програмата, има принадлежащи към културното наследство цели, включително и археологически обекти, които ще бъдат описани подробно, когато това е необходимо, щом станат известни местоположенията на предложените от Програмата действия.

Най-известните исторически паметници в **окръг Мехединци**, както и други обекти на културното наследство и туристически забележителности, включват:

- Останките от Траяновия мост (мост построен в периода между войните в Дакия водени от император Траян срещу Децебал);
- Крепостта Дробета (построена по същото време както и Траяновия мост);
- Развалините на средновековна църква близо до римската крепост;
- Манастира св. Ана;
- Цитаделата на бившия остров Ода Кале, сега под водите на водохранилището, преместена на остров Симиян;
- Църквата „Sfinții Voievozi“, построена във византийски стил и изографисана през 17 в.;
- Крепостта на манастира Strehaia, построена около 1500 г.;
- Манастира Gura Motrului.

Най-известните обекти на културното наследство в окръг **Долж** включват:

- Дървената църква „Вси свети“ в Талпасещи;
- Къщата-музей на Елена Фараго;
- Манастира Jitianu в Подари;
- Манастира Bucovat в Крайова;
- Манастира Maglavit в Маглавит.

Окръг Олт запазва следите на удивителна култура. Археологическите разкопки показват наличието на човешки селища в хода на историята, което потвърждава приемствеността на цивилизацията в тази район. Следите принадлежат на култури от каменната ера, епохите Старчево-Криш, Вадастра и Салкута. Добре известни са следните обекти на културната наследство:

- Укрепеното гето-дакско селище в Sprancenata.
- **Стените** на византийската крепост в **Celei - Corabia** с тайния извор, уникален паметник на византийско-римската архитектура.
- Църквата на манастира Caluiu с оригинални стенописи, описващи съпругата на Михаил Смери и братята Бузещи.
- **Манастира Brancoveni.**

- Средновековната наблюдателница в Hotareni.
- Крепостта в Campul Mare.
- Дом-паметник на хайдутина Iancu Jianu, в Caracal.
- Мемориалния комплекс Николае Титулески в селото със същото име.
- Манастира Clocosiov, построен в селище, собственост на Михаил Смелия.
- Църквата Света Троица в Corabia, впечатляващ паметник на църковната архитектура.
- Дървената църква в Parosi-Leleasca.
- Църквата в Stoicanesti, изографисана от Георге Татареску и др.

Най-известните обекти на културното наследство в окръг **Кълъраш** включват:

- **Музея на Долен Дунав**, открит през 1951 г. с два отдела: Археологически и Изкуство, етнография и реставрация. Сградата е забележителен паметник на архитектурата, характерна за 19 век.
- Църквата на бившия манастир **Negoesti** е уникален исторически и църковен архитектурен паметник. Основан през 1648-1649 г. от владетеля Матей Басараб, той е преустроен през 1777 и реставриран през 1850 г.
- Църквата на бившия манастир **Plataresti**, също е построена по времето на Матей Басараб, но тя е забележителна с архитектурата си и вътрешните стенописи.

Обектите на културното наследство в окръг **Джурджу** включват:

- в община **Джурджу**: развалините на старата средновековна крепост, историческия музей, часовниковата кула, паметниците, посветени на героите от войната за независимост и на френските войници, загинали в Джурджу по време на Първата световна война, катедралата Adormirea Maicii Domnului, църквата Inaltarea Domnului и църквата Buna Vestire, запазила все още старите вътрешни рисунки на Георге Татареску,
- паметника в Calugareni,
- древния Argedava (дакийско-гетски племенен съюз), мястото където се е появил Буребиста) и др.

Сред обектите на наследството в окръг **Телеорман** си струва да се споменат следните:

- Римската крепост Турис;
- Средновековната крепост Турну;
- Развалините на манастира в Plaviceni din Plopii Slavitesti;
- Развалините на двора на Балачяну в Tatarastii de Sus;
- Къщата-музей на Захария Станку;
- Кралската катедрала св. Александър в Александрия;

В Окръг **Констанца** има много обекти на историческото наследство като:

- Римския олтар в Adamclisi;
- Амфитеатъра;
- Пещерния жилищен комплекс в Мурфатлар;
- Галериите-акведуки.

Културното наследство на окръга съдържа също много молитвени места на различни религии.

Един от най-известните паметници е *археологическият обект Истрия*.

Истрия - гръцка колония на черноморския бряг на Добруджа (днес на брега на езерото Синое), е основана към средата на 7 век пр. н.е. от колонисти от Миретус (според данни, съобщени от Еусебио, възможната дата на основаване да е 657/656 пр.н.е., а според традицията, спомената от Псевдо-Скимнос, годината 630 пр.н.е. може да представлява датата на основаването на селището) и е съществувала в продължение на 14 века, до 7 век сл.н.е. Тя е най-старата гръцка колония на западния бряг на

Черно море и една от първите основани около морето. Освен това е най-старият град на територията на днешна Румъния.

България

Според Регистъра на националните културни ценности (НКЦ) към Националния институт за недвижимо културно наследство, общият брой на всички видове национални културни ценности е над 40 000, между които има 13 500 археологически.

Археологическите ценности са сравнително равномерни разпределени в страната и се намират предимно извън селищата.

В Североизточния регион на България са регистрирани 1730 национални културни ценности, от които 834 се намират в района на Добрич. Що се отнася до Северозападния район, регистрирани са 1467 национални културни ценности (НКЦ), сред които в района на Видин - 138, Монтана - 128, Враца - 91, Плевен - 469. В Северния централен район на България има 2 557 НКЦ, след които в района Велико Търново - 928, Русе - 552, Силистра - 436.

Един от най-известните паметници на културата са Ивановските скални църкви, които са включени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО. Те представляват група монолитни църкви, параклиси и килии, които са издълбани в скалите и са съвсем различни от всички други манастирски комплекси в България. Намират се край село Иваново, 20 км от Русе, в каньона на река Русенски Лом на 32 м над водата. Комплексът е известен с красивите си и добре запазени средновековни стенописи.

На територията на **Видин** има 56 културни паметника (археологически обекти от древността и средновековието, църкви и джамии от XV -XIX в, както и сгради от 1880-1925 г.). Сред най-известните обекти в района е древната крепост Баба Вида, която е построена върху развалините на по-стара крепост - Бонония. Първоначално средновековната крепост е била по-малка с размерите на наблюдателница. Преустройството ѝ в по-голям средновековен замък става при първите владетели на видинското княжество, а по-голямото ѝ разширение - по времето на цар Иван-Страцимир, с когото е свързано постоянването на основната кула на крепостта. След десетилетия на проучване и реставрация днес крепостта „Баба Вида“ е оригинален музей на открито с вътрешни експозиции, разкриващи живота, обичаите на средновековните български крепости и важни периоди от историята на средновековна България. Други културни и исторически обекти в района на Видин са Историческия музей Колука, джамията и библиотеката на Пазвантоглу, синагогата, катедралата Св. Димитър и др.¹⁸

Област Враца се отличава с много археологически и исторически паметници. От особена ценност са шедьоврите на съкровищата на тракийското изкуство. Врачанското съкровище от 4 век пр.н.е. е открито на Могилин хълм във Враца. През 1986 г. близо до село Рогозен е открито съкровище от 4-5 век пр.н.е., което е принадлежало на благородно тракийско семейство - най-голямото съкровище, откривано досега. То съдържа 165 предмета, направени от чисто сребро с позлата. На Борованския хълм има останки от древна тракийска крепост. Манастирите предлагат уникална среда на спокойствие и мир - Черепишкия манастир, Струпешкия манастир, манастира Архангел Михаил близо до село Долна Бешовица и др.¹⁹

В област **Монтана** се намира римската крепост „Калето“, която е археологически обект, допълнен от национални паметници като къщата-музей „Иван Вазов“, часовниковата кула от 1762 г., уникалните църкви „Рождество на Дева Мария“ от 1843

¹⁸ Източник: http://en.vidin.government.bg/094/60-16-16/sidebar/oblast_vidin/zabelejitelnosti.html

¹⁹ Източник: <http://www.guide-bulgaria.com/NW/vratsa>

г. и „Св. Никола Чудотворец“ от 1871 г., художествената галерия и етнографския музей определят Берковица като град с богата история и култура²⁰.

Окръг Плевен, възприеман като район на традиционни села и поддържани вътрешни връзки, съществували от древността, и съчетаващ историческите следи на четири важни епохи, включително големия римски военен лагер, превърнат в забележителен град Улпия Ескус. Древната крепост Сторгозия (част от парка Кайлъка в Плевен) и Димум близо до град Белене също са част от древните обекти. Районът представлява уникален пример за връзката между история и изкуство - историята като източник на вдъхновение и изкуството като средство за представяне и разказване на историята - представена от плевенската панорама²¹.

Велико Търново съществува от древността и съчетава исторически следи от четири различни епохи. Известни са древният град Никополис ад Иструм и големият военен лагер Нове. Внушителното средновековно наследство на Търново е разположено на хълмовете Царевец и Трапезица. Отличителни за района са различните манастири и църкви от различни епохи и изградени при различни обстоятелства - да възвеличат храмовете на древността, да популяризират християнството, да отбележат средните векове²².

Известните археологически обекти в област Русе са замъка Сексагинта приста, скалния манастир в Басарабово, скалния манастир близо до село Иваново, средновековния град Червенски археологически резерват, тракийската гробница в Борово. Несъмнено най-важната част от културното наследство на община Борово е Боровското съкровище от средата на IV век пр.н.е., открито през 1974 г. Древната крепост „Сиври канара“ е открита в границите на Сеново. Близо до Кривня е крепостта „Синград“. В област Русе са също крепостта „Кале“, палеолитния депозит „Черната пещера“ и др.²³

Богатството на археологически обекти и открития в област Силистра е доказателство за културните наслоявания от предисторическия период до съвременната история. Почти две-трети от територията на град Силистра (1720 ха) са национален архитектурен и археологически резерват „Дуорострум-Дръстър-Силистра“. Емблематични са римските и средновековните обекти. Разкопките и изследванията, извършени досега, потвърждават богатството и сложността на древната култура на този район, включително: Тракийския култов център по река Табан; късноримската гробница в Силистра („Силистренската гробница“ - единствената на Балканския полуостров, датираща от първата половина на IV век); двореца на доростолските епископи, датиращ от V-VI век и много други²⁴.

Историческите паметници в Добрич, категоризирани с „национално значение“ са концентрирани в Балчик (древна крепост и древен некропол в града, късноантична и средновековна крепост в квартал Хоризонт, архитектурния и парков комплекс „Двореца“), Каварна (древно и средновековно укрепление в района на Калиакра, археологическия резерват „Яйлата“) и др.²⁵

²⁰ Източник: <http://oblastmontana.org/en/index.php?do=cat&category=oblast>

²¹ Източник: http://www.pleven-oblast.bg/subsection-500-oblastna_strategiya_za.html

²² Източник: http://www.vt.government.bg/documents/OSR_Veliko_Tarnovo_27.05.13.pdf

²³ Източник: http://www.ruse.bg/zone/admin/uploads/files/OSR%2018_07_2013%20part1_1.pdf

²⁴ Източник: <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=3696%E2%80%8E>

²⁵ Източник: http://dobrich.government.bg/files/news/OSR_Dob_format____I_II_fin1.pdf

3.2.8 Материални активи

Материалните активи са компонент на антропогенната околна среда. В рамката на Програмата се предполага, че най-съответстващи ще са активите, отнасящи се до транспорта, инфраструктурата, културната инфраструктура, социалната инфраструктура и инфраструктурата за борба с наводненията и свлачищата.

Транспортна инфраструктура

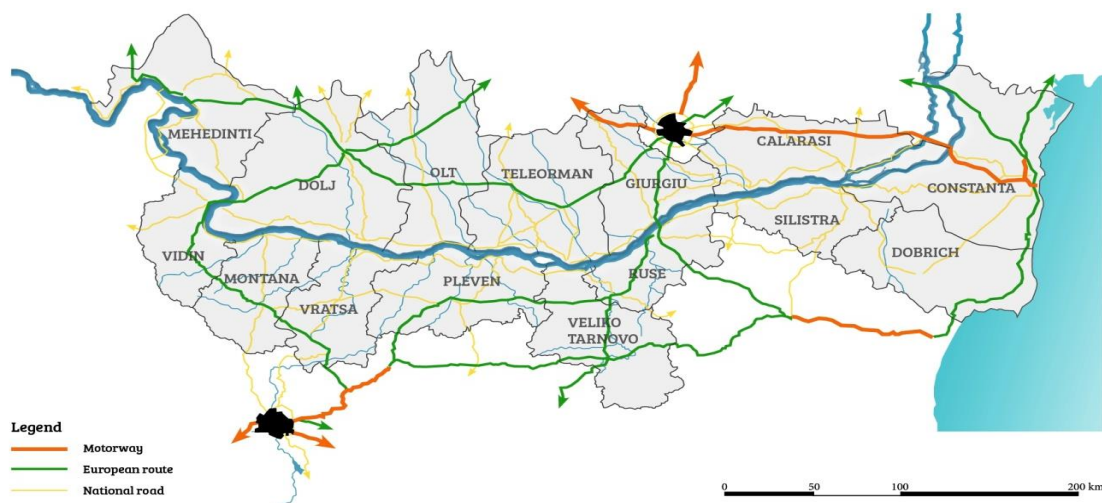
Пътища

Според „Териториалния анализ“ общата дължина на пътищата в трансграничния район е 16 511 км, включително областните и общински пътища. Общата гъстота на държавните пътища е 22.95 км/100 км², което е много ниско, сравнено със средното за ЕС 110 км/100 км². Гъстотата на пътищата по Дунава до голяма степен е под средната за страната.

Трансграничната област съдържа само една магистрала между Букурещ и Констанца (220 км). Строителството на магистралата Букурещ - Констанца доведе до нарастване на транспортния поток към Черно море от румънската страна на границата.

Мрежата от второ- и третостепенни пътища е недоразвита и зле поддържана в целия район и се характеризира с голям риск от произшествия. Освен това някои пътища са изложени на наводнения, особено от румънската страна на Дунава. Много пътища имат недостатъчен капацитет, което води до задръствания и, като следствие, до увеличено време за пътуване, експлоатационни разходи за превозните средства, произшествия и вреди за околната среда.

Фигура 3-13: Йерархия на пътната мрежа

Източник: Териториален анализ

Таблица 3-10: Дължина на държавните пътища (км)

	2007	2008	2009	2010		2007	2008	2009	2010
Румъния	80 893	81 693	81 713	82 386	България	19 425	19 435	19 435	19 456
Констанца	2 325	2 325	2 325	2 327	Видин	611	611	611	611
Кълраш	1 348	1 317	1 318	1 324	Враца	634	634	634	637
Джурджу	1 139	1 139	1 143	1 156	Монтана	602	602	602	603
Телеорман	1 525	1 525	1 525	1 525	Плевен	791	791	791	791
Олт	2 176	2 176	2 176	2 176	Велико	937	937	937	937

					Търново				
Долж	2 211	2 242	2 268	2 406	Добрич	826	826	826	826
Мехединци	1 861	1 857	1 857	1 858	Русе	512	512	512	512
					Силистра	506	506	506	506

Държавната пътна мрежа е по-концентрирана в Румъния в сравнение с България.

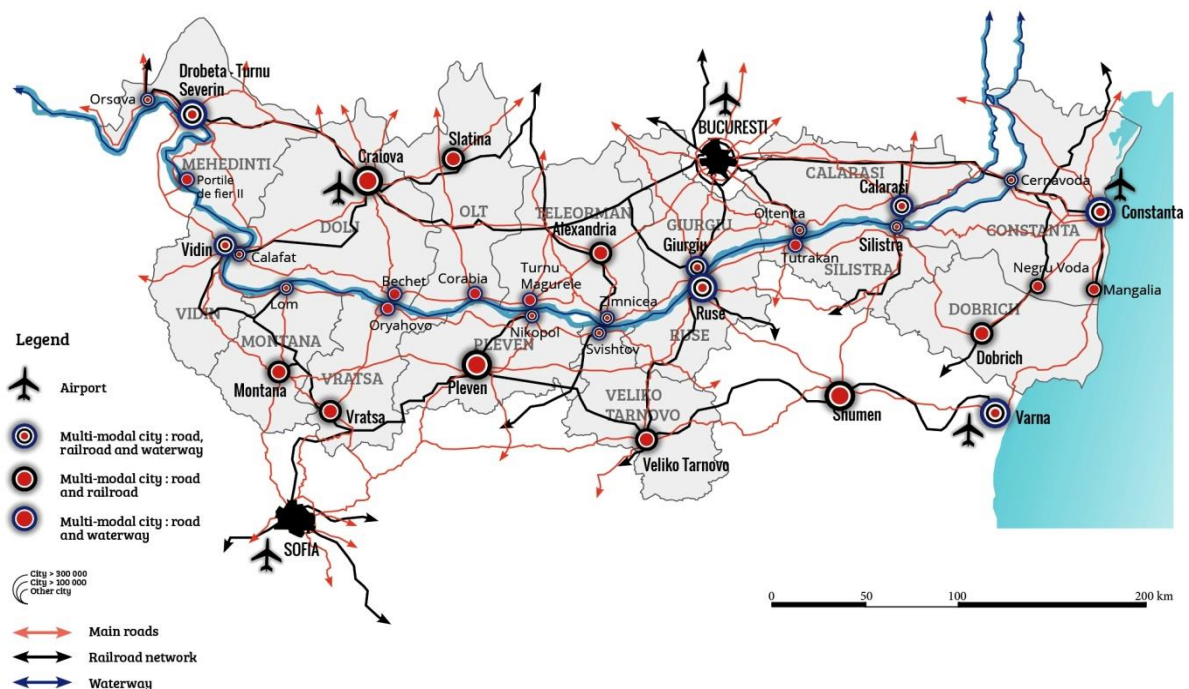
Много от пътните мрежи имат трайно пътно покритие, но то е износено и наличното защитно оборудване не съответства на съвременните изисквания. В някои участъци лошото състояние на пътищата създава сериозни трудности за зимната поддръжка на пътната мрежа, което често води до изолирането на населените места.

Железопътни линии

Гъстотата на работещите железопътни линии е приблизително 46,1 км на 1000 кв. км в Румъния и 38,9 км на 1000 кв. км в България, което е под средната за страните от ЕС (65 км на 1000 кв. км). Главната железопътна връзка между Румъния и България прекосява Дунава по моста Джурджу-Русе, но тя сега е затворена, а втората железопътна линия между Негру вода и Кардам има слаб трафик (само товарни и местни влакове).

280 километровата отсечка София-Видин е електрифицирана, но две-трети от нея са изградени с обикновени релси и позволената скорост е под 100 км/ч. В момента се извършва предпроектно проучване за подобряване на този участък с финансовата помощ на ISPA. Необходими са също работи по подобряването на железопътната линия Калафат- Крайова (108 км).

Фигура 3-14: Пътната и железопътната мрежа, пристанища и водни пътища по мултимодални възли

Източник: Détente Consultants

Дължината на железопътната мрежа в България за трансграничния регион не показва промени през периода 2010-2012 г. Тя представлява 25,8% от българската железопътна мрежа. Използват се средства от ЕФРР за подобряване на съществуващата железопътна мрежа и увеличаване на ограниченията на скоростта.

Трансгранична инфраструктура

В момента между Румъния и България има два съществуващи моста за шосеен транспорт през Дунава (Калафат-Видин и Джурджу-Русе).

Таблицата по-долу показва различните варианти за прекосяване на румънско-българската граница.

Таблица 3-11: Трансгранична инфраструктура

Румънски граничен пункт	Български граничен пункт	Трансграничен път	Намерения
Калафат	Видин	Воден транспорт Шосеен транспорт Железопътен транспорт	
Бекет	Оряхово	Воден транспорт Шосеен транспорт (ферибот)	Има намерения да се построи надлез над Дунава
Корабия	Магура	Воден транспорт	
Сомовит	Никопол	Воден транспорт	
Зимница	Свищов	Воден транспорт (ферибот)	
Джурджу	Русе	Шосеен и железопътен транспорт (мост) Пристанище и ферибот	Има намерения да се построи нов мост (шосе и железопътна линия) Има намерения да се построи интермодален терминал за улесняване на товаропотока
Олтеница	Тутракан	Воден транспорт (ферибот)	
Кълъраш	Силистра	Воден транспорт (ферибот)	Има намерения да се построи надлез над Дунава
Остров	Силистра	Шосеен транспорт (път)	
Негру вода	Кардам	Шосеен транспорт (път) и железопътен транспорт	
Вама Веке	Дуранкулак	Шосеен транспорт (път)	

Според данни на българския Национален доклад за състоянието на околната среда за 2012 г. почти 100% от товарите се превозват по шосе. Структурата на товарния транспорт се променя като дял от шосейния транспорт от 51,9% през 2000 г. до 85,0% през 2012 г. за сметка на дяла на железопътния транспорт, който намалява от 44,9% до 10,1% през 2012 г.²⁶ Сред анализираниите области н трансграничната зова най-високо развитие на транспортната мрежа през 2012 г. има област Велико Търново за железопътните линии и всички категории пътища, освен пътищата от втора категория, където на първо място е Добрич. Конкретни данни са дадени в Таблица 3-12 по-долу

²⁶ Данни на Националния статистически институт

Таблица 3-12: Развитие на транспортната мрежа за 2012 г.

Регион/показател	Дължина на магистралите (км)			Дължина на железопътните линии (км)
	Пътища I категория (км)	Пътища II категория (км)	Пътища III категория (км)	
Видин	74	91	446	101
Враца	59	231	347	112
Монтана	52	162	391	115
Плевен	96	205	490	206
Велико Търново	153	141	643	236
Русе	110	155	247	155
Силистра	57	147	302	70
Добрич	83	242	502	60

Източник: НСИ

Социална и здравна инфраструктура

Румъния

Според данни на INS в трансграничната зона на румънска територия (7 окръга) са установени само 34 детски градини, всички държавни. Що се отнася до здравната инфраструктура е установено, че частните заведения се увеличават за сметка на държавните.

Таблица 3-13: Брой на медицинските заведения по окръзи

Регион	ЮГОЗАПАДНА ОЛТЕНИЯ						ЮЖНА МУНТЕНИЯ						ЮГОЗАПАД	
	Мехединци		Долж		Олт		Телеорман		Джурджу		Кълъраш		Констанца	
Окръг	държавни	частни	ОБЩО	частни	държавни	частни	държавни	частни	държавни	частни	държавни	частни	държавни	частни
Болници	4		15		6		8	0	3		6*	0*	12	7
Амбулаторни клиники	0			21	1		1	0	0		0*	0*	1	1
Медицински кабинети	5		6		5		5		3		4*		6	
Центрове за душевно болни	2				1									
Детски ясли	4		9				8		1		2*		10	
Аптеки, включително фармацевти	9	99	322	305	119		8	83	6	78	6*	52*	12	280
Кабинети на лични лекари		31	427	60	251			34		0		12*		433
Общопрактикуващи лекари		7		58	5			0		7		20*		259
Специализирани кабинети		114		695	90			76		11		46*		331
Стоматологични кабинети		64	402	312	83			33		28		32*		657
Медицински лаборатории		9		83	48			14		7		6*		35
Стоматологични лаборатории		11		36	28			31		18		4*		18

Източник: НСИ

България

Във всички региони по NUTS II обикновено социалната инфраструктура е зле пригодена към съвременното положение и възникващите нужди или е занемарена²⁷. По ОП Регионално развитие се предвиждат мерки за насърчаване на икономическата, социалната и културна интеграция на градските райони. Макар и да няма конкретни данни относно положението на материалната база в социалната инфраструктура, информацията за нейното тежко състояние е публично достояние. Ремонтирани или построени са много малко заведения с помощта на благотворителни програми. Таблица 3-14 представя общ поглед върху социалните услуги, осигурявани в трансграничната област.

Таблица 3-14 Социални услуги, осигурявани в специализирани заведения през 2008 г.

България	Заведения	Места (капацитет)	Лица в социални заведения към 31.12		
			Общо	Мъже	Жени
(Брой)					
Социални услуги, предоставяни в специализирани заведения					
Велико Търново - общо	18	1124	1039	477	562
от които:					
Домове за възрастни	5	335	317	111	206
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	3	156	149	79	70
Домове за възрастни хора с увреждания	1	50	48	30	18
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	5	322	299	126	173
Домове за деца, лишени от родителски грижи	4	261	226	131	95
Видин - общо	14	807	661	416	245
от които:					
Домове за възрастни	4	123	97	45	52
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	2	132	105	58	47
Домове за възрастни хора с увреждания	1	50	50	34	16
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	4	322	318	228	90
Домове за деца, лишени от родителски грижи	3	180	91	51	40
Враца - общо	14	920	810	352	458
от които:					
Домове за възрастни	4	231	221	74	147
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	3	137	135	71	64
Домове за възрастни хора с увреждания	1	90	80	34	46
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	1	80	69	-	69
Домове за деца, лишени от родителски грижи	5	382	305	173	132
Добрич - общо	8	579	548	212	336
от които:					

²⁷ Източник: <http://www.bgregio.eu/en/op-regional-development/op-regional-development-priorities/priority-axis-1--sustainable-and-integrated-urban-development/social-infrastructure.aspx>

Домове за възрастни	3	165	178	74	104
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	1	108	99	49	50
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	2	180	176	42	134
Домове за деца, лишени от родителски грижи	2	126	95	47	48
Монтана - общо	15	967	835	439	396
от които:					
Домове за възрастни	3	229	211	77	134
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	1	90	90	72	18
Домове за възрастни хора с увреждания	2	100	98	42	56
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	4	210	205	132	73
Домове за лица със сетивни недостатъци	1	48	47	25	22
Домове за деца, лишени от родителски грижи	4	290	184	91	93
Плевен - общо	6	344	306	146	160
от които:					
Домове за възрастни	2	75	71	28	43
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	1	45	45	20	25
Домове за възрастни хора с увреждания	1	45	43	15	28
Домове за деца, лишени от родителски грижи	2	179	147	83	64
Русе - общо	10	893	778	373	405
от които:					
Домове за възрастни	2	269	266	108	158
Домове за деца или младежи с изостанало умствено развитие	1	60	30	18	12
Домове за възрастни хора с увреждания	1	82	85	40	45
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	1	120	120	45	75
Домове за деца, лишени от родителски грижи	5	362	277	162	115
Силистра - общо	7	618	540	302	238
от които:					
Домове за възрастни	3	290	284	135	149
Домове за възрастни хора с увреждания	1	130	77	38	39
Домове за възрастни с изостанало умствено развитие	1	70	69	69	-
Домове за деца, лишени от родителски грижи	2	128	110	60	50
*) Вкл. услуги, извършвани от доставчици на социални услуги, които са включени в регистъра на доставчиците на социални услуги в Агенцията за социално подпомагане. **) Вкл. домове за възрастни с деменция, домове за възрастни с умствени заболявания и домове за умствено изостанали възрастни.					

Източник: НСИ

Най-голям брой заведения за медицински услуги за болнична помощ има в област Враца, следвана от Велико Търново и Плевен. Най-малък брой заведения за медицински услуги за болнична помощ в анализирания район има във Видин (2) и Силистра (3). Най-голям брой амбулаторни здравни заведения има в Русе и Велико Търново.

Повече подробности за трансграничната област са представени в следващите таблици.

Таблица 3-15: Здравни заведения към 31.12.2012

Статистически райони и области	Здравни заведения за болнична помощ			Амбулаторни здравни заведения						Други здравни заведения
	Общо	Многопрофилни и болници	Специализирани и болници	Общо	Други поликлинични и консултантски центрове	Медицински центрове	Медицински диагностични и медицинско-технически лаборатории	Стоматологични центрове	Медицинско-стоматологични центрове	
България	339	168	144	180	12	57	1	4	3	141
Видин	2	2	-	29	2	8	15	2	2	4
Враца	13	6	4	40	1	18	20	-	1	3
Монтана	5	3	2	27	1	9	16	1	-	5
Плевен	11	9	2	50	8	20	20	1	1	7
Велико Търново	12	4	5	63	3	24	35	1	-	6
Русе	9	2	5	63	3	11	47	2	-	3
Силистра	3	3	-	30	1	3	26	-	-	3
Добрич	7	4	2	32	2	11	19	-	-	4

Източник: НСИ

Таблица 3-16 Детски градини и средни училища през 2013 г.

Пространствен обхват	Детски ясли (брой)	Детски градини (брой)	Начални и средни училища (брой)	Висши училища (брой)	Колежи (брой)
България	754	2051	2097	45	8
Видин	14	39	31	-	-
Враца	34	50	61	-	-
Монтана	18	53	56	-	-
Плевен	44	93	89	1	1
Велико Търново	22	79	75	3	-
Русе	21	36	55	1	-
Силистра	8	27	39	-	-
Добрич	12	105	71	-	1

Източник: НСИ

Културна инфраструктура

Румъния

Културната инфраструктура, която принадлежи на културното наследство е описана в предишния раздел. Освен това, особено в областните центрове има кинозали, в някои от тях - театри, опера, оперета, напр. музикалния театър „Фантазио“ в Констанца.

България

От гледна точка на културната инфраструктура в трансграничната област има 2 обекта на културното наследство на ЮНЕСКО (скалните църкви в Иваново и гробницата в Свещари) от общо 7 в страната. Според данни на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. целият коридор по протежението на Дунава е от значение за културната инфраструктура.

Дълготрайни материални активи

Според данни на националния доклад за състоянието на околната среда (2014 г.) през 2012 г. за дейности за предотвратяване на последствията от свлачища, ерозия и абразия са сключени петгодишни рамкови договори с държавните дружества Геозащита ЕООД - Варна, Плевен и Перник

Дълготрайните материални активи с екологично предназначение включват:

- обекти, съоръжения и оборудване, необходимо за опазване и възстановяване на околната среда според предназначението (водни ресурси, въздух, почви, обезвреждане на отпадъци, защита срещу шума);
- оборудване за мониторинг и контрол.

Дълготрайните материални активи с екологично предназначение са част от общите дълготрайни материални активи на страната. Според данни на Националния статистически институт дълготрайните материални активи с екологично предназначение са следните:

Таблица 3-17 Дълготрайни материални активи с екологично предназначение

№	Регион	ХИЛ. ЛВ.
1	Видин	10328
2	Враца	421808
3	Монтана	39544
4	Плевен	12416
5	Велико Търново	72470
6	Русе	113139
7	Силистра	42825
8	Добрич	44645

Източник: НСИ

3.2.9 Отпадъци

Емблематичната инициатива „Ресурсно ефективна Европа“ по стратегията Европа 2020 цели да подпомогне прехода към ефективна икономика при използване на всички ресурси, като напълно разделя икономическия растеж от потреблението на ресурси и енергия и от екологичното въздействие, да се съкратят емисиите на парникови газове, да се повиши конкурентоспособността чрез ефективност и иновации и да се насърчи по-високата енергийна сигурност. Пътната карта към енергийно ефективна Европа и пътната карта за преминаване към нисковъглеродна икономика са ключови елементи на инициативата, определящи рамката за бъдещи действия, които ще подпомогнат постигането на тези цели.

Превръщането на отпадъците в ресурс, както се предвижда в пътната карта за ефективно използване на ресурсите, ще изисква пълно прилагане на законодателството на ЕС по отпадъците в цяла Европа на основата на строго прилагане на йерархията на отпадъците насочена към различни видове отпадъци.

Това включва прилагане на йерархията на отпадъците и ефективно използване на пазарни инструменти и мерки за осигуряване на постепенното отпадане на сметищата, ограничаване на възстановяването на енергия до материалите, които не може да се

рециклират, използването на рециклирани отпадъци като основен и надежден източник на суровини за ЕС, безопасно управление на опасните отпадъци и ограничаване на тяхното създаване, премахване на незаконния транспорт на отпадъци и премахване на вътрешните препятствия пред дейностите за екологично рециклиране.

Всяка година икономиката на ЕС използва 16 тона материали на глава от населението, от които 6 тона стават отпадъци, а половината от тях отива за обезвреждане. Ако такива отпадъци не може да се избегнат, Европейската комисия призовава съответните страни да използват повторно, рециклират и възстановяват видовете отпадъци, които може да станат ценен ресурс.

През 2012 г. Европейският съюз публикува доклад - преглед по резултатите от управлението на отпадъците в държавите-членки на ЕС. Целта на тази инициатива е да очертае различията между държавите-членки на ЕС по въпросите на управлението на отпадъците. Прегледът представя държавите-членки с най-ниските и най-високите пропуски при прилагането на политиките на опазване на околната среда.

Както Румъния, така и България са класирани в най-ниската от трите групи, в които са подредени държавите-членки, т.е. групата на страните с най-големи пропуски при прилагането на управлението на отпадъците с 3 до 18 точки от 42 възможни.

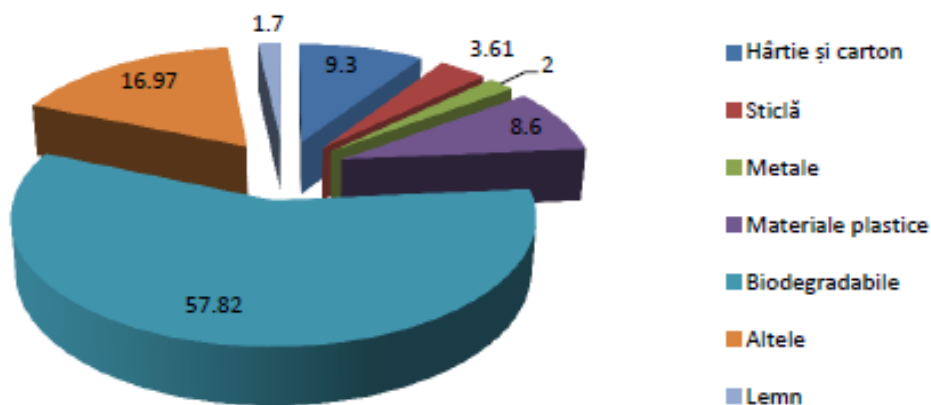
Румъния

Общински отпадъци

Общинските отпадъци представляват цялото количество отпадъци, създавани в градските и селските райони от домакинствата, институциите, търговските звена, икономическите звена (домакински и приравнени отпадъци), улични отпадъци, събирани от обществени места, улици, паркове, зелени площи, отпадъци от строителство-разрушаване, събирани от оператори по управление на отпадъците.

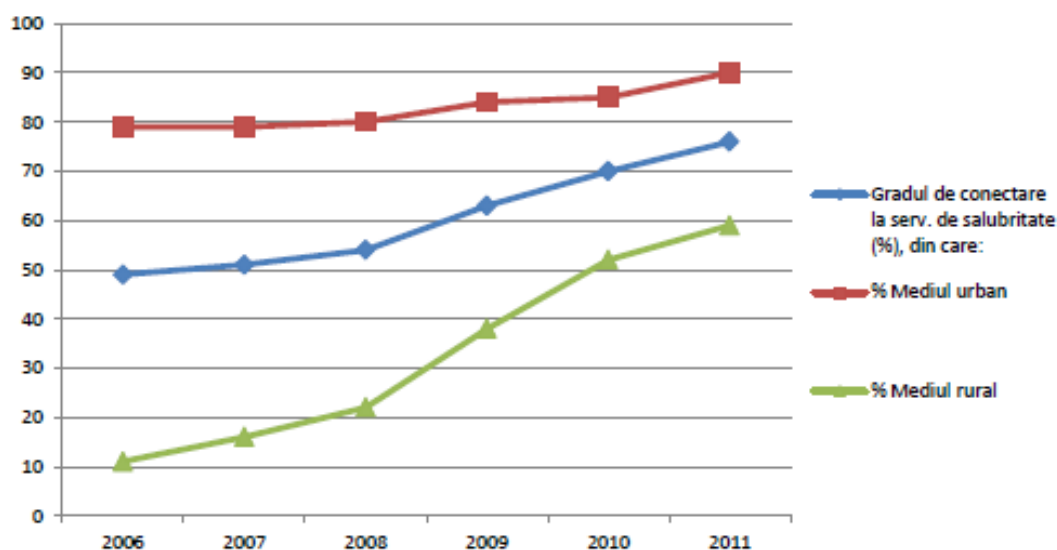
Събирането на общинските отпадъци е задължение на общината пряко (чрез специализирани служби в местните съвети) или непряко (чрез възлагане на това задължение на специализирани ферми за почистване).

Фигура 3-15: Процентен състав на домакинските и биоразградимите отпадъци, събрани през 2011 г.

Sursa: Agenția Națională pentru Protecția Mediului

Фигура 3-16: Развитие на степента на връзка към почистващите служби през 2006-2011 г.

Sursa: Agenția Națională pentru Protecția Mediului

През 2011 г. около 93% от събраните общински отпадъци (с изключение на отпадъците от строителство и разрушаване), събрани от оператори за управление на отпадъци, са обезвредени в сметища, степента на рециклиране и възстановяване на тези видове отпадъци все още е много ниска. През 2011 г. от 4553,3 тона общински отпадъци, събрани от оператори по отпадъците (с изключение на отпадъците от строителство и разрушаване), 198,5 тона са възстановени чрез рециклиране на материалите или възстановяване на енергия. Възстановяването на енергия се прави главно в циментови заводи с разрешение да изгарят общински отпадъци, които са негодни за рециклиране на материалите.

Обезвреждането на общинските отпадъци се прави главно чрез съхранение. Досега в Румъния не са въведени в експлоатация съоръжения за изгаряне на общински отпадъци.

През 2011 г. общинските отпадъци са обезвредени в регламентирани сметища (31) и нерегламентирани сметища (106), които преустановяват работа съгласно одобрените от ЕС преходни периоди (предвидени от Директива 349/2005 за обезвреждането на отпадъците).

Таблица 3-18: Списък на регламентирани общински сметища, работещи в трансграничната област

Номер	Окръг	Сметища	Оператор
1.	Констанца	Ovidiu	SC TRACON SRL
2.	Констанца	Costinești	SC IRIDEX GROUP IMPORT EXPORT BUCUREȘTI - FILIALA COSTINEȘTI SRL
3.	Констанца	Mangalia - Albești	S.C. ECO GOLD INVEST S.A.
4.	Констанца	Incinta Port	SC IRIDEX GROUP IMPORT EXPORT BUCUREȘTI - FILIALA COSTINEȘTI SRL
5.	Долж	Mofleni-Craiova	SC ECOSUD SRL BUCUREȘTI
6.	Мехединци	Halanga	SC Bratner Servicii Ecologice SA
7.	Телеорман	Mavrodin	CONSILIUL JUDEȚEAN TELEORMAN

В трансграничната област са в изпълнение проекти за Интегрирани системи за управление на отпадъци, одобрени от Европейската комисия и управителния орган на Програмата за околната среда, съответно:

- Джурджу (одобрен през 2009 г. завършен);
- Кълъраш (одобрен през 2011 г.);
- Мехединци (одобрен през 2013 г.);

По време на изготвянето на Доклада „Състояние на околната среда“ (2013 г.) в оценяваната област имаше други проекти по отпадъците, изготвени с договори за техническа помощ с подкрепата на оперативна програма „Околна среда“, 6 приоритетни оси и със собствено участие на бенефициенти:

- 1 проект, чиито заявки за финансиране трябва да приключат до края на 2013 г.: Констанца
- 1 проект, за който се разработват дейностите по финансовите заявки: Долж

България

Според анализа на социалноикономическото развитие представен на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. общото количество създадени отпадъци през последните години е намаляло. След 1999 г. средните количества общински отпадъци на глава от населението в България са по-ниски от тези в ЕС. Дялът на населението, обхванато от организирани системи за събиране на отпадъци и транспортиране на общински отпадъци, продължава да нараства. На регионално равнище най-нисък е процентът на населението, обслужвано от системи за събиране на отпадъци в Източна България и по-специално в СИР - 87,8%, като Добрич е сред областите с най-нисък процент в страната (78,7%) Много е малък дялът и във Видинска област - 83,2%.

Според данни на Националния статистически институт параметрите на отпадъците от домакинствата и строителството за българската част от трансграничната област са следните:

Таблица 3-19. Емисии на вредни вещества във въздуха от шосейния и друг транспорт през 2012 г. т/г

№	Регион	Общо общински отпадъци - хил. тона	Обслужени населени места - брой	Население в обслужените населени места	Домакински и сметища - брой
1	Видин	31	139	97544	6
2	Враца	39	122	181568	3
3	Монтана	42	130	143662	1
4	Плевен	107	123	262969	10
5	Велико Търново	94	193	251385	9
6	Русе	85	83	231580	3
7	Силистра	38	116	116868	1
8	Добрич	73	188	176236	7

**Шосейният транспорт включва всички моторни превозни средства, използващи пътната транспортна мрежа, а другия транспорт включва въздушен, речен, морски и железопътен*

Болничните отпадъци, създадени от работата на медицинските заведения, се прехвърлят за по-нататъшна обработка на фирми, лицензирани да транспортират тези отпадъци, в съответните обекти за контролирано обезвреждане по сключени договори.

Според Доклада за състоянието на околната среда за 2013 г. публикуван от РИОС - Враца на територията на Враца все още няма изградени съоръжения за компостиране и

предварителна обработка на домакински отпадъци, нито съоръжения за възстановяване на строителни отпадъци. През 2014 г. се планира да се въведе в експлоатация завод за разделяне на домакински отпадъци на територията на РДНО - Враца - Мездра.

През 2013 г. се забелязва подобряване на чистотата на селищата в района, намаляване на количествата отпадъци, подобряване на организацията на събирането, транспортирането на видовете отпадъци, намаляване на риска от минали замърсявания.

През 2010 г. е разработен и одобрен от министъра на околната среда и водите Национален стратегически план за постепенно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, които трябва да се депонират през периода 2010-2020 г. Планът трябва да осигури изпълнението на изискванията за постепенно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, те трябва да се депонират в съответствие с Директива 1999/31/ЕО за депонирането на отпадъци.

Според данни, които са представени в ОПРР 2014-2020 г. за околната среда териториалните различия от гледна точка на количествата, създадени отпадъци на един жител са сравнително ниски, въпреки неточните данни, които надхвърлят многократно официално приетите норми на натрупване. Различията между дяла на населението, обслужвано от организирано събиране на отпадъците в областите и вътре в областите също са много малки. Съществува по-голяма диференциация между областите относно изграждането на вътрешни депа за отпадъци, а общинските сметища, които не съответстват на изискванията трябва да бъдат затворени. С допълнителното изграждане на регионални сметища, които са включени в Националната програма за дейностите по управление на отпадъците 2009-2013 г., финансирана от Оперативна програма „Околна среда“ може да се прогнозира намаляване на различията между областите.

Транспортът е голям източник на емисии на азотен оксид, като неговото количество достига 28.3% от националните емисии. Що се отнася до другите вещества, прекурсори на озона, транспортът е по-незначителен източник, тъй като само емисиите на въглероден моноксид представлява 9.25% от националните емисии.

Таблица 3-20. Емисии на вредни вещества във въздуха от шосейния и друг транспорт през 2012 г. т/г

Групи източници на емисии	SO _x # (x 1000 t/y)	NO _x ** (x 1000 t/y)	NM _{VOC} (x 1000 t/y)	CO (x 1000 t/y)	Pb t/y	ПАН t/y
Шосеен транспорт	0,13	32,93	6,496	40,49	1,168	0,172
Друг транспорт	0,13	2,95	0,122	0,79	-	0,0007
Национални емисии по видове (%)	0,08	28,3	2,37	9,25	1	0,54

Източник: ЕЕА, НСИ

*Шосейният транспорт включва всички моторни превозни средства, използващи пътна транспортна мрежа, а другият транспорт включва въздушен, речен, морски и железопътен

Изчислен като серен диоксид

** Изчислен като азотен диоксид

Емисиите на CO₂ от шосейния транспорт представляват 98.8% от общите емисии в сектора; N₂O представлява 1% (CO₂-екв.), а третият парников газ в сектора CH₄ - малко от 0.2% (CO₂-екв.).

Дейностите по контрола за предотвратяване на замърсяването на морската вода и Дунава през 2012 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 3-21: Дейности за предотвратяване на намърсяването на морската вода и Дунава

Параметър	Тонове
Приета трюмна и баластна вода от кораби	15262
Черно море	15078
Дунав	184
Събрани твърди отпадъци	761
От пристанищната зона	0
от кораби	761
Събран нефт и нефтени разливи	6,2

3.2.10 Население и човешко здраве

Населението в района на ТГС Румъния-България 2014-2020 г. е засегнато от лошото местно икономическо положение.

Трансграничната област между Румъния и България е една от най-слабо развитите в Европа. Според „Класификацията на европейските региони на основата на БВП“ (източник: Евростат, 2012) 6 от 10-те района (NUTS ниво 3), класифицирани като “най-бедни“ в ЕС се намират в района Програмата.

Румъния

Разпределение на населението и демографски характеристики

Според информация на INS окръгът с най-малко население на румънската страна на трансграничната област Румъния-България 2014-2020 г. съгласно преброяването от 2011 г. е окръг Констанца (684082), следван от окръг Долж (660544).

Естественят прираст на 1000 души е отрицателен във всички окръзи в обхвата на Програмата. Окръг Телеорман отчита най-нисък естествен прираст на 1000 души (11,3) и най-висока смъртност на 1000 души (18,1).

Най-висока смъртност преди навършване на 1 година на 1000 живородени е отбелязана в окръг Мехединци (14,7), с почти 2% (19.3 смъртност преди навършване на 1 година на 1000 живородени) в селските райони.

Подробна информация за динамиката на населението се представя в долната таблица.

Таблица 3-22: Динамика на населението на румънската страна на района на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г.

Регион	Окръг	ЮГОЗАПАДНА ОЛТЕНИЯ			ЮЖНА МУНТЕНИЯ			ЮГОЗАПАД	РУМЪНИЯ	
		Мехединци	Долж	Олт	Телеорман	Джурджу	Кълъраш	Констанца		
Население 20.10.2011 (преброяване)		265390	660544	436400	380123	281422	306691	684082	20121641	
Живородени		общо	2591	6087	3447	2981	2617	3022	7535	196242
		градски	1195	3287		1132	833	1136	4899	
		селски	1396	2800		1849	1784	1866	2636	
Живородени на 1000 души		общо	9	8,8	8,2	6,8	9,3	9,7	11	9,2
		градски	8,5	8,8	8,6	7,3	9,5	9,4		
		селски	9,4	8,8	7,8	6,5	9,3	9,9		
Естествен прираст на 1000 души		общо	-4,9	-5	-4,6	-11,3	-5,9	-4,1	-0,4	-2,6
		градски	-1,2	-0,9	-0,3	-4,4	-1,3	-0,4		
		селски	-8,5	-9,7	-8,6	-14,6	-8,1	-6,4		
Смъртност преди навършване на 1 година на 1000 живородени		общо	14,7	7,9	9,9	10,1	13	10,9	9,7	9,4
		градски	9,2	7	8	7,8	7,2	10,6	8,6	
		селски	19,3	8,9	12	11,4	15,7	11,1	11,8	
Смъртност на 1000 души		общо	13,9	13,8	12,8	18,1	15,3	13,8	11,4	11,8
		градски	9,7	9,7	8,9	11,7	10,8	9,8		
		селски	17,9	18,5	16,4	21,1	17,4	16,3		

Източник: НСИ

Състояние на здравеопазването/смъртност

По продължителност на живота и основни причини за смъртта информацията се представя на национално равнище.

На първо място сред причините за смърт в Румъния са заболяванията на кръвоносната система, следвани от туморите, съгласно долната таблица.

Таблица 3-23: Национална смъртност според основната причина за смъртта

Смъртност поред основната причина за смъртта на 10000 души през 2012 г.	Средно	Мъже	Жени
общо	1198,8	1286,9	1115,2
заболявания на кръвоносната система	719,5	685,5	751,7
тумори	230,2	281,2	181,8
заболявания на дихателната система	62,2	79,1	46,1
заболявания на храносмилателната система	67,9	83,9	52,7
инфекциозни и паразитни заболявания	11,2	15,7	7
нещастни случаи, отравяния, травми	49,7	79,5	21,5
други причини	10,7	13	8,6

Социалноикономическо положение на населението

От гледна точка на социалноикономическото положение на населението от румънската страна на Програмата за ТГС Румъния-България 2014-2020 г. са отбелязани високи равнища на безработица в следните окръзи: Телеорман (9.6%), Мехединци (9,5%) и Долж (9,4%). Най-ниско равнище на безработица в анализираната област е отбелязан в окръг Констанца (4,7%), под националното равнище на безработица (5,2%).

От гледна точка на образованието окръгът с най-висок процент завършили висше образование е Констанца (16,28%), над националния процент завършили висше образование от общото население на Румъния (14,38%). Всички други окръзи в разглеждания район се нареждат под националното равнище, което трябва да се има предвид при подбора на дейностите по Програмата, Приоритетна ос 1.

Процентът на населението с начално (или по-ниско) образование е над националното равнище (17,19%) във всички окръзи освен Констанца (15,27%). Най-високи показатели (над 25%) се отбелязват в следните окръзи: Телеорман, Джурджу и Кълъраш

Таблица 3-24: Социалноикономическа статистика

		Мехединци	Долж	Олт	Телеорман	Джурджу	Кълъраш	Констанца	РУМЪНИЯ
Среден брой служители	2012	43400	115628	63169	51000	29700	41000	165200	4349000
Безработица %	2012	9.5	9.4	8	9.6	5.9	6.3	4.7	5.2
Стабилно население над 10-годишна възраст		239605	598751	396427	346644	252529	272106	610197	18022221
Равнище на завършено образование	висше	10.72%	14.29%	8.46%	7.10%	6.80%	6.86%	16.28%	14.38%
	Средно или без професионално образование	69.60%	66.43%	69.51%	66.52%	67.32%	67.62%	68.45%	68.44%
	начелно или без образование	19.68%	19.27%	22.04%	26.38%	25.88%	25.52%	15.27%	17.19%

България

Разпределение на населението и демографски характеристики

Според данни на Националния статистически институт на България Плевен е областта с най-голямо население от българската страна на оценявания район. Той се нарежда също на второ място след Велико Търново по брой на живородени през 2013 г. Обаче процентът на детска смъртност е по-висока във Видин, следвана от Велико Търново. Естественят прираст е отрицателен във всички от оценяваните области и общо в страната. Във Видин той е над три пъти по-нисък от националния. Процентът на смъртността в трансграничния район е най-висок в Монтана, следвана от Враца и Плевен.

По подробни данни за демографските и социалноикономическите характеристики на областите са представени в следващите таблици.

Таблица 3-25: Демографски характеристики за 2013 г.

Индикатор	Общо за България	Видин	Враца	Монтана	Плевен	В. Търново	Русе	Силистра	Добрич
Население към 31.12 - Общо (брой)	7245677	95467	178395	141596	259363	251126	229784	116038	184680
Живородени през 2013 г- (общ брой)	66 578	656	1388	1193	2154	2234	1847	1025	1614
Естествен прираст (на 1000 души от населението)	-5,2	-14,3	-10,1	-11,7	-9,1	-6,9	-8,0	-6,8	-6,7
Детска смъртност (на 1000 живородени)	7,3	10,7	5,8	8,4	6,5	7,6	7,0	5,9	9,3
Смъртност - Общо (на 1000 души от населението) - %	14,4	21,1	17,8	20,1	17,3	15,8	16,0	15,6	15,4

Източник: НСИ

Таблица 3-26: Социалноикономически характеристики за 2012 г.

№	Индикатор	Видин	Враца	Монтана	Плевен	В. Търново	Русе	Силистра	Добрич
1	Средногодишен брой на заетите по трудов договор (брой)	17 670	40 506	28 722	61 042	67 706	70 007	21 313	42 641
2	Безработица %	17,4	9,4	14,9	10,3	13,8	12,9	16,0	15,4
3	Относителен дял на населението на възраст между 25 5 64 години с висше образование (%)	15,7	18,2	18,1	21,7	23,5	22,1	15,8	18,3
4	Относителен дял на населението на възраст между 25 5 64 години със средно образование (%)	69,0	62,9	65,5	57,9	60,3	60,1	49,4	55,9
5	Относителен дял на населението на възраст между 25 5 64 години с начално образование или без образование (%)	15,3	18,9	16,3	20,4	16,3	17,9	34,8	25,8

Източник: НСИ

Осъществяват се различни програми и мерки за заетост, насочени към определени приоритетни групи безработни, които водят до съкращаване на безработицата, но те не надхвърлят прираста на безработни. Предлагането на работна сила е по-високо от търсенето, което също определя неравновесието на пазара на труда.

Състояние на здравеопазването и медицинските услуги

Според анализа на социалноикономическото развитие, представен на Национална стратегия за регионално развитие 2012 - 2022 г. областите с повишен риск за здравето от замърсяването на въздуха са концентрирани в Южна България - ЮЗР, ЮИР и ЮЦР. Райони с повишени рискове, свързани със замърсяването на почвата, също има в два региона в Южна България - ЮЗР и ЮЦР, т.е. извън обхвата на Програмата.

Смъртността в България е 14,4 на 1000 души от населението. Причините за смъртността са различни, но заболяванията на кръвоносната система изглеждат най-честите. Това заболяване е довело до смъртта на 1578,6 жени и 1497,3 мъже в област Видин, което е най-големият брой сред анализирани области. Най-голям е броят на пътните произшествия в Силистра (25,7 мъже) който надхвърля десет пъти средния за страната.

Повече подробности за трансграничната област са представени в следващите таблици.

Таблица 3-27: Смъртност според причината и пола през 2013 г. (на 100 000 души от населението)

ICD, X-th Revision, European Short List	България			Видин		Враца		Монтана		Плевен	
	Общо	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
Общо	1 495,8	1 594,6	1 402,1	2414,3	2233,0	2 064,9	1 827,7	2201,9	2082,7	1984,4	1783,4
Инфекциозни и паразитни заболявания (A00-B99)	8,6	11,2	6,1	12,5	2,0	11,1	8,6	15,5	6,8	16,9	8,2
Туберкулоза (A15-A19, B90)	2,3	3,8	0,9	6,2	-	5,5	3,2	11,2	1,4	3,8	2,2
Менингококови инфекции (A39)	0,1	0,2	0,0	-	-	-	-	-	-	0,8	-
Придобита имунна недостатъчност [Спин] (B20-B24)	0,2	0,3	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19)	0,2	0,3	0,2	-	-	-	-	-	-	0,8	-
Тумори (C00-D48)	250,5	300,9	202,6	399,3	265,7	347,8	251,0	350,1	225,2	413,6	250,6
Злокачествени тумори (C00-C97)	248,5	298,5	201,1	397,2	265,7	345,6	247,7	347,3	222,5	413,6	250,6
Заболявания на кръвта (кръвосъздаващите органи), имунологични заболявания (D50-D89)	1,8	2,1	1,7	2,1	-	2,2	3,2	1,4	2,7	2,3	0,7
Ендокринни, хранителни и метаболитни заболявания, (E00-E90)	23,6	21,3	25,7	12,5	21,8	65,4	65,7	59,1	67,8	1,5	3,0
Захарен диабет (E10-E14)	23,0	21,0	25,0	12,5	19,8	64,3	65,7	59,1	67,8	1,5	3,0
Душевно и поведенчески заболявания (F00-F99)	1,2	1,3	1,1	2,1	4,0	2,2	2,2	2,8	-	0,8	-
Злоупотреба с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,3	0,5	0,1	-	-	2,2	1,1	2,8	-	-	-
Зависимост от наркотици, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,1	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	15,5	16,2	14,8	10,4	9,9	28,8	21,5	12,7	14,9	17,7	24,5
Менингит (различен от менингококовата инфекция) (G00-G03)	0,4	0,5	0,2	-	-	1,1	-	-	1,4	-	-
Заболявания на кръвоносната система (I00-I99)	980,6	969,0	991,7	1497,3	1578,6	1 159,8	1 156,7	1406,1	1493,8	1207,9	1309,6
Ишемична болест на сърцето (I20-I25)	189,6	208,2	171,9	399,3	372,8	345,6	254,2	507,6	553,6	192,2	126,8
Други сърдечни заболявания (I30-I33, I39-I52)	298,6	295,8	301,4	324,4	384,7	304,6	300,5	125,1	95,0	571,3	672,6
Мозъчносъдови заболявания (I60-I69)	298,2	280,2	315,2	613,5	620,7	455,3	536,4	672,1	716,4	346,8	413,0
Заболявания на дихателната система (J00-J99)	54,4	69,2	40,4	170,5	87,3	88,6	46,3	36,6	36,6	118,4	69,7
Инфлуенца (J10-J11)	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	20,4	25,1	15,8	43,7	17,8	22,2	10,8	14,1	16,3	30,8	16,3
Хронични долни дихателни заболявания (J40-J47)	19,7	27,2	12,7	106,1	53,5	55,4	29,1	9,8	6,8	52,3	26,0
от които астма (J45-J46)	0,5	0,6	0,5	-	-	-	1,1	-	-	0,8	-
Заболявания на храносмилателната (K00-K93) система	48,6	66,1	32,1	83,2	43,6	96,4	40,9	83,0	48,8	57,7	28,9

Язва на стомаха, дванадесетопръстника и дебелото черво (K25-K28)	4,1	5,3	3,0	14,6	4,0	2,2	1,1	7,0	1,4	3,8	0,7
Хронични чернодробни заболявания (K70, K73-K74)	22,9	36,6	9,9	27,0	9,9	51,0	9,7	46,4	10,9	33,8	8,9
Заболявания на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	0,4	0,5	0,4	-	-	1,1	1,1	2,8	1,4	-	0,7
Заболявания мускулно-скелетната система/съединителната тъкан (M00-M99)	0,7	0,4	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Ревматоиден артрит и остеоартроза (M05-M06, M15-M19)	0,2	0,1	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-
Заболявания на пикочно-половата система (N00-N99)	18,5	21,6	15,5	12,5	27,8	47,6	23,7	43,6	40,7	18,5	17,1
Заболявания на бъбреците и уретера (N00-N29)	18,1	21,0	15,3	12,5	27,8	46,5	23,7	43,6	40,7	18,5	17,1
Усложнения при бременност, раждане и в следродилния период (O00-O99)	0,0	-	0,1	-	-	-	-	-	1,4	-	-
Някои заболявания, възникващи в перинаталния период (P00-P96)	3,2	4,1	2,5	4,2	4,0	3,3	1,1	5,6	1,4	3,8	2,2
Вродени деформации и хромозомни аномалии (Q00-Q99)	2,0	2,4	1,5	2,1	-	-	-	9,8	2,7	6,2	1,5
Вродени деформации на нервната система (Q00-Q07)	0,4	0,5	0,3	-	-	-	-	1,4	-	1,5	1,5
Вродени деформации на кръвоносната система (Q00-Q07)	0,7	0,9	0,6	-	-	-	-	1,4	1,4	1,5	-
Симптоми, признаци, ненормални заключения, неправилно определени причини (R00-R99)	44,3	42,9	45,7	120,6	166,6	125,2	186,3	74,5	122,1	57,7	40,8
Синдром на внезапната детска смъртност (R95)	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	1,4	0,8	0,7
Неизвестни или неопределени причини (R96-R99)	17,8	21,0	14,6	37,4	27,8	17,7	12,9	12,7	14,9	22,3	13,3
Външни причини, свързани с наранявания, отравяне (V01-Y98)	41,9	65,5	19,5	85,3	21,8	85,3	19,4	98,4	16,3	61,5	26,0
Нещастни случаи (V01-X59)	24,4	37,9	11,6	62,4	15,9	47,6	11,8	59,1	13,6	35,4	17,8
от които											
Транспортни произшествия (V01-V99)	7,4	11,8	3,2	16,6	2,0	22,2	3,2	12,7	1,4	16,1	5,9
Случайни падания (W00-W19)	3,7	5,4	2,0	10,4	4,0	3,3	2,2	9,8	2,7	3,8	3,0
Случайни отравяния (X40-X49)	1,1	1,7	0,6	-	2,0	1,1	1,1	-	-	1,5	1,5
Самоубийства и преднамерено самонараняване (X60-X84)	11,9	18,9	5,3	18,7	-	27,7	2,2	29,5	1,4	22,3	6,7
Убийства, нападения (X85-Y09)	1,5	2,3	0,7	2,1	-	2,2	-	8,4	1,4	1,5	0,7
Случаи с неопределено намерение (Y10-Y34)	2,6	4,1	1,1	2,1	4,0	2,2	1,1	-	-	2,3	0,7

Източник: НСИ

Таблица 3-28: Смъртност според причината и пола през 2013 г. (на 100 000 души от населението) - продълж.

ICD, X-th Revision, European Short List	Велико Търново		Русе		Силистра		Добрич	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
Общо	1757,7	1622,7	1 711,4	1 542,0	1 844,1	1 526,4	1732,4	1435,5
Инфекциозни и паразитни заболявания (A00-B99)	12,2	3,0	5,3	2,5	10,3	6,7	9,8	2,1
Туберкулоза (A15-A19, B90)	6,5	0,8	3,5	-	3,4	-	5,4	-
Менингококови инфекции (A39)	-	-	-	-	-	-	-	-
Придобита имунна недостатъчност [Спин] (B20-B24)	-	-	-	-	-	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19)	0,8	-	-	-	-	-	-	-
Тумори (C00-D48)	387,4	267,0	283,0	191,2	272,2	146,4	339,5	201,3
Злокачествени тумори (C00-C97)	368,8	257,2	279,5	188,7	243,1	138,0	335,2	201,3
Заболявания на кръвта (кръвосъздаващите органи), имунологични заболявания (D50-D89)	4,1	4,6	3,5	-	-	-	2,2	2,1
Ендокринни, хранителни и метаболитни заболявания, (E00-E90)	26,8	35,7	22,9	23,5	15,4	25,2	58,8	58,7
Захарен диабет (E10-E14)	26,8	35,7	22,9	23,5	15,4	25,2	57,7	57,7
Душевно и поведенчески заболявания	1,6	0,8	5,3	7,5	1,7	-	2,2	1,0
Злоупотреба с алкохол (включително алкохолна психоза (F10)	-	-	4,4	-	1,7	-	2,2	-
Зависимост от наркотици, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,8	-	-	0,8	-	-	-	-
Заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	23,6	15,2	11,5	13,4	6,8	3,4	14,1	6,3
Менингит (различен от менингококовата инфекция) (G00-G03)	1,6	0,8	0,9	-	-	-	1,1	-
Заболявания на кръвоносната система (I00-I99)	1013,7	1087,1	1 093,3	1 099,3	1 260,2	1 198,3	989,1	978,3
Ишемична болест на сърцето (I20-I25)	181,1	141,1	149,0	140,9	155,8	111,1	202,4	183,5
Други сърдечни заболявания (I30-I33, I39-I52)	307,0	328,5	257,5	218,8	558,2	491,4	132,8	137,4
Мозъчносъдови заболявания (I60-I69)	281,9	341,4	147,2	156,8	357,9	437,6	341,7	349,2
Заболявания на дихателната система (J00-J99)	59,3	45,5	97,9	50,3	46,2	18,5	75,1	35,7
Инфлуенца (J10-J11)	-	-	0,9	-	1,7	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	30,1	26,6	43,2	25,2	18,8	6,7	27,2	8,4
Хронични долни дихателни заболявания (J40-J47)	17,9	7,6	46,7	16,8	13,7	8,4	39,2	17,8
от които астма (J45-J46)	0,8	1,5	0,9	0,8	1,7	-	2,2	1,0
Заболявания на храносмилателната (K00-K93) система	60,1	26,6	63,5	53,7	87,3	45,4	75,1	41,9
Язва на стомаха, дванадесетопръстника и дебелото черво (K25-K28)	6,5	3,0	11,5	10,1	3,4	-	9,8	3,1
Хронични чернодробни заболявания (K70, K73-K74)	35,7	8,3	30,0	12,6	37,7	21,9	34,8	10,5

Заболявания на кожата и подкожната тъкан	0,8	-	-	0,8	1,7	-	-	-
Заболявания мускулно-скелетната система/съединителната тъкан (M00-M99)	-	1,5	1,8	-	-	-	-	-
Ревматоиден артрит и остеоартроза (M05-M06, M15-M19)	-	0,8	-	-	-	-	-	-
Заболявания на пикочно-половата система (N00-N99)	29,2	19,0	22,0	15,9	12,0	11,8	27,2	19,9
Заболявания на бъбреците и уретера (N00-N29)	29,2	19,0	19,4	15,9	12,0	11,8	27,2	19,9
Усложнения при бременност, раждане и в следродилния период (O00-O99)	-	-	-	-	-	-	-	-
Някои заболявания, възникващи в перинаталния период (P00-P96)	3,2	3,8	3,5	2,5	3,4	-	4,4	3,1
Вродени деформации и хромозомни аномалии (Q00-Q99)	1,6	1,5	1,8	2,5	1,7	5,0	3,3	2,1
Вродени деформации на нервната система (Q00-Q07)	-	0,8	0,9	-	-	-	1,1	1,0
Вродени деформации на кръвоносната система (Q20-Q28)	1,6	0,8	0,9	0,8	1,7	1,7	2,2	-
Симптоми, признаци, ненормални заключения, неправилно определени причини (R00-R99)	55,2	81,2	30,9	57,0	37,7	35,3	37,0	46,1
Синдром на внезапната детска смъртност (R95)	-	-	-	-	-	-	-	-
Неизвестни или неопределени причини (R96-R99)	10,6	12,1	13,2	15,9	18,8	21,9	30,5	30,4
Външни причини, свързани с наранявания, отравяне (V01-Y98)	78,8	30,3	65,2	21,8	87,3	30,3	94,7	36,7
Нещастни случаи (V01-X59)	16,2	8,3	36,2	8,4	46,2	20,2	65,3	26,2
от които								
Транспортни произшествия (V01-V99)	2,4	2,3	6,2	1,7	25,7	5,0	17,4	6,3
Случайни падания (W00-W19)	4,9	1,5	5,3	1,7	-	1,7	5,4	2,1
Случайни отравяния (X40-X49)	2,4	-	0,9	-	1,7	3,4	2,2	-
Самоубийства и преднамерено самонараняване (X60-X84)	30,1	10,6	15,9	6,7	29,1	8,4	23,9	10,5
Убийства, нападения (X85-Y09)	1,6	3,0	-	0,8	-	-	-	-
Случаи с неопределено намерение (Y10-Y34)	28,4	7,6	13,2	2,5	6,8	1,7	4,4	-

Източник: НСИ

3.3 Евентуалното развитие без прилагането на Програмата;

Развитие без прилагане на Програмата би се нарекло „Нулева алтернатива“. Вероятните последствия се разглеждат по фактори/компоненти по-долу.

3.3.1 Климат и качество на въздуха

Според данни, изнесени от Изпълнителната агенция по околната среда, през последните две десетилетия съществува положителна аномалия на средна годишна температура в сравнение с климатичната норма за периода 1961-1990 г. Климатът е комплексна система, която се влияе от много фактори, сред които е количеството на парникови газове в атмосферата, което от своя страна зависи от емисиите на парникови газове в атмосферата на световно равнище. Така че, може да се очаква тенденцията на нарастване на средногодишната температура да продължи за определен период, независимо от това дали Програмата се осъществява или не. Това предположение се потвърждава също и от резултатите на извършеното моделиране на климата в България в края на 21 век.

Налице е постоянно намаляване на основните замърсители на въздуха. За период от 10 години концентрацията на азотен диоксид в атмосферата е намаляла с 53%, на серен диоксид с 65% (главно заради намаляването на емисиите от топлоцентралите в резултат на инсталирането на сероочистващи съоръжения), на амоняк с 62%, на неметални летливи съединения с 85%. Очаква се тази тенденция да продължи дори и без осъществяването на Програмата за ТГС Румъния-България, но с по-ниски положителни стойности.

3.3.2 Води

3.3.2.1 Повърхностни води

През последните години се наблюдава тенденция на подобряване на качеството на водите в страната. Очаква се плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) да допринесат за постигането на добро екологично и добро химично състояние на повърхностните и подземните води и на екосистемите, свързани с тях. Благодарение на изпълнението на ПУРБ се очаква потреблението на вода да намалее (включително в енергетиката) с въвеждането на оборотни цикли и други методи за ефективно използване на водата, както и за намаляване на натоварването в резултат на изпускането на замърсени отпадни води.

България е поела ангажимент да спазва изискванията на Директива 91/271/ЕЕА относно очистването на отпадни води от населените места. Тя изисква от държавите-членки да изградят канализационни мрежи и да осигурят биологично или по-строго пречистване на събраните отпадни води. Очаква се предстоящият регламент за водовземането със съоръжения за водовземане от повърхностни и подземни води, проектирането, създаването и развитието на санитарно-охранителни зони около водоизточниците за питейни и домакински нужди в съответствие с изискванията на горепосочените разпоредби, също да допринесат за подобряване на качеството на повърхностните води.

Ще се разработят дейности, които потенциално ще бъдат насочени към изпълнение на стратегически цели на Програмата и могат да засегнат както повърхностните, така и подземните води, както на вододелите (градски зони, земеделски райони, езера), така и на речната мрежа (речни корекции, укрепване на бреговете, обекти за извличане на повърхностни и подземни води и др.) чрез намиране на баланс между опазването на околната среда и социалното развитие. Неизпълнението на Програмата няма да промени тенденциите към подобряване на качеството на водите.

3.3.2.2 Подземни води

Според националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България през 2012 г. (ЕЕА, издание 2014 г.) постепенното подобрене на

качеството на подземните води се наблюдава през периода 1990-2012 г. при повечето от показателите, освен сулфатите и фосфатите. Измененията в азотното съдържание на подземните води показват силно увеличение в незащитените подземни водоеми и намаление в защитените подземни водоеми. В изменението на водните ресурси се наблюдава ясно изразена тенденция на голямо пространствено разнообразие.

Без прилагането на Програмата на ТГС Румъния- България 2014-2020 г. тенденцията към подобрене на състоянието на подземните води се очаква да продължи поради продължаващото изпълнение на приетите планове за управление на речните басейни в районите на Дунава и Черно море за 2010-2015 г. и прилагането на актуализираните планове за периода 2016-2021 г. Възможни въздействия върху геоложката среда и подземните води може да се предизвикат от развитието на естествени ерозионни натрупвания и гравитационни процеси, наводнения, земетресения, малки изкопи за поддръжка, пътни и железопътни мрежи, местни замърсявания с петролни продукти и/или опасни вещества при пътни произшествия.

3.3.3 Почви

През последните години сме свидетели на забавяне на замърсяването и ерозията на почвите, което в значителна степен се дължи на прекратяването на работата на някои предприятия, по-съвременното пречиствателно оборудване и противоерозионните мерки, предприети в някои области, докато в същото време процесите на осоляване и повишената киселинност запазват равнищата си. Затлачването на почвите продължава да нараства, макар и с по-бавни темпове в сравнение със Западна Европа, въпреки че общият брой на нашето население намалява, тъй като процесът е по-ясно изразен в крайбрежните райони и курорти, където строителството се развива с високи темпове.

Очаква се с прилагането на Програмата от гледна точка на почвите тенденцията на намаляване на замърсяването на почвите да се запази, осоляването и повишената киселинност да останат без съществена промяна, а темповете на затлачване да останат същите.

3.3.4 Ландшафт

Развитието на околната среда без прилагането на ОПРР 2014-2020 г. ще доведе до поддръжане на статуквото и тенденциите по отношение на ландшафта. Не се очаква изменение на ландшафтите и тяхното визуално въздействие.

3.3.5 Биологично разнообразие

През последните години в България се забелязва все по-силно желание да се поддържа и възстановява биоразнообразието за което свидетелстват много стратегически документи на национално и европейско равнище: Оперативна програма „Околна среда“, Национална програма за развитие: България 2020, Национална стратегия за биоразнообразието, Национален план за действие за биоразнообразието, Стратегия на ЕС за биоразнообразието до 2020 г. и др.

С постигането на целите, определени в тези стратегически документи, се очаква екосистемите съществено да се възстановят, да се подобри екологичната инфраструктура, да се намали броят на инвазивните чужди видове, използването на рибните ресурси да стане все по-устойчиво, да се поддържа благоприятна защита на околната среда, на видовете естествени местообитания и видове на местно, биогеографско и национално равнище, което ще допринесе за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие.

До голяма степен приоритетите на Програмата за ТГС Румъния-България допълват целите на ОПОС. Без прилагането на Програмата предвиданото запазване и подобряване на биоразнообразието ще се постигне с по-бавни темпове, тъй като недостатъчното предотвратяване на природни рискове и нискоефективни мерки в случай на бедствия, които се отразяват на биоразнообразието, ще останат проблем през следващия програмен период в допълнение към недостатъчното въвеждане на

нисковъглеродна транспортна система. В случай че няма дейности, които са свързани с повишаване на екологичното замърсяване, не се очаква Програмата да се отрази на биоразнообразието.

3.3.6 Културно наследство

Румъния

Поддържането на обектите на националното наследство в Румъния е изправено пред общия икономически недостиг в страната. Включването на обектите в туристическите маршрути по тази програма ще стимулира бизнес управлението и осигуряването на допълнителни средства за разходи по поддръжката.

България

Въпреки напредъка, отбелязан напоследък в отношението на обществеността към опазването и социализирането на културните ценности, и особено след изпълнението на програмите на ЕС за предприсъединителните фондове, както и работата, която сега приключва по изпълнението Приоритетна ос 3.1 на ОПРР 2007-2013 г. (подобряване на туристическите забележителности), популяризирането на културното наследство ще бъде ограничено само до национално равнище без осъществяването на международно, включително трансгранично, сътрудничество. Очаква се без Програмата за ТГС Румъния-България:

- културните ценности съществено да загубят сегашния си приоритет в държавната политика и общинските политики и да бъдат оставени без необходимата финансова помощ от публичния сектор за опазване и развитие на пълноценна културна среда;
- Културното наследство няма да се превърне в активен фактор за икономически и социален напредък в регионалното развитие и няма да действа като фактор за увеличаване на заетостта на местното население;
- Въздействието върху засилването на развитието на другите функционални системи на жизнената среда в регионите ще стане по-слабо, практиката на т.нар. „частични изменения“ на устройствените планове ще продължи, което несъмнено ще повлияе на качеството на въздействието на устройствените мерки.

3.3.7 Отпадъци

Неизпълнението на Програмата няма да се отрази на количеството на създаваните отпадъци и начина на управлението им, тъй като дейностите, които са залежали в Програмата не засягат пряко управлението на отпадъците. Може да се очаква тенденциите по-голяма част от населението да бъде обхванато от системата за събиране на отпадъците и системата за разделно събиране да се запазят, както и планираните регионални сметища да се изградят.

3.3.8 Материални активи

В контекста на продължаващата световна икономическа криза може да се очаква, че без финансиране от европейските оперативни програми регионите ще срещат още по-големи трудности при покриване на разходите си за образование, здравеопазване, култура и социални услуги и вероятността да им останат средства за развитие на щадяща околната среда и нисковъглеродна транспортна система е незначително. Така че, ако не се осъществят дейностите, предвидени в Програмата на ТГС Румъния-България, може да се очаква, че състоянието на образователната, здравната, социалната и културната инфраструктура ще продължи да се влошава.

3.3.9 Население и човешко здраве

Политическите инструменти на трансграничното сътрудничество може да помогнат за намирането на пътища за икономическо възстановяване на отделни райони,

подобряване на градската среда и условията на живот на населението, за някои рискови групи от населението, за намаляване на бедността и социално включване на изолираните, деинституционализиране на децата и възрастните, изложени на риск, и други социални дейности, които са пряко свързани със състоянието на здравето и демографията на населението.

В случай че Програмата не се изпълни, няма да бъдат създадени условия за насърчаване на устойчива и качествена заетост и подпомагане на трудовата мобилност чрез интегриран трансграничен пазар на труда между Румъния и България. Без прилагането на Програмата някои от отрицателните тенденции може да се изострят, що се отнася до здравното положение на населението, тъй като ще има прегради пред осигуряването на по-добро качество на живот на населението и на здравословни условия на живот, което от своя страна е предпоставка за повишаване на риска за здравето на населението.

4 Характеристики на околната среда за територии, които ще бъдат значително засегнати

Отчитайки, че няма конкретна информация за проектите, които ще бъдат изпълнени по Програмата ТГС, на този етап се приема, че всяка една част от трансграничната област би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо. Обаче за да се насочи вниманието към най-уязвимите области, които следва да бъдат взети под внимание при бъдещите оценки, по-долу е представен кратък обзор за основните групи от тези области.

4.1 Ландшафти и територии с признат международен защитен статут

На международно равнище, в територията обхваната от програмата са идентифицирани:

- един биосферен резерват (в Румъния, разположен отчасти на територията на програмата) - Делтата на Дунав (1991) и
- Рамсарски места (Румъния): Езеро Текиргьол (2006), Порциле де Фиер - Природен парк Железни врата (2011), Национален парк Комана (2011), Бистрет (2012), Йезерул (езеро) Кълъраш (2012), Вливането на р. Олт в Дунав (2012) и Сухая (2012).
- Рамсарски места (България): Остров Ибиша (Монтана), Комплекс Беленски острови (Плевен, Велико Търново), Сребърна (Силистра), Дуранкулашко езеро (Добрич), Шабленските езера (Добрич).

Резерват Делтата на Дунав е забележителна част от националната мрежа на защитените природни територии, който се отличава както с площта си, така и с нивото си на биологично разнообразие; резерватът има троен международен статут: биосферен резерват, Рамсарско място (влажна зона с международно значение), Обект на световното културно и природно наследство. Концепцията и наименованието „биосферен резерват“ са въведени преди повече от 25 години (1971) чрез програмата „Човекът и биосферата“ осъществена под егидата на ЮНЕСКО. Концепцията има за цел опазването на конкретни природни обекти, представителни екосистеми, способни да поддържат и увеличават някои застрашени или критично застрашени растителни и животински видове.

Рамсарски места

Като влажни зони се определят езера, блата, открити водни площи, естествени или изкуствени, постоянни или временни, статични или течащи, сладки или солени, включително открити водни площи с морска вода, дълбочината на които при отлив не надхвърля 6 метра.

Таблица 4-1: Рамсарски места в румънската част на територията обхваната от програмата

ИМЕ НА РАМСАРСКО МЯСТО	Окръг	Размер (ха)	Дата на определяне за Рамсарско място
Общо		1156448	
Делта Дунърий	Тулча, Констанца	647000	21/5/91
Паркул Натурал Порциле де Фиер	Караш-Северин, Мехединци	115666	18/1/11
Остроавеле Дунърий	Кълъраш, Констанца	82832	2/2/13
Конфлуенца Олт - Дунъря	Олт, Телеорман	46623	13/6/12
Блахница	Долж	45286	2/2/13
Калафат - Чуперчени - Дунъря	Долж	29206	2/2/13
Бистрец	Долж	27482	13/6/12
Дунъря Веке - Брацул Мъчин	Брѝила, Тулча, Констанца	26792	2/2/13
Паркул Натурал Комана	Джурджу	24963	25/10/11
Брацул Борча	Кълъраш, Яломица	21529	2/2/13
Конфлуенца Жиу - Дунъря	Долж	19800	2/2/13
Сухая	Телеорман	19594	13/6/12
Канарелеле де ла Хършова	Яломица, Констанца	7406	2/2/13
Йезерул Кълъраш	Кълъраш	5001	13/6/12
Лакул Текиргьол	Констанца	1462	23/3/06

Таблица 4-2: Рамсарски места в българската част на територията обхваната от програмата

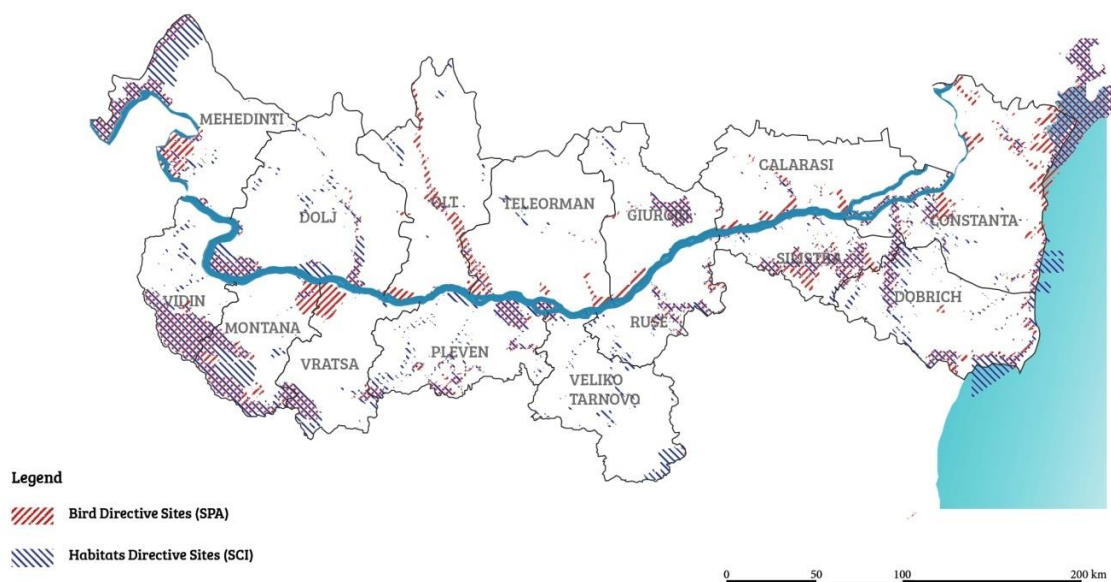
ИМЕ НА РАМСАРСКО МЯСТО	ОБЛАСТ	ПЛОЩ [ha]
Остров Ибиша	Монтана	372.19
Комплекс Беленски острови	Плевен, Велико Търново	6 897.58
Сребърна	Силистра	1 464
Дуранкулашко езеро	Добрич	350
Шабленски езера	Добрич	404

4.2 Ландшафти и територии от интерес за Общността

Природно значимите хабитати са разпределени относително равномерно сред румънските окръзи, като се наблюдава по-широко териториално разпространение в окръзи с по-голямо многообразие на релеф, климат и хидрология. На територията на румънската част на трансграничния регион попадат 82 места включени в НАТУРА 2000, които са представени в т. 3.2.6.2.

В българската част на трансграничния регион попадат 131 защитени местности включени в НАТУРА 2000 (91 местности съгласно Директивата за местообитанията и 40 местности съгласно Директивата за птиците). Разпределението на обектите варира от 10 на брой в Област Русе до 16 в Област Добрич, включително навлизащи в съседната Област Варна. Пълен списък на местностите по Натура 2000 в българската част на трансграничния регион е даден в съществуващото състояние по-горе.

Фигура 4-1: Територии от Натура 2000 попадащи в трансграничен регион Румъния-България

Източник: Détente Consultants

Уязвимост

Поради икономическия натиск и неефективното управление на природните ресурси, защитените територии са изложени на по-голям риск в резултат на незаконна експлоатация, туризъм, строителство и браконьерство. Изброените дейности причиняват невъзвратими щети в естествената околна среда в трансграничния регион. Поради тези сериозни проблеми и въпросите свързани с изменението на климата, всички защитени територии, в т.ч. такива, които предстои да бъдат включени в Натура 2000, са изправени пред големи предизвикателства свързани със съхраняването на естествената околна среда. Все пак има няколко упътвания относно управлението и опазването на места, включени в Натура 2000, които представят основните изисквания за мерки те по съхраняване и планиране.

4.3 Ландшафти и територии с национален защитен статут

Освен ландшафти и територии с международен защитен статут (като биосферни резервати и влажни зони с международна значимост - Рамсарски места) и такива от интерес за Общността (места по НАТУРА 2000, като и двете групи са представени по-горе), ландшафтите и териториите с международен защитен статут в Румъния включват също така:

- природни забележителности;
- научни резервати;
- природни резервати, и
- национални паркове.

За България, категориите на територии, обозначени на национално ниво са както следва:

- резерват;
- национален парк;
- природна забележителност;
- поддържан резерват;
- природен парк;
- защитена местност.

В таблиците по-долу са представени най-важните места спадащи към тези категории.

Таблица 4-3: Румънски природни и национални паркове на територията обхваната от програмата (2012)

Име	Окръг	Площ (ха)
Национални паркове		
Делта Дунърий	Констанца Тулча	580 000,00
Домоглед - Валя Черней	Караш-Северин Горж Мехединци	61 211,00
Природни паркове		
Комана	Джурджу	24 963,00
Платоул Мехединци	Горж Мехединци	106,50
Порциле де Фиер	Караш-Северин Мехединци	115 665,80

Националните паркове в България са 3 на брой, като никой от тях не попада в територията, обхваната от програмата. По тази причина, в таблицата по-долу са изброени единствено природните паркове на територията на програмата.

Таблица 4-4: Български природни и национални паркове на територията, обхваната от програмата (2013 г.)

Име	Област	Площ (ха)
Природни паркове		
Русенски Лом	Русе	43 080,00
Персина	Плевен Велико Търново	22 405,00
Врачански Балкан	Монтана Враца	31 587.

Пълен списък на националните защитени територии в българската част на трансграничния регион е даден в т. 3.2.6.2 по-горе.

4.4 Зони, предвидени за добив на вода за консумация от човека

При разполагане на съоръженията, внедрявани по Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 г. трябва да бъдат отчетени конкретните разпоредби относно санитарно-охранителните зони на източниците за водовземане, били те повърхностни или подземни.

Румъния

В Румъния определението за санитарно-охранителни зони е дадено в Закона за водите и HG 930/2005 за одобряване на Специалните норми относно вида и размерите на санитарните и хидрогеоложките охранителни зони.

Санитарно-охранителните зони за повърхностните и подземните източници на питейна вода са определени въз основа на следните критерии:

- подаване на среден дебит от над 10 м³/дневно или обслужване на повече от 50 души;
- използване за получаване на питейна вода в бъдеще.

Съгласно закона санитарно-охранителните зони се създават на място, с различни равнища на риск от замърсяване:

- а) санитарно-охранителна зона със строга охрана;
- б) санитарно-охранителна зона с ограничителен режим;
- в) хидрогеоложка охранителна зона.

За да не се допусне замърсяване на водите или риск от замърсяване вследствие дейността на човека в санитарно-охранителните зони се налагат забрани върху някои дейности и ограничения върху земеползването.

В хидрогеоложките охранителни зони се прилагат предпазни мерки за:

- недопускане на замърсяване с трудно разградими или неразградими вещества;
- недопускане или компенсиране на сериозни промени в режима на възстановяване на експлоатираните водни ресурси. Тези предпазни мерки се определят съгласно оценките за въздействието върху околната среда, които са задължителни за процедурите по регулиране на строежите и дейностите в рамките на хидрогеоложката охранителна зона.

В санитарно-охранителните зони с ограничителен режим земята може да се използва за земеделски нужди от собствениците си, но със забрана на:

- използването на естествени и химически торове;
- използване на вещества за растителна защита;
- напояване с отпадъчни води, дори и след пълното им пречистване;
- животновъдство и депониране на отпадъци от животински произход;
- паша и съхранение на фураж в силози;
- разполагане на оранжерии и рибарници.

Отделно от ограничителните мерки върху земеделието изброените по-долу също са забранени на такива земи:

- всички дейности, изброени за хидрогеоложките охранителни зони;
- разполагането на: кланици, сортировъчни ж.п. гари, гаражи;
- неизолирани резервоари за остатъчни води, небезопасени септични ями;
- жилища, болници, летища, военни обекти без канализационни системи;
- гробища за хора и животни, сметища, контейнери за отпадъци;
- дейности по добив на баластра, торф и камъни;
- къмпинги и места за къпане без канализационни системи;
- изграждане на постройки за промишлени и земеделски дейности: обори, силози, съоръжения за съхранение на торове и средства за растителна защита;
- съоръжения за съхранение на автомобилни горива, масла и твърди горива;
- автомивки и места за смяна на масла и др.

В санитарно-охранителните зони със строга охрана са забранени всички дейности, изброени за санитарно-охранителните зони с ограничителен режим, хидрогеоложките зони, както и:

- разполагане на постройки и обекти, които не са пряко свързани с експлоатацията на източника или съоръжението;
- изкопи или разкопки от всякакъв вид;
- съхранение на материали, освен строго необходимите за експлоатацията на източника и съоръженията, в който случай се вземат мерки за недопускане на проникване на замърсители в почвата;
- канализационни системи за отпадъчни води, освен свързаните с охраняваното съоръжение;
- изпускане на отпадъчни води, дори и да са били пречистени;
- риболов и къпане;
- събиране на лед и водопой на животни.

Земеделската земя, включена в такива зони, може да се ползва само за отглеждане на многогодишни култури, зърно и овощни дървета, като изброените по-долу са забранени:

- използването на оборски или химически торове и вещества за растителна защита;
- напояване с вода, която не е питейна;
- култури, изискващи постоянни грижи или ползване на оборудване с животинска тяга;
- паша;

В санитарно-охранителните зони със строга охрана следва да бъдат приложени и следните строителни и експлоатационни защитни мерки:

- операторът на съоръжението за добив на подземни води трябва да е собственик на земя с площ най-малкото равна на санитарно-охранителната зона със строга охрана;
- не се допуска намеса в активното почвено покритие и наносите на водоносния слой;
- земята трябва да бъде защитена против ерозия и наводнение;
- старите открити минни разработки трябва да бъдат обезопасени, за да не се допусне просмукване на евентуално замърсени води.

Всяка басейнова дирекция за управление на водите поддържа Регистър на санитарно-охранителните зони в РБ, в който се записва следната информация под заглавието „Санитарно-охранителни зони около водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване“:

- Общи характеристики на санитарно-охранителната зона;
- Карта на санитарно-охранителните зони около водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване;
- Карта на развитието на дебита на водоземане (повърхностни и подземни води);
- Карта на развитието на обслужваното население;
- Таблица на прилежащите санитарно-охранителни зони за всеки повърхностен или подпочвен водоизточник.

България

Повърхностни води

Що се отнася до България в Приложение 3.1.1 към разработения ПУРБ на Басейнова дирекция Дунавски район са изброени санитарно-охранителните зони, определени за повърхностните води, а водосборните области за повърхностни води за питейни цели са изброени в Приложение 3.1.2 на разработения ПУРБ. Има санитарно-охранителни зони (СОЗ), които все още предстои да бъдат определени или са в процес на определяне, както е илюстрирано на фигурата по-долу.

ФИГУРА 4-2 Зони за защита на повърхностни води, предназначени за консумация от човека

Източник: ПУРБ, Басейнова дирекция Дунавски район

Обхватът на програмата няма потенциал да засегне райони, предназначени за добив на вода за консумация от човека във водни обекти, попадащи в областта на басейна на Черно море.

Подземни води

В България съгласно член 119 от Закона за водите в ПУРБ всичките 47 подпочвени водни обекта в географския обхват на Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 г. са определени като зони за защита на води за питейно водоснабдяване и имат среден дневен дебит от 10 куб.м или се използват за водоснабдяване на повече от 50 души. Следователно индикативните дейности в Програмата, най-вече тези свързани със строителните работи за подобряване на транспортната инфраструктура или развитието на райони с високо и средно равнище на геоложки риск, риск от наводнения и др. биха могли да засегнат почти всички санитарно-охранителни зони в района на Програмата, макар и най-вече подземните води с лошо „химично състояние“. Предвид горното, за опазване на подпочвените води от замърсяване, изпълнението на Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 трябва да спазва забраните от чл. 118 от Закона за водите относно:

- Прякото отвеждане на замърсители в подземните води;
- Обезвреждането, включително депонирането на приоритетни вещества, които могат да доведат до непряко отвеждане на замърсители в подземните води;
- Други дейности на повърхността и в подземния воден обект, които могат да доведат до непряко отвеждане на замърсители в подземните води;
- Използването на материали, съдържащи приоритетни вещества, при изграждане на конструкции, инженерно-строителни съоръжения и др., при които се осъществява или е възможен контакт с подземни води.

Особено внимание следва да се отделя на защитата на подземните източници на питейна вода и минерални води със санитарно-охранителни зони, които са или

предстои да бъдат определени и утвърдени съгласно изискванията на действащата Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около източниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди и след това в наредбата за зоните за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и на минералните води по чл. 135, ал.1, т.6.

Местоположението на съществуващите водоземни съоръжения и санитарно-охранителни зони за индикативните дейности в Програмата се определя в процеса на ОВОС на инвестиционните предложения, които са резултат от прилагането на програмата. Изпълнението на инвестиционните проекти и намерения, произтичащи от Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 г., които засягат използването или черпенето от подземните водни обекти, при условие да бъде получено разрешително съгласно Глава четвърта „Разрешителен режим“ и Глава осма „Опазване на водите и водните обекти“ от Закона за водите, Наредба № 1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води и Заповедта, издавана ежегодно от директора на басейновата дирекция за одобрените налични ресурси на подземните обекти, определяща ежемесечно общото черпене от подземните водни тела и свободните водни обеми съгласно чл. 116, ал.2 от Закона за водите.

4.5 Водни тела, предназначени за активен отдих, включително места, определени за води за къпане

Имащите отношение стандарти на ЕС са свързани с наблюдение, оценка и управление на качеството на водите и предоставянето на информация за него.

Тази цел има две части: намаляване и недопускане на замърсяване на водите за къпане и осведомяване на всички европейци за размерите за това замърсяване. На европейско равнище качеството на водите за къпане е уредено с Директива 76/160/ЕИО относно качеството на водите за къпане и Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 г. относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕИО.

В Румъния докладът за качеството на водите за къпане през сезон 2012 г. разгледа крайбрежните води (Черно море), наблюдавани от Дирекциите по общественото здраве съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 г. относно управлението на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕИО. В доклада до Европейската комисия за 2012 г. бяха включени 49 крайбрежни места за къпане, от които 48 в община Констанца. Качеството на водите за къпане в тези места беше в съответствие с действащите правни разпоредби, така че задължителното равнище беше изпълнено на 100%.

В България съгласно ПУРБ на в района на БДДР няма водни тела, определени като води за активен отдих, в т.ч. такива определени за води за къпане по смисъла на Директива 76/160/ЕИО.

В района на БДЧР местата за къпане и за плажове са определени, както следва: в Добрич - 38 плажа и 21 места за къпане.

Водите на Черно море освен че се използват с цел активен отдих и къпане, се определят като „чувствителна област“. Това изисква всички източници на замърсяване (заустване на отпадъчни води, вливащи се потоци и дейности, свързани с използването на ресурсите на Черно море) да бъдат снабдени с т.нар. ПСОВ от III-етап, което решава проблема от гледна точка на замърсяването с азот и фосфор. Много пречиствателни станции за отпадъчни води, обслужващи курортите са с капацитет, който не може да поеме растящия ресурс от активен отдих и туризъм. Това може да се

окаже пряка спънка за устойчивото развитие на туристическите комплекси, какъвто проблем вече съществува.

4.6 Райони, определени за опазване на стопански ценни водни организми

Румъния

В Румъния всички планове за управление на речните басейни включват в „Глава 5. Установяване и съставяне на карти на защитените зони“ раздел (5.2) озаглавен „Райони за защита на стопански ценни водни организми“.

При определяне на районите за защита на стопански ценните видове стремежът е бил да се установят водните пътища, които позволяват развитие на стопански ценната водна фауна и търговския интерес към нея. Районите за защита стопански ценните водни организми не са обект на специални мерки за опазване на качеството на водите, които са изброени в рамката, която определя Н.Г. 202/2002 и Н.Г. № 201/2002, но при тях се прилагат някои мерки за опазване на живите водни ресурси

Защитата на стопански ценните водни организми включва:

- Защитни мерки за опазване на живите водни ресурси;
- Технически норми за качеството на повърхностните води, които се нуждаят от защита и подобряване, за да са годни за обитаване от риби и качеството на водите за черупкови организми.

Определянето на районите за защита на стопански ценните видове е извършено въз основа на следните наредби:

- Решение на правителството № 202/2002 г. за одобряване на техническите норми за качеството на пресните повърхностни води, които се нуждаят от защита и подобряване, за да са годни за обитаване от риби, с последвалите изменения (HG 563/2006, HG 210/2007) - транспониращи Директиви 78/659/ЕИО и 2006/44/ЕО за качеството на пресните повърхностни води, които се нуждаят от защита и подобряване за да са годни за обитаване от риби;
- Решение на правителството № 201/2002 за одобряване на техническите норми за качеството на водите с черупкови организми, с последвалите изменения и за защита и подобряване, за да са годни за обитаване от риби, с последвалите изменения (HG 210/2007) - транспониращо Директива 79/923/ЕИО относно изискванията за качеството на водите с черупкови организми, изменена с Директива 2006/113;
- Заповед № 1950/2007 и 38/2008 на министъра на околната среда и устойчивото развитие и министъра на земеделието и развитието на селските райони за определяне и вписване на морските райони, подходящи за развъждане на черупкови организми;
- Закон № 317/2009 г. за одобряване на Извънредно постановление на правителството № 23/2008 г. за рибарството и аквакултурата;
- Закон № 69/1994 г. за забрана на международната търговия със застрашени видове, с последвалите изменения;
- Заповед № 8/126/2010 г. на министъра на земеделието и развитието на селските райони и министъра на околната среда и устойчивото развитие за забраните за риболов през 2010 г.
- Заповед № 342/2008 г. на министъра на земеделието и развитието на селските райони относно минималните индивидуални големини на живите водни ресурси в държавните водоеми, по видове, които могат да бъдат улавяни от водната среда;

- Заповед № 20/2010 г. за условията за извършване на любителски риболов/въдичарство и образеца за разрешително за любителски риболов;
- Заповед № 57/2007 г. за режима на защитените природни територии и за опазване на естествените местообитания и дивата флора и фауна, с последвалите изменения;
- Заповед № 262/330/2006 г. на министъра на околната среда и управлението на водите и министъра на земеделието, горите и развитието на селските райони, за опазване на популациите от есетра в естествени води и развитието на аквакултурата в Румъния.
- Заповед № 1231/812/2007 г. на министъра на околната среда и устойчивото развитие и министъра на земеделието и развитието на селските райони за одобряване на програмата за подпомагане на популацията в р. Дунав чрез зарибяване с есетра през 2007 г.

България

В България в ПУРБ на БДДР няма определени райони за защита на икономически важни видове, тъй като независимо че чл. 119а, ал.4 от Закона за водите предвижда зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, вторично законодателство (наредби, правилници, инструкции и заповеди) което да урежда начина и критериите за определянето на такива на практика няма. Водните тела от категория „река“ се използват само за любителски риболов съгласно упоменатия Закон. По отношение на язовирите за стопански риболов има мерки и изисквания за защита на местното естествено възпроизводство на рибата с цел опазване и поддържане на рибните запаси и другите водни организми.

В ПУРБ на БДДР, в съответствие с Наредба № 4/20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и развъждане на черупкови организми, са определени водни тела или части от тях, които предлагат условия за местообитания на риби, както и крайбрежни води за местообитания и възпроизводство на черупкови организми. Приложение III-2.1 към ПУРБ на БДДР изброява 12 места в крайбрежните води в черноморския басейн, които предлагат или са годни за жизнена среда и възпроизводство на черупкови организми. Местата в повърхностните водни тела, в които има условия за местообитания на риби, са 598.

4.7 Райони с води, чувствителни към хранителни вещества, включително уязвими райони

4.7.1 Чувствителни райони

Чувствителните райони имат за цел да опазят повърхностните води от увеличаващото се съдържание на хранителни вещества от отпадъчните води от населените места.

Румъния

По своите качества нитратите и фосфатите спадат към група „Хранителни вещества“. Хранителните вещества са съединения на азота и фосфора в заобикалящата среда, от които растенията и животните се нуждаят за своя растеж и развитие. Нормално е във водата, почвата и подпочвата да има хранителни вещества; за замърсяване с такива се говори, когато те присъстват в количества свръх определените от механизмите за функциониране на екосистемата. Съгласно Директивата за пречистването на градските отпадъчни води и Рамковата директива за водите хранителните вещества включват следните физико-химични елементи на азота и фосфора: N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃, P-PO₄, P_{total}. Екологичното състояние, давано от „хранителните вещества“, се получава чрез прилагане на принципа на „най-неблагоприятния сценарий“.

От гледна точка замърсяването хранителните вещества са различни форми на азота и фосфора (нитрати, нитрити, амониеви радикали, органичен азот в растителни остатъци и други органични съединения и фосфати). Излишъците от хранителни вещества, независимо от източника, се отмиват или просмукват в подземните води, в реките, езерата и моретата. В процеса на варене концентрацията на нитрати във водата се увеличава, а пречиствателните филтри не задържат нитратите.

Естествените източници на нитрати (NO₃) и фосфати (PO₄) във водата са изпращанията на водни животни (най-вече риби), почвите в езерния басейн или разлагането на специфични за водоносния слой органични вещества.

Излишъци от фосфати и нитрати се натрупват вследствие на дейността на човека, т.е. при заустване в повърхностни води на отпадъчни води от ПСОВ или на непречистени канализационни води, както и от битови отпадъци и такива от промишлени и селскостопански източници (синтетични и естествени торове).

Земеделieto и животновъдството водят до сериозно замърсяване на подземните води, което много често се натрупва и трайно присъства във водоносните слоеве. Наличието на хранителни вещества в отпадъчните води в големи количества води до замърсяване на реки и езера, в които може да настъпи евтрофикация под формата на засилено развитие на водорасли и други висши растителни форми, т.нар. „цъфтеж на водорасли“, водещо до нежелателни смущения в баланса на водните организми и в качеството на водата. Намаляването на кислорода във водата ще доведе до смърт и масово разложение на целия зоопланктон. Без кислород водата се превръща в среда за ферментация и разложение.

Имайки предвид положението си в басейна на р. Дунав и в басейна на Черно море и необходимостта от опазване на околната среда в тези райони, Румъния е обявила цялата си територия за чувствителен район. Това решение води след себе си изискване агломерациите с население над 10 000 ЕЖ да осигурят инфраструктура за пречистване на градските отпадъчни води, позволяваща висока степен на пречистване, особено на отстраняване на хранителните вещества (азот и фосфор) от отпадъчните води - съгласно чл. 3, ал. 1 от НГ № 352/2005.

България

Чувствителните райони имат за цел да опазят повърхностните води от увеличаващото се съдържание на хранителни вещества от отпадъчните води от населените места. Водосборните области на определените чувствителни райони трябва да отговарят на изискването за допълнително пречистване на градски отпадъчни води (стъпката за отделяне на азота и фосфора) за населени места с повече от 10 000 ЕЖ. Чувствителните райони обхващат цялата БДЧР.

За територията на БДДР чувствителните райони са:

- Р. Дунав в Република България - от границата при Ново село до пограничния гр. Силистра.
- Всички притоци във водосборния басейн на р. Дунав на територията на България.

4.7.2 Уязвими райони

Румъния

Важна последица с опасно отражение върху човешкото здраве е наличието съответно на нитрати и нитрити в питейната вода. Тези азотни съединения могат да предизвикат - при бебета и бременни жени - заболяване на кръвта, известно като „синя болест“, което може сериозно да повлияе на здравето им и дори да изложи на риск живота им.

За преодоляване на замърсяването и недопускане на такова в бъдеще и за постигане на еднакво равнище на защита във всички румънски води е приета

Програма за действие за опазване на водите срещу замърсяването с нитрати от селскостопански източници. По този начин от юни 2013 г. в изпълнение на решение №221983/GC/12.06.2013 на *Междуведомствената комисия за прилагане на Плана за действие за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници* Програмата за действие се прилага на национално равнище.

За да се намали потенциалът за замърсяване с нитрати „Програмата за действие за опазване на водите срещу замърсяването с нитрати от селскостопански източници“ се изпълнява в съответствие с мерките, включени в Кодекса на добрите практики в земеделието.

България

Определени са уязвими зони за защита на подземните води от замърсяване с хранителни вещества от селскостопански източници. В Заповед № РД-930/25.10.2010 г. на министъра на околната среда и водите са определени уязвимите зони с изисквания към животновъдите и растениевъдите.

Уязвимите зони обхващат около две трети от територията на БДЧР и само част от водосборната област на р. Камчия, р. Велека и р. Резовска не са уязвими области.

Уязвимите области са особено важни за Дунавския район предвид факта, че почти всички подземни водни тела се използват за добив на питейна вода, което налага опазването и съхранението на подземните води като стратегически ресурс за идните поколения.

В България със Заповед № РД-930/25.10.2010 г. на министъра на околната среда и водите от общо 47 подземни водни тела в географския обхват на Програма ТГС Румъния-България 29 водни тела са определени като замърсени и заплашени със замърсяване с нитрати от селскостопански източници, както и уязвимите области, в които водите са замърсени с нитрати от селскостопански източници. От тях 26 водни тела са в Дунавския район, а три - в региона на Черно море.

5 Съществуващи екологични проблеми

5.1 Климат и качество на въздуха

Урбанизацията и индустриализацията пряко влияят на местните климатични условия, променяйки стойностите на метеорологичните елементи във въздушния слой, който се намира над тези (урбанизирани и индустриализирани) територии. Неправилните и неподходящи решения в планирането и устройството на територията създават неблагоприятни микроклиматични условия за човешкия комфорт. В много случаи тези решения по устройство на територията водят не само до увреждане на благоприятните свойства на природния ландшафт, а и до създаване на неблагоприятни условия на живот за населението. Основните отрицателни изменения са свързани с:

- Висока степен на топлинно замърсяване - то се причинява от топлообмена при бетона, камъка, асфалта и другите строителни материали и полагането им. Топлинно напрежение, което е обект на научни изследвания от дълго време;
- Влошени условия за аерация (въздухообмен) поради всички елементи на на урбанизацията и индустриализацията, които водят до промяна в характеристиките на вятъра. Неправилното разпределение на елементите на урбанизацията води до образуване на области с преобладаване на тихо време и липса на възможност за нормален въздухообмен. Това създава условия задържане на замърсителите на място и за оформяне на други източници в приземния въздушен слой, което пряко влияе на здравето на населението.

Почти всички видове човешка дейност водят до промяна в състава на приземния въздушен слой, където хората живеят. Основните причини за високата степен на замърсяване са:

- Основният проблем е високото съдържание на фини прахови частици с размер под 10 микрона. През 2012 г. в област Видин са измерени най-високите нива на фини прахови частици в цялата страна. Общо 34% от населението в областта, където е извършено наблюдението на околната среда край Дунав от българската страна, е засегнато от това замърсяване, като в над 35 дни годишно са измерени стойности над средната дневна норма от 50 µg/m³. Причините за нивата на фините прахови частици над допустимите граници са емисии от транспортния, индустриалния и жилищния сектор и слабата поддръжка на пътищата.
- Отработените газове от пътния трафик са основната причина за замърсяването на въздуха около градските артерии и вътре в градовете като цяло. Данните, подавани от националната система за наблюдение, са пример за това.
- Отработените газове от горивните инсталации за промишлени и битови нужди са друг съществен фактор, който води до влошаване на качеството на въздуха.

Съгласно чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух общините прилагат общинските програми, които са законното средство за поддържане и управление на качеството на въздуха на тяхна територия. В общините, в които се прилагат програмите по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, се прилага постоянен контрол (с автоматични измервателни станции) и наднормено замърсяване по показателя ФПЧ10 е установено в следните градове от трансграничната област: Велико Търново, Видин, Враца, Добрич, Монтана, Плевен, Русе. Основните причини за наднормените равнища на ФПЧ10 съгласно програмите са:

- Битовото отопление през зимния сезон, което в повечето случаи се съчетава с допълващия ефект от транспорта;
- Преобладаващото влияние на транспортния сектор - за най-големите градове;
- Преобладаващото влияние на неорганизираните източници на емисии - за някои градове в близост до големи промишлени райони;

Понастоящем в областта по програмата от българската страна, особено във Велико Търново и Горна Оряховица, се наблюдават сериозни екологични проблеми поради темпото на замърсяване на въздуха, водите и почвите²⁸.

5.2 Води

5.2.1 Повърхностни води

Някои от проблемите във връзка с качеството на водите, които са общи за двете страни са, както следва:

- Отпадъчните води от (някои) човешки агломерации не са изцяло обхванати от канализационната мрежа. Има много агломерации без канализация и колектори за пречистване на води;
- Пречиствателни станции за отпадъчни води не са построени в агломерации с повече от 10 000 ЕЖ и агломерации от 2 000 до 10 000 ЕЖ. Някои то

²⁸ Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г. (Министерство на регионалното развитие и благоустройството, 2012 г.)

съществуващите пречиствателни съоръжения са неефективни, остарели или много износени;

- Съществуващите ПСОВ не пречистват всички отпадъчни води поради липсата на входни колектори, недостатъчен капацитет на преработка и изискват реконструкция, модернизация или усъвършенстване.
- Непречистени отпадъчни води се изхвърлят пряко във водни басейни с повърхностни води;
- Неразрешено заустване на промишлени отпадъчни води във водни ресурси;
- Проблемите с пречистването на отпадъчните води са типични за градските и селските райони, в които няма пречиствателни станции, а икономическите дейности включват рискове за околната среда;
- Водите в реките, използвани за добив на баластра, са в лошо химическо състояние и са подложени на хидро-морфологични въздействия.
- Състоянието на съществуващите канализационни мрежи не винаги е добро - мрежите са остарели и позволяват просмукване/течове;
- Замърсяване от селскостопански източници - торове и пестициди;
- Съществуват неразрешени сметища за битови отпадъци, включително в рамките на заливните равнини и тераси на реки;
- Различни източници на замърсяване от промишлеността - изливане на отпадъчни води във водоземни кладенци и оборотни води, наличие на неразрешените депа за промишлени отпадъци.

Сред основните проблеми при водите на Черно море са: еутрофикация/обогатяване с хранителни вещества; промени в живите морски ресурси и в биоразнообразието/местообитанията; химическо замърсяване (в т.ч. с нефт) включително поява на неприсъщи инвазивни видове и ерозия на крайбрежието на Черно море.

5.2.2 Подземни води

Румъния

В местата, където почвата е повлияна от използване на химически торове, концентрациите на нитрати често се движат около 100 mg NO₃/l. Превишаването на пределните стойности за нитрати беше отразено също в кладенците за наблюдение на водите в съществуващите и затворени големи химически заводски комплекси, но подобно превишение обикновено е по места, основно на площадката или в съседство, но все пак може да се яви опасност за замърсяване на местните водоносни слоеве, имайки предвид хидродинамичното естество и хидравличната проводимост на водата.

През 2012 г. най-високите концентрации на нитрати бяха установени в:

- хидрографското пространство Добруджа-крайбрежие, в кладенците за контрол на замърсяването, намиращи се във водни тела RODL01, 02, 04, 05, 09, 10;
- в басейна на р. Жиу, в кладенците във водни тела ROJI05 и 06;
- в басейна на р. Олт, в кладенците във водни тела ROOT02, 07 и 08;
- в басейна на р. Аргеш-Ведя, в кладенците във водни тела ROAG03, 05, 08 и 09;

Сред основните замърсяващи фактори, които могат да повлияят на качеството на водата, са:

- химическите продукти (торове, пестициди) използвани в земеделието, които затрудняват установяването и предотвратяването на дифузното замърсяване,

- битови отпадъци и отпадъци от животновъдството, тежки метали.

Качеството на подземните води се влияе също от замърсяването между по-високите производствени мощности в земеделието и градското развитие и модернизацията на канализацията и изграждане на ПСОВ, лошата експлоатация на съществуващите ПСОВ, липсата на организирана система за събиране, изнасяне и управление на отпадъците и утайките от градските отпадъчни води.

Замърсяването на подземните води има важни последици за използването на ресурса на подземните води за питейна вода, тъй като пречистването на подземните води е трудоемък и скъп процес.

България

Голям екологичен проблем за момента е доста неблагоприятното химическо състояние на значителна част от подземните водни тела в географския обхват на Програма ТГС Румъния-България. Съгласно наличната информацията през 2012 г., както е посочено в съществуващото състояние по-горе, в „лошо“ химично състояние са 23 подземни водни тела, а в „добро“ химично състояние - 24 подземни водни тела. От тези в „лошо“ химично състояние са 20 водни тела са в Дунавския район, а три - в региона на Черно море.

Отрицателното антропогенно въздействие върху химичното и количественото състояние на подземните води е резултат от:

- точкови източници на замърсяване: стари сметища за отпадъци от населени места; складове за пестициди и др.;
- дифузни източници на замърсяване: населени места без ПСОВ и без или само с частична канализация, съществуващи силно амортизирани канализационни мрежи, земеползване (обработваема земя и трайни насаждения) във връзка с използването на торове и пестициди;
- състояние на черпенето: сезонен недостиг на вода в някои райони, големи загуби на питейна вода преди да достигне до потребителите; ползване на питейна вода за промишлени нужди и напояване.

5.3 Почви

Румъния

Най-сериозните проблеми при деградацията на почвите засягат юго-западната част на географския район на Програма ТГС Румъния-България 2014-2020, т.е. окръзите Долж, Олт и Мехединци.

Най-силно засегнат е окръг Долж, обширни части от който са засегнати от опустиняване. Част от окръг Долж е определена за екологично възстановяване: участъка с пясъчните дюни отляво на Жиу, в триъгълника Садова - Бекет - Корабия, където необмисленото изсичане на защитните горски пояси засили процеса на опустиняване и разширяването на областта на изсушаване.

Широкото обезлесяване и обилните дъждове в окръг Долж през последните години също увеличи броя на свлачищата, особено в местата с преобладаващи глинести почви, които поради това са повече изложени на такива опасности.

- В юрисдикцията на Службата по горите на окръг Долж влизат 1 978 ха неплодородни земи (които не могат да бъдат възстановени чрез залесяване), около 1 000 ха от които са пясъци.

Положението при земите в окръг Долж е следното:

- Площта на земите, изложени на ерозия в окръг Долж, е 20 707 ха или около 3,5% от общата земеделска земя.
- Площта на земите, засегнати от опустиняване, е 14 650 ха или около 3,5% от общата земеделска земя.
- Площта на земите, засегнати от свлачища, е 1 324 ха или около 0,2% от общата земеделска земя.
- Площта на земите, засегнати от прекомерна влажност, е 14 400 ха или около 2,5% от общата земеделска земя.
- Площта на земите, засегнати от опустиняване в окръга, е 233 381 ха или около 39,5% от общата земеделска земя.
- Площта на земите без или с увредена растителност е 5 200 ха, около 0,9% от общата земеделска земя.

В окръг Олт около 47 899 ха земеделски земи са отрицателно повлияни от деградация на почвите в по-голяма или по-малка степен поради: повърхностна, дълбочинна или вятърна ерозия, свлачища, наводнения, уплътняване, намалено съдържание на органични вещества, затлачване, почвена и атмосферна суша, преминаване към ползване, различно от земеделие.

В окръг Мехединци почвите често са под въздействието на суши (78 ха), ерозия (85 ха), ограничено наличие на чернозем, подвижно съдържание на калий и фосфор и др.

Кълъраш, Джурджу и Телеорман са сред окръзите с най-големи обработваеми площи в регион Южна Мунтения. Обаче в тези окръзи се отбелязва ръст на незасятите площи.

България

Отрицателните процеси в почвите, които имат отношение към Програмата, се изразяват най-вече в задълбочаване на проблемите със затлачване и ерозия на почвите, процеси на ерозия и местно замърсяване.

Процесът на затлачване на почвите се отнася за почви, които се използват и трайно застрояват за изграждане на селища, инфраструктура, търговски и транспортни участъци, пътни мрежи. Очаква се в идните години процесът да стане още по-изразен преди предвид планираните за изпълнение проекти.

Ерозията на почвите засяга големи части от територията на страната, включително в трансграничния регион. Това е естествен процес, който много зависи от антропогенните фактори. Изсичането на гори и отстраняването на естествената растителност в случай на изпълнение на инфраструктурни, туристически и други проекти и отсъствието на адекватни мерки против ерозията водят до изострянето на проблеми, като загуба на ценни почви поради задълбочаване на ерозията. Свлачищата също са природни процеси и причините за възникването им се дължат на много нахъсания релеф и други специфични геоложки особености в определени региони, но те също много зависят и от човешката дейност в силно урбанизираните региони.

В повечето случаи замърсяването на местните почви е свързано с транспортната мрежа, складовете за опасни съставки и промишлените предприятия. Въпросите свързани с транспорта водят до замърсяване по места с петролни продукти, осоляване на околни почви поради поддържането на пътищата в зимни условия и замърсяване с битови отпадъци. Транспортните и особено промишлените предприятия са сериозен източник на замърсяване на почвите с тежки метали.

5.4 Ландшафт

Румъния

Ландшафтът е част от природата, която изпъква с уникално съчетание на компоненти, което е резултат от съчетанието на природни и човешки фактори. Опазването на ландшафта включва действия за опазване и поддържане на съществени аспекти или характеристики на ландшафт, оправдани от стойността на неговите активи, произтичаща от природната конфигурация и/или човешката намеса.

Управлението на ландшафта включва дейности, целящи опазване на ландшафта в контекста на устойчивото развитие, за да бъдат насочвани и съчетавани промените, които носят новостите в социалната, икономическата и екологичната област. Закон № 451 от 8 юли 2002 г., с който Румъния ратифицира Европейската конвенция за ландшафта, приета във Флоренция през 2000 г., определя задълженията в тази връзка.

Целите на Конвенцията включват: насърчаване на опазването на ландшафта, управление и развитие на ландшафта и организация на европейско сътрудничество в тази област.

През отминалите десетилетия естествените условия и ландшафти в Румъния бяха силно повлияни от развитието на стопанските дейности, съчетано с неотдавнашния икономически растеж, основан на разточително ползване на природните ресурси. В такива условия много растителни и животински видове биват застрашени и промяната на ландшафта е водещ показател за влошаването на околната среда. Специално внимание следва да се отделя на влиянието на ландшафта по всеки от 3-те му съставни части: културни елементи (населени места, инфраструктура, постройки, човешки дейности), биологично разнообразие и геоморфологична структура (релеф, геоложки и хидрогеоложки особености).

България

При ландшафта има няколко основни въпроса, като липсата на конкретно законодателство, замърсяване на съставните части на ландшафта, промяна на видовете ландшафт, нарушения на ландшафта и визуално-естетично въздействие.

Понастоящем единственият нормативен документ в България, който предвижда опазване и управление на ландшафта, е Европейската конвенция за ландшафта. Липсата на национално законодателство в областта на ландшафта е сериозна пречка за правилната оценка на въздействието върху ландшафта и съставните му части и съответно за опазването. Дейностите по опазване и устойчиво управление на ландшафта следва да бъдат уредени в законодателството.

Строителните дейности за развитие на нови обекти, както и за реконструкция и рехабилитация на съществуващи обекти, води до запрашаване и замърсяване на отделни части на ландшафта с тежки метали и сажди от пътищата; с отпадъци и горивно-смазочни материали от превозни средства и строителна техника и от дейностите, свързани с транспортното осигуряване.

Промяната на съществуващите ландшафти, както и замърсяването им с отпадъци има неблагоприятно визуално-естетично въздействие върху ландшафтите. Създаването на нови видове ландшафт в резултат на изграждане на нови инсталации и влиянието на човека върху териториите също представлява значителен проблем.

Нарушаването на ландшафта може да бъде пряко и косвено. Прякото увреждане на съставните части на ландшафта става в хода на строителните работи и рехабилитацията на всички видове обекти в резултат от наличието и използването на строително оборудване на площадката; трябва да се държи сметка и за визуално-естетичното натоварване на териториите. Косвени промени в ландшафтите се наблюдават в резултат от следните дейности: промени в земеползването, поставяне на

заграждения и осветление, промяна в характеристиките на ландшафта в резултат на интензификацията на ползването на терените, ерозията на почвите, влиянието върху ландшафтите в резултат на предложенията за оформянето им. Косвените промени в съставните части на ландшафта са резултат също от изграждането на нови постройки и обекти.

5.5 Биологично разнообразие

5.5.1 Флора и фауна

През отминалите десетилетия естествените условия бяха силно повлияни от развитието на стопанските дейности, съчетано с икономическия растеж, основан на разточително ползване на природните ресурси. В такива условия много растителни и животински видове се оказват лишени от местообитанията си и оттам застрашени.

Усилената урбанизация и презастрояване, интензификацията на транспорта, замърсяването на вътрешните водни басейни и нови територии с промишлени и битови отпадъци и др. са мощни отрицателни фактори, които влияят на изобилното и самобитно биологично разнообразие в България.

Презастрояването или развитието на туристическа и друга инфраструктура в чувствителните области (в т.ч защитени територии, обекти от Натура 2000, редки и уязвими местообитания и екосистеми като влажни местности, участъци по коритата на реки, гори и др.) става по-сериозен проблем през последните години.

Шосейният транспорт е общ екологичен проблем и отрицателното му влияние върху околната среда конкретно засяга биологичното разнообразие.

Замърсяването на въздуха, особено в големите градове в резултат на интензивното движение на автомобили води до влошаване на средата за живот, оттам до ограничаване на биологичното разнообразие и дори до изчезване на синантропни видове птици и бозайници. Отлагането на замърсители на въздуха е продължаващ проблем за здравното състояние на горите и местата на растителните общности. Той нарушава здравословния баланс на организми или екосистеми пряко или чрез подкисляване на почвите. Взаимодействието на отложените замърсители на въздуха с листната маса променя хранителния статус на дърветата и засилва податливостта им на болестотворни гъбички или насекоми-вредители.

Общият брой на видовете, които са чужди за България, нараства постоянно от 1900 г. насам. Най-уязвимите местообитания предвид навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са тези създадени от човека, последвани от местообитанията в речните долини.

Пренаселването води до намаляване на зелените площи, парковете и градините поради новото строителство. Парковете и зелените площи са места в които освен градските видове фауна успешно се запазват видове птици и бозайници, които са се приспособили към условията в града.

Извършваните преди 1989 г. дейности по напояването на заливната равнина на Дунав са променили значително растителността.

Безконтролното изхвърляне на строителни отпадъци от граждани и фирми на изходите на населените места, около пътните артерии и замърсяването на зелените площи също е значителен проблем. Това пряко влошава местообитанията, унищожава ценни растителни видове и влияе пряко и косвено на разнообразието на фауната.

5.5.2 Защитени места

Румъния

В резултат от икономическия натиск и липсата на отговорно управление на природните ресурси защитените територии са изложени на високи рискове поради: незаконни дейности, туризъм, строителство и браконьерство. Изброените дейности причиняват невъзвратими щети на естествената околна среда в трансграничния регион. Поради тези сериозни проблеми и предизвикателствата на изменението на климата, всички защитени територии, в т.ч. такива, които предстои да бъдат включени в Натура 2000, са изправени пред големи предизвикателства свързани със съхраняването на естествената околна среда.

Макар в някои области да е постигнат важен напредък, напр. в завършването на мрежата от защитени територии Натура 2000 и в намаляване замърсяването на сладководните обекти от точкови източници, не може да се каже, че общата цел за спиране на загубата на биологично разнообразие (към 2011 г.) е постигната.

До 25% от животинските видове все още са застрашени и дори често срещаните видове продължават да страдат от липса на подходящи местообитания извън защитените територии. Градското и промишленото развитие, новите инфраструктури продължават да се разрастват с тревожни темпове, често за сметка на оставащите естествени територии.

Отбелязва се не само загуба, деградация и постоянно раздробяване на естествените местообитания, а и фактът, че цели екосистеми са на ръба да изчезнат безвъзвратно.

Потенциалните последици са наистина много сериозни. Нашето икономическо и социално благосъстояние до голяма степен зависят от непрекъснатия поток жизнено важни „екосистемни услуги“, но тяхната важност за обществото често се пренебрегва.

Всички тези въпроси сочат необходимостта от удвояване в бъдеще на усилията на ниво политика в подкрепа на биологичното разнообразие и осигуряване биологичното разнообразие и многото екосистемни услуги, които то предлага, да бъдат по-добре обвързани с другите области на политиката, за да стане то основа за икономическото развитие и социалното благосъстояние.

България

Загубата на биологично разнообразие е един от най-сериозните проблеми за околната среда и в световен мащаб, и за България и по-конкретно за трансграничната област. Вследствие на човешките дейности в наши дни видовете изчезват от 100 до 1 000 пъти по-бързо от обикновеното. През последните десетилетия почти всички екосистеми и биологичното разнообразие, което е част от тях, са под влияние на множество отрицателни фактори като унищожаване, раздробяване, замърсяване, неправилно използване на местообитанията и изменението на климата.

Друг проблем е липсата на нови общи устройствени планове, които да регулират изграждането на обектите за активен отдих, курортните места, дейностите извършвани в обектите от Натура 2000 и др. в някои от утвърдените курортни общини.

Горските пожари са голям проблем за флората и фауната, тъй като те променят всички условия на околната среда, в т.ч. унищожават растителни и животински видове, много от които са редки и ценни, частично или изцяло унищожават слоя от чернозем, създават предпоставки за проникване и развитие на гъбични и други вредни организми, което води до нарушаване на стабилността на екосистемата.

5.6 Културно наследство

Проблемите понастоящем във връзка с опазването на културното и историческото наследство са едни и същи в България и Румъния, както следва:

- Недостатъчно съответствие с изискванията за защита и опазване на недвижимите културни ценности по Закона за устройство на територията, Закона за културното наследство, Закона за опазване на околната среда и постановленията към тях; с конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство.
- Непредвидени и непредприети превантивни мерки за физическа защита и съхранение;
- Недостатъчност на регулаторните изисквания относно обхвата и съдържанието на устройствените планове и инвестиционните проекти за предвиждане на комплексни мерки за обновяване, възстановяване и опазване на обектите на културното наследство и средата за представянето им от увреждане и унищожаване в резултат на предвидими природни и човешки фактори;
- Комплексни мерки за опазване и съхранение, които не са включени в проектите за устройство и инвестиционни средства за обновяване на околната среда и обектите, за подобряване и озеленяване на терени;
- Мерки за поддържане на качеството на средата за представяне на обектите на културното наследство в отдалечените региони и в градската среда, които не са били предвидени - няма изисквания за наличието на малки пречиствателни станции за отпадъчни води; за полагане на канализационни мрежи; създаване на условия за добро естествено проветряване на пространствата в старите плътно застроени части на градовете.
- Работи по съхранение и възстановяване (РСВ), които не са изпълнени качествено или с неподходящи за РСВ материали, засягащи конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Неподходящо избрани материали за РСВ във връзка с устойчивите и конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Некомпетентност и импровизации при извършване на текущите ремонтни работи и РСВ в строителните и възстановителни работи на недвижимите културни ценности в тяхната среда на представяне;
- Липса на институционализиран постоянен контрол на промените в параметрите на различните фактори, влияещи на материалните носители и средата на представяне на обектите на културното наследство;
- Непълно изяснени режими за опазване, съхранение и управление на популяризирането на културните ценности;
- Подреждане по приоритет на дейностите, които са рискови с оглед опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и действия за обновяване както на самите ценности, така и на средата на представянето им.

5.7 Отпадъци

По данни на ЕВРОСТАТ за 2010 г. (Съобщение на ЕВРОСТАТ № 48/2012 от 27 март 2012 г. за 2010 г.) сред държавите членки на ЕС има значителни различия по отношение на управлението на отпадъците. Сред държавите, в които общинските отпадъци основно се депонират в сметища, са: България (100%) и Румъния (99%), следвани от Литва (94%)

и Латвия (91%). В противоположния край на спектъра са държавите, където рециклирането на общинските отпадъци има важно значение: Дания (54%), Нидерландия (39%) и Белгия (37%).

Румъния

Сред нежелателните последици на човешката цивилизация е създаването на отпадъци и увеличаването на тяхното количество и разнообразие. В общото количество общински отпадъци най-голям дял имат битовите и подобните отпадъци (около 72%), като около 45% от тези отпадъци са биоразградими. Те идват от домовете на хората, както и от предприятия, търговски обекти, офиси, публични институции, здравни заведения и обществени места (паркове, обществени градини, пазари, улици). Обезвреждането на общинските отпадъци става най-вече чрез депониране в сметища. До момента в Румъния няма инсталации за изгаряне на общински отпадъци.

Отпадъците не само предполагат високи разходи за събиране, превоз, обезвреждане, дезинфекция и отделяне в околната среда, но също и носят потенциални рискове за здравето.

Преките рискове за здравето са свързани с патогени (бактерии, вируси и едноклетъчни, хелминти), с разлагане на органични вещества, при което се отделят силно миришещи и потенциално отровни съединения и токсични вещества като такива, причиняващи инфекциозни болести и отравяния, често от епидемично естество.

Има и косвени рискове, причинени от замърсяване на водоизточници и оттам на храни, причинено от нехигиенично управление на отпадъци.

Освен това при неправилно съхранение и събиране се създава благоприятна среда и храна за гризачи, мухи, насекоми и други преносители, които имат пасивна роля при разпространяването на болести. Не само населението като цяло, но и особено работещите в здравните служби и в службите по чистотата са изложени на този риск, съчетан с потенциала за произшествия, дължащи се на прах, леснозапалими и други опасни материали, пътно движение по време на превоз и недисциплинирани действия на членове на обществото. В твърдите отпадъци могат да се съдържат и отровни вещества.

Правилното управление на отпадъците следва да не допуска и, доколкото е възможно, да смекчава тези отрицателни последици.

България

Голям проблем за трансграничната област е, че на някои места все още няма съоръжения за компостиране и предварителна обработка на отпадъците и че няма съоръжения за обработка на строителни отпадъци. Все още има сметища, които не отговарят на нормативните изисквания и трябва да бъдат затворени. Освен това има открити въпроси във връзка с управлението на строителните и опасните отпадъци. Сред тях са:

- липсата на съоръжения за преработка на определени видове отпадъци;
- депониране на голяма част от промишлените отпадъци в сметища за безопасни отпадъци, което води до бързо изчерпване на капацитета на тези съоръжения;
- липса на център за обезвреждане на опасни отпадъци;

Нерешен остава въпросът за опасните отпадъци от бита, като флуоресцентни лампи, батерии, бутилки съдове, съдържащи опасни вещества и др.

В повечето случаи тези отпадъци попадат в потока от битови отпадъци. Основната причина за това е, че в общините няма определени места за събиране на такива видове отпадъци.

Проблем също са и незаконните предприятия за разглобяване на излезли от строя автомобили - в повечето случаи това са лица без разрешителни за преработка на отпадъци и които е трудно да бъдат установени.

Идеята за използване на отпадъците като един вид енергиен ресурс още не е възприета в достатъчна степен и това пречи на постигането на икономически изгодни и екосъобразни резултати в страната.

5.8 Материални активи

Макар и да няма достатъчно общодостъпни данни за сегашното състояние на материалните активи е явно, че обществената и културната инфраструктура се нуждае от основни ремонти (в т.ч. възстановяване на пътната инфраструктура и системи за предотвратяване на бедствия). България все още има много работа пред себе си, за да постигне европейските стандарти за равнищата на материалните активи.

Обществените заведения като детски гради, домове за стари хора, сиропиталища и др. не са достатъчни нито като брой, нито като качество. Културната инфраструктура се сблъсква с липса на средства за поддръжка и развитие. Същото важи и за дълготрайните материални активи с екологично предназначение, като съоръжения и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда и оборудване за наблюдение и контрол.

5.9 Население и човешко здраве

Румъния

От гледна точка на динамика и здраве на населението особена загриженост предизвиква процентът на смъртност в географския район на ТГС Румъния-България 2014-2020 г., който превишава националния показател във всички окръзи без Констанца (11,8%). Най-високият процент (18,1%) е регистриран в окръг Телеорман. Тревожна е също детската смъртност преди навършване на 1 година на 1 000 живородени, която е от 7,9% в окръг Долж до 14,7% в окръг Мехединци (където в селските райони тя достига 19,3%).

Статистиката сочи, че на първо място сред причините за смърт в Румъния са заболяванията на кръвоносната система, следвани от туморите.

България

Основният проблем пред демографското развитие на страната е високият процент на смъртност. Коефициентът на общата смъртност през 1990 г. е бил 12,5%, през 2000 г. той се покачва до 14,1% и след това се задържа над 14%. През 2013 г. коефициентът на смъртност е 14,4%. Вследствие на това естественият прираст на населението е отрицателен. През последните години процентът на смъртност поради заболявания на кръвоносната система постоянно нараства. България е на едно от първите места в Европа със стандартизиран процент смъртност, който значително превишава този за ЕС - 685,35 (България) и 276,3 (ЕС) на 100 000 души.

През последните години детската смъртност в страната е относително постоянна - около 9%. Този показател е по-висок от средния за ЕС. През последните 5 години раждаемостта показва тревожна тенденция към намаляване (от 10,7% през 2009 г. до 9,2% през 2013 г.). Като цяло е налице тенденция към намаляване на населението на страната. Тази тенденция се дължи не само на отрицателния естествен прираст на населението, но и на миграцията на населението.

Анализът на данните от последните 5 години показва нарастване на заболяемостта с някои обществено значими заболявания - съдови, ендокринни и злокачествени туморни образувания.

6 Цели на опазване на околната среда

6.1 Цели на опазване на околната среда на национално равнище

Румъния

В раздел 2.3.2 от настоящия доклад са представени „Националните стратегии, програми и планове в Румъния“, което дава възможност да се определят националните цели по опазване на околната среда, както имат отношение към Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 г. Като имащи най-пряко отношение се разглеждат целите, определени посредством:

Националната стратегия за устойчиво развитие на Румъния (2013-2020-2030 г.) (НСУР) е разработена от Министерството на околната среда и устойчивото развитие заедно с Програмата за развитие на ООН (ПРООН Румъния).

Както се посочва в окончателния документ, приет с решение на правителството № 1.216/2007 за одобрение на меморандум за разбирателство между Централния държавен орган по околната среда и Програмата за развитие на ООН в Румъния за актуализиране на Националната стратегия за устойчиво развитие, в НСУР се посочва:

- рационално съотношение между целите на развитието, включително инвестиционните програми, и капацитета за подпомагане на природния капитал;
- използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционните решения, изискващи публични средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги;
- предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка както на дългосрочни решения за адаптация, така и междуотраслови планове за непредвидени ситуации, които да включват алтернативни портфейли с решения за кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека.

Стратегически цели на НСУР:

- *Хоризонт 2013: Органично включване на принципите и практиките за устойчиво развитие във всички публични политики и програми на Румъния като държава-членка на ЕС.*
- *Хоризонт 2020: Достигане на сегашните основни средни показатели на ЕС за устойчиво развитие.*
- *Хоризонт 2030: Значително приближаване на Румъния до средните годишни показатели на ЕС за устойчиво развитие.*

Основните направления на действията, разбити по отрасли и по времеви хоризонт, включват:

- *рационално съотношение между целите на развитието, инвестиционни програми, включително на междуотраслово и регионално равнище с потенциала и капацитета за подпомагане на природния капитал;*
- *Засилена модернизация на образователното и професионалното обучение, системите за здравеопазване и социално подпомагане, като се отчита демографското развитие и неговото отражение върху пазара на труда;*
- *Общо използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционните решения, изискващи публични*

- средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги;*
- *предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка на планове за непредвидени кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека;*
 - *Осигуряване на безопасност и сигурност на храните чрез използване на конкурентните предимства на Румъния, без да се изоставя изискванията за плодородие на почвата, опазване на биоразнообразието и опазване на околната среда;*
 - *Намиране на допълнителни ресурси за финансиране за осъществяването на големи проекти и програми, особено в инфраструктурата, енергетиката, опазването на околната среда, безопасността на храните, образованието, здравеопазването и социалните услуги;*
 - *Опазване и разширяване на националното културно и природно наследство; хармонизиране с европейските норми и стандарти на качество на живот.*

От значение за Програмата за ТГС Румъния - България 2014-2020 г. е националната цел, поставена за Хоризонт 2020, която практически обобщава поредица от общи цели, свързани с енергийната ефективност и възобновяемите източници, от една страна, и измененията на климата и мерките за адаптация, от друга.

Хоризонт 2020: Национална цел:

Осигуряване на ефективна и безопасна работа на националната енергийна система, като се постигне сегашната средна енергийна интензивност и ефективност на ЕС; изпълнение на задълженията на Румъния по законодателния пакет „Изменения на климата и енергия от възобновяеми източници“ и международно на основата на ново глобално споразумение; насърчаване и прилагане на мерки за адаптиране към измененията в климата и спазване на принципите за устойчиво развитие.

Дейности:

- Интегриране на адаптацията към измененията на климата по време на прилагане и изменение на сегашното и бъдещото законодателство и политики;
- Коригиране на бюджета, на всички национални стратегии и програми, за да се гарантира, че те включват адаптацията в отрасловите политики;
- Създаване на пътища за комуникация от гледна точка на прилагане на мерките за адаптация на местно равнище. Много от решенията, които оказват пряко или непряко въздействие върху адаптацията към измененията на климата, се вземат на местно равнище;
- Повишаване на осведомеността за адаптацията към измененията на климата. Промени в поведението на обществото и общностите в голяма степен зависят от осъзнаването на проблема.

Таблица 6-1: Цели на опазване на околната среда - Румъния

Политика и стратегии за опазване на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Оси за действие		Приоритетна ос	Специфични цели
Национална стратегия за устойчиво развитие на Румъния (2013-2020-2030 г.)				
Хоризонт 2020: Национална цел: <i>Осигуряване на ефективна и безопасна работа на националната енергийна система, като се постигне сегашната средна енергийна интензивност и ефективност на ЕС; изпълнение на задълженията на Румъния по законодателния пакет „Изменения на климата и енергия от възобновяеми източници“ и в международен мащаб на основата на ново глобално споразумение;</i>	Рационално съотношение между целите на развитието, инвестиционни програми, включително на междуотраслово и регионално равнище с потенциал и капацитет за подпомагане на природния капитал;	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие	1; 2	1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища 2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство
	Засилена модернизация на образователното и професионалното обучение, системите за здравеопазване и социално подпомагане, като се отчита демографското развитие и неговото отражение върху пазара на труда	Население Човешко здраве	4	4.1: Да се създаде интегрирана трансгранична зона по отношение на заетостта и мобилността на работната сила
	Общо използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционните решения, изискващи публични средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги	Въздух / Климат Води Почва Отпадъци Население Човешко здраве	5	5.1: Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС

Политика и стратегии за опазване на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Оси за действие		Приоритетна ос	Специфични цели
<i>насърчаване и прилагане на мерки за адаптиране към измененията в климата и спазване на принципите за устойчиво развитие.</i>	предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка на планове за непредвидени кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	3	3.1: Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област
	Осигуряване на безопасност и сигурност на храните чрез използване на конкурентните предимства на Румъния, без да се изоставя изискванията за плодородие на почвата, опазване на биологичното разнообразие и околната среда	Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	2	2.2: Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион
	Намиране на допълнителни ресурси за финансиране за осъществяването на големи проекти и програми, особено в инфраструктурата, енергетиката, опазването на	Въздух / Климат Води	5	5.1: Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на

Политика и стратегии за опазване на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Оси за действие		Приоритетна ос	Специфични цели
	околната среда, безопасността на храните, образованието, здравеопазването и социалните услуги	Почва Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Материални активи Отпадъци <u>Население</u> <u>Човешко здраве</u>		публичните администрации в контекста на ТГС
	Опазване и разширяване на националното културно и природно наследство; хармонизиране с европейските норми и стандарти на качество на живот	Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Материални активи Отпадъци Население	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство

Политика и стратегии за опазване на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Оси за действие		Приоритетна ос	Специфични цели
		Човешко здраве		

България

Националната програма за развитие: България 2020 г. (НПР БГ 2020) е водещият стратегически и програмен документ, определящ целите на политиките за развитие на страната до 2020 г. НПР БГ 2020 е цялостен документ за социално-икономическото развитие на България до 2020 г., показващ връзката с приоритетите на ЕС в контекста на Европа: Стратегия 2020 и националните приоритети на България. Тя обхваща целия кръг дейности на държавата в областта на социално-икономическото развитие и в същото време определя мястото на мерките за постигане на националните цели, чието изпълнение е заложено в Националната програма за реформи, Програмата за сближаване и всички съществуващи стратегически и програмни документи. Поради това НПР БГ 2020 се явява основа за програмния документ съгласно политиката за сближаване на ЕС за периода 2014 - 2020 г.

Национална стратегия за опазване на околната среда 2009 - 2018 г. (НСООС) е естественото продължение на политиката по околната среда на Република България. НСООС е най-вече стратегически документ. Тя представя визията за развитие на националната политика по околната среда и формулира националните дългосрочни приоритети. НСООС отчита, че процесите и предизвикателствата свързани с околната среда влияят на всички сектори и части на обществото и обратно, което изисква по-интегрирани и цялостни подходи за работата по тях. Тя разглежда нарастващата необходимост от опазване и подобряване на качеството на околната среда, което трябва да се приема като един от стълбовете на устойчивото развитие заедно с икономическото и социалното развитие. Стратегията очертава целите и действията за опазване, възстановяване и възраждане на околната среда, за поддържане на разнообразието на живата природа и благоразумно използване на природните ресурси и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

В таблицата по-долу е представена взаимовръзката между приоритетите на ТГС Румъния-България и националните стратегически приоритети, свързани с целите на опазването на околната среда, заложен в тези ключови документи.

Таблица 6-2: Цели на опазване на околната среда - България

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище		
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели	
Национална програма за развитие: България 2020 г. (НПР БГ 2020)					
3. Постигане на устойчиво регионално развитие и използване на местния потенциал.	3.2. Насърчаване на развитието на градовете и подобряване интегрирането на българските региони на национално равнище Съгласно: Предотвратяване на риска, развитие на техническата инфраструктура, ОПРР 2014-2020 г.	Население Човешко здраве Биологично разнообразие	3	3.1: Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област	
	3.4 Съдействие за ефикасно и устойчиво използване на туристическия потенциал на регионите и развитие на културни и творчески занятия в тях	Води Почва	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство	
	3.5 Създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите, за приспособяване към изменението на климата и постигане на устойчиво и ефикасно използване на природните ресурси	Климат Качество на въздуха Ландшафт Културно наследство	на	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство 2.2: Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион
				3	3.1: Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област
	3.6 Засилване на териториалното сближаване чрез развитие и разширяване на трансграничното, междурегионалното и международното сътрудничество			1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи
5. Подпомагане иновациите и инвестиционните дейности за подобряване на стопанската конкурентоспособност	5.4 Подпомагане на туристическия сектор.	Население Човешко здраве Биологично разнообразие Културно	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство	

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели
		наследство		
8: Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазарите	8.1 Изграждане на устойчива система на ж.п. транспорт чрез реформи в сектора	Население Човешко здраве Биологично разнообразие Води	1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища
	8.2 Ефикасна поддръжка, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура. Обединяване на българската транспортна система с европейската	Почва Климат Качество на въздуха Ландшафт	1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи
	8.3 Постигане на висока безопасност и сигурност на транспорта	Културно наследство Материални активи	1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища
	8.4: Ограничаване на отрицателното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве		1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища
	8.5: Устойчиво развитие на обществения транспорт		1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели
				връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи
	8.6: Подобряване свързаността и интеграцията на българските региони в национален и международен мащаб и свързаността с големите градски центрове в съседните страни		1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи
				1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища
Национална стратегия за опазване на околната среда (2009-2018 г., проект)				
Ограничаване и предотвратяване на последиците от изменението на климата и чиста енергия	Намаляване ръста на емисиите от парникови газове по отношение на ръста на БВП	Климат Качество на въздуха Население	1	1.1: Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи
	Адаптиране към изменението на климата	Човешко здраве	1	1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища
	Постигане на екологично устойчиво развитие на енергетиката в страната			Не е приложимо
Осигуряване на вода от достатъчно количество и качество за населението и икономиката.	Осигуряване на добри повърхностни и подземни води, добър екологичен потенциал на изкуствените или сериозно реконструирани водни тела.	Води Биологично разнообразие	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство
	Осигуряване на вода от достатъчно количество и качество за населението, водните екосистеми и икономиката и намаляване на последиците от наводненията и сушилите в контекста на промените в световен мащаб	Почва Ландшафт Културно		2.2: Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели
	<p>Осъзнаване на водата като елемент на националната сигурност за устойчивото развитие на страната.</p> <p>Прилагане на комплексно управление на водите и крайбрежните площи в басейна на Черно море въз основа на екосистемния подход. Преодоляване на водните кризи.</p>	наследство		
Здравословна среда за по-добър живот	Намаляване на здравните рискове от замърсяването на околната среда	<p>Население</p> <p>Човешко здраве</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Води</p> <p>Качество на въздуха</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Културно наследство</p> <p>Отпадъци</p>	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство
	Постигането на общите стандарти на ЕС за качеството на атмосферния въздух (КАВ) на територията на страната, намаляване на равнищата на емисиите и подобряване качествата на течните горива			
	Прекратяване на използването на вещества, които изтощават озоновия слой и намаляване на емисиите на флуорирани парникови газове			
	Намаляване на рисковете за човешкото здраве и околната среда от химикали			
	Предотвратяване на големи инциденти с опасни вещества и ограничаване на техните последици			
	Предотвратяване на неразрешения износ на определени опасни химикали			
	Подобряване на осведомеността на населението, в т.ч. в детска и ученическа възраст, за намаляването на рисковете за околната среда и човешкото здраве от използването на определени опасни химикали			
	Предотвратяване и намаляване на шума в градските райони			
	Подобряване на контрола върху източниците на шум в околната среда от компетентните органи			

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели
	Устойчиво управление на почвите			
	Възстановяване на увредените почви			
Насърчаване на устойчивото потребление и производство	Разширяване на използването на зелени технологии и еко-иновации във всички сектори от икономиката	Население	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство 2.2: Подобряване на устойчивото използване на екосистемите в трансграничния регион
	Включване на превантивни инструменти в икономическите политики по околната среда	Човешко здраве		
	Насърчаване на устойчиви модели на потребление и производство във всички сектори на икономиката	Биологично разнообразие		
	Устойчиво управление на отпадъците	Води		
	Постигане на устойчиво транспортна система и намаляване на натиска на транспорта върху околната среда	Качество на въздуха		
	Устойчиво управление на регионите на страната	Почва		
	Развитие на устойчиви градски агломерации и	Ландшафт		
	Постигане на устойчиво селскостопанско развитие и намаляване на натиска върху сектора на околната среда	Културно наследство		
	Устойчиво управление на горите въз основа на екосистемния подход	Отпадъци		
	Намаляване на натиска от туризма върху околната среда и устойчиво развитие на туризма	Материални активи		
	Комплексно опазване и съхраняване на природното и културното наследство			
Ограничаване и спиране на загубата на биологично разнообразие	Устойчиво управление на биологичното разнообразие	Биологично разнообразие	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство
	Опазване на местообитания и видове от европейско и местно значение в Националната екологична мрежа и извън нея	Културно наследство		

Приоритети и политики, насочени към опазването на околната среда		Екологични фактори, които следва да бъдат отчетени	Връзка на приоритетите на Програма ТГС Румъния-България със стратегическите приоритети на национално равнище	
Стратегически приоритети	Подприоритети		Приоритетна ос	Специфични цели
Създаване на нови модели на поведение на околна среда, благоприятна за обществото и насърчаване на устойчиво развитие, както и предоставяне на по-добра информация и наблюдение на околната среда	Подобряване на достъпа до информация и общественото участие във вземането на решения за околната среда, в т.ч. повишаване използването на електронни средства за достъп до информация и общественото участие в процеса на вземане на решения	Биологично разнообразие Културно наследство Население	2	2.1: Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство
	Подобряване осведомеността, културата и създаване на нови модели на поведение на околна среда, благоприятна за обществото и насърчаване на устойчиво развитие			
	Подобряване и развитие на системи и програми за наблюдение			
	Подобряване и развитие на нови информационни системи и регистри за състоянието на околната среда			
	Развитие на методологии и въвеждане на набор от показатели, в т.ч. показатели за устойчиво развитие като средство за оценка на състоянието на околната среда и ефикасността на политиката по околната среда			

6.2 Цели на опазване на околната среда на европейско равнище

Стратегията „Европа 2020“ - стратегия на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Общият бюджет на Европейския съюз за програмния период 2014 - 2020 г. е насочен към постигане на целите на Стратегията „Европа 2020“, с изпълнението на която Европа се стреми отново да постигне растеж, който да бъде интелигентен, приобщаващ и устойчив:

Интелигентен растеж означава постигане на по-добри резултати в ЕС в областта на:

- образованието (прилагане на стимули за хората да се учат и да подобряват уменията си);
- научни изследвания/иновации (създаване на нови продукти/услуги, които водят до растеж и работни места и съдействат за решаване на социалните проблеми);
- дигитално общество (използване на информационни и комуникационни технологии);

Приобщаващ растеж означава:

- Подобряване равнищата на заетост в Европа - повече и по-добри работни места, особено за жените, младежта и по-възрастните хора;
- Съдействие на хората от всички възрастови групи да предвидят и да се приспособят към промените чрез инвестиции в умения и обучение;
- Модернизиране на пазарите на труда и социалните системи;
- Осигуряване облагите от растежа да достигнат до всички части на ЕС.

Устойчив растеж означава:

- Развитие на по-конкурентна икономика с ниска въглеродна интензивност, в която ресурсите се използват по ефективен и устойчив начин;
- Опазване на околната среда, намаляване на емисиите и недопускане на загуба на биоразнообразие;
- Използване на водещото положение на Европа в разработването на нови екосъобразни технологии и производствени методи;
- Въвеждане на ефективни интелигентни електроразпределителни мрежи;
- Използване на мрежи в европейски мащаб за осигуряване на нашите предприятия на допълнително конкурентно предимство (особено на дребните производители);
- Подобряване на условията за дейността, особено за малките и средните предприятия;
- Подпомагане на потребителите да правят напълно осведомен избор.

Стратегия „Европа 2020“ има 5 водещи цели за периода до 2020 г., както следва:

- Заетост - работни места за 75% от хората на възраст между 20 и 64 г.;
- Научни изследвания и иновации - инвестиране на 3% от БВП на ЕС (отчитайки и публичния, и частния сектор) в научни изследвания и иновации;
- Изменение на климата и енергия - намаляване емисиите на парникови газове с 20% по сравнение с 1990 г., добиване на 20% от енергията от възобновяеми енергийни източници (индивидуалната цел за България е 16%); повишаване на енергийната ефективност с 20%;

- Образование - намаляване на броя деца, отпадащи от училище без да завършат, с 10%; поне 40% от населението на възраст 30-34 г. следва да има висше образование;
- Борба с бедността и социалното изключване - намаляване с най-малко 20 млн. на броя хора, изложени на риск от бедност и социално изключване;

Тези 5 цели на равнище ЕС се адаптират и превръщат в национални цели за всяка държава-членка в съответствие с конкретното състояние и обстоятелствата в нея.

Програма ТГС Румъния-България взема под внимание целите на Стратегия 2020, така както тя допринася за постигане на водещите цели Заетост, Борба с бедността и социалното изключване и Образование чрез своята ПО 1 (Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила) и Изменение на климата и енергия - чрез своята ПО 3 (Зелен регион).

6.3 Цели на опазване на околната среда на международно равнище

Целите по околната среда на международно равнище са отразени в политиките на ЕС по околната среда и устойчивото развитие и са взети под внимание в Програма ТГС Румъния-България. Например според Програмата на ООН по околната среда (ЮНЕП) Цел № 7 на хилядолетието за развитие (от определени 8 цели на хилядолетието за развитие) е „Осигуряване на устойчива околна среда“, която е дефинирана като основен приоритет в Програма ТГС (ПО 3 - Зелен регион) със стратегическата цел да бъде осигурено устойчивото развитие в трансграничната област.

7 Въздействия върху околната среда

Вероятните съществени въздействия от Програмата са анализирани на две равнища:

- Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и специфични цели на Програмата; и
- Индикативни дейности.

Подробен анализ на вероятните значителни последици, произтичащи от Програмата, е даден по-долу в табличен вид. Вероятните последици по индикативни дейности са оценени в Таблици 7-1 до 7-7, а по специфични цели, инвестиционни приоритети и приоритетни цели - съответно в Таблици 7-8 до 7-9.

Направена е оценка за всеки компонент/фактор на околната среда или социалната сфера (население, човешко здраве, материални активи), който има отношение към приложимата точка. Когато компонент/фактор не е посочен, малко вероятно е да има въздействие.

- Въздействията са оценени по отношение на следните аспекти, според случая:
- Положително/отрицателно
- Пряко/косвено
- Първично/вторично
- Постоянно/временно
- В кратко-/средно-/дългосрочен план
- Едновременно (успоредно действие)
- Кумулативно (с натрупване)

Кумулативните и трансграничните въздействия са допълнително оценени съответно в раздели 7.2 и 7.3.

7.1 Вероятни значителни въздействия, произтичащи от програмата

Установените вероятни значителни въздействия са и положителни, и отрицателни. Положителните въздействия са свързани най-вече с приоритетите и индикативните действия, насочени към развитие на екологични и социални ползи, като тези от СЦ 3.1 (насочена към подобряване на съвместното управление на рисковете в трансграничната област) и СЦ 5.1 (насочена към подобряване на капацитета за сътрудничество и ефективността на публичната администрация в контекста на ТГС). Анализът показва, че ПО 3 и ПО 5 вероятно ще имат изцяло положително, дългосрочно, постоянно и натрупващо се въздействие. същото важи и за приоритетите по СЦ 2.2, имащи за цел да подпомогнат устойчивото развитие на екосистемите от трансграничната област.

При другите инвестиционни приоритети стратегическите инвестиции и съответните индикативни дейности е вероятно да имат преобладаващо положително въздействие, което отново е вероятно да бъде дългосрочно, постоянно и кумулативно, с изключение на дейностите, свързани в общия случай със строителните работи, които е вероятно да доведат до временни отрицателни въздействия в краткосрочен план.

В таблиците по-долу са дадени повече подробности.

Таблица 7-1: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 1, СЦ 1.1

<p>ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура</p> <p>ИП 7b: Увеличаване на регионалната мобилност чрез свързване на вторични и третични възли към ТЕМ-Т инфраструктурата, включително мултимодалните възли</p> <p>СЦ 1.1 Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>1. Разработване на трансгранични съвместни дейности, базирани на решения, планове за управление, стратегии, проучвания, оценки на въздействието върху околната среда и т.н., свързани с работни проекти на публичната инфраструктура (водни пътища, пътища и т.н.), за да се свържат второстепенни и третостепенни възли с ТЕМ-Т инфраструктура, и да се намали времето за транспорт и да се оптимизира логистиката;</p>	<p>Всички</p>	<p>Макар че разработването на решения, планове за управление, стратегии и др. само по себе си няма да има въздействие върху околната среда, неговите резултати в дългосрочен план ще имат и положителни, и отрицателни въздействия, произтичащи от съответното изграждане и използване на транспортната инфраструктура, както е описано в точката по-долу.</p>	<p>/</p>
<p>2. Разработване на координирани концепции, стандарти и инструменти на трансгранично равнище за подобряване на услугите за мобилност в полза на обществения интерес (например за групи в неравностойно положение, за свиващите се региони);</p>	<p>Население Човешко здраве</p>	<p>Дейността ще има положително косвено постоянно дългосрочно въздействие върху населението, като подобри мобилността в обществен интерес</p>	<p>+</p>
<p>3. Улесняване на активното сътрудничество между доставчиците на пътна / транспортна информация и услуги с добавена стойност, за да се подобри местния обществен транспорт в трансграничната област и връзката между</p>	<p>Население Човешко здраве</p>	<p>Дейността ще има положително косвено постоянно дългосрочно въздействие върху населението, като подобри мобилността и безопасността на пътното движение</p>	<p>+</p>

<p>ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура</p> <p>ИП 7b: Увеличаване на регионалната мобилност чрез свързване на вторични и третични възли към ТЕМ-Т инфраструктурата, включително мултимодалните възли</p> <p>СЦ 1.1 Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>побратимените градове (напр. хармонизиране на разписанията, предоставяне на двуезична информация за трансгранични разписания, работещ трансграничен превоз, действащи трансгранични обществени услуги, особено между побратимени градове);</p>			
<p>4. Обмен на опит и знания, включително за повишаване на осведомеността (обучение и семинари) в областта на мерките за безопасност на движението в трансграничната област (напр. подобрени конфигурации на пътните мрежи, използване на кръгово движение, камери за превишена скорост, обезопасителни бариери и „легнали полицаи“, подобряване на лошите пътни настилки за избягване напр. на катастрофи в мокро време, ретро-отразителни маркировъчни материали).</p>	<p>Население Човешко здраве</p>	<p>Дейността ще има положително пряко постоянно дългосрочно въздействие върху населението чрез подобряване нивата на компетентност и косвено полезно въздействие върху безопасността на движението</p>	+
<p>5. Подобряване на трансграничните второстепенни и третостепенни възли към ТЕМ-Т инфраструктурата (напр. подобряване /</p>	<p>Въздух / Климат Води</p>	<p>Развитието на транспортната инфраструктура ще има отрицателно краткосрочно въздействие, свързано със строителните дейности, от които ще има строителни</p>	0/-

<p>ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура</p> <p>ИП 7b: Увеличаване на регионалната мобилност чрез свързване на вторични и третични възли към ТЕМ-Т инфраструктурата, включително мултимодалните възли</p> <p>СЦ 1.1 Да се подобри планирането, разработването и координирането на граничните транспортни системи за по-добри връзки с национални и ТЕМ-Т транспортни мрежи</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>изграждане на вело-алеи, велосипедни навеси, рехабилитация, изграждане и модернизация на пътната инфраструктура);</p>	<p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Културно наследство</p> <p>Отпадъци</p> <p>Материални активи</p> <p>Население</p>	<p>отпадъци и замърсители на въздуха (основно емисии от прах) и могат да увредят качеството или баланса на почвите и водите, постоянно раздробяване на местообитания и промяна на външния вид на ландшафта. Културните обекти могат да бъдат повлияни отрицателно в зависимост от трасетата на пътищата и разполагането на обектите. Използването на транспортната инфраструктура вероятно ще доведе до дългосрочен дискомфорт за някои видове и въздушни емисии като вторично отрицателно въздействие. От друга страна въздействието върху населението в дългосрочен план ще бъде положително с подобряването на материалните активи, намаляването времето за превоз и оптимизирането на логистиката.</p>	<p></p>
<p>6. Създаване на съвместно управление на трафика за интелигентна мобилност в трансграничния регион (напр., пътно ръководство, откриване и управление на инциденти / аварии, проучвания за пътничкопотоци, мерки за безопасност на движението, карти на „черни точки”);</p>	<p>Население</p> <p>Човешко здраве</p>	<p>Дейността ще има изцяло положително първично и постоянно дългосрочно въздействие върху населението, като улесни мобилността и безопасността на пътното движение.</p>	<p>+</p>

Таблица 7-2: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 1, СЦ 1.2

ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура ИП 7с: Развитие и подобряване на транспортни системи щадящи околната среда с ниски въглеродни емисии (включително с ниски нива на шума), включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищната инфраструктура, с цел насърчаване на устойчивата регионална и местна мобилност СЦ 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
1. Повишаване на осведомеността по отношение на значението на развитието и подобряването на транспортните системи, щадящи околната среда в трансграничния регион;	Всички	Дейността ще има положително постоянно дългосрочно въздействие върху всички анализирани компоненти/фактори.	+
2. Обмяна на опит като съвместни семинари, учебни посещения, проучвания и обучения, водещи до прилагането на нови методи с цел поддържане на плаваемостта по р. Дунав/Черно море и през зимата.	Всички	Дейността ще има положително постоянно дългосрочно въздействие върху всички анализирани компоненти/фактори при условието новите методи за управление на водите да са устойчиви.	+
3. Инвестиции (в инфраструктура и оборудване) за подобряване на товарния и пътническия речен и морски транспорт на трансгранично равнище;	Води Биологично разнообразие Отпадъци Материални активи	Неблагоприятно краткосрочно временно незначително въздействие се очаква от строителните дейности, които ще доведат до твърди и течни отпадъци и механично увреждане на геоложката среда. Вероятно е също да има влошаване на качеството на водата и незначителни промени във водния дебит. Биологичното разнообразие може да изпита смущения както в краткосрочен (в хода	0/-

<p>ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура</p> <p>ИП 7с: Развитие и подобряване на транспортни системи щадящи околната среда с ниски въглеродни емисии (включително с ниски нива на шума), включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищната инфраструктура, с цел насърчаване на устойчивата регионална и местна мобилност</p> <p>СЦ 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
	<p>Население</p>	<p>на строителството), така и в дългосрочен план (при експлоатацията) от проектите В дългосрочен план въздействието върху населението ще бъде положително и постоянно, чрез развитието на материалните активи.</p>	
<p>4. Разработване на интегрирани планове и мерки с цел подобряване на условията за плаване по общия сектор на река Дунав в трансграничния регион (например, съвместни предпроектни проучвания, инженерни планове, морфологични и хидродинамични изследвания в установяването на условията за седиментни натрупвания и т.н. от регулиране на речните работи, обединяване на референтната система, използвана в Румъния и България по река Дунав и да се въведе Речна информационна система)</p>	<p>Всички</p>	<p>Макар че разработването на комплексни планове и мерки само по себе си няма да има въздействие върху околната среда, резултатите му в дългосрочен план ще имат и положителни, и отрицателни въздействия вследствие на изпълнението на съответните проекти и мерки за подобряване условията за корабоплаване по р. Дунав, което следва да бъде предмет на отделни ОВОС/ОС.</p>	<p>/</p>
<p>5. Разработване и изпълнение на съвместни координирани стратегии, инструменти и пилотни приложения за подобряване на развитието на мултимодални възли и</p>	<p>Въздух / Климат Води Почва</p>	<p>Развитието на мултимодалните възли ще има отрицателно краткосрочно въздействие, свързано със строителните дейности, от които ще има строителни отпадъци и замърсители на въздуха (основно емисии от</p>	<p>0/-</p>

ПО 1: Регион с добра транспортна инфраструктура	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействи е
ИП 7с: Развитие и подобряване на транспортни системи щадящи околната среда с ниски въглеродни емисии (включително с ниски нива на шума), включително вътрешните водни пътища и морски транспорт, пристанища, мултимодални връзки и летищната инфраструктура, с цел насърчаване на устойчивата регионална и местна мобилност			
СЦ 1.2: Повишена сигурност на транспорта по речните и морски пътища			
пристанищни услуги	Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Отпадъци Материални активи Население	прах), които могат да увредят качеството или баланса на почвите и водите, и с трайно раздробяване на местообитанията и промени във външния вид на ландшафта. Културните обекти могат да бъдат повлияни отрицателно в зависимост от разполагането на обектите. Използването на тази инфраструктура вероятно ще доведе до въздушни емисии като вторично отрицателно въздействие. От друга страна въздействието върху населението в дългосрочен план ще бъде положително с подобряването на материалните активи и услугите.	

Таблица 7-3: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 2, СЦ 2.1

ПО 2 - Зелен регион	Имащи отношение компоненти/фак	Рискове, бележки	Въздействи е
ИП 6с: Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство			

СЦ 2.1 Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство	тори		
1. Изготвяне на проучвания, стратегии, планове за управление и др. в областта на опазването, развитието и използването на културното/природното наследство	Биологично разнообразие Културно наследство	Макар че подготовката на проучвания, стратегии, планове и др. сама по себе си няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ в дългосрочен план ще имат положително отражение върху културното/природното наследство.	+
2. Повишаване на осведомеността относно опазването, насърчаването и развитието на националното природно и културно наследство	Биологично разнообразие Културно наследство	Дейността е вероятно да има положително постоянно дългосрочно въздействие върху културното/природното наследство.	+
3. Опазване, популяризиране и развитие на нематериалното културно наследство, главно чрез културни събития с трансгранично измерение	Културно наследство Население	Дейността е вероятно да има положително постоянно дългосрочно въздействие върху културното наследство тъй като ще го запази, популяризира и развие и косвено ще има положително въздействие върху населението чрез повишаване на културното и образователното му равнище.	+
4. Подпомагане на популяризирането и използването на потенциала на културното/природното наследство чрез инвестиции в устойчива туристическа инфраструктура	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Отпадъци	Развитието на туристическата инфраструктура ще има отрицателно краткосрочно въздействие, свързано със строителните дейности, от които ще има строителни отпадъци и замърсители на въздуха (основно емисии от прах), които могат да увредят качеството или баланса на почвите и водите и с трайно раздробяване на местообитанията и визуалните елементи. Човешкото присъствие е вероятно да доведе също и до дискомфорт за определени видове. От друга страна дейността има за цел устойчива инфраструктура, което означава, че дългосрочните въздействия ще бъдат	0/+

ПО 2 - Зелен регион ИП 6с: Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство СЦ 2.1 Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
	Материални активи Население Човешко здраве	положителни за населението, човешкото здраве, природното и културното наследство.	
5. Модернизация/строителство на пътища до обекти на природното и културното наследство, които ще бъдат част от трансграничния туристически продукт	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Отпадъци Материални активи Население	Неблагоприятно краткосрочно временно незначително въздействие се очаква от строителните дейности, които ще доведат до твърди и течни отпадъци и механично увреждане на геоложката среда. В зависимост от трасетата на пътищата водните тела могат да бъдат засегнати, напр. в случай на отклонение от или корекция на речно корито. Подобно въздействие би било неблагоприятно и е вероятно да има също така краткосрочно въздействие върху качеството на водата. Биологичното разнообразие може да изпита смущения както в краткосрочен (в хода на строителството), така и в дългосрочен план (при експлоатацията) от проектите. В дългосрочен план въздействието върху населението ще бъде положително и постоянно, чрез развитието на материалните активи. Като вероятно косвено въздействие би се явило популяризирането на културното и природното наследство.	0/-
6. Реконструкция на културната инфраструктура: обновяване, възстановяване и популяризиране на културни паметници на основата на съответните стратегии/концепции	Културно наследство Ландшафт	Възстановяването и рехабилитацията на културната инфраструктура вероятно ще има отрицателно краткосрочно пряко временно въздействие върху околната среда във връзка със строителните дейности.	0/+

ПО 2 - Зелен регион ИП 6с: Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство СЦ 2.1 Да се подобри опазването и устойчивото използване на природното богатство и ресурсите и културното наследство	Имащи отношение компоненти/ фактори	Рискове, бележки	Въздействие
	Почва Материални активи Население	Почвите също е вероятно да бъдат засегнати на местно ниво. Изгледът на ландшафта би се променил, стойността на материалните активи ще се повиши. Популяризирането на паметниците на културата ще има пряко положително дългосрочно въздействие и ще донесе косвени изгоди на населението.	
7. Разработване на общи туристически продукти и услуги на основата на природното и културното наследство и съвместно популяризиране	Всички	Ако не бъде осъществяване по устойчив начин дейността е вероятно да доведе до антропогенен натиск върху околната среда.	0/-
8. Развитие на координирано управление на природни паркове, природни резервати и други защитени територии	Биологично разнообразие Ландшафт Въздух / Климат	Дейността е вероятно да има изцяло положително въздействие върху природата, което от своя страна ще бъде полезно за всички останали елементи на околната среда, както и за хората и човешкото здраве. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	

Таблица 7-4: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 2, СЦ 2.2

ПО 2 - Зелен регион ИП 6d: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, почвите и насърчаване на екосистемните услуги, в това число НАТУРА 2000, и зелените инфраструктури СЦ 2.2 Подобряване на устойчивото развитие на екосистемите в трансграничния регион	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
1. Координация на дейности и обмен на информация за по-добро прилагане на съответните политики (Рамкова директива за водите, и за опазване на биоразнообразието (Директива за местообитанията, флората и фауната и Директивата за птиците), организиране обмен на знания и примерни практики, работа в мрежа и развитието на иновации за защита / опазване на екосистемите	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Въздействието е вероятно да бъде изцяло положително в екологичен и обществен аспект. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	+
2. Опазване на екосистемите с използване на класификация, картографиране и пространствено планиране и други структурни мерки за сътрудничество в областта на опазване на природата и ландшафта.	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Въздействието е вероятно да бъде изцяло положително в екологичен аспект, което от своя страна ще бъде полезно за населението и човешкото здраве. Планирането може също да бъде насочено към недопускане на замърсяването на водите и разработка на цялостна база данни за разработка и прилагане на подходящи мерки за опазване на водите от замърсяване. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	+
3. Подготовка и изпълнение на съвместни проучвания, изследвания, стратегии, планове,	Въздух / Климат	Тъй като е в обхвата на стратегическата цел, насочена към подпомагане на устойчивото развитие на	+

ПО 2 - Зелен регион	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 6d: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, почвите и насърчаване на екосистемните услуги, в това число НАТУРА 2000, и зелените инфраструктури			
СЦ 2.2 Подобряване на устойчивото развитие на екосистемите в трансграничния регион			
свързани с обекти по Натура 2000	Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	екосистемите от трансграничния регион, очаква се дейността да има изцяло положително въздействие в екологичен и обществен аспект. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	
4. Повишаване на осведомеността на широката общественост чрез признаване и насърчаване на потенциала, свързан с обекти по Натура 2000	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Подобряването на осведомеността и популяризирането на природните активи е вероятно да има положително дългосрочно и кумулативно първично въздействие върху екологичните компоненти и фактори и вторично положително въздействие в социален аспект.	+
5. Съвместно определяне и управление на защитени местности и видове от мрежата Натура 2000	Въздух / Климат Води Почва	Въздействието върху околната среда е вероятно да бъде изцяло положително и от своя страна да бъде от полза за населението и човешкото здраве.	+

<p>ПО 2 - Зелен регион</p> <p>ИП 6d: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, почвите и насърчаване на екосистемните услуги, в това число НАТУРА 2000, и зелените инфраструктури</p> <p>СЦ 2.2 Подобряване на устойчивото развитие на екосистемите в трансграничния регион</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
	<p>Биологично разнообразие</p> <p>Население</p> <p>Човешко здраве</p>		
<p>6. Подкрепа и насърчаване на трансграничните инвестиции по отношение на зелената инфраструктура (напр. засаждането на дръвчета в градовете, коридори, свързващи местообитанията)</p>	<p>Въздух / Климат</p> <p>Води</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Отпадъци</p> <p>Материални активи</p> <p>Население</p> <p>Човешко здраве</p>	<p>Развитието на зелена инфраструктура ще има изцяло положително екологично въздействие, което от своя страна ще бъде от полза за населението и човешкото здраве, включително превенция на рисковете от бедствия. Полезното въздействие, свързано със събирането на дъждовната вода също вероятно ще доведе до по-добра ефективност на водоползването по сравнение със съществуващото положение. Освен това дейностите отговарят на Плановете за управление на риска от наводнения на басейновите дирекции в България. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.</p>	<p>+</p>
<p>7. Защита (опазване) мониторинг на екосистемите, особено на обектите на Натура 2000, чрез закупуване на необходимото оборудване</p>	<p>Въздух / Климат</p> <p>Води</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p>	<p>Дейността е вероятно да има изцяло положително въздействие в екологичен аспект, което от своя страна ще бъде полезно за населението и човешкото здраве. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.</p>	<p>+</p>

ПО 2 - Зелен регион	Имащи отношение компоненти/фак тори	Рискове, бележки	Възде йстви е
ИП 6d: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, почвите и насърчаване на екосистемните услуги, в това число НАТУРА 2000, и зелените инфраструктури			
СЦ 2.2 Подобряване на устойчивото развитие на екосистемите в трансграничния регион			
	Биологично разнообразие Отпадъци Материални активи Население Човешко здраве		
8. Създаване / подобряване на трансгранично съгласувана инфраструктура, която да защитава / възстановява биологичното разнообразие / почвите и насърчава екосистемните услуги, включително и по Натура 2000	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Въздействието върху околната среда е вероятно да бъде изцяло положително и от своя страна да бъде от полза за населението и човешкото здраве.	+

Таблица 7-5: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 3, СЦ 3.1

ПО 3 Безопасен регион ИП 5b: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
1. Подобряване на координацията и ефективни реакции на властите в извънредни ситуации, предизвикани от природни бедствия (наводнения, пожари, топлинни вълни, земетресения, бури), както и определяне на общи правила/законодателство по обезлесяването и строителството в райони, засегнати от опасности, причинени от природата и човека.	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Въздействието върху околната среда е вероятно да бъде изцяло положително и от своя страна да бъде от полза за населението и човешкото здраве, включително превенция на рискове.	+
2. Създаване и интегриране на хармонизирани стандарти и системи за по-добро прогнозиране и управление на опасностите, причинени от природата и човека, в трансграничната област (наводнения, земетресения, пожари, бури), включително изготвяне/осъвременяване на карти на опасностите и решения, основани на екосистемите (за заливни равнини, опазване на блатистите местности, управление на горите)	Въздух / Климат Води Почва Биологично разнообразие Население Човешко здраве	Въздействието върху околната среда е вероятно да бъде изцяло положително и от своя страна да бъде от полза за населението и човешкото здраве, включително превенция на рискове.	+
3. Създаване на интегрирани инструменти за предотвратяване на рискове (включително системи за откриване, ранно предупреждение и	Въздух / Климат Води	Екологичните и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, постоянни и кумулативни в дългосрочен план. Вследствие на развитието на	+

<p>ПО 3 Безопасен регион</p> <p>ИП 5б: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия</p> <p>СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област</p>	<p>Имащи отношение компоненти/ фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>сигнализиране, картографиране и оценка на рисковете) - създаване на съвместни структури за спешни, неочаквани ситуации (включително високо специализирани звена за реакция / модули за гражданска защита), и разработване на малка трансгранична инфраструктура на местно ниво в областта на готовността за извънредни ситуации (напр. транспортни произшествия, бедствия и др.), включително при случаи на рискове, свързани с времето (като бури, екстремни температурни колебания, горски пожари, суша, наводнения) и геофизически рискове (като свлачища, земетресения).</p>	<p>Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве</p>	<p>инфраструктура от малък мащаб е вероятно да настъпят незначителни краткосрочни отрицателни въздействия, но те ще бъдат временни и ограничени в рамките на периода на строителството. Поради това въздействието в цялост се смята за положително.</p>	<p></p>
<p>4. Съставяне на съвместни подробни карти и бази данни, очертаващи природните и технологичните рискове, и използването на земята за органите за регионално планиране, ведомствата по опазване на околната среда и службите за извънредни ситуации;</p>	<p>Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве</p>	<p>Екологичните и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни.</p>	<p>+</p>

<p>ПО 3 Безопасен регион</p> <p>ИП 5b: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия</p> <p>СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>5. Обмен на опит и знания, включително повишаване на осведомеността в областта на ефективното предотвратяване на рискове и управление в трансграничната област (включително програми за обучение на общинско равнище, двуезични карти, информационни листовки, брошури за опасностите, причинявани от природата и човека), насочени към конкретни целеви групи (деца/младежи, служители по строителното планиране, ръководители в извънредни ситуации, служители в местното самоуправление и др.)</p>	<p>Въздух / Климат</p> <p>Води</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Материални активи</p> <p>Население</p> <p>Човешко здраве</p>	<p>Екологичните и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни.</p>	<p>+</p>
<p>6. Подобрения на земята за региони с високо и средно равнище на риск (включително почистване и залесяване на бреговете на реки, изграждане на брегова защита от наводнения (диги, язовири), залесяване / повторно залесяване на непостоянна земя, уязвима от порои, намаляване на тенденциите към опустиняване и високи рискове от засушаване, повторно засаждане на гори в заливните равнини)</p>	<p>Въздух / Климат</p> <p>Води</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Отпадъци</p> <p>Материални активи</p>	<p>Неблагоприятно краткосрочно временно и пряко въздействие се очаква от строителните дейности, които ще доведат до твърди и течни отпадъци и механично увреждане на геоложката среда. Вероятно е водните тела да бъдат засегнати от изграждането на диги, язовири и друга инфраструктура, което обаче има за цел намаляване на рисковете от наводнение или суша, така че общото въздействие в дългосрочен план е вероятно да бъде положително в екологичен и социален аспект.</p>	<p>0/+</p>

ПО 3 Безопасен регион ИП 5b: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област	Имащи отношение компоненти/ фактори	Рискове, бележки	Въздействие
	Население Човешко здраве		
7. Подпомагане и насърчаване на трансграничните инвестиции в зелена инфраструктура, която помага за намаляване на рисковете и смекчава последствията от бедствия (като системи за събиране на дъждовна вода, залесяване)	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Отпадъци Материални активи Население Човешко здраве	Развитието на зелена инфраструктура ще има изцяло положително екологично въздействие, което от своя страна ще бъде от полза за населението и човешкото здраве, включително превенция на рисковете от бедствия. Полезното въздействие, свързано със събирането на дъждовната вода също вероятно ще доведе до по-добра ефективност на водоползването по сравнение със съществуващото положение. Освен това дейностите отговарят на Плановите за управление на риска от наводнения на басейновите дирекции в България. Въздействието се очаква да бъде в дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	+
8. Измерване / мониторинг на екологични параметри, които са важни за ранното предупреждение и мерките за смекчаване (напр. равнища на емисии, чистота на водата, анализ на проби от почвите и водите и др.) чрез закупуване на общо оборудване и съвместна оценка на резултатите	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие	Макар че дейността сама по себе си няма да има въздействие върху околната среда резултатите ѝ (т.е. прилагането на закупеното оборудване за защита / запазване на екосистемите) е вероятно да имат изцяло положително екологично въздействие, което от своя страна ще бъде от полза за населението и човешкото здраве. Въздействието се очаква да бъде в	+

ПО 3 Безопасен регион	Имащи отношение компоненти/ фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 5b: Насърчаване на инвестициите за справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия			
СЦ 3.1 Подобряване на съвместното управление на риска в трансграничната област			
	Отпадъци Материални активи Население Човешко здраве	дългосрочен план, постоянно и кумулативно.	

Таблица 7-6: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 4, СЦ 4.1

ПО 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/			
SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила			
1. предвиждане на дългосрочните възможности за заетост, създадени от структурните промени на пазара на труда и развитието на услугите в областта на професионалното ориентиране и обучение през целия живот, за да се насърчи професионалната ориентация	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез увеличаване възможностите за заетост	+
2. да се разработят съвместни стратегии, планове и проучвания, свързани с трансграничната мобилност, идентифицирайки ключовите отрасли, които могат да активират мобилността на работната сила	Население	Очаква се положително вторично въздействие чрез разширяване на възможностите за заетост	+
3. сътрудничество в предлагането на услуги на работодателите и създаване на партньорства с образователни институти и други служби по заетостта за да се организира гъвкаво, превантивно и ефективно предоставяне на услуги	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез улесняване на заетостта	+
4. да предоставят изчерпателна и официална	Население	Очаква се положително косвено въздействие чрез	+

ПО 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/			
SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила			
информация за социалното осигуряване, трудовото законодателство и данъчните въпроси, както в румънските, така и в българските гранични райони чрез редовни срещи и курсове по съответните законови разпоредби, които да намалят съмненията на подходящите административни единици и работодателите относно начина на тълкуване и прилагане на конкретни разпоредби		улесняване на заетостта	
5. разработване и осигуряване на съвместни специални програми в областта на професионалното обучение в сектори, които не разполагат с конкретни умения	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез подобряване на компетентностите и уменията, което ще има като вторично полезно въздействие общо увеличаване на заетостта	+
6. съвместно обучение и подкрепа, обмен на добри практики за по-добра интеграция на пазара на труда	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез подобряване на компетентностите и уменията, което ще има като вторично полезно въздействие увеличаване на възможностите за заетост и общо положително дългосрочно въздействие от прилагането на добри практики	+
7. повишаване на осведомеността за възможности	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез	+

ПО 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/			
SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила			
за заетост на цялата територия на ТГС		улесняване на общо нарастване на заетостта	
8. да се предлагат специални езикови курсове за мобилни служители и хора, търсещи работа, които потенциално ще увеличат шансовете на тези хора да си намерят работа в съответната зона	Население	Положително пряко въздействие се очаква от подобряването на компетентностите и уменията, което ще има като вторично полезно въздействие увеличаване на заетостта	+
9. създаване/развитие на инфраструктура, пряко свързана с увеличаване на мобилността на работната сила	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Отпадъци Материални активи	Развитието на инфраструктурата ще има отрицателно краткосрочно въздействие, свързано със строителните дейности, от които ще има строителни отпадъци и замърсители на въздуха (основно емисии от прах) и могат да увредят качеството или баланса на почвите и водите, постоянно раздробяване на местообитания и промяна на външния вид на ландшафта. Културните обекти могат да бъдат повлияни отрицателно в зависимост от трасетата на пътищата и разполагането на обектите. Използването на транспортната инфраструктура вероятно ще доведе до дългосрочен дискомфорт за някои видове и въздушни емисии като вторично отрицателно въздействие. От друга страна въздействието върху населението в дългосрочен план	0/-

ПО 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/			
SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила			
	Население	ще бъде положително с подобряването на материалните активи.	
10. разработване на съвместни стратегии и мерки за по-добро включване на категориите от населението в неравностойно положение в пазара на труда	Население	Очаква се положително косвено въздействие чрез увеличаване възможностите за заетост за лицата в неравностойно положение	+
11. да се разработят информация и съвети на пътуващите работници и потенциални работодатели, чрез създаване и развитие на съвместни бази данни в услуга на мобилността на работната сила	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез увеличаване възможностите за заетост и трудова мобилност	+
12. да се предоставя интегрирана помощ, специално предназначена за търсещите работа от двете страни на границата, като се разширява предоставянето на услуги за хората, които сменят работата си и подпомагане на безработните да се върнат на работа	Население	Очаква се положително пряко въздействие чрез увеличаване на заетостта в дългосрочен план	+

ПО 4: Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила	Имащи отношение компоненти/фактори	Рискове, бележки	Въздействие
ИП 8i: Насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа на мобилността на работната сила чрез интеграция на трансграничните трудови пазари, включително трансгранична мобилност, съвместни местни инициативи за заетост, информация и консултантски услуги, както и съвместно обучение/			
SO 4.1 Да се насърчи интеграцията на трансграничната област по отношение на заетостта и мобилността на работната сила			
13. създаване и развитие на трансгранични бизнес инкубатори и виртуални инкубатори за насърчаване на заетостта на персонала и от двете страни на границата (компаниите, базирани на местните активи и местните нужди на услугите, като новаторски туризъм, морски и воден туризъм и еко-туристически продукти, разположени в региона)	Население Биологично разнообразие Културно наследство Води	Очаква се положително пряко въздействие чрез увеличаване на заетостта в дългосрочен план. Като вторично въздействие съответните дейности ще насърчат развитието на туризма, което на свой ред ще окаже засилен антропогенен натиск върху културните и природните обекти, в т.ч. водните потоци. Това е двупосочно въздействие на отрицателните последици от човешкия натиск и положителните последици от насърчаването на биологичното разнообразие и културното наследство, които взаимно се уравновесяват.	0/+

Таблица 7-7: Оценка на въздействието върху околната среда на индикативните дейности по Приоритетна ос 5, СЦ 5.1

<p>ПО 5 Ефективен регион</p> <p>ИП 11iv: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез насърчаване на административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите.</p> <p>СЦ 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>1. Анализ и хармонизиране на регулаторната рамка</p>	<p>Всички</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни както в екологичен, така и в социален аспект.</p>	<p>+</p>
<p>2. Укрепване на местни / регионални трансгранични мрежи;</p>	<p>Всички</p>	<p>Екологичните и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни.</p>	<p>+</p>
<p>3. Проектиране на стратегии за изпълнение, разработване и трансфер на най-добри практики, модели и решения (включително и най-добрите практики за предоставяне на публични услуги чрез инструментите и методите на електронно правителство), организационни модели, инструменти за вземане на решения и насърчаване на пилотни действия за по-добро участие на всички групи от гражданското общество в процеса на</p>	<p>Население</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторични последици е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни както в екологичен, така и в социален аспект.</p>	<p>+</p>

<p>ПО 5 Ефективен регион</p> <p>ИП 11iv: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез насърчаване на административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите.</p> <p>СЦ 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>правене на политики и трансгранично вземане на решения;</p>			
<p>4. Координация на политики и инвестиции в региона на програмата - разработване на общи подходи към общи проблеми - в области като социалната политика, образованието, здравеопазването, заетостта, транспорта и митниците;</p>	<p>Население</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни в социален аспект.</p>	<p>+</p>
<p>5. Разработване на модели за институционно сътрудничество и пространствена организация и между различните териториални видове;</p>	<p>Население</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни в социален аспект.</p>	<p>+</p>
<p>6. Обучения на служителите на обществените власти за повишаване на капацитета от гледна точка на изпълнение на проекти на ЕС, законодателство и управление на публични инвестиции в контекста на ТГС;</p>	<p>Всички</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни както в екологичен, така и в социален аспект.</p>	<p>+</p>
<p>7. Развиване на трансгранични модели за</p>	<p>Население</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие</p>	<p>+</p>

<p>ПО 5 Ефективен регион</p> <p>ИП 11iv: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез насърчаване на административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите.</p> <p>СЦ 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>проектиране, тестване, усъвършенстване, съпоставка и оценка на иновациите (инструменти, процеси, актьори, организации и интерфейси), в областта на услугите от общ интерес, социални услуги и публичната администрация;</p>		<p>върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни в социален аспект.</p>	
<p>8. Повишаване на квалификацията в областта на разработване и прилагане на политика за ТГС;</p>	<p>Всички</p>	<p>Както екологичните, така и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни при условие политиките, които трябва да бъдат разработени и прилагани, да бъдат устойчиви.</p>	<p>+</p>
<p>9. Повишаване на осведомеността по отношение на възможностите за трансгранична (заетост, здравеопазване, образование)</p>	<p>Население Човешко здраве</p>	<p>Очакват се изцяло положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни въздействия.</p>	<p>+</p>
<p>10. Подкрепа за модернизацията на публичните услуги в области като митниците, социалната политика, образованието, здравеопазването и трудовата заетост (включително закупуване на оборудване и развитие на инфраструктурата);</p>	<p>Население Материални активи</p>	<p>Макар че самата дейност няма да има въздействие върху околната среда, резултатите ѝ като вторично въздействие е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни в социален аспект.</p>	<p>+</p>

<p>ПО 5 Ефективен регион</p> <p>ИП 11iv: Повишаване на институционния капацитет на държавните органи и заинтересовани страни и ефективна публична администрация чрез насърчаване на административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите.</p> <p>СЦ 5.1 Да се увеличи капацитетът на сътрудничеството и ефективността на публичните администрации в контекста на ТГС</p>	<p>Имащи отношение компоненти/фактори</p>	<p>Рискове, бележки</p>	<p>Въздействие</p>
<p>11. Разработване на общи структури, системи и инструменти, които гарантират непрекъснатостта и позволяват постепенно да накарат ТГС да узрее в областта на програмата;</p>	<p>Всички</p>	<p>Екологичните и социалните въздействия е вероятно да бъдат положителни, дългосрочни, постоянни и кумулативни.</p>	<p>+</p>
<p>12. Действия за насърчаване на намаляването на административната тежест за гражданите;</p>	<p>Население</p>	<p>Дейностите не са свързани с въздействие върху околната среда, но е вероятно да имат положително, дългосрочно, постоянно и кумулативно въздействие в социален аспект.</p>	<p>+</p>

Таблица 7-8: Оценка на въздействието върху околната среда на приоритетните цели, инвестиционните приоритети и стратегическите цели (Приоритетни оси 1-3)

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 1				ПО 2				ПО 3	
			ИП 7б		ИП 7с		ИП 6с		ИП 6d		ИП 5б	
			СЦ 1.1		СЦ 1.2		СЦ 2.1		СЦ 2.2		СЦ 3.1	
Страна	RO	BG	RO	BG	RO	BG	RO	BG	RO	BG	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	0	0	+	+	+	+
Води	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	+	+	0	0/+
Почва	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	0	0	+	+	+	+
Ландшафт	/	0	0/-	0/-	0	0	0	0	+	+	+	+
Биологично разнообразие	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+	+	+	+	+
Културно наследство	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	+	+	+	+	+	+
Материални активи	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	0	0	+	+	+	+
Отпадъци	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	0	0	+	+	+	+
Население	0/-	0/-	+	+	0	0	+	+	+	+	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	+	+	/	/	+	+	+	+	+	+
Натрупване на въздействия	/	/	/	/	0/-	0/-	0	0	+	+	+	+
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0	+	+	+	+

Таблица 7-9: Оценка на въздействието върху околната среда на приоритетните цели, инвестиционните приоритети и стратегическите цели (Приоритетни оси 4-5)

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 4		ПО 5	
			ИП 8i		ИП 11vi	
	Страна	RO	BG	СЦ 4.1		СЦ 5.1
RO				BG	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Води	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Почва	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Ландшафт	/	0	0/-	0/-	+	+
Биологично разнообразие	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Културно наследство	0/-	0/-	0	0/+	+	+
Материални активи	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Отпадъци	0/-	0/-	0/-	0/-	+	+
Население	0/-	0/-	+	+	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	/	/	+	+
Натрупване на въздействия	/	/	/	/	+	+
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	0/-	0/-	+	+

7.2 Кумулативни въздействия

Не се очаква значително отрицателно кумулативно въздействие на равнище Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и Специфични цели на Програмата.

Що се отнася до индикативните дейности, **положително** кумулативно въздействие се очаква върху въздуха/климата, биологичното разнообразие, ландшафта и културното наследство. Част от индикативните дейности по Програма ТГС Румъния-България 2014-2020 г. имат за цел опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, подобряване на качеството на живот на населението и на жизнената среда в населените места.

Това отговаря на основните стратегии и политики за устойчиво развитие на всички равнища - европейско (напр. стратегия „Европа 2020“), национално (напр. Стратегията за регионално развитие 2012-2022 г., Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие), регионално (напр. Програмата мерки в ПУРБ на БДДР и БДЧР, целяща постигане на добро качествено и количествено състояние на водите) и др. В процеса на изпълнение на Програмата ще има положителни и комплексни въздействия върху околната среда, включително върху повърхностните води.

Доброто управление на водите ще има силно кумулативно положително въздействие върху качеството на водите за питейни цели и ще предотврати загубите на прясна вода. В процеса на изпълнение на някои дейности (ПО 2 и ПО 3) се очаква положително въздействие върху хидрологията на част от реките, което ще има положително кумулативно и синергическо въздействие върху повърхностните води.

Независимо от положителните въздействия изпълнението на Програмата може да бъде съпътствано от **отрицателни** въздействия върху околната среда. Тези въздействия се очаква да настъпят най-вече в хода на строителството на съоръженията (транспортна инфраструктура и др. по приоритетни оси ПО 1 и ПО 4), но също и в процеса на експлоатация на съоръженията, най-вече поради аварии, повреди и/или инциденти.

Евентуални отрицателни последици от развитието на регионалната инфраструктура могат да имат отрицателно въздействие върху местата на опазване на водите съгласно чл. 119 от Закона за водите. Те са свързани с и се отнасят за бъдещи проекти, които ще се развиват по Програмата, тяхното изпълнение и физическо планиране на подходящи планове за експлоатация и др.

Съчетанието на отрицателни и положителни въздействия може да има кумулативно въздействие върху количественото и качествено състояние на подземните води в едно и също повърхностно или подземно водно тяло при:

- Едновременно извършване на поредица от строителни работи, предвидени по стратегически цели, инвестиционни приоритети и специфични цели ПО4-ИП8i-СЦ4.1, ПО1-ИП7b-СЦ1.1 и ПО-ИП7c-СЦ1.2;
- Едновременна експлоатация на съществуващи, ремонтирани и новопостроени съоръжения (ВиК системи, системи за пречистване и оползотворяване на отпадъци, ж.п. линии, пътища, съоръжения за подземни води и др.).

Вероятното кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве е изцяло положително.

Прогнозите за равнище стратегически цели, инвестиционни приоритети и специфични цели не предвиждат що-годе значимо отрицателно, в т.ч. кумулативно отрицателно въздействие върху елементите и факторите на околната среда.

7.3 Трансгранично въздействие

Имайки предвид, че разглежданата Програма е изготвена с цел осигуряване на трансгранично сътрудничество, не се предвижда от изпълнението ѝ да последват значими трансгранични въздействия. Обаче за да бъдат изпълнени приложимите дейности по Програмата следва да се проведат съответни процедури по ОВОС за да се удостовери, че няма да настъпят трансгранични въздействия.

Съгласно Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст е извършен анализ и оценка на въздействието на очакванията от Програмата върху околната среда и човешкото здраве, включително в други страни, с оглед критериите за определяне на възможното значително въздействие, представени в Анекс III към Протокола.

Таблица 7-10: Оценка на вероятното въздействие на Програмата в съответствие с Анекс 2 към Протокола за СЕО

№	Критерии за вероятното значително въздействие върху околната среда, включително човешкото здраве, съгласно Анекс III към Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст	Анализ и оценка на очакваното трансгранично въздействие на Програмата предвид конкретните критерии
1	Относимост на плана или програмата към включването на екологични, в т.ч. здравни, съображения по-конкретно с цел насърчаване на устойчивото развитие.	Въз основа на анализа на прогнозите от Програмата по сравнение с други съпоставими планове и програми и с национални, европейски и международни документи, с които се определят целите относно околната среда, ТГС Румъния-България взема под внимание и отразява екологични, както и здравни съображения.
2	Степен, в която планът или програмата определя рамка за проекти и други дейности, било то по отношение на местоположение, естество, мащаби и условия на експлоатация или чрез разпределяне на ресурси.	Приоритетните оси на Програмата определят рамката за развитието на проекти и други дейности в трансграничната област между Румъния и България, за да стане регионът безопасен, ефективен, зелен, с добра свързаност и приобщаващ.
3	Степен, в която планът или програмата влияе на други планове или програми, включително тези в йерархия	Програмата взема под внимание резултатите от, отговаря на и не влиза в противоречие с местните и европейските стратегически, планиращи и програмни документи, към които има отношение (според анализа от Раздел 2.3 към настоящия Доклад)
4	Екологични, в т.ч. и по отношение на здравето, проблеми свързани плана или програмата	Програмата и нейните приоритетни оси са насочени към развитие на трансграничната област, което ще повиши жизнения стандарт на населението, като с това ще спомогне за по-добро здравно и социално състояние.
5	Естество на екологичните, в т.ч. здравни, въздействия, от гледна точка на	Евентуално отрицателно въздействие върху околната среда и човешкото здраве се

№	Критерии за вероятното значително въздействие върху околната среда, включително човешкото здраве, съгласно Анекс III към Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст	Анализ и оценка на очакваното трансгранично въздействие на Програмата предвид конкретните критерии
	вероятност, времетраене, честота, обратимост, мащаби и обхват (като географска област или брой население, което е вероятно да бъде засегнато).	очаква най-вече през фазите на строителство по отношение на отделните дейности, които ще се изпълнят по Програмата. Тяхното времетраене и честота ще бъдат краткосрочни, те ще са с ниска интензивност, с местен обхват и най-вече обратими. Дългосрочните последици от Програма ТГС вероятно ще имат положително въздействие върху населението и човешкото здраве.
6	Рискове за околната среда, в т.ч. здравето	Не се прогнозираат значителни рискове за околната среда и човешкото здраве в резултат на изпълнението на Програмата.
7	Трансгранично естество на въздействията	По съществото си Програмата е от с трансграничен характер, насочена е към трансгранично сътрудничество Поради това въздействието от прилагането ѝ е вероятно да бъде положително, дългосрочно и с трансгранична област на влияние.
8	Степен, в която планът или програмата ще засегнат ценни или уязвими територии, включително ландшафти с признат национален или международен защитен статут	Уязвими територии няма да бъдат сериозно засегнати тъй като дейностите, които ще бъдат провеждани в тях ще преминават отделни процедури по ОВОС/ОС.

8 Смекчаващи мерки

Мерките, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на значителни неблагоприятни въздействия от прилагането на плана или програмата са разделени на общи мерки и мерки, специфични за отделните ПО, както са изброени по-долу:

8.1 Общи мерки

Общите мерки важат за всички приоритетни оси, инвестиционни приоритети, специфични цели или индикативни дейности свързани с Програмата, според случая. Те са свързани основно с инвестиционни предложения и произтичащите от тях строителни дейности, които е вероятно да бъдат осъществени по Програмата, която следва да предвиди:

- Ефикасно прилагане на мерките и условията, съдържащи се в издадените Решения и/или Становища по ОВОС, ЕО и ОС относно етапа на строителството за конкретната допустима дейност;
- По време на строителството бенефициентът следва да осигури ефикасен контрол на прилагането на мерките, които имат отношение към конкретната дейност, имащи за цел ограничаване на емисиите на прах и вредни съставки във въздуха (обливане на строителната площадка, натоварване, разтоварване и превоз на образуващите се строителни отпадъци и строителни материали съгласно приложимите мерки и изисквания, описани в член 70 от българската Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии) и съответно да докладва за начина на прилагането на мерките;
- Строителните дейности се ограничават само до обхвата на проектите. Съществуващите пътища за достъп следва да се използват винаги, когато е възможно;
- Строителни материали и отпадъци се изхвърлят само на местата, предназначени за тази цел;
- За да не се допуснат значителни отрицателни въздействия и загуби на приоритетни местообитания в защитени територии и зони от Националната екологична мрежа (включително „Натура 2000“) координацията и одобряването на инвестиционните намерения за всеки конкретен случай се извършва с приемане на документ за провеждане на процедурите съгласно Глава шеста от българския ЗООС и/или Закона за биологичното разнообразие (включително за обекти в „Натура 2000“) и при необходимост съгласно Закона за защитените територии (за обекти в защитени територии).
- Планове, програми и инвестиционни проекти съгласно Програма ТГС Румъния-България за 2014-2020 г., независимо дали влизат в обхвата на Анексите към ЗООС и съгласно разпоредбите на чл. 31 от българския Закон за биологичното разнообразие се оценяват за съвместимост с предмета и целта на опазването на защитените територии и могат да бъдат одобрени само след положително решение/становище по ОВОС/СЕО/ОС съгласно препоръките, разработени в оценките и условията, изискванията и мерките, записани в решението/становището.
- Мерки за пълно съответствие с приложимото законодателство и ефикасно управление на отпадъците се вземат във всяка дейност по Програмата, при която се образуват отпадъци включително изпреварващи, професионални и

ефикасни решения за оползотворяване на отпадъците за постигане на икономично и екосъобразно управление на отпадъците;

- Следва да се има предвид, че отпадъците са вид енергиен ресурс и ако бъдат приложени изпреварващи, професионални и ефикасни решения за използването му ще бъдат постигнати икономични и екосъобразни резултати и за двете страни;
- Дейностите предприети по Програмата следва да съответстват на мерките в планавете за управление на черноморския регион и на Дунавския район (ПУРБ 2010-2015 г.) съгласно Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО (РДВ) за предотвратяване на влошаването на екологичното състояние на повърхностните води.
- Строг контрол на изпълнението на изискванията от ОВОС и мерките за опазване на повърхностните води.
- Трансгранична координация на работата на мрежата за наблюдение за интегрирано управление на трансграничните повърхностни и подземни води между България и Румъния в региона на Добруджа и на метеорологичните показатели на атмосферата;
- Изпълнението на инвестиционни проекти и планове, предвиждащи водоползване или добив от повърхностните и подземните води по Програма ТГС Румъния-България следва да бъде съгласувано с басейновите дирекции с оглед на допустимостта им въз основа на целите по околната среда и планираните мерки за постигане на добро състояние на водите, записани в ПУРБ, както и с оглед целта за управление на риска от наводнение и мерките от ПУРН за съответния период от дейността;
- Изискванията на чл. 156е от българския Закон за водите се спазват при всички инвестиционни предложения, предвиждащи водоползване и/или водовземане от повърхностни или подземни водни тела, които биха могло да доведат до:
 - непостигане на добро екологично състояние на повърхностни води или добър екологичен потенциал на силно изменени водни тела или предотвратяване на влошаване вследствие на ново изменение на физическите характеристики на повърхностно водно тяло и нови мерки за устойчиво развитие на населението със социално-икономическо въздействие;
 - неспособност да се попречи на влошаване от много добро към добро състояние на повърхностно водно тяло в резултат на нови дейности за устойчиво човешко развитие;
 - непостигане на добро екологично състояние на подземни води или предотвратяване на влошаване вследствие на промяна в нивото им;
- За изпълнението на инвестиционни проекти и намерения по Програмата относно водоползване или добив от повърхностни или подземни водни тела съгласно българския Закон за водите (ЗВ) се изисква съгласие, като разрешителни за водовземане и ползване на повърхностни и подземни водни тела се издава по реда на Глава четвърта „Разрешителен режим“ и Глава осма „Опазване на водите и водните обекти“ от ЗВ и съответните постановления към него;
- Проектните решения за изграждане, ремонт и реконструкция на строящите се обекти се съобразяват с:
 - Резултатите от проведените геоложки, геотехнически и хидрогеоложки проучвания и изследвания;

- Забраните, заложи в чл. 118 от българския Закон за водите и забраните и ограниченията от наредбата по чл. 135, ал.1, т. 6 от българския Закон за водите (за съответствието му със забраните и ограниченията от Приложение 2 към Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди);
- Когато се налага преминаване през зони II и III на санитарно-охранителните зони действията за недопускане и отстраняване на евентуални отрицателни въздействия върху количественото и химичното състояние на водите в близост до водоземните съоръжения се предприемат заедно с притежателите на разрешителни за водоземане;
- При спешни случаи (земетресения, наводнения, случайни разливи на масла и други опасни вещества и материали) се предприемат действия за ограничаване и смекчаване на отрицателните въздействия, както е определено в законодателството и нормативните документи и незабавно се уведомяват служебните лица, натоварени със справянето с бедствието.

8.2 Конкретни мерки (по приоритетни оси)

Приоритетна ос 1 (Регион с добра транспортна инфраструктура)

- С оглед на местоположението на всяко ново пътно трасе плановете следва да бъдат в съответствие с режимите за ползване на защитените територии, защитените местности, зоните за защита на водите по чл. 119а от българския Закон за водите, за опазване на културно-историческото наследство, със санитарно-охранителните зони и зоните, за които се изисква опазване на здравето;
- Мерките за защита против шум при необходимост се включват в допълнителен отделен проект, който включва акустична, архитектурна и строителна част;
- В проектите, които ще се разработват по Програмата, се предвиждат сигурни мерки за събиране и пречистване на отпадъчните води и точки на заустване;
- За предотвратяване на отрицателното въздействие върху водните тела и зоните за защита на водите се прилагат мерките от Раздел 7 (Кратък обзор на програмата от мерки за постигане на целите по опазване на околната среда) от ПУРБ на БДДР и БДЧР.
- При строителство в корита на реки не се допуск използване на материали и вещества за издигане на постройки, съоръжения и др., които могат да доведат до замърсяване на водата и увреждане на екосистемите.

Приоритетна цел 2 (Зелен регион)

- Развитие на туризма следва да отговаря на степента на рекреационно натоварване на територията; не се допускат проекти/туристически обекти, чието изпълнение би имало отрицателно въздействие върху качеството на водите поради липса на канализационна система или поради на решение относно пречистването и изливането на образуващите се отпадъчни води;
- Приоритетно развитие на екотуризма и други алтернативни видове туризъм и най-вече туризъм свързан с опазването на културното и историческото наследство;

- В планирането на проекти за нови туристически обекти следва да се предвиждат мерки, които ограничават отрицателното въздействие върху качеството на водите и отчитат необходимостта от развитие на система за събиране, преработка и отвеждане на образуващите се потоци отпадъчни води и прилагане на система за управление на отпадъците;
- Разработката на туристически пакети следва да отчита, че дейности като излети „сафари“, трасета „офруд“, наблюдение на редки и застрашени животински видове не са допустими, тъй като те водят до значителни увреждания на околната среда и биологичното разнообразие.
- При провеждане на дейности по ИП 6d предварителните оценки на риска от наводнение, подготвени от двете басейнови дирекции, се вземат под внимание за териториите, които потенциално са изложени на риск от наводнение.
- При планиране на инвестиционни дейности се вземат под внимание резултатите от международния проект „Оценка на риска от наводнения в заливните равнини на р. Дунав“ (Danube FLOODRISK), финансиран и изпълнен по Оперативна програма „Юго-източна Европа 2007-2013 г.“.

Приоритетна ос 3 (Безопасен регион)

- При извършване на дейности в близост до или в границите на защитени местности, защитенитеритории и исторически паметници от бенефициентите следва да се изиска да продължат да наблюдават и да докладват за начина на спазване на режимите, ограничения и др., записани в плановете/заповедите за определяне на конкретните територии и местности;
- Границите на зоните за защита на водите по чл. 119а от българския Закон за водите и мерките, предвидени за тях в плановете за управление на речните басейни на двете басейнови дирекции се вземат под внимание при извършването на дейности, в т.ч. смекчаващи мерки за намаляване на въздействието върху естествените местообитания, които са обект на защита в зоните и свързани с конкретните водни тела съгласно: Мерките за смекчаване на отрицателното въздействие върху видовете, които са включени в Приложение 2 към Директива 92/43/ЕИО относно местообитанията;
- Изпълнението на инвестиционни проекти по Програмата, които са свързани с водоползване или водовземане от повърхностни или подземни водни тела е предмет на разрешителен режим в съответствие със ЗВ;
- Разработват се и се прилагат мерки за защита срещу наводнения;
- При всички действия, провеждани по тази Приоритетна ос, следва да се вземат под внимание разпоредбите относно оценка на риска на басейновите дирекции и Плановете за управление на риска от наводнения (след като бъдат проверени).

Приоритетна ос 4: (Приобщаващ регион с квалифицирана работна сила)

- В случай, че се подпомага мобилността чрез изграждане /рехабилитация/модернизация на транспортната инфраструктура, се спазват мерките, въведени за Приоритетна ос 1.
- За останалите дейности не се предвиждат мерки по смекчаване, тъй като от изпълнението на тази ПО е малко вероятно да има отрицателни въздействия.

Приоритетна ос 5: (Ефективен регион)

За останалите дейности не се предвиждат мерки по смекчаване, тъй като изпълнението на тази ПО е малко вероятно да има отрицателни въздействия.

9 Алтернативи

„Нулевият вариант“ е сравнен с предложените Инвестиционни приоритети, както са избрани за всяка Приоритетна ос.

При сравнение на възможността за „Нулев вариант“ с всяка от осите на Програмата резултатите показват, че всички те включително тези, които съдържат индикативни дейности/мерки, които биха могли да засегнат околната среда (като изграждане на инфраструктура), носят повече ползи (+) за околната среда, отколкото „Нулевият вариант“.

Таблица 9-1: „Нулевият вариант“ по сравнение с Приоритетна ос 1

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 1			
			ИП 7b		ИП 7c	
			СЦ 1.1		СЦ 1.2	
Страна	RO	BG	RO	BG	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0
Води	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Почва	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0
Ландшафт	/	0	0/-	0/-	0	0
Биологично разнообразие	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Културно наследство	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0
Материални активи	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0
Отпадъци	0/-	0/-	0/-	0/-	0	0
Население	0/-	0/-	+	+	0	0
Човешко здраве	0/-	0/-	+	+	/	/
Натрупване на въздействия	/	/	/	/	0/-	0/-
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

Таблица 9-2: „Нулевият вариант“ по сравнение с Приоритетна ос 2

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 2			
			ИП 6c		ИП 6d	
			СЦ 2.1		СЦ 2.2	
Страна	RO	BG	RO	BG	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	0	0	+	+
Води	0/-	0/-	0	0	+	+
Почва	0/-	0/-	0	0	+	+
Ландшафт	/	0	0	0	+	+
Биологично разнообразие	0/-	0/-	+	+	+	+
Културно наследство	0/-	0/-	+	+	+	+
Материални активи	0/-	0/-	0	0	+	+
Отпадъци	0/-	0/-	0	0	+	+
Население	0/-	0/-	+	+	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	+	+	+	+
Натрупване на въздействия	/	/	0	0	+	+
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	0	0	+	+

Таблица 9-3: „Нулевият вариант“ по сравнение с Приоритетна ос 3

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 3	
			ИП 5b	
			СЦ 3.1	
Страна	RO	BG	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	+	+
Води	0/-	0/-	0	0/+
Почва	0/-	0/-	+	+
Ландшафт	/	0	+	+
Биологично разнообразие	0/-	0/-	+	+
Културно наследство	0/-	0/-	+	+
Материални активи	0/-	0/-	+	+
Отпадъци	0/-	0/-	+	+
Население	0/-	0/-	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	+	+
Натрупване на въздействия	/	/	+	+
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	+	+

Таблица 9-4: „Нулевият вариант“ по сравнение с Приоритетна ос 4

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 4	
			ИП 8i	
			СЦ 4.1	
Страна	RO	Българска	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	0/-	0/-
Води	0/-	0/-	0/-	0/-
Почва	0/-	0/-	0/-	0/-
Ландшафт	/	0	0/-	0/-
Биологично разнообразие	0/-	0/-	0/-	0/-
Културно наследство	0/-	0/-	0	0/+
Материални активи	0/-	0/-	0/-	0/-
Отпадъци	0/-	0/-	0/-	0/-
Население	0/-	0/-	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	/	/
Натрупване на въздействия	/	/	/	/
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	0/-	0/-

Таблица 9-5: „Нулевият вариант“ по сравнение с Приоритетна ос 5

Елемент/фактор на околната среда	Нулев вариант		ПО 5	
			ИП 11vi	
			СЦ 5.1	
Страна	RO	Българска	RO	BG
Въздух / Климат	0/-	0/-	+	+
Води	0/-	0/-	+	+
Почва	0/-	0/-	+	+
Ландшафт	/	0	+	+
Биологично разнообразие	0/-	0/-	+	+
Културно наследство	0/-	0/-	+	+
Материални активи	0/-	0/-	+	+
Отпадъци	0/-	0/-	+	+
Население	0/-	0/-	+	+
Човешко здраве	0/-	0/-	+	+
Натрупване на въздействия	/	/	+	+
Успоредна проява на въздействия	/	0/-	+	+

10 Трудности

Основните трудности при анализа на СЕО, възникнали при съставянето на СЕО, са свързани с липсата на достатъчна налична информация за отделните окръзи (в Румъния) и области (в България), предмет на разглеждане.

11 Наблюдение

Съгласно чл. 10 от Директивата за СЕО „Държавите-членки извършват мониторинг на съществените екологични последици от изпълнението на планове и програми с оглед, *inter alia*, да идентифицират на ранен етап непредвидени неблагоприятни последици и да могат да предприемат подходящи оздравителни действия.“

Предложената система за мониторинг е разработена въз основа на съответните цели по околната среда. Въпросните цели представляват тези области и теми, които могат да бъдат съществено повлияни от изпълнението на програмата.

Поради това въздействието върху околната среда, породено от изпълнението на програмата, ще бъде оценено в зависимост от степента, в която програмата ще повлияе на постигането на тези цели.

Ще бъдат използвани следните индикатори:

Таблица 11-1: Индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда

Индикатори
• Брой изпълнени планове за управление
• Брой проекти за подобряване на качеството на въздуха
• Брой проекти, засягащи културното наследство
• Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта
• Брой проекти с отрицателно въздействие върху ландшафта
• Брой проекти, създаващи модална връзка от шосеен транспорт към водни пътища
• Брой проекти, насочени към инфраструктурата за шосеен транспорт
• Брой проекти, насочени към инфраструктурата за речен транспорт
• Брой проекти, насочени към рехабилитация на брегове на реки
• Рехабилитирани брегове на реки (км)
• Брой хора, които ще имат полза от мерките за защита срещу наводнения
• Иззети земи в резултат от изграждането на инфраструктура за шосеен

Индикатори
транспорт (км ²)
<ul style="list-style-type: none">Брой на инициативите (обучение, схеми за образование, уеб-страници, договори, мрежи, панаири за работни места и др.), които задействат мобилността на работната сила в трансграничния регион.
<ul style="list-style-type: none">Брой на подпомогнатите трансгранични механизми (споразумения, мрежи, наредби, проучвания, политики, стратегии, обмен на информация, инструменти) за повишаване на капацитета за сътрудничество.

Сред съответните фактори, участващи в мониторинга на елементите на околната среда, са: крайни бенефициенти по проекти, финансирани по ОП, националният орган за Съвместния секретариат и Управляващият орган за ОП.

Индикаторите за мониторинг ще бъдат използвани за наблюдение на последиците за околната среда въз основа на характеристиките на проектите, избрани за финансиране. Екологичните критерии, използвани в рамките на оценката и подбора на проекти, ще бъдат използвани след това при мониторинга на проекта. Като се наблюдават и обобщават резултатите от мониторинга на отделните проекти ще стане възможно да се направи оценка на общите последици за околната среда по имащите отношение екологични въпроси.

Данните от мониторинга за екологичните последици от ОП следва да бъдат предоставени от отговорниците за проектите заедно с окончателните доклади за проектите в края на изпълнението на проектите. Управляващият орган и Съвместният секретариат следва да изискват данните като минимум в края на всеки изпълнен проект.

Данните по горепосочените индикатори следва да бъдат предоставени от системите за мониторинг на проектите, които следват процедурата по ОВОС (за които бенефициентите са длъжни да наблюдават интензивността на последиците, породени от проекта, върху засегнатите елементи на околната среда).

Данните ще бъдат събирани ежегодно, ще се представят за анализ на министерството на околната среда и изменението на климата и ще бъдат включени в годишния доклад, представян на Мониторинговия комитет.

Средствата за мониторинг, въведени от структурите за управление на програмата, се използват при събирането на екологичните данни. Освен това ще бъде използвана имаща отношение статистическа информация (Държавен доклад по околната среда, Румънски статистически годишник) когато е целесъобразно. Съответният доклад за извършената работа също ще бъде използван.

Данните, необходими за изпълнение на тази задача, ще бъдат събрани от мониторинга на горепосочените индикатори, както и от оценката на въздействието върху околната среда проведена по време на изпълнението на програмата и при необходимост от органите, които събират съответната екологична информация (като компетентните органи по опазване на околната среда, общественото здраве и др.)

Също така при подготовката на техническите задания за междинните оценки ще бъде заложено конкретно изискване, а именно да се предложат коригиращи мерки, ако оценката покаже непредвидени неблагоприятни последици за околната среда.

Проектите, финансирани чрез тази ОП, ще бъдат в пълно съответствие с екологичното законодателство на ЕС и на страните (т.е. ОВОС/СЕО, Директивите за местообитанията и птиците, Рамковата директива за водите).

Таблица 11.2 Предлагани индикатори за мониторинг

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
Рационално съотношение между целите на развитието, инвестиционни програми, включително на междуотраслово и регионално равнище с потенциал и капацитет за подпомагане на природния капитал;	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие	<ul style="list-style-type: none"> • Брой изпълнени планове за управление • Брой проекти за подобряване на качеството на въздуха • Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта • Брой проекти с отрицателно въздействие върху ландшафта • Брой проекти, създаващи модална връзка от шосеен транспорт към водни пътища • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за шосеен транспорт • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за речен транспорт 	Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и Управляващ орган) Доклади за оценка на програмата Имащи отношение проучвания	Бенефициенти, Съвместен секретариат, Национален орган, Управляващ орган
Засилена модернизация на образователното и професионалното обучение, системите за здравеопазване и социално подпомагане, като се отчита демографското развитие	Население Човешко здраве	<ul style="list-style-type: none"> • Брой на инициативите (обучение, схеми за образование, уеб-страници, договори, мрежи, панаири за работни места и др.), които задействат мобилността на работната 	Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
и неговото отражение върху пазара на труда		<p>сила в трансграничния регион.</p> <ul style="list-style-type: none"> Брой на подпомогнатите трансгранични механизми (споразумения, мрежи, наредби, проучвания, политики, стратегии, обмен на информация, инструменти) за повишаване на капацитета за сътрудничество. 	<p>секретариат, Национален орган и Управляващ орган) Доклади за оценка на програмата Имащи отношение проучвания</p>	
Общо използване на най-добрите налични технологии от икономическа и екологична гледна точка при инвестиционните решения, изискващи публични средства; твърдо въвеждане на критерии за екологична ефективност във всички дейности по производство и услуги	<p>Въздух / Климат Води Почва Отпадъци Население Човешко здраве</p>	<ul style="list-style-type: none"> Брой изпълнени планове за управление Брой проекти за подобряване на качеството на въздуха Брой проекти, създаващи модална връзка от шосеен транспорт към водни пътища Брой проекти, насочени към инфраструктурата за шосеен транспорт Брой проекти, насочени към инфраструктурата за речен транспорт Иззети земи в резултат от изграждане на инфраструктура за шосеен транспорт (км²) 	<p>Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и Управляващ орган) Доклади за оценка на програмата Имащи отношение проучвания</p>	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
предвиждане на последствията от измененията на климата и подготовка на планове за непредвидени кризисни ситуации, предизвикани от действия на природата или човека	<p>Въздух / Климат</p> <p>Води</p> <p>Почва</p> <p>Ландшафт</p> <p>Биологично разнообразие</p> <p>Население</p> <p>Човешко здраве</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Брой изпълнени планове за управление • Брой проекти за подобряване на качеството на въздуха • Брой проекти, засягащи културното наследство • Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта • Брой проекти с отрицателно въздействие върху ландшафта • Брой проекти, създаващи модална връзка от шосеен транспорт към водни пътища • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за шосеен транспорт • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за речен транспорт • Брой проекти, насочени към рехабилитация на брегове на реки • Рехабилитирани брегове на реки (км) • Брой хора, които ще имат полза от мерките за 	<p>Доклади за напредъка - на равнище проект</p> <p>Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и управляващ орган)</p> <p>Доклади за оценка на програмата</p> <p>Имащи отношение проучвания</p>	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
Осигуряване на безопасност и сигурност на храните чрез използване на конкурентните предимства на Румъния, без да се изоставя изискванията за плодородие на почвата, опазване на биологичното разнообразие и околната среда	Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Население Човешко здраве	защита срещу наводнения <ul style="list-style-type: none"> Брой проекти, насочени към рехабилитация на брегове на реки Рехабилитирани брегове на реки (км) Иззети земи в резултат от изграждане на инфраструктура за шосеен транспорт (км²) Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта Брой проекти с отрицателно въздействие върху ландшафта 	Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и Управляващ орган) Доклади за оценка на програмата Имащи отношение проучвания	
Намиране на допълнителни ресурси за финансиране за осъществяването на големи проекти и програми, особено в инфраструктурата, енергетиката, опазването на околната среда, безопасността на храните, образованието,	Въздух / Климат Води Почва Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Материални активи	<ul style="list-style-type: none"> Брой изпълнени планове за управление Брой проекти за подобряване на качеството на въздуха Брой проекти, засягащи културното наследство Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта Брой проекти с 	Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и Управляващ	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
здравеопазването и социалните услуги	<p>Отпадъци</p> <p><u>Население</u></p> <p><u>Човешко здраве</u></p>	<p>отрицателно въздействие върху ландшафта</p> <ul style="list-style-type: none"> • Брой проекти, създаващи модална връзка от шосеен транспорт към водни пътища • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за шосеен транспорт • Брой проекти, насочени към инфраструктурата за речен транспорт • Брой проекти, насочени към рехабилитация на брегове на реки • Рехабилитирани брегове на реки (км) • Брой хора, които ще имат полза от мерките за защита срещу наводнения • Иззети земи в резултат от изграждане на инфраструктура за шосеен транспорт (км²) • Брой на инициативите (обучение, схеми за образование, уеб-страници, договори, мрежи, панаири за работни места и др.), които задействат мобилността на работната 	<p>орган)</p> <p>Доклади за оценка на програмата</p> <p>Имащи отношение проучвания</p>	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
		<p>сила в трансграничния регион.</p> <ul style="list-style-type: none"> Брой на подпомогнатите трансгранични механизми (споразумения, мрежи, наредби, проучвания, политики, стратегии, обмен на информация, инструменти) за повишаване на капацитета за сътрудничество. 		
<p>Опазване и разширяване на националното културно и природно наследство; хармонизиране с европейските норми и стандарти на качество на живот</p>	<p>Ландшафт Биологично разнообразие Културно наследство Материални активи Отпадъци Население Човешко здраве</p>	<ul style="list-style-type: none"> Брой изпълнени планове за управление Брой проекти, засягащи културното наследство Брой проекти с положително въздействие върху ландшафта Брой проекти с отрицателно въздействие върху ландшафта Брой на инициативите (обучение, схеми за образование, уеб-страници, договори, мрежи, панаири за работни места и др.), които задействат мобилността на работната сила в трансграничния регион. 	<p>Доклади за напредъка - на равнище проект Вътрешни протоколи от мониторинга (на равнище Съвместен секретариат, Национален орган и Управляващ орган) Доклади за оценка на програмата Имащи отношение проучвания</p>	

Съответни екологични цели	Екологични фактори	Предлагани индикатори	Източник на информацията	Отговорност
		<ul style="list-style-type: none">• Брой на подпомогнатите трансгранични механизми (споразумения, мрежи, наредби, проучвания, политики, стратегии, обмен на информация, инструменти) за повишаване на капацитета за сътрудничество.		

12 Заключение

След екологичния преглед на ТГС Румъния-България 2014-2020 г., чрез анализ и оценка на потенциалните въздействия на дейностите, предвидени по съответните приоритетни оси, заключението на екипа от независими експерти е, че Програмата ще доведе до цялостно положително въздействие върху околната среда и човешкото здраве на национално и трансгранично равнище, тъй като мнозинството от индикативните дейности или пряко, или косвено допринася за подобряване на състоянието на околната среда, качеството на живот и човешкото здраве.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Нетехническо резюме

Приложение 1

Използвана литература и източници на информация относно методите за оценка на въздействието върху околната среда

Приложение 2

Списък с имената и подписите на експертите изготвили СЕО

Приложение 3

Декларации по Член 16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми

Приложение 4

Списък с проведените консултации, изготвените становища и начина им на интегриране в Доклада за ЕО